ALEXANDRI NEVYLLI ANGLI,

De furoribus Norfolcien-sium Ketto Duce, *Liber vnus.*

Eiusdem NORVICVS.

W Robinson

LONDINI,
Ex officina Henrici Binne-mani Typographi.

Anno salutis humanæ
cIↄ.Iↄ.lxxv.

¶ In obitum amplissimi Praesulis, Matthaei Parkeri Cantuar. *Archiepiscopi eiusdem* Alex. Neuylli carmen.

SIC CONSTAT mortale nihil: sic luminis oras
Quae subeunt, abeunt: rapit (heu) rapit omnia tellus
Quae peperit: refugusq́ vigor mortalibus auum
Decurtat miserum: dociles non parcere Parcae
Sic occant nimium: sic sic abrupta beati
Stamina Parkeri, *tantum dant flere misello*
Orbatoq́ gregi, quantum bona commoda vitae
Voluerat aureolus cursus, plebesq́ regendi
Gnarus amor, sollersq́ animus, fluidosq́ premendo
Mite supercilium, mens & lentando modesta.
ET MEA *quae tanto viduata camoena patrono est,*
Luget in abruptum: rursus decidua fatis:
Rursus inhorrendas mundi sensura procellas.
O bene coelicolae, tanto quod functus honore
Euicit linguasq́ hominum, nigrasq́ loquelas,
Quas spargit numerus, quas sacra insania ructat:
ERGO IACE *venerande heros: & murmure stulto*
Inuidia maiorq́ omni, felixq́ peracto
Obdormi stadio: nos hic tua facta sonamus:
Te pleniq́, & amore tui: te flemus ademtum.
Te te magne pater nos hic veneramur, amamus,
Et tanti aeternùm mirabimur acta magistri.

G. A.

Libri post defunctum patronum editi,

Prosopopœia.

Flebile principium (si quid præsagia monstrent)
Fortunæ auspicium prosperioris habet.
Sed quid habent veri præsagia inania? quæue
Poßit ab hoc tanto spes superesse malo?
Da (Deus) auspicium signis melioribus oro:
Huic metuo diras omini inesse minas.
Haud facile optatum cursu contingit honorem,
Turpiter in primo carcere lapsus equus.
Haud facile optati portus contingit arenas,
Infœlix patrijs mersa carina vadis.
Sed grauior fortuna mea est, & tristius omen
Ante ferè erepta est, quàm data vita, mihi.
Ecce extrema mihi vixdum superaddita lima,
Vix signata suis pagina prima typis:
Cum decus (heu dolor) ille ingens, decus occidit ingens,
Pars animæ, & vitæ magna columna meæ.
Fata queror nostris nimium contraria rebus,
Syderaq; auspicijs facta proterua meis.
Nam tua dum properant nimium, & mea fata morantur
Te mihi surripuit, (Spes mea) meq; tibi.
Infœlix ego quid merui? cur Posthuma proles
Nascor, & in seros differor vsq; dies?
Ast quia non tecum patiantur viuere fata:
O vtinam in tumulo dent latuisse tuo.

G. A.

Ad librum post defunctum patronum editum, Carmen consolatorium.

Non benè venales poscunt præconia merces,
Hadera laudatrix, vilia vina decet.
Cætera præsignes sibi quærant scripta patronos,
Claraq; Magnatum nomina fronte gerant:
Nil opus ascitis titulis tibi, pone querelas,
In te præsidij est satq; superq; tibi.
Seu tibi diffidas, ἀνθρώπων tandem aspice Ἀλεξιν,
Is solet esse alijs, is tibi Ἀλεξις erit.
Is pater est, idemq; simul pater, atq; patronus,
Ille dedit vitam, & proteget ille tuam.
Insuper ex merito Norfolcia tota patrona est,
Angliaq; ex merito est tota patrona tibi.
Adde quod ex alijs, vita exemplaria prisca,
Si quem delectent scripta, patronus erit.
Deniq; si quis erit qui quid memorabile gessit,
Vel non diffidat posse, patronus erit.
Nenè aliquis desit: cuius nunc funera luges,
Ipse etiam inuita morte patronus erit.
Nam fera quod potuit diro mors abstulit vngue,
Terra quicquid erat, cætera non potuit.
Corpore nam posito fama est & honore superstes
(Quippe ab honore nihil mors violenta rapit.)
Corpore deposito viuit virtute superstes,
(De virtute nihil mors violenta rapit.)
Corpore deposito mente est, animaq; superstes:
(Sacra ex mente nihil mors violenta rapit.)
Ergo & honore suo, virtute & mente superstes,
Is tibi maiori parte patronus erit.

G. A.

In Alexandri Neuylli Kettum Thomæ Drantæ carmen.

ERGO Neuylleo vulgabere Kette cothurno,
Tuq; furorq; tuus, scelus excidiumq; tuorum?
Vtq; in grande nefas, atq; in sua vulnera versi,
Plebs hominum ruit, & sociarūnt fœdera fures?
Ilicet est actum: totus de nomine puro
Tolleris, famaq; niger turbabere cæcos
Ad manes: tu voce viri, tu voce Neuylli
Sordescis, pollentis opes & numina linguæ
Te vitiant, te, te, præstans facundia perdet.
O mihi post nullos memorande Neuylle disertos,
O docti pars multa chori: ceu namq; puellos
Ingenio, genio, calamo, sermone, puellus
Anteibas, ita virq; viros, ita maximus vnus
Omni ætate viges, & nos post terga relinquis.
Nec tua quæ tanto præcellit Musa nitore,
Cui triuiale nihil, nunquam cui friuola cura,
Tam modicis flueret venis, inflaret auenas
Tam tenues, fieretq; humilis sub iudice mundo.
Te nisi non albi tereret lex ferrea fati,
In peius rerumq; vices, & moriger arctis
Præsulis imperijs animus flexit, fecitq; minorem
Marte suo, veteriq; bonum de more labare.
Cumq; tui valeant humeri, nec ferre recusent,
Et tuus antistes iam non sua iussa suburget.
Sumito materiam Iouio vel Cæsare dignam,
Desine tu Kettos, atque indiga dicere castra,
Hæc arbusta tace, teq; his exsolue myricis.
Tu cane vel reges, vel regia, maxima semper
Magne sona: canor & florens te gratia fandi
Intulerint cœlo, potes, ô potes, esse beatus.
I puer aurato iubeas velentur amictu,
Quæ sua prælustris perarabit cumq; Neuyllus.

G. A.

In historiam Alexandri Neuylli, Hendecasyllaba.

VIRBIVM ne putabis abs auara
Demissum Styge? posse vel renasci
Hospitem Pythicis? vel enouari
Bis fata? ac iterum sepulta reddi
Terræ corpora? quale fabulosi
Solent fingere per iocum Poetæ
Monstrum, quale vel impetu minore
Format Pythagoras renatus Orco.
Iurabis Liuij, Salustijq́,
Cæsarisq́, Demosthenisq́ Graij
Calores veteres adhuc vigere,
Tulliumq́, quietè Tusculana,
Notis sedulo rebus occupatum.
Nempè, qui nouus exit hic libellus,
Nescis, vtilior vè, dulcior vè,
Verior, melior, Latiniorvè,
Maior, purior, elegantiorvè.
Vnus vt referat ferè vniuersos.
Sed nec numina fallier licebit,
Nec, quos cymba tulit, reuexit.
Exspectas igitur, quis hos poliret
Libros? historiamq́ tam eruditam?
Ille qui sapienter æmulatus,
Quos ætas prior exstulit, vel ipsos
Aequauit Zephyro secundiore.
Huc qui transtulit Atticos colores,
Romanumq́ salem, decusq́ linguæ.
Cui cùm munera summa largiantur
Pelasgi, Latijq́ doctiores:
Nulli, quid tamen vt suum reposcunt.
Atqui vis propius videre quis sit.

Est, dico, studiosus omnis huius
Virtutis bene quaeq; ponderantis
Hic quos longa premebat, inuidaq;
Nube condidit atra nox, recludit
Fastus, historiamq; caeciorem
Ornat luce decenter insolenti.
Hic nobis patrios lares, domosq;
Auitosq; focos, fecitq; nobis
Incunabula nostra notiora.
Hunc ergo maneant (fauente fato,)
Sera saecula posterûm nepotum:
Vt mistus Rhetorum choro, iacentes
Terras despiciat volante fama,
Nos aeui breuis, ac inerte vena
Ignoti, procul à foro remoti
Admirabimur haec, silebimusq;.

Typographus Lectori.

DEdimus operam equidem (quantum in nobis fuit) vti liber iste purus & integer, nullisq; respersus lituris hominum in manus perueniret. Sed dum Author longius abesset, & pericula (sic folia appello quae non seriò, sed periclitandi tantùm gratia excuduntur) ad eum saepè nulla, prima rarò, secunda verò nunquam deferrentur: factum est vt nostrae diligentiae industriaeq; non vndequàque responderit euentus: nonnullaq; (imprudentibus nobis) errata irrepserint. Ex his quaedam expunximus: reliqua (propterea quia id in excuso iam codice minus commodè fieri posse videretur) quemadmodum corrigenda sint, te Lector optime admonendū curauimus. Vale.

Errata praeli.

Prior numerus paginam, secundus lineam denotat.

21. 21. labefactandam, lege labefactandum 79.8. metuentes, lege metuebant. 81. 1. spe, lege ope. 94. 1. incaensae, pro incensae. 95.6. subdebilitatem, lege subdebilitatam. 98. vlt. Ita, lege Item. 120. 1. & 2. animos vincendi, lege animis viuendi,

Quaedam inciderunt alia, quae quàm aptè potuimus quibusdam in locis emendauimus.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI EDMVNDO ARCHIEPISCOPO EBORACENSI, ANGLIAE PRIMATI, ALEXANDER NEVYLLVS S. D.

OGITANTI mihi (Præsul illustrissime) cuinàm potissimùm labores consecrarem meos, tu maximè eo mihi munere dignus occurrebas, qui amplissimis tùm in honoribus, tùm fortunis, quibus diuina te clementia circunfudit, maximarũ quoq; virtutum splẽdore circumfluis. Nam cùm Cantuariensis (ille magni nuper nominis Heros) cuius perillustri persona spes meæ dudum nitebãtur omnes, ab illiberali me otio, ad hanc

b. scribendi

ſcribendi curam ſollicitudinemq́; traduxiſſet: nunquam ſuſpicari (nedum vereri) mihi in mentem venit, fore vti meis optimis perinimica ſemper atque peraduerſa fortuna conſilijs, tam ſubitò, tanto me rerum mearum pręſidio orbaret. Sed quemadmodũ nihil eſt in vita quod non mihi ſæpiſsimè ſors iniecerit, quo me vexaret acerbi, neque vnquam tam ſecundis ventis vſus ſim, quin ij mihi protinùs reflarint: ita huius præſtantiſsimi Antiſtitis interitus, plagam mihi certè inflixit acerbiſsimam & ſempiternam.

Et verò is miſerijs huius moleſtiſsimæ vitæ perfunctus, integris ſenſibus, ætate optima, è vita, tanquam è ſcena benè peracta fabula diſceſsit, meo autem magno malo detrimentóque interceptus exſtinctuſq;, incredibile mihi præ cæteris omnibus ſui deſiderium reliquit. Proinde cogor à pontifice, ad pontificem, id eſt ab ampliſsimo & propè cœleſti viro (mortuo

tuo tamen) ad viuum te, & præsulem, & virum veris virtutum laudibus præstantem, confugere. Quis autem hos libellos exceperit, si tu reieceris? Aut quem mea Posthuma proles tutorem inuenerit si tu aspernabere? Aut cui denique hij nostri labores, viuentis Archiepiscopi imperio suscepti, & morientis testamento comprobati, grati erunt atque iucundi si tibi Archiepiscopo & optimo, & sapientissimo minùs probabuntur?

Verùm enimuerò maxima spe sum, fore vt sicuti is nuper nobis solatium, ornamentum, ac columen exstiterat, (semperque proculdubiò exstitisset, si semper per ętatem viuere licuisset) sic tu vicissim (nam quis te vno aut sanctior vnquam, aut dulcior est habitus?) nostræ sis orbitati solitudiniq; præsidio futurus.

Neq; porrò me ea deterrent, quæ sunt in te summa omnia, eximius vitæ splendor, grauitas admirabilis, doctrina pere-

gregia, ſingularis prudentia, præſertim cùm tantis illuſtratus excellẽtiſsimarum virtutum luminibus, permultùm meæ obſcuritati (ex tua amplitudine) ſplẽdoris adferre poteris: iſq; vir ſis qui in omni vita, cum prudentia perinſigni, incredibilem quoq́; comitatem coniunxeris.

Itaque licet fortaſsis cuiquam audacter nimis, atque ſubruſticè facere videbor, qui te tantum Præſulem tam pænè nullus affari non dubitem, tamen minori ſum verecundia, propterea̓ quia hoc quod rogo, & tuæ perſonæ aptiſsimum erit, & demortui Antiſtitis volũtati, (ſi quis vita functis ſenſus ineſt) in primis conſentaneum. Rogo autem, vt quandò is moriens hos mihi libellos, (quos nunc amplitudini tuæ dono dedicoque) typis peruulgãdos reliquerit: (qui funeſto omine ſuſcepti, & poſt defunctum patronum in lucem editi, hominum ora cõſpectumq; horrent atq; refugiũt,) hijs tu ad gratiam

&

& nostrorum hominũ existimationem commendationi atq; decori esse digneris. Tum si tenues tibi nimium atque ieiuni, nimium rerum ac verborum inopes videbuntur, & iccircò doctißimis perpolitißimisq; tuis auribus indigni, feras tamẽ: ijsque oculis, eodemque quibus omnes bonos intueri soles vultu, contemplerê. Quod æquißimo te facturum animo (Pręsul optime) confido: tùm quia potes, tùm quia soles benefacere quàmplurimis: estq; hoc naturæ tuæ, tuisq; dulcißimis, suauißimisq; moribus coniunctißimum.

DEVS Opt. Max. amplitudinem tueatur tuam, concedatq; vt vbi perdiù nobiscum in terris lætus atq; hilaris vixeris, inter cœlites tandem cum CHRISTO IESV æuo perpetuo ac sempiterno perfruare. Londini. a. d. VII. Kalend. Decemb.

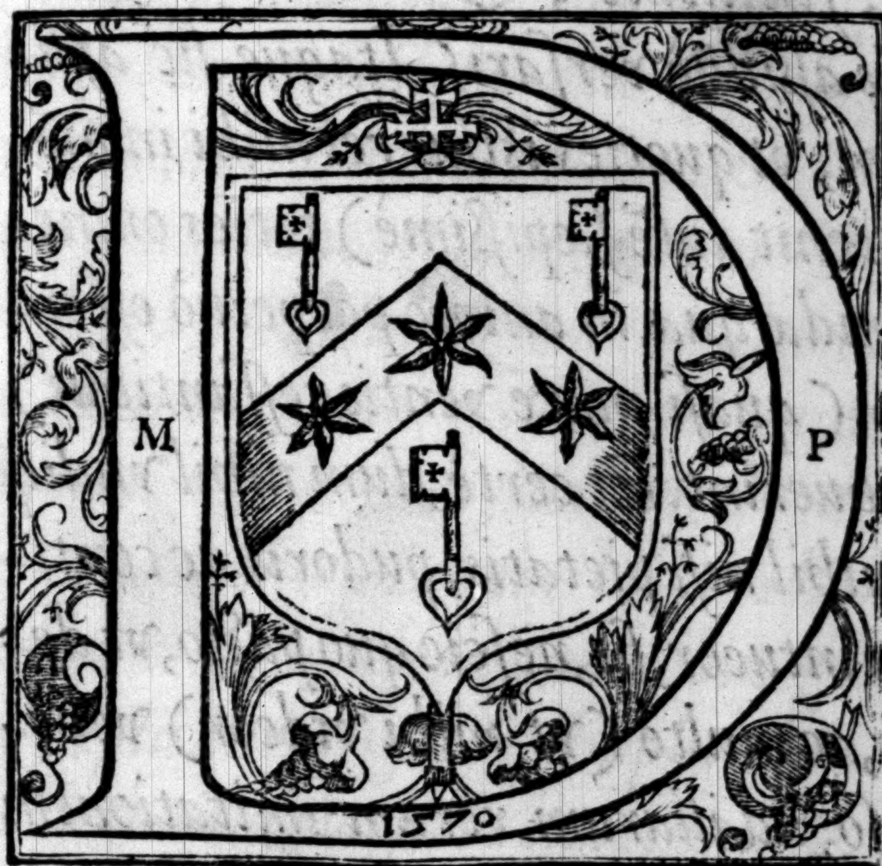
CIↃ.IↃ.lxxv.

Amplitudini tuæ deuotißimus,

ALEXANDER NEVYLLVS.

Reuerendissimo in Christo patri D. Matthæo Cantuariensi Archiepiscopo, totius Angliæ *Primati & Metropolitano,*

ALEXANDER NEVILLVS.

IVINITVS contigisse puto (Præsul amplissime) vt quā Deus opt. max. amplitudini tuæ sedem ac domicilium esse voluerit, eadem sit etiā hoc difficilimo tempore mœrori meo ac solitudini perfugium. Nam cùm insigni ac propè admirabili laude apud omnes bonos circumfluas, cumq́; tibi summum dignitatis decus vniuersi tribuant, & singularis

cuiusdam sapientiæ atq; cõstantiæ laudem impertiant, in his tantis molestijs, quibus vndiq; circumfusus sum, quid mihi accidere potuit, vel ad præsentis vitæ cõditionem illustrius? vel ad præteriti temporis solatium iucundius? vel ad futuræ ætatis spem præstãtiùs? quàm in domo tanti Pontificis, tanta virtute, facilitate, & morum elegantia redundantis aßiduè versari? Itaque sic afficiebar interdum, vt quoties istius rei mihi in mẽtem venisset (venit autẽ sæpißimè) toties omnes illæ curarum vndæ quæ in animo perpetuò efferuescebant meo (quasi mare ventis cessantibus) continuò deferbuerint. Et certè, dum nihil vndiq; nisi pudicum, nihil nisi pietatis, pudoris, ac continentiæ plenum intueor, fit, nescio quo pacto, vt desyderio acriori, ac multò (vt mihi videor) vehementius incenso, ad illarum rerum imitationem inflammer. Accedit huc etiam, quòd non plus opibus & potentia, quàm illustri humanitatis laude præcellas: neque solum eos, qui tibi famulantur, fortunis ac facultatibus iuues, verũetiam gratia, fauore, consilio, auctoritate, beneficentia sustẽtes.
Vndè

Vndè adeò factũ est, vt tacitã inconsideratæ temeritatis meæ reprehensionem non magnoperè pertimuerim, quòd amplitudinem tuam his meis literulis tam fidenter affatus sim. Neq; enim fieri potest, vt humilimum amplißimus, aut sui obseruantißimũ humanißimus Pontifex aspernetur. Quapropter ardentißimis votis ac precibus obtestor, vt hos industriæ meæ flosculos verius quàm fructus, quos honori tuo obtulero, (obsequij & amoris monumentum erga te mei) læta fronte ac benigna suscipias. Quod te facturum pro illa tua præstanti pietate, qua omnes omnium literatorũ hominũ conatus, ac studia prosequeris magnoperè sanè confido. Etenim labores hos meos quos in Ciuium Norwicensium rebus gestis te auctore explicandis suscepi, Amplitudini tuæ consecrare decreui. Qua in re tum cultus & obseruantiæ in te meæ, tum mentis meritorum erga me tuorũ non immemoris excusatione, tam inscitiæ crimen quàm impudentiæ labẽ deprecabor. Nam cùm tua me amplitudo ad scribendum potißimùm impulerit, & mihi (quod aiunt) currenti quasi cal-

car abhibuerit, inhumanum me esse certè oportebat, & non solùm bonitatis tuæ oblitum, verumetiam officij prorsus immemorem mei, si tibi neq́ hortanti obsequerer, neq́ imperanti. Preterea cùm te tanta dignitate, consilio, prudentia, ætate, vigilantia, & (quod caput est) grauissimis plerúmque rei christianæ publicæ muneribus implicitum Presulem, ea semper mente præditum perspexerim, nullæ vt te vnquam cogitationes à præclarissimarum disciplinarũ studijs & Musarum veluti complexu abstrahere potuerint, dũ omnia omnium antiquorum hominum monimẽta scrutaris, omnium doctrinarum ac disciplinarum omnes libros exhauris: cumq́ domi semper tuæ Academiam quasi quandam literatorũ hominum florentem animaduerterim, qui perpetuò præceptis adhortationibusq́ inflammati tuis, sui quotidiè fructus ingenij proferre consueuerint, profectò mihi nisi inertiæ nequitiæq́ maculas inûri voluissem, aliquid tale præstandum aut certè conandũ fuit, in quo significatio saltem nonnulla industriæ ac voluntatis ostenderetur meæ. Præsertim cùm

tu

tu (vir talis ac tantus) semper mihi & ad suscipiendam, & ad ingrediendã horum studiorum rationem, auctor & princeps exstiteris. Videlicet in hanc cogitationem (prudentissime Pontifex) perpetuò incumbis, vt domi semper tuæ doctrinæ atque humanitatis studia, à cunctis celebrentur: maximaq́ue delectatione perfunderis quoties domesticos tuos literis ac bonarum artium disciplinis deditos conspexeris: Solesq́ue eos quos in familiam asciscis tuam, imprimis cohortari vt eruditionem ac pietatem ardenti desiderio consectentur. Quæ quidem me impulerunt vt ego quoque mihi in istiusmodi rebus pro virili parte elaborãdum statuerim, nõ tam vt tibi gratificarer (quãquam quid est quod flagrantius exoptem?) quàm vt mihimetipsi prodessem, planumq́ue cunctis facerem quibus domi tuæ studijs ac cogitationibus tempus traduxerim. Feci itaque quod debui, & feci equidem non inuitus, vt onus illud quod tu mihi imponendũ putâris alacri mẽte subierim. Quod si me quandoq́ue oppresserit (fieri enim non potest quin tanto impar oneri sustinendo, sæpe-

numerô ſuccubuerim) tuæ erit humanitatis, (Præſul optime) iacentem patrocinio ſubleuare tuo. Præſertim cùm dum tibi imperanti, & ad hanc me quæſtionem pertractãdam crebriùs excitanti, non parere neſas eſſe duxerim, plus in me forſitan oneris quàm perferre potui receperim. Vtcunque erit, non patitur tua te tam excellens naturæ bonitas cuiuſquam indignitatem aſpernari, & ego is ſum qui cùm in præſtanti tua virtute ſpes meas omnes defixerim, nullius alterius iudicium magnoperè reformidem.

Et quanquam non defuturos quoſdam ſuſpicor (vt ſunt nonnulli huius ætatis homines moroſi nimiùm & difficiles) qui mihi, neſcio quod temeritatis & imprudentiæ crimen infligent, tamen & aliorum exemplis me cõſolabor, & tempora magis amica virtuti ſperabo, nec me fœlicem minus ſi probris onerarint, quàm ſi laudibus ornarint, exiſtimabo.

Alterum eſt genus hominum eruditiſsimorum atque in bonarum literarum diſciplinis aßiduè verſantium, quibus ego magnoperè cupio ſtudium

& industriam probari meā. Hij si fortè in scriptis nostris pauca admodum (imò potiùs nulla) deprehenderint, quæ sitim illam suam rerū præclarissimarum inexplebilem restinguant, sic habeant cupisse me optima, præstitisse mediocria, polliceri vberiora. Dent igitur tenuitati & inopiæ veniam meæ, sciantque hæc quæ nos hijs libellulis aridè sanè & ieiunè complexi sumus, non ex Academicorum fontibus, sed ex industriæ nostræ riuulis profluxisse. Neque porrò à me præreptam cuiquam, sed potius omnibus præbitā scribendi ansam existiment, si qui fortè post hac, aut per se meliora indagauerint, aut accepta ab alijs perfectius ædiderint: cùm nihil interim mihi magis vnquam in votis exstiterit, quàm vt quæ inter scribendum, vel per incuriam omissa, vel per inscitiam incognita exciderint, ea à peritiore tandem artifice plenius pertractentur. Tu autē Præsul dignissime, fauoris tui radios in hos teneros ingenij mei fœtus transfundere digneris, eosq́ patiare tui nominis amplitudine illustrari. Quā sint ībecilles, quā tenues, quā nullarū viriū

vides,

vides, ſine ſanguine, ſine ſucco, nullis neque religata oſsibus, neque neruis aſtricta. Lucem mediusfidius perferre non poterunt, ſi non admirabilis tua bonitas illorum cœcitati clementiæ tuæ lumen prætulerit. Nihil erit mihi vel ad opem firmius, vel ad deſiderium optabilius, vel ad nominis mei exiſtimationem accumulatius, quàm ſi tu mihi præſidio contra importuniſsimos maleuolorum hominum impetus fuiſſe videbere. Qua quidem in re quantum poteris non ſum certè neſcius (potes enim quantum vis) vt autem velis quantum potes, es mihi per illam tuam incredibilem qua vincis penè omnes humanitatem vehementius obſecrandus. Nihil habet fortuna tua maius quàm vt poſsis, nec natura tua melius quàm vt velis, ſubſidio eſſe quàmplurimis. Perge itaq; quod facis (præſul ampliſsime) fauere bonis, odiſſe improbos, virtutem extollere, oppreſsis opitulari, eruditos tueri, præmijs amplificare, conſilio, auxilio, miſericordia ſubleuare. Nihil mihi crede magnificentius, nihil præclarius, nihil admirabilius, nihil neq; naturæ,

neque

que moribus tuis omni elegantia & suauitate perpolitis accõmodatius. Hæ sunt veræ virtutes, dignæ summo viro, dignæ Pontifice, te verò viro optimo & Pontifice amplissimo dignissimæ. Verumtamen non committam vt qui ad hanc scribendam epistolam vt tibi labores hos dicarẽ meos initio me contuli, nunc te hominem omnium sapientissimum, ad eas vitæ rationes horter & excitem quas ab ineunte ætate perpetuò complexus es, ne aut insolens viderer si prudentissimum, aut impudens, si præstantissimum, aut meæ conditionis oblitus, si illustrissimum admonere coner. Itaque finem scribendi faciam: illud tamen prius profitebor, quamuis vbiq; gentium exsistant multi, quos singularis tua bonitas liberalitate non leuiter consperserit sua, sed planè obruerit: mortalem tamen viuere neminem qui plus se tibi debere existimet quàm ego debeã, neminem qui id libentius præ se ferat & agnoscat, neminem deniq; qui si quando opus fuerit, tenuissimas vitæ suæ facultates pro dignitate tua alacrius profuderit. Cuius voluntatis, ac officij

B. serui-

ſeruitutem mei quo teſtatior omnibus eſſe poſſet, tibi poſteriſq́ tuis harum literarum teſtimonio ſempiterno aſtrinxi.

Chriſtus optimus maximus amplitudinem tuam nobis & chriſtianæ Reipublicæ (cum ſumma ſemper dignitatis amplificatione) quàm diutiſſimè ſoſpitem ſeruet, & incolumem.

Amplitudini tuæ humilimus,
Alexander Neuillus.

ALEXANDRI NEVILLI
de Furoribus Norfolcienſium Ketto Duce.

LIBER VNVS.

PTAREM equidem, vt hæ populares tempeſtates, & ſeditionum procellæ, quibus patria noſtra (tẽpore Edouardi regis ſexti) ſordidiſsimorum hominũ ſcelere & perfidia perculſa & afflicta fuit, aut nunq̃ contigiſſent, aut (ſi fieri poſſet) illarum memoria penitùs ex omnium mentibus exſcinderetur. Sed quoniam pręterita mutari nõ poſſunt, & hæc macula proditionis à pernicioſiſsimis ciuibus patriæ noſtræ impreſſa, altius inſedit in populi Norfolciẽſis nomine, ad memoriam ſceleris

ſempiternam infixa, quàm vt penitùs deleri, aut prorſus exſtirpari queat: facilè patior oblatam mihi hanc huius hiſtoriolæ conſcribendæ facultatẽ, vt omnes intelligant quibus initijs hij tanti tumultus excitati ſint, ac qua tandem virtute compreſsi: penituſq; perſpiciant vulnera illa, ac ſeditionũ ſcelera patriæ noſtræ non à bonis viris & fortibus inflicta, ſed à deſperatorum hominũ flagitioſiſsimis gregibus inuſta fuiſſe. Illud certè apud omnes conſtat, incredibilẽ ex iſtiuſmodi rerũ cognitione vtilitatem ad poſteros dimanare: magnoſq; proculdubiò fructus cõſequentur homines boni, ſi ad hæc exemplorum documẽta acriter animos intenderint: & ex ijs ipſimet ſibi ſalubrẽ ac frugiferam vitę diſciplinã inſtituerint. Cõtraq́; impij ac turbulẽti ciues, ſi qui fortè ſunt huiuſcemodi (quales eſſe in hoc regno vel nullos, vel non ita multos cõfido) ex aliorum calamitatibus ſapere ſibi condiſcãt: aut ſaltẽ ſi id facere nequeãt (nequeunt autem quia nolũt) horũ miſerabiles exitus contuentes, perhorreſcant.

NNO Christianæ salutis millesimo, quingentesimo, quadragesimo nono, cùm ad regẽ Edouardum, eius nominis sextum, nõnulli grauiter conquesti essent, agros publicos intercipi, & à priuatis quibusdã hominibus circunsepiri: eius rei cura auctoritate regia hominibus grauissimis ac integerrimis delata est, quæstioq; constituta, iussiq; vt primo quoq; tempore de istiusmodi quærelis anquirerẽt: & de tota re quàm fieri posset maturè, cognoscerent atque deliberarent. Quod cùm exisset in vulgus, palamq; fieret, varijq; rumores dissiparentur, ac inter cætera Cantianos fossas complesse, & agros (quondam publicos) scrobibus ac sepiũ munimẽtis interclusos aperuisse, id quia similiter in prouincia Norfolciensi factum non esset, de plebe homines quidam tenues ac seditiosi, apertè fremere ac indignari cœperunt. Exin immani se scelere ac nequitia constrinxerunt, vt

ipsi contra quàm fas esset, atq; iniussu regis idẽ facere conarẽtur, quod in Cantio factitatum esse audierant: cupiẽtes (vt exitus docuit) non tam agros publicos iniuria quorũdam circũseptos patefacere, quàm nefariam, nefarijs sẽsibus inclusam, omnia pereundi perdendiq; libidinem in rempublicam profundere. Ex quo bellum patriæ pernitiosum, & sibimet ipsis exitiale conflarûnt. Nam cùm fama istius nefandæ societatis multorum sermone percrebuisset, passim clandestina cõcilia iniri cœpta, multiq; multis in locis, obscuri & ignobiles viri suam Fortunam conqueri, ac in generosorum atque nobilium potentiam in-
„ temperantius inuehi cœpêrunt. Enimuerò
„ intollerandam iam procerum potentiam vi-
„ deri, suam verò cõditionem miserimam. Hos
„ affluere delitijs & omni rerũ copia circum-
„ fundi, languidisque liquefacti voluptatibus a-
„ uaritia duntaxat ardenti, & flagrantissimis
„ cupiditatum facibus inflammari, se labore &
„ vigilia penè enectos, nihil aliud in omni æ-

tate

tate facere, nisi sudare, algere, esurire, sitire. «
Quæ quidem quamuis misera sint & indigna «
(sunt autem proculdubiò indignissima) ferri «
tamen posse, si non hijs efferuescentibus mala- «
rum delectationum fretis immersi, aliorũ ino- «
piam calamitatemque insolenti nimis fastidio «
insectarentur. Nunc verò se suamq; fortunã «
hominibus superbissimis, omniq; mollitia & «
otio defluentibus ludibrio esse, eam rem (sicu- «
ti debet) tantum menti dolorem inurere, tan- «
tamq; famæ turpitudinẽ infligere, nihil vt sibi «
nec ad cõmemorandum acerbiùs esse posit, «
nec ad tollerandum iniquiùs. Illam verò agri «
possidũdi conditionem miserabilem ac planè «
seruilem videri, ad procerum libidinem tene- «
re se omnia, non liberè, sed ex præscripto & «
tanquam ad domini voluntatem ac nutum: «
continuò simulac quisquam aliquem ex pur- «
puratis istis offenderit, fortunis omnibus exui, «
priuari, deturbari. Quousq; tantã dominandi «
libidinem inultã sinerent? Iamq; eò deuenisse «
illos crudelitatis & auaritiæ, vt nõ cõtenti sint «

omnia

» omnia rapere, spoliare, & per vim ac scelus
» adipisci, quę in luxũ muliebresq; delitias pro-
» fundant: nisi etiã sanguinem penè ipsum, me-
» dulláq; ex venis & ossibus exsuxerint. Agros
» publicos sibi ac suis subleuandis à maioribus
» relictos adimi, prædia quæ patrum memoria
» cõmunia essent, ea nunc fossis ac sepibus di-
» stingui, pascuis scrobes circunduci, omnes si-
» bi aditus intercludi. Quicquid volucrũ cœ-
» lum continet, quicquid piscium mare cõple-
» ctitur, quicquid frugum terra parit & fundit,
» hoc omne illos deuorare, consumere, absor-
» bere. Naturam non sufficere ad libidinem
» explendam, nouas quoq; artes excogitasse, &
» tanq̃ disciplinas voluptatum, condire, suffire,
» aromatibus circumfluere, suauia suauibus af-
» fundere, omnia deniq; vndique cupiditatum
» instrumenta, ac lenocinia libidinum conqui-
» rere: cùm illi interim herbis ac radicibus
» vescantur, ac continuo labore tabescant.
» Enimuerò quòd viuant, quòd spiritum
» ducant, quòd libero cœlo ac aëre fruantur

in-

indignari. Nō posse amplius tantam ac tam "
crudelem iniuriā perferre, nec æquo animo "
nobilium superbiam intueri: ruituros se po- "
tiùs in arma, & terrā coelo misturos, quā post- "
hac tā atrocia paterētur. Naturam vt illis, sibi "
quoq; prouidisse, corpus & animam dedisse, "
nū cætera inuidisse? Formā cùm habeant ean- "
dem, & sortem nascendi cōmunem, cur ha- "
berent vitam dissimilem, & disparem fortu- "
nam? Videre se ad extrema ventum iam esse, "
velle quoque extrema experiri. Septa distur- "
bare, fossas complere, aditum ad publica vni- "
cuiq; patefacere, omnia deniq; quę illi nō mi- "
nus nefariè, quàm auare crudeliterq; circum- "
sepsissent solo adæquare. Nec vtique pas- "
suros se amplius oneribus inuitos præmi, "
nec tantum dedecus admissuros, vt in his ma- "
lis cōsenescentes, posteris miserā ac lugubrem "
Rempub, relinquant, & multò quàm à maio- "
ribus acceperāt peiorem. Quamobrem om- "
nia se tentaturos, neq; vnq̄ nisi rebus ad arbi- "
trium compositis quieturos. Cupere se liber- "

" tatem, & permixtam omnium rerum licen-
" tiam: hanc velle, alioquin huius tumultus e-
" undem qui vitæ finem futurum.

His irarum fluctibus & querelarum veluti tempestatibus iactati, concitarunt se inuicem perditi ac profligatissimi nebulones, passisque velis ad ea scelera prouecti sunt, quibus & periculũ patriæ, & sibimetipsis exitiũ intulerũt. Ac non ita multò post contigit, vt ludi ac spectacula VVyndhamiæ celebrarentur, antiquitùs ita instituta, vt biduò, duabusq; noctibus perpetuis continuarentur. Ad quę cũ ingens omnium ordinum concursus fieret, proditores nequissimi in hoc solummodò intenti erant, vt virus inuidiæ suæ in patriã euomerẽt loci tãtum oportunitatem ac temporis exspectantes. Itaq; primũ clandestini fiebãt coitus, hominũ huc & illuc discurrentiũ, deindè secessiones & occulta colloquia: ad extremum verò tumultuari omnes & apertè insanire cœperunt. Cũq; inaudissent Robertũ quendam Kettũ, Coriariũ, hominem ferum ac agrestem,

greſtem, importunaq́; audacia ac violẽtia effrænata præditum, agri aliquantulum quod aliquando publicum fuiſſet, circumcluſiſſe, ad eum pleni furoris ac amentiæ cõuolauerunt, illiquè quæ ab illis conſilia pacis perturbandæ inita fuiſſent exponunt, ac vehementer ab illo depoſcũt vt quicquid publici circumſepſiſſet, protinùs reuulſis ſeptis, ac ſolo adæquatis, patriæ atque illis communi vtilitati conſulentibus conederet.

Kettus, vt qui iiſdem furorum flammis arderet, quibus iſti conflagrauerunt, facilè paſſus eſt ſeſe in ſocietatem tam execrandi facinoris aſciſci. Reſpondit omnia ſe facere paratum, præſtoq́ue ſemper futurum non ad reprimendam ſolùm, ſed ad comprimendam procerum potentiam: ſperare ſe breui effecturum, vt ſicut illos ærumnæ, ſic iſtos ſuperbiæ pœniteat. Multa nefanda, quæ per hos annos perpeſsi eſſent, oſtendit, multas iniurias ac calamitates quibus affecti, afflictiq́; fuiſſent: Iubet macte virtute eſſe potentiam hãc

tantam

» tantam, tantam auaritiam, tantam ac tam in-
» auditam in omni genere crudelitatem, Deo
» hominibusq; omnibus inuisam ac execran-
» dam videri. Damna quæ Rebus publicis, a-
» grisq; communibus, ab importunissimis do-
» minis importarentur, ab illorum iniurijs se
» vindicaturum pollicetur, daturumque ope-
» ram, vt cui agro ille fossam circundedisset, id
» denuò sibi cum omnibus publicum ac com-
» mune fiat, illamq; sese primo quoq; tempore
» suis manibus completurum. Addidit ad ex-
» tremum, se commodis illorum nunquam de-
» futurum: habituros illum non comitem dũ-
» taxat, sed Ducem, non tantæ rei gerendæ so-
» cium, sed signiferum, authorem, principem.
» Omnibus deniq; consilijs non interfuturum
» solùm, verumetiam perpetuò præfuturum.

His illi despicatissimi viri, ac omniũ qui vn-
quam post homines natos exstiterunt turpis-
simi, vocibus accensi: cùm vndique circum-
fusi & gratulabundi succlamassent, repentè
velut agmine facto in agrum quẽdam Ketti

villulæ

villulæ VVyndamiæ continentem & adiūctum, omnis multitudo sese effudit, ibiq́ue (sicut constituerāt) fossis terram obducunt. Quod cùm fecissent tanq̄ effrænes equi, ad eam quam opinionis errore sibi confinxerāt viuendi licentiam adhinnientes, partim audacia ipsimet sua, & hoc inani rerum successu confisi, partim Ducis adhortationibus, & clamoribus, tāquam facibus ardentibus inflammati, incredibile dictu est, quantis iam furiarum flammis ad pacem perturbādam, & statum Reipublicæ labefactandam exarserint.

Exindè Hetherfetum proficiscūtur, (quod oppidulum nō longè distat à VVyndamia) atque illic in agrum Flowerdui cuiusdam impetum faciunt, fossas complent, septa deturbāt, claustra refringunt. Ad hos tumultus magna lis & altercatio orta est, cùm Flowerduus dolore & iracundia grauiter excandescens, Kettum acriùs increpasset, illiq́; crimini daret, vtpotè qui hanc plebem indomitam & rebellem conciuisset: subindè eum nefarium

virum, patriæ peſtem, & fugitiuorũ ducem appellans. Atq; ab hoc quidem Flowerduo (quoad licuit) illorũ ſceleri occurſum eſt, retardatiq́; conatus: factumq́; quantũ potuit à fide inermi fieri, cõtra perfidiam inſtructam & armatam. Quibus illi dictis factiſq; vehementiùs accenſi, cũ Ketto vociferabundi circumfuſi, clamoribus, querelis, ac mutuis adhortationibus omnia compleſſent, tãdem ab illo auxilij fidem (qua ſe recens deuinxerat) implorant, & expoſcunt. Ille vt qui omnem ſpẽ futuri ſceleris, in maleficij præſentis euentu defixiſſet, non amplius ſibi cunctandum ratus, bono vt ſint animo hortatur, ſeq́; libertatis authorem ac vindicem ſequantur. Qu eſſet illi à Repub. impoſita perſona non exc diſſe, ſaluti illorum nihil priùs, nihil antiquius ſibi fore, vtpotè pro qua opes ac vitam (r ſecundùm illos chariſsimas) alacri mẽte pro fuſurus ſit.

Fama iſtius flagitioſiſsimæ vocis vndique omnes ſceleratos ac perditos viros conciu..,

adeò

adeò vt repẽtè magni seruorum ac fugitiuorum greges, in Kettiana castra confluxerint. Quibus ille scelerũ satellitibus, atque administris stipatus, cùm tã Hetherseti, q̃ VVyndhamiæ impressa flagitiorum suorum vestigia reliquisset, atq; omnibus penè locis quacunq; incederet, vastitatem intulisset, decimo die Iulij ad locum Etonensi syluæ vicinũ peruenerunt. Huic syluæ continentes & adiuncti sunt agri cõpascui ciuitatis Norwicẽsis, quos multorum inopũ ac pauperum boues depascuntur, illisq; publicitùs custos pręficitur, cui vnaquaq; hebdomada singuli, singulos obolos dependere consueuerunt. Ad hos agros quod illis viua sepes & fossa pretẽderetur, ne pecora palantes vspiam dilaberentur, ex infima plebe Norwicensi quidam, pridiè quàm rebelles vrbem versùs iter fecerunt, pręcipiti rabie & amẽtia districti cõuolauerũt. Publica ea pascua esse (sicut erant) vociferantes, nec se ampliùs publica passuros scrobibus obuallari aut sepibus pręmuniri. Adeò cœco impetu à

mente

mente & ratione auersi ferebantur, vt quæ maiorum prouida ac sagax industria in communem vtilitatem sepsisset, ea suis manibus ipsi rescindere conarentur. Vix dum in superiori parte agri scrobem demoliti sunt, cùm permulti nefarij ac pestilentes viri, quorũ auribus rumor auram aliquam istius pernitiosissimæ conspirationis afflauisset, è ciuitate clã dilapsi, cum Kettianis militibus sese coniungunt. Qui id vt facerent, eò citiùs adducebãtur, quòd proditores isti nequissimi impurissimo sceleri suo, salutem semper Reipub. necnõ cõmunis vtilitatis curã prętexuissent.

Harum rerum nuntijs in ciuitatem celeriter perlatis, Prætor (Thomas Coddus is dicebatur) re noua trepidus, protinùs huic malo prospiciendũ sibi putauit, elaborandumq́; vt hij tumultus (si qua ratione confieri posset) primo quoq; tempore comprimerentur. Quam ob rem ex primoribus vrbis aliquot, ac patribus accitis, (Aldermanni ij dicuntur, & semper Prætori in concilio adsunt) ad hos

motus

motus ſedandos in Kettiana caſtra contẽdit. Ibi illos omnia nefanda patrantes inuenit, atque in luxum & epulas effuſos. Ac primùm pecunia ac blandis pollicitationibus illos pellexit, vt incœpto deſiſterent, & domũ quiſq; ſuam decederet. Illi verò nihilominùs ſceleri inſtantes, quicquid erat vſpiam clauſi, aut muniti refringunt. Prætor cùm omnia fruſtrà tentaſſet, neq; prece, aut prętio quicquam profici vidiſſet, quo mentes proditorũ, à tanti ſceleris diritate, ad cogitationem pacis auerterentur: confeſtim in ciuitatem reuertitur. A cuius diſceſſu ſeditioſi rati id quod erat, quodq́; ex rumuſculis quorundam hominũ qui ad illos ex vrbe profugerant, ſubodorari cœperunt: ſi diutiùs diſtracti ac populabundi vagarentur, protinùs illorum conſilijs nullo negotio occurri, & obſiſti poſſe, huic rei prę uertendum exiſtimantes, tutiſsimum ad id ſibi viſum eſt, vt execrandæ ſuæ ſocietatis aſſeclæ vnũ in locum contraherentur. Vndè extemplò ad ſyluam Etonenſem perrexerunt,

quam cùm vndique oculis perlustrassent, & castris ponendis minùs idoneam ac commodam inuenissent, publico consensu decretum est, vti illinc primo quoq; tẽpore Mousholdiam proficiscerentur, eumq; locum potissimùm deligerent, in quo scelerum suorum sedes, ac rapinarum latibula constituerentur.

Proindè cùm hoc consiliũ omnibus arrisisset, iamq; nox nec opinantibus interuenisset, missi continuò ad Prętorem qui illi renuntia-
» rent: Sibi esse in animo sine vllo maleficio iter
» per ciuitatem facere, & propterea quòd via
» illa esset multò facilior & expeditior, rogare
» vti eius voluntate, id sibi facere liceat. Prætor ad hæc: Inimico esse illos & hostili animo in Rempub. quapropter non daturũ se illis per ciuitatem itineris faciendi facultatem. Dein eos vt seditiosos, & omnia perturbare, ac cõfundere cupientes, asperimis verbis perstrinxit, & minantibus vocibus, ac ad terrorem vndique instructis, à tanti sceleris immanitate deterret. Deniq; si furere pergant denuntiat breui

breui futurum, vt tam perditos conatus, horribiles exitus consequantur. Tantũ verò abfuit vt ad hanc orationem illorũ furor deferbuerit, vt multò quã venerint obstinatiores, & in proditionis proposito obfirmatiores, à Prætore recesserint. Cæterùm Kettiani hac spe conatuq́ue depulsi, noctem illam totam in Etonensi sylua delituerunt.

Intereà Prætor primoribus vrbis in cõciliũ conuocatis, quamprimùm ad illos de Repub. refert. Ibi diu multumq́; deliberatũ fuit, veluti ab his quorum animi in ancipites sententias distraherentur. Nonnulli censent celeritate opus esse, protinùs, ac sine mora profligãdos: desperatione ac rabie furentes si non primo quoq; tempore reprimerentur, toti Prouinciæ exitium ac pestem illaturos. Alij contrà sentiunt, rem esse maximi discriminis, deliberationis verò ac consilij summi. Hanc resistendi celeritatem, vt forti ac magno animo profectam, sic lubricã & præcipitem videri, nẽpè cuius omnis laus in euentu defixa foret.

Eum autem vt semper ancipites, sic plerũque miserabiles exitus sortiri. Proin suadere se, vrbem vti muniant, custodias, vigiliasq; intẽtiùs instruant, oppidanos per muros, vrbisq; opportuna loca disponant. De cætero quoniam lege DE VI ET ARMATIS HOMINIBVS, cautũ est, ne quę copię iniussu Regis contrahantur, nihil tentãdum, sed eius voluntatem authoritatemque expectandam arbitrari. Facilè huic sententiæ inclinant omnium animi, vt quę è re nata optima visa sit, & ad quemuis fortunæ impetum tutissima. Missique extemplò, qui maximis itineribus ad Regiam contenderent, ijs datæ literæ, in quibus omnia diligentissimè perscripta sunt: iussique, vti festinatione quanta adhiberi posset maxima, ad Regios Consiliarios perferrentur.

Postridiè eius diei, (vndecimus is erat Iulij) coniurati, cùm vt per vrbem iter illis facere liceret, à Prætore impetrari nõ posset, omni spe præcisa protinùs (id quod optimum fa-

ctu

ctu videbatur) Pontem Heileſdonium tranſire decreuerunt. Quod cùm commodè fieri nõ poſſet per pontis anguſtiam, quæ iter prębebat perarduum ac difficile, & iumentis ac vehiculis tranſducendis impeditiſsimũ, magnam vim lignorum in flumen conijciunt, atque ita faſciculis & arborum truncis congeſtis, viros, equoſq;, atq; impedimenta omnia, trans amnem conuexêre. Hunc in modũ fluuium tranſgreſsi, inſequenti nocte Draytoniæ conſederunt: proximo die Mouſholdiam verſùs cõtendunt, ſeptis ac ſepibus vndiq; reuulſis. Quinetiam Sacellum Corbetti cuiuſdam diruerunt, omnibuſque locis ſtragem ac ruinam miſerabilem intulerunt.

In hunc perditiſsimũ ſceleratiſsimorũ hominum gregem, omnia delentem ac vaſtantem, & quacunque inſiſterent præcipiti rabie ac furore ruentem, fortè fortuna dum ſpeculandi cauſa qua venerant incautiùs progrederẽtur, inciderunt Rogerus VVoodhoſius, vir ordinis equeſtris, & Apelyardij fratres:

hos comprehendunt, ſecumq́ue inuitos tra-
hunt. Exin collem D. Leonardi vrbi Nor-
wicenſi ex aduerſum cœpêre: quo in loco
Comes Surreius, præclaram exædificaue-
rat & plenam dignitatis domum, cui infrà
flumen publicum præterlabitur (quod me-
dium inter ciuitatem & collem interfluit)
habetq́ue ex occidente & meridie ſyluam ac
villulam Thorpenſem, ex oriente verò ac ſe-
ptentrione cõpaſcua Mouſholdica, quæ am-
plius millia paſſuum ſex in longitudinem ac
latitudinem protenduntur. Hic illi furorum
cubilia, ac quaſi caſtra locarunt: & in ſyluo-
ſis illis latibulis canum inſtar deliteſcentes,
omnia iura diuina & humana polluerunt.
Quinetiam domum illam magnificentiſsi-
mam homines impuriſsimi inuaſerunt, atq;
omnibus in locis ſcelerum ſuorum impreſſa
veſtigia reliquerunt.

Iam verò quicquid vſpiam eſt infimæ &
abiectæ plebis confluxit: omniſq; fex & ſen-
tina populi Norfolcienſis in hæc ſe caſtra re-

fudit. Prætereà magna multitudo Suffolci-
enſium, & hominum etiam in alijs locis, at-
que regionibus degentium, campanarum
tinnitu, & incendio ſpecularum excîta, con-
gregatur. Addunt etiam ſceleri ſcelus: Nam
immanem hanc tantam nequitiam, & inau-
ditam omnia delẽdi libidinem, ſpecie fictæ ac
ſimulatæ ſanctitatis adumbrant. Sacerdotem
adhibent: hunc rebus diuinis, ac votis quoti-
diè manè ac veſperi ſuſcipiendis pręficiũt. In-
ſuper viros optimos, & quà religionis ac do-
ctrinæ, quà virtutis ac innocẽtiæ laudibus in-
ſignes, ad horum ſcelerum ſocietatem adiũ-
gere conantur. Inter quos fuerunt Robertus
VVatſonus concionator, Thomas Coddus
Prætor ciuitatis, & Thomas Alderichius de
Aula Mangrenẽſi, vir quoad vixit omnibus
charus atq; iucũdus. Hos tres quòd ſe tã nefa-
ria pactione, & perfidię fœdere deuincire re-
cuſaſſet, inuitiſsimos coêgerũt omnibus inter-
eſſe cõſilijs, & vnà cũ Ketto ſeditionis archi-
tecto, cũctarũ rerũ adminiſtrationẽ ſuſcipere.
Quod

Quod quidem accidit percommodè, nam si quando contigisset, (contigit autem sæpissimè) Kettum, aut ex conspirationis principibus aliquem (vt erant proni nimis ac præcipites ad omne flagitium) consilio furibundæ ac vesanę multitudinis incitatum, aliquid sceleris ac nequitiæ machinari, quod tãdem aut vrbem, aut agros, & regionem vrbi vicinam afflixisset, horum perprudens & solers industria, istiusmodi pestiferos conatus sæpenumerò repressit.

Quanquam Kettus ardens scelere, & agrestibus suorum instinctus furijs, solebat interdum mandatorum velut ex authoritate perscriptorum formulas emittere: quæ KETTIANA DIPLOMATA dicebantur: ad quæ nonnunquam intemperantissimus helluo, honestissimorum virorum nominibus abutebatur. Horum diplomatũ exemplum subiunximus.

Nos Regis amici ac Delegati: *pecoris & cuiusuis generis commeatus conquirendi, necnon*

in

in castra Mousholdica deferendi potestatem, omnibus concedimus, quocunque in loco deprehenderint, dummodò ne qua vis aut iniuria honesto ac pauperi cuipiam inferatur. Cunctis ex imperio denuntiantes, prout honori ac Maiestati Regiæ, Reiq́ publicæ afflictæ, prouisum & cōsultum volunt, nobis Delegatis, *& his quorū nomina subsequuntur dicto audientes esse.*

ROBERTVS KETTVS.

Et tum ordine longo alij consequebantur: namque Delegatorum numerus erat ingens, quippè qui præter illos huius nefandæ societatis principes ex omnibus centurijs duos sibi viros asciuissent. Erant autem cēturiæ viginti sex. Atque his & huiuscemodi diplomatibus permulti nobiles & optimi viri, quos vulgi furor ac rabies reos fecisset, comprehendebātur: multi ac si fontes essent Mousholdiā perducti, atq; illic in custodiam ac carcerem cōclusi.Ættereà valli ac sepimenta quibus agri publici circumscripti ac muniti erant, talium

diplomatum auctoritate reuellebantur, multisque è locis multi citabantur, vt horum tumultuum socij ac participes exsisterent. Atq; hæc omnia fiebãt his tribus, Prætore, VVatsono, & Alderichio, non tacentibus solùm & conniuẽtibus, verumetiã ad speciem interdũ consentientibus. Tempestati identidem obsequi coactis, quò patriæ tum fluitanti in alto, procellis seditionum atq; discordiarum subuenirent. Ne si nequicquam obsistendo aduersum infestũq; vulgus conciuissent: & ipsimet sibi præsens exitiũ, & patrię lamẽtabilem conflassent interitũ. Quę proculdubiò si tum palàm reclamassent, (tanta fuit rabies, adeoq; effrænis) rapinis, incendijs, atq; omnibus publicis exitijs perculsa concidisset.

Intereà ciuitas Norwicensis de hoc rerum statu sollicita, & tantis de tumultibus anxia & suspensa, incerta spe, & diuturna expectatione pendebat. Neq; adhuc à Regia Maiestate quicquam allatum fuit, nec quid illius Consiliarij fieri decreuissent intellectum: & ciues

ciues horum iniussu nihil audēdum rati, imperium Regis exspectantes in vrbe manebāt.

Accidit autem eâdem tēpestate, vt multis in locis multi obscuri & ignobiles viri in armis essent, tanquā communi sceleris consensione deuincti, ad Rempub. dilacerandam conspirassent. Etenim quāuis agrestiū furor multò magis ac atrociùs in prouincia Norfolciensi, quā alibi vspiā exarserat, tamen & eadem fatalis cuncta perturbādi lues per omnes penè regni partes diffusa, nō Norfolcienses duntaxat, verumetiam Buchingamienses, Oxonienses, Surreienses, Estsaxones, Cantianos, Cantebrigienses, multosq; insuper mortales ijsdem tumultibus implicuit. Vndè adeò factū est, vt cùm omnis consiliariorū cura & cogitatio in his tantis seditionū flāmis exstinguēdis consumeretur, (ne si incēdio protinùs nō subuenissēt tota Respub. deflagrasset,) tardiùs aliquantulū quā cupiebant ad hos Norfolcienses motus reprimendos accesserint.

Gliscit interim seditio, nec remittit ali-

quid, ſed indies ingraueſcit, ita vt ſexdecim pænè millia ſordidiſsimorum hominum in Kettiana caſtra cõuenerint. Atq; hi quidem Ketto duce omni ſe præſidio munire cœpêrunt. Multiſque è locis bellicos apparatus ac inſtrumenta in caſtra conuexêrunt. Inſuper magnam vim pulueris bombardici, & tormentorum cuiuſuis generis numerum ingẽtem. Ad quæ diripienda huc & illuc paſsim diſcurrentes, multorũ nobilium domos peruagati, eoſque depeculantes, quicquid pecoris in agris, aut pecuniȩ in ædibus, aut frumẽti in horreis reperire poſſent, impiè nefarieq; auferentes, (inſpectantibus etiam dominis) in caſtra deportarunt. Atqui quamplurimi, cùm hũc in modum cuncta vaſtaſſent, compilaſſent, exinaniſſent, ac miſerabilem vbicũque veſtigia poſuiſſent, rerum omnium ſtragem ædidiſſent, maxima prædæ parte auerſa & clãculùm in ſpeluncas retruſa, furtim quiſque ſibi, quantũ rapinarum in latibulis coaceruari potuit, congeſſerunt. Re comperta,

&

& ad Kettum & cæteros GVBERNATORES, (ſic enim dici volebant) delata, huic incōmodo primo quoquo tempore mederi cupientes, communi cōſenſu decretum, locum aliquem deligendum, in quo Iudicia exercerētur. Quercus erat annoſa, & patulis diffuſa ramis, hāc tignis atq; trabibus trāſuerſim iniectis contabulauerunt: ibiq; pleruńq; circūfuſa plebe conſiſtentes, de querelis & litibus (ſi quæ fortè cuiq̄ intenderētur) prout viſum eſt, ſtatuunt atq; decernunt: & nōnullorum interdum ſolutā nimis ac efferueſcentem omnia rapiendi cupiditatem arctioribus vinculis cōſtringūt. Hanc QVERCVM REFORMATORIAM nuncuparunt, in quam initio aditus nulli dabatur, pręterquam Ketto, & Gubernatoribus. Ex quibus nonnulli, & inter hos Prætor ciuitatis vt qui maximè, & Alderichius, & alij quos anteà diximus inuitiſsimos talem in numerum aſcriptos, omnibus modis quantum in ſe fuit vehementer cōtenderunt, vt plebeculam in-

ſimam & ieiunam ab hac tã importuna prædandi licentia coercerent. Quem in finem idẽtidem Quercu conſcenſa, orationis grauitate perpulerunt, vt aliquem interdum, ſi non exitum, at ſaltem modum, tantis rapinis, ac tã effuſæ in omni intemperantia violentiæ conſtituerent. Fuerunt item & alij grauiſsimi viri, & Theologi præſtantiſsimi, qui omni opera, ſtudio, ac diligẽtia cõnixi ſunt, plebem tumultuantem, & (legum iam vinculis laxatã) in omne ſe ſcelus ingurgitantem, à rapinis & incendijs quibus omnia miſcuerant, ad pacis cogitationem traducere. Atque hij quidem de die in templis concionando, de nocte verò armati intrà ciuitatem excubando, nihil prætermiſerunt, quod eſſet aut cum officio ſanctiſsimorum Theologorum, aut cõſtantiſsimorum ſubditorũ fide coniunctum. Inſignis tũ inter cæteros Doctoris MATTHÆI PARKERI prudentia, fides, & integritas fuit. Vir venerabilis, ac omni ſemper virtutis decore circumfluens. Ac tum

quidem professor sacræ Theologiæ fuit, hodiè verò (tempore illustrissimæ Reginæ Elizabethæ) Cantuariēsis sedis Archiepiscopus amplissimus. Huic cùm esset in animo boni pastoris officio ac munere defungi, videretque omnia furorum ac flagitiorum flammis circunfusa, fecit id quod & prudētem decuit, & constantem oportuit. Nam & in sceleribus redarguendis fortem se præbuit & magnanimum, & in periculis cautè deuitandis, sagacem & industrium. Vndè & Deo, & regi præstitit quā debuit fidem: & sibimetipsi diligenter consulendo, adhibuit eam, quæ à sapiente imprimis requiritur, prudentiam.

Euenit autem vt cùm die quodam, vnà cū amicis quibusdam in Kettiana castra cōtenderet, Kettum & alios eius societatis affines, in Quercu stantes, & inter se de rebus varijs disserentes inuenerit. Quo quidem tempore Prætoris Coddi egregia virtus enituit, audiebaturq; vox illius magnifica planè & viro forti dignissima.

Nam cùm Kettus scelerum signifer illi cupidius instaret, vt traditis clauibus, omniq́ue potestate sibi permissa, semetipsum Prætura abdicaret: enimuerò Coddus ferociter respondisse dicitur, animam se potiùs daturum & ipsam è corpore vitam, quàm aut per scelus ciuitatem perfidiosissimè desereret, aut fidem ergà Regem per metum & ignauiam flagitiosissimè abijceret.

His vltrò citroq́ue iactatis, inclinato iam in vesperum die, Matthæus videns miserã plebem vndique potu luxuq; demersam, ad temulentos & ebrios, quã cibo potuq́; onustos, quà cœli solisq́; ardore cõfectos, parùm profecturam orationem sanã ac sobriam existimans, eo die nihil sibi dicendum putauit. Quamobrem cuncta furorum ac tumultuũ plena relinquens, in ciuitatem regressus, postridiè manè (dies is erat Veneris) cum fratre Thoma Parkero (qui posteà Norwici Prætor fuit) in Kettiana castra reuertitur. Exin (mirabile dictu) omnes sub quercu orationi

ac precibus intentos inuenit, mediumq́; inter illos Letaniam dicentem Thomam quẽdam templi D. Martini vicarium. Matthæus oblatam iam ſibi dicendi facultatem conſpicatus, Quercum conſcendit, ibique concionem habuit, prudentiæ, grauitatis ac modeſtiæ pleniſsimam. Erat autem omnis illa oratio in tres potiſsimùm diſtributa partes, quarum prima ſapienter eos admonuit ne ijs quę ſui ſuſtentandi cauſa in caſtra comportaſſent, diſsipatis atq; conſumptis, mundi fructus ac munera diuinitùs conceſſa, per luxum ac nequitiam impuriſsimè profunderent. Tum ne priuatas & occultas inimicitias perſequentes, iracundia aut vlciſcendi libidine intemperãtiùs elati, manus cruore ciuili reſpergerent: nêue illos quos inſtar hoſtium haberent, cuſtodia aut vinculis coërcerent: vitámue cuipiam nefariè aut crudeliter adimerẽt. Extremum fuit, vti communi vtilitati conſulentes, incœpto deſiſterent, nec fecialibus aut internũtijs regijs fidem detraherent, ſed debitum

Regiæ Maiestati honorem, etiam in tenerã & imbecilla ætate deferrent, quò ipsi posteà florescentibus annis firmata iam virtutis stirpe, & altis tanquam radicibus defixa, incredibili cùm voluptate, tum lætitia perfruerentur.

Hoc in loco cùm omnes dicendi neruos contendisset, cunctique concionanti benignè attenteq; audientes circumfunderentur, clamore cuiusdam sceleratissimi ac infimi ho-
" minis obstrepi cœptum est. Quousque (in-
" quit) hunc mercenarium doctorem perfere-
" mus? qui à generosis prætio conductus huc
" accessit, vocem adferens venalem, & linguã
" mercede constrictam. At nos illorum intol-
" lerandæ potentiæ frænos inijciemus, illosque
" tergiuersantes & inuitos, legum nostrarum
" laqueis implicatos tenebimus.

Tum verò fremere plebs, ac apertè indignari cœpit: multique dicto huius furibundi ac vesani hominis incitati, asperrimis eum verbis & minantibus insectantur. Auditæq; voces

voces nonnullorũ horribiles & infestæ, quæ etiam aures ipsius Matthæi perculerunt. Ac ex ijs quidam security inclamarunt: Optimum esse vt quoniam tam bellè locutus esset tamq́ue lepidis & verbis & sententijs orationem conspersisset suam, telis sagittisq́ue confixus, descendere cogeretur. Enimuerò tum viro optimo pauor iniectus, & ad hunc pauorem, insuper alterius mali suspecti & occulti terror adiunctus. Senserat enim sub pedibus hastarum cuspides ac spicula, magnoq́ue in timore fuit, ne ab irata multitudine transfigeretur. Posteà tamen nullam ab his tanti timoris causam exstitisse intellectum, quippè pænè omnes qui sub arbore constiterunt, Matthæum summo in honore habebant, eumq́ue omni amore & beneuolentia complexi, aduentu illius mirificè lætabantur. Sperabant enim fore, vt illius oratione impulsa ac mansuefacta plebs, aut languidior ad scelus & nequitiam facta penitùs resipisceret, aut saltem

 aliquid

aliquid de tanti furoris atrocitate remitteret: atque ita illi (qui omnes aderant inuitißimi) maiorem libertatem nanſciſcerētur. Vtcunq; fuit, ingens tum eum horror perſtrinxit, magnoq́ue in periculo conſtitutus videbatur, cū ecce tibi de repentè Thomas ille (quo de antè diximus) templi D. Martini Vicarius, aſcitis tribus aut quatuor Æditimis, *Te Deum* Anglico ſermone muſa ſolenni, & modorum interuallis, ad aurium voluptatem elegāter diſtinctis, cōcinere cœpit. Cuius illi cantus ſuauitate perfuſi, (Muſicæ enim inſolentes erāt) crudeles & efferæ mentes inſueta delectatione delinitæ, paulatìm deferbuerunt.

Matthæus hanc oportunitatem nactus, nō exſpectādum ſibi putauit, dum aut hij canere deſijſſent, aut illi furere de integro cœpiſſent, atque ideò de Quercu deſcendens, cum fratre quà dabatur exitus caſtris exceſsit. Euntibus illis per collem D. Leonardi ad portas Pockthorpenſes, denuò inferunt ſe & alij eius ſocietatis aſſeclæ, tumultuoſiſsimis eum clamo-

clamoribus insectantes. Qui quidem multis de rebus secum expostulantes contenderunt, maximè verò de magno Sigillo quo concionandi potestas fuit illi permissa. Videns itaq; Matthæus omnes contactos hoc scelere, velut inecta rabie ruentes, tantorum tumultuum pertæsus, ac patriæ malis ingemiscens, clàm quà potuit elapsus, fratrem Thomam Parkerum post se reliquit, qui cum illis de rebus omnibus disceptaret: atq; ita sese illorum furori subtraxit. Postridiè eius diei ædem D. Clementis ingressus, è lectionum altera (quę tum publicè in templo legebantur) denuò causam arripuit, ad dicendum aliquid de hijs pernitiosissimis tumultibus, multis coniuratorum circumuolitantibus. Ac tum quidem nihil dixerũt, sed exitum illius de templo exspectantes indignabundi circumsistũt. Egressum protinùs insecuti, intelligere se aiunt illũ tres vel quatuor cantharos habere expeditos & habiles, qui Regi deseruiant, monent vt statim à prandio præstò sint, se illis confestim

 vsuros.

vsuros. Matthæus aut nihil, aut pauca sanè respondit, sed Hyppatro celeriter accito, iussit vt alijs detractis soleis, vngulæ ad viuum resecarentur, alios verò calcantho viridi superinfuso obliniri, medicamentis delibutos, ac si nimio labore & cursu fatigati conficerētur. Seditiosi ita rem habere suspicati, ac posteà illos dum veluti pastûm ducerentur, hos pedibus fascijs deuinctos, illos calcantho perfusos cernentes, conquieuerunt. Matthæus non ita multò post veluti deambulandi causa portis egressus, ad duo millia passuum à ciuitate, præstò sibi ad pontem Crynklefordensem equos inuenit. Quibus conscensis, Cantebrigiam versùs contendit. In itinere verò quæ viderit, quæq́ue audierit, quosq́ue tumultuantium (quibus in via occursum est) furias ac scelera conspexerit, singula persequi laboris esset propemodùm infiniti. Veruntamen Dei benignitate omni hoc motu & populari concitatione defunctus, tanti tādem periculi securus, Cantebrigiam incolumis

lumis peruenit.

Huius igitur amplissimi viri veluti diuinitùs demissa vox & oratio, ad hũc modum ab hominibus despicatissimis, & ab omni non solùm salute, verumetiam spe derelictis, nequiter neglecta, & contempta fuit. Quam etsi tum furore & amentia cœci & pręcipites, velut exitialem, ac tantis ac tam perditis vitæ rationibus inimicam & infestam aspernati sint & respuerint: posteà tamen proculdubiò ex calamitosissimis casibus qui consecuti sunt, diuinæ vindictæ horror omnium mentes perfudit. Nam cùm (vt anteà diximus) huius cœlestis orationis caput exstitisset, vt tanto improbitatis velut incendio in animis restincto, protinùs resipiscerent, ne longiùs progressa proditionis impietas, patriæ propediem funesta foret & horribilis, & sibimetipsis ad extremum lugubris & exitiosa: enimuerò omnia quæ à voce illa persapienti & verè diuina veluti fata populi Norfolciẽsis concinebantur, euenerunt: & ipsi à scelere ad scelus

ſcelus delapſi, iuſtas tandem ac debitas tanto furori pœnas perſoluerunt.

Intereà verò ſeditioſi (quos anteà diximus nobilium bonis ac fortunis inhiantes, omnia furtorum ac rapinarum ſcelere refudiſſe) exſaturati iam ſpolijs, à prædãdi libidine ad vim crudelitatemq́; conuerſi, per omnem regionem Norfolcienſem terrorem & periculum cunctis qui non ab illis ſtetiſſent denunciantes incedunt. Iamq́; nobilibus vndique quàquà verſùs flagitij ſe furor inclinaſſet cõprehenſis, ac in caſtra perductis, tantus omnibus horror illatus eſt, vt cuncti domibus ac patrijs ſedibus relictis, veſtitu mutato, ne fortè in itinere ac fuga cõſpecti cognoſcerentur, in loca deuia demigrarint: & omnia ab illis extrema metuentes, in ſpeluncarum latibula, ac ſyluas denſiſsimas ſeſe abſtruſerint. Multi etiam coacti ſunt carris equiſq; ſi haberẽt, ſuis vti, ſi non haberent, aliundè cõquirere. Hiſq; imperatum, vt laborem & ſumptum de ſuo impendentes, frumentum commeatumq́ue

in

in castra Mousholdica deueherent. Quibus quidem (nisi protinùs parüissent) ab agris & ædibus vastitas, à liberis & vxoribus vis denuntiata est. Præterea quoscunque nobiles ac generosos comprehendissent, (comprehenderant autem quàmplurimos) eos arctissimis vinculis astringunt, ac si semetipsis in omni scelere nequiores exstitissent. Multiq; Norwicum in custodiam traditi, atq; ex his nonnulli in Prætorium, (vulgò Aulam Gildensem appellant) alij in carcerem publicum, quidam in ædes Comitis Surræi, instar furũ conclusi. Huc accedit quòd si quando rei pecuniarię inopia premerentur, (premebantur autem sæpissimè) ex publico ærario semper huic difficultati subueniendę necessitas, Prętori crudeliter imposita fuit. Quorum importunissimis efflagitationibus si tum Prętor restitisset, enimuerò ærario exhausto & incenso, omnium fortunis miseranda lues, & pernicies accessisset. Et quidem sæpenumerò eius compilandi nefaria ab istis consilia inita

ſunt, remq́ue ſine dubio tranſegiſſent, ſi non Prætoris ſedulitate ac diligentia, ſemper hac de ſpe conatuq́ue depulſi fuiſſent. Nihilominùs tormēta multa & apparatus bellici quicquid comparari potuit, (metuentes videlicet ne quando quid aduerſi contingeret) è ciuitate in caſtra tranſtulerunt. Cunctiſq́ue ciuibus indictum vt primo quoq; tempore præſtò ſint, qui ſe (ſi opus ſit) tueantur atque de-
" fendant. Regios ſe amicos vociferantes, &
" iniurijs diuexatos, legum ac Maieſtatis Re-
" giæ tutelam defenſionemq́ue ſuſcepiſſe. Nec hoc contenti, Regis etiam nomine ad ſcelus & nequitiam abuſi ſunt. Diplomata quędam erant Regia, in quibus quorundam Nobilium nomina perſcribebantur, hijſq́ue poteſtas delata fuit à Rege, iuſsiq; labēti Reipub. proſpicere, videreq́; vti hij motus primo quoquo tempore compeſcerentur. Hæc nacti, nobiliū nominibus deletis atq; inductis, ſua nomina inſcribi fecerunt, Regijſque ſigillis auulſis, & ad ſua commentitia diplomata affixis, ijſq́; in publico

publico propositis, plebem imperitam, tantæque fraudis insciam deceperunt.

Iamq́; eò sceleris ac dementiæ deuenerunt, vt nec à Gubernatoribus, nec à Ketto quidem ipso, seditionis Architecto & principe, tanti tumultus furor ac impetus retardari potuerit. Præthereà non solùm ij qui tantorum scelerum societatem cum illis coire recusassent, hostes iudicati, sed & multi boni ciues qui cum liberis & vxoribus conseruandi sui causa, ex vrbe profugissent hostium loco habiti. Qui quidem tanti periculi terrore tectis expulsi, cùm nullo loco diutiùs consistere auderent, per multitudinis efferatæ vim ac rabiem, dispersi, dissipatiq́ue huc & illuc vagabantur. Multisq́ue lamentationibus ac lachrymis illorum temporum iniquitatem deflentes, conditionem patriæ miserrimam deplorauerunt. Vrbi etiam incendium atque deflagrationem minitabantur, adeò vt ij qui in ciuitate remanserant, nihil aliud nisi

rerum omnium labem atque ruinam exſpectauerint. Caſtrorum verò horribilis ac miſerãda facies. Nam cùm in illa magna multitudo vndique ex Anglia perditorum hominum latronumq́; conueniſſet, quos ſpes prædandi, otijq́ue cupido ab agricultura quotidianoq́ue labore auocauiſſet, tanta fuerunt flagitiorũ monſtra quæ conceperunt, tantęq́; in omni genere nequitiæ ac libidines, vt eas quodãmodò horreat ac reformidet oratio.

Illud certè conſtat, ſicut omnium agris ac ædibus vndiq; vaſtitatem & ſolitudinem infandam intulerunt, ſic quęcunq; in caſtra deuecta ſunt, luſtris & helluationibus nequiſsimis celeriter conſumſerunt. Adeò vt incredibile penè videatur, ac portenti ſimile, quonam modo illa, tã multa, tam exiguo tẽporis ſpatio deuorauerint. Nam præter cygnorũ, anſerum, gallinarum, anatum, & volucrum cuiuſuis generis numerum infinitum, ad tria millia boum & ouium viginti diebus paucis in caſtris luxurioſiſsimè abſumta ſunt.

Insuper viuariorum vallis ac sepimentis (in quibus bestiolæ delectationis causa concluduntur) perruptis atque refractis: quicquid vspiam damarum conspici aut comprehendi potuit, crudelissimè confecerunt. Nihil erat clausum libidini, nō ratio futuri temporis adhibita, non ijs quæ posteà acciderunt malis prouisum, nulli sceleribus ac nequitię termini defixi, sed miserandum in modum dissipata omnia & exhausta fuêre. Tantæque ouium passim cædes, reliquiq; pecoris trucidationes factæ dicuntur, vt veruex drachma publicè vęni erit, capitibus atq; extis, velut escis contemtissimis fastiditis atque reiectis, proptereà quòd nullus inuentus fuit, qui illis in tanta delicatioris cibi copia vesceretur. Quid hic nemorum vastationes, ac syluarum strages commemorem? quibus radicitùs penè exstirpatis atque desectis, omnem eam materiam quæ erat cæsa, aut incendunt, aut (quod multò fœdiùs fuit) in scelerum suorum sedibus ac latibulis exstruendis insumunt. Additur

tur ad hanc tam atrocem licentiam, (talium plerumq; factorũ semper comes) crudelitas. Hominibus honestissimis ac integerrimis, à fœdissimis belluis, omniq; diritate teterrimis, catenæ iniectæ sunt, multisq; manicæ cõpedesque impactæ, quibus bini pariter reuincti, acerbissimum illum quasi carceris cruciatum ac carnificinam diutissimè pertulerunt.

Custodes etiam ad omnes portas & vrbis introitus dispositi, ne qui fortè elaberentur, iussiq; vicorũ submagistri vti viderẽt ne quis vrbe excederet. Magniq; agrestium ac rusticanorũ hominum greges coacti, quibus præstitutum vt certis in locis vigilias & excubias agerent. Ijs à vicorum submagistris (vulgò Constabularij dicuntur) omnia ad libidinem & luxum suppeditabantur, adeò vt tantis, ac tam profusis sumtibus multi honesti viri, re familiari valdè comminuti, funditùs conciderint. Odium autem quod inclusum in animo, in omnes conceperunt, id crudelissimè in eos quos cõprehenderant, expromserunt.

VVharto-

VVhartonus erat quidam, (magno vir præditus animo, ſed minimè populari:) hunc dum in Ciuitatē ad carcerem & vincula duceretur, ingens ſeditioſorum caterua circumſepſit atq; muniuit, deſtinata videlicet quæ ei presidio foret, ne fortè in itinere à veſana multitudine violaretur. Sed nec VVhartonum ſua probitas & fides, nec ſeditioſorum diligēs cuſtodia ſatis tutata eſt, parumq́; abfuit quin interficeretur, multique mortem illi & interitum intentarunt, corpuſque illius plurimis in locis haſtilibus & ſpiculorum cuſpidibus perſtrinxerunt.

Accidit autem vt eodem penè tempore quo hæc fiebant, contendentibus illis ad vrbem, Moultonumq́; quendam inſtar captiui trahentibus, (cuius odio deflagrarunt immani quòd eſſet vaferrimo ſemper, venaliquè vir ingenio (erat enim leguleius:) necnon ſicuti opinio fuit diris votis, ac horrendis ſuperſtitionum portentis, inferorum manes elicere conſueſſet) dum itaq; (vti ſupra dictum eſt) Moulto-

Moultonum hunc mulierculæ cuiusdam indicio, in syluis paulò antè repertũ, atq; ex vepribus & dumetis, in quæ se melioris inops consilij recens abstruserat extractum, omnibusque oneratum probris & contumelijs secum pertrahunt, cœlum non sine ingenti audientium stupore, horribili tonitru contremuit, maximique imbres grandine permisti defluxerunt, terræque repens labefacta est, vtpote quæ non longè à Quercu (quam Reformatoriam appellarunt) in immensam altitudinem desedit. Cæterùm tantum abfuit, vt ad hæc veluti diuina prodigia expauescerent, vt iam perindè ac si cœlesti voce incitarentur, ardentiores ad omne nefas, & multò quàm anteà fuerãt inflãmatiores exstiterint.

Neq; porrò minori tempestate conflictatæ sunt nobilium mentes, quos agrestes sæuitia insigni, atq; feritate detestabili furentes, catênis iniquissimè constrinxerant: qui omnes aut mortem quotidiè pertimescebãt, aut ipsa morte diriora tormenta, & quæcunq; ab impuris-

purißimis latronibus cogitari potuerunt teterrima. Etenim nonnulli ac si quid nefandi sceleris admisissent, in desperatorum hominũ cœtum, tanquam ad iudicium vocati, ac prò Quercu constituti, veluti è vinculis causam dicere cogebantur. Cumque ab imperita & agresti multitudine quæsitum fuisset, quid de illis fieri decreuisset: vno veluti ore ab omnibus cõclamatũ est, SVSPENDEANTVR, SVSPENDEANTVR. Denuò sciscitantibus illis, cur hac tam truci voce vterentur in ignotos præsertim, & nullius noxæ aut criminis conscios, ferociter responsum est: vsurpari illam vocem ab alijs, & ideò se vicißim eâdem vsuros. Neq; prætereà quod dicerent habebant: quanquam alij hanc huius crudelißimi clamoris rationem adferebãt, Generosos eos esse, & ideò de medio tollẽdos, scire enim se, quòd si quando illi victoria potirentur, omnes sibi sint cruciatus, acerbitatesque perferendæ. Proin pręstare vt his quos iam in potestate haberent, vita priuatis,

uatis ~~ipsi~~, ipsi demùm otio ac securitate perfruantur, quam illis vsuram vel vnius horulæ ad viuendum largiri, à quibus postmodū veluti pecora trucidarētur. Adeò inuisum iam nobilium nomen erat & exosum, vt furore pęnè plusquàm hostili flagrantes, infimę sortis homines, non nobiles tantùm, sed ipsam etiam (si fieri posset) Nobilitatis stirpem delere funditùs & exscindere concupierint.

Hunc igitur in modum cùm omnis propè Regio Norfolciensis huius funestissimi tumultus tempestate perculsa & afflicta fuisset, ac iam viginti ferè à primo dies elapsi interfluxissent, nihilque interim vbique fieret, nisi vastationes, incendia, rapinæ, omniaque non modò miseranda visu, verumetiam auditu horrenda: tantus omnibus bonis, ac præcipuè ciuitati Norwicensi dolor inustus est, vt ad hunc patriæ tam lugubrem aspectum asiduo pænè moerore ac lachrymis contabuerint. Resistere autem huic tantæ improbitati, per illam quæ

iam

iam vndique in castra conuenerat perditorum hominum multitudinem nequibant, & (quod caput erat) arma sumere iniussu Regis, lege, vt antè diximus, prohibebantur. A cuius consiliarijs quoniam nihil adhuc perlatum fuit, vrbi perniciem & deflagrationem quotidiè metuentes, abscissa propemodum omni salutis spe, omnisque consilij inopes, intra muros permanserunt.

Erat autem tum fortè Londini Leonardus quidam Sothertonus, ciuis Norfolciensis, qui illinc velut è flamma, & communi incendio vitæ conseruandȩ causa profugit. Hũc Regij Consiliarij ad se accersunt, & de illo omnia seditiosorum consilia sciscitantur & exquirunt. Sothertonus quæ sciret, enunciat: ingentem nefariorum colluuiem confluxisse, ab his omnibus locis calamitatẽ ac pestem inferri, numerum indies augeri, nihil sceleris fingi aut excogitari posse, quod non conceperint, homines optimos cõprehensos, Norwice

" ac in vincula ductos, domos direptas, agros
" vastatos, syluas incensas & prostratas, pecus
" omne trucidatum, præ rabie ac furore nihil
" vspiam intactum inuiolatúmue relictum, sed
" populari petulantia cuncta confundi: vrbi
" etiam nisi celeriter cõsultum & prouisum sit
" interitum & ruinam impendere. Sperare se
" tamen, atq; etiam inaudisse, permultos esse in
" illis castris ac scelerum speluncis, qui propo-
" sita sibi apud Regem veniæ ac impunitatis
" spe, arma abiecturi sint, & Maiestatis Regiæ
" clementiam amplexuri. Obsecrare ergo, &
" vehementer ac demisissimè contendere, vt
" publico edicto Rex fidem astringat regiam,
" fore omnibus impunè, qui ab illis castris di-
" scesserint, posse ita facilimè hos cœtus dissi-
" pari. Comprobato consilio, ex Regis autho-
" ritate & sententia statuunt atq; decernunt.

" Maiestati Regiæ placere, ægrotæ atq; affli-
" ctæ Reipublicæ, primo quoque tempore me-
" dicinam adhibere, quò à periculosissimis illis
" motibus, & seditionum malis, quibus eam

perfidiæ

perfidiæ peſtis inuoluiſſet expiata, conuale- »
ſceret. Verũtamen omnia experiri velle, pri- »
uſquàm id quod in illa contactum eſſet atque »
peſtiferum (ne reliquio corpori noceret) am- »
putaretur. Proin decreuiſſe: pœnas iamdiu »
improbitati, nequitiæ, ſceleri, ac libidini debi- »
tas tantiſper differri, ſpem ſalutis cunctis ſi in- »
cœpto abſiſterẽt, denuntiari, fidem Regiam »
interponi, omnem ſeueritatis metum præcî- »
di, dummodò poſsint clementia & manſue- »
tudine ad pacem ſanitatemq́ue perduci. His »
igitur hunc in modum deliberatis atque ſta-
tutis, hoc ſolummodò reſtabat, vt hæc Maie-
ſtatis Regiæ miſericors clementia plebi è ve-
ſtigio proponeretur. Fecialis ad id miſſus,
(qui eodem Leonardo Sothertono Comite
ad celeritatem adhibito) magnis itineribus
Norwicum contendit. Illinc in caſtra conti-
nuò progreſsi, caduceator propter Quer-
cum ſtans fecialibus indutus inſignibus, clara
voce ita vt omnes, qui vndique circumfun-
debantur, loquentem exaudierint. Audite »

" (inquit) audi tu scelerũ signifer Kette, & vos
" omnes quotquot adestis, audite.

" Etsi mos maiorum, & huius imperij digni-
" tas, & nominis Regij Maiestas postulare vi-
" deatur, vt vos qui nefaria in patriam arma
" sumsistis, & in apertam coniurationem ac
" latrocinium vosmetipsos coniecistis, hostium
" instar ferro ignique profligati, debitas scele-
" rum quæ concepistis pœnas sustineatis: ta-
" men Maiestatis Regiæ tanta mansuetudo est
" atque clementia, vt quos ad pœnam & sup-
" plicium sceleris atrocitas deposcat, eos tamen
" pro singulari & incredibili benignitate con-
" seruatos velit & incolumes. Proin iubet vt
" protinùs omnes arma deponatis, castra hæc
" & furorum cubilia relinquatis, domum de-
" cedatis, errori si id feceritis veniam largiri, ac
" omnium quæ suscepistis flagitiorũ impuni-
" tatem. Sin autem in sentẽtia, & perfidię pro-
" posito permanseritis, se cuncta maleficia &
" scelera quæ patrastis, acerrimè, vt par est, ac
" omni supplicio vindicaturum, nec pas-
surum

ſurum hæc quæ reſecanda ſunt & ſanari non »
poterunt, longiùs ad perniciem totius Regni »
dimanare. »

Hoc cùm magna (vt antè dictum eſt) voce promulgaſſet : ab omni pænè multitudine conclamatum eſt, REGIAM MAIESTATEM DEVS TVEATVR INCOLVMEM. Is clamor cùm idẽtidem redintegraretur, multi in genua prouoluti, hanc tantam & tam inauditam clementiam ac miſericordiam laudibus ac lachrymis proſecuti ſunt. Quam quidem omnes tum proculdubiò complexi fuiſſent, vtpotę quorum animi pudore ac metu ſenſim infringi, ac remolleſcere cœperunt, ſi non ſceleſtiſsimæ nonullorum voces, Kettíque adhortationes perfidioſiſsimæ, eos à pacis cogitatione auerſos, denuò ad ſceleris conſenſionem retraxiſſent. Ille aſperè ſanè & ferociter reſpondit.

Conſueſſe Reges flagitioſis hominibus nõ »
innocentibus & integris veniam dilargiri. »

Nihil

" Nihil se meritum, nec vllius sibi culpæ con-
" scium, proin eam vt inanem ac suis rationi-
" bus inutilem aspernari. Exin conuersus ad
" suos, rogat ne se deserant, néue animo conci-
" dant, sed meminerint quo se fœdere obstrin-
" xerint: paratum se qui vitam (si opus sit) pro
" eorum salute profunderet.

Hæc vbi rabidè iracundéque dixisset: Fecialis homini turpissimo, & tot perfidiæ notis insigni, imminutæ Maiestatis crimen infligit, eumque proditorem teterrimum, & summi sceleris reum pronunciauit. Iussitque deindè Ioannem Petibonium Prætoris ensiferum, latroni profligatissimo actionem perduellionis intendere. Enimuerò tum tumultuari cœptum est, vtrisque hinc atq; illinc, nõ minùs pertinaci, quàm pernicioso certamine contẽdentibus. Fecialis videns iterum labare plebis animos, (quos anteà pacis denũciatione nõnihil emolliuerat) & Ketti verbis velut furiarum stimulis instinctos, à salute quã priùs amplexuri videbantur, denuò ad scelus

nequi-

nequitiamq́ue deuolui,castris excessit. Multiq́ue eum nihilominùs mortales consecuti sunt, qui abiectis prioribus consilijs armisq́ue depositis, Regis se fidei permiserunt. Hij omnes vnà cum Prætore & Thoma Alderichio in ciuitatem ingressi.

Prætor continuò portas obstrui iubet, præcipuè verò eam quæ Episcopalis seu Pontificia nuncupatur, quòd illàc è vestigio (nisi celeriter huic consilio obuiam itum fuisset) seditiosi in oppidum irrupturi viderentur. Ad hæc omnes generosi quos anteà diximus, à Kettianis in carcerem coniectos, leuati vinculis & è custodia emissi fuêre, adhibitiq́ue in concilium, quæsitumq́ue ab illis quî potissimùm hostium impetus retardari possent: rationesq; initæ vrbis defendendæ, ne perditorum introitu ac militari licentia omnia diriperentur. Placuit ad extremum ciuitatem quaquá versùs muniri, portas murosq; asseruari, custodias vigiliasque disponi, itinera intercludi, quò commeatus supportandi facul-

tate vndique incisa atq; prærepta, coniuratorum animi cibariorum inopia, & bellandi tędio perculsi languescerent.

His de rebus, dum remotis arbitris multa inter se (vt fit) deliberabundi ac consultantes egissent, trepidi à portis nuntij superueniunt, rem atrocem incidisse prædicantes. Multos esse ciuium qui se horum scelerum communione cōstrinxissent: ex his nonnullos è Kettianis militibus quamplurimos in vrbem intromisisse. Cùm hoc tantum repētini periculi præter opinionem contigisset, & seditiosi in vrbem ingressi, cuncta protinùs directuri viderentur, isq; metus omnium animos perstringeret, à primoribus vrbis facilè impetratū est, vt generosi denuò in carcerem cōcluderētur. Ne fortè cōspectis ijs in ciuitate solutis, ac demptis, quę recens iniecta fuere vinculis, seditiosorum animi furoris & irarum pleni, ad cædem & sanguinem irritarentur. Conuocati omnes atq; iterum in custodiam conclusi. Posteà tamen intellectum

hostes

hoſtes vrbe qua venerant, egreſſos, in caſtra receſsiſſe. Prætor ac primores hoc periculo defuncti, videntes cõiuratos, omniũ iam fortunis vndiq; perniciẽ aç interitũ machinari, totos ſe in ciuitatis cõſeruandę cura defigunt. Quãobrem decẽ maioribus tormẽtis verſùs hoſtes in foſſa (quæ caſtello circũditur) directis, & ad vrbis defenſionẽ (ſi qua vis ac impetus fieret) aptè diſpoſitis, quibuſcũq; in locis, ac potiſsimũ in ijs quæ vetuſtate iam dilapſa corruerunt, cuſtodias vigiliaſq; conſtituunt. Quibus protinùs ibidem cõſiſtere iuſsis, vt ſi qui nocturnus hoſtiũ terror incideret, continuò lapidibus, teliſq; diſiecti, vrbe portiſque depellerẽtur: cęterę multitudini imperatũ, vt ad quemuis euentũ armata omnis in foro, & in trãſuerſis viarũ diuerticulis præſtolaretur.

Et quoniã apparebat tormenta (quæ quidẽ priùs diximus) in foſsis & murorũ ruinis defixa, nec hoſtibus multum obfutura, nec ciuibus quicquam ad defenſionem opis allatura, idcircò Prętoris imperio ea omnia in planiciẽ

confestim deuecta sunt: ijsq; prata quæ inferiori vrbis parti subiacent, celeriter instructa. Noxq; ferè tota quæ insecuta est, crebris atq; infestis vtrinque tormentorum emissionibus absumta fuit.

Postero die coniurati vicissim cernentes, ex illo nocturno tumultu, plus vrbi terroris quã cladis illatum (propterea quòd glandes quæ è bombardis emitterentur, ciuitatem transuolantes, damni nihil fecissent) tormẽtis quæ habebant omnibus è summo in planum deductis, ijsq; ad radices montis defixis, vrbem quatere de integro cœpêre.

Verùm enimuerò quòd non ita multò post totis castris cibariorum inopia premi cœptũ est, quò commodiùs posset ex finitimis locis commeatus subuehi, inducias cum ciuibus pacisci decreuerunt. Iacobum quendã Guilielmum, & Radulphum Suttonum, homines impurissimos, ac de infima ciuium Norwicẽsium plebe postremos, huic muneri defungendo præfecerunt. Hij protinùs illinc cũ

indu-

induciarũ vexillo ad portas profecti, & permissu ciuium ad Prætorem & Senatũ introducti, demùm ita locuti traduntur.

Dux noster Kettus, eiusque commilitones, » ab hac ciuitate & à vobis Prętore, patribusq;, » paucorum dierum pacem & inducias deposcunt. Quò sibi per vrbem (sicuti nuper fieri » consueuit) detur commeatus supportandi facultas. Quam vtiq; nisi concesseritis, per vim » se in oppidum irrupturos, atque cuncta ferro » flammaque deleturos denunciant. Prætor ad » hæc respondit. »

Proditores esse illos tęterrimos, perfidia & omni inaudita nequitia coopertos. Nolle se » eorum iniquissimis postulationibus quicquã » deferre: nec si velit, licere quidem: præsertim » illis (hominibus qui vnquam post homines » natos exstiterunt) turpissimis. Tot illos, tanta » ac tam intolleranda facinora suscepisse, vt nõ » solùm è ciuitate excludendi, verumetiam ex » finibus humanæ naturæ (si fieri posset) penitùs exterminandi viderentur. Regiam ab illis »

Maiestatem imminutam, patriam vastatam,
« Norwicensem pęnè omnem ciuitatem qua-
« quà versùs depopulatam, sibi posterisq; æter-
« num sceleris & perfidiæ dedecus inustũ, per
« vim ac nefas vexata, polluta, perturbata, dis-
« sipata omnia: tamen vt in ciuitatem admittã-
« tur rogare? vt sint eo iure quo ciues? fructuũ
« ac munerum diuinorum participes? inopiæ
« demũ vt ab his subueniatur deprecari? Quid?
« non pœnitere scelerum quibus se obstrinxis-
« sent? ne pudere quidem? Enimuerò statuere
« nõ posse sceleratioresne sint qui hęc patrarint,
« an impudentiores qui istæc postularint. Spe-
« rare verò se à Prętore, & eodẽ Prętore, quem
« nuper carceris contumeliam perferre coëge-
« runt, ab hac vrbe, quam funditùs excîsam cu-
« piunt, à populo Norwicensi, cui vim ac belli
« terrorem vndiq; intulerunt, annonam & cõ-
« meatum (veluti furoris pabulum) submini-
« stratum iri, cuius tandem dementiæ videri?
« Eant ergò eant, & Ketto consceleratorũ fla-
« gitiosissimo duci hæc renũtient. Ciues Nor-
wicenses

wicenſes Regiæ Maieſtati, non patriæ prodi- »
tribus & belluis immaniſsimis obtempera- »
turos. Se ne tanti quidem facere pericula & »
terrores, quæ vrbi ab illis intenderentur. Ir- »
rumpant, vaſtent, deleant, exſcindāt, proſter- »
nant, depopulentur omnia, dūmodò vindicē »
ſciant & vltorem Deum, & tantorum tandē »
conſcientia ſcelerum perhorreſcant. Daturos »
enim proculdubiò eas propediē pœnas, quas »
ipſimet ſibi furore & amentia contraxiſſent. »

His in caſtra ad Kettū & comites celeriter perlatis, impotēti ira odioq́; (tanq̄ œſtris) perciti, clamore truci ac infeſto vociferantes de colle decurrerūt. Cūq; propè ad portas perueniſsēt, omni vi cōnixi ſunt in vrbē irrūpere, ſed telis ſagittiſq repulſi, eo conatu deſtiterūt. Ac tum quidem quicquid erat tormētorum, (quæ anteà diximus in ſubiectos vrbi cāpos delata) id omne à noſtris in hoſtes effuſum: cæterùm in magna tormentarij pulueris inopia, & libratorum imperitia, parùm aut nihil ſanè profectum. Verum ~~etiam~~ tamen multi

ſagittis

ſagittis confixi vulnerabantur, quæ cùm in terram frequentes decidiſſent, puberes ruſticani (quorum erat numerus ingens) & alij de fece homines ſordidiſsimi eas legere ſolebant & ad hoſtes deferre. Adeoq́; omnes exarſerant animis, vt inermes etiam pueri (perindè ac ſi vis quædam illos à ſenſu mentis abſtraxiſſet) paſsim diſcurrentes, omni verborũ contumelia noſtros laceſſerent.

Addebatur huic maledictorum importunitati facinus odioſum & immane. Etenim (legẽtibus tamen honos pręfandus eſt) quidã ex illis clunibus detectis, & ad ludibrium in noſtros verſis, truci clamore ac vlulatu cũcta complentes, palàm, ſpectantibus omnibus, ea fecerunt, quę ab homine verecundo ſcribi nõ poſſunt. Sed natibus tranſiectis, nonnulli dignas (vti par fuit) ſceleris pœnas dependerunt. Quinetiam ferunt quoſdam ex illis ſagittas in corpore defixas (horrendum dictu) ipſos ſuis manibus è recenti vulnere extraxiſſe, illaſq; (ita vti erant) cruore & ſanguine

ſtillan-

ſtillantes , ex coniuratis ijs qui circumſteterant dediſſe, quo in noſtros refunderentur. Tanta inerat in omni pænè ætate cuncta delendi cupido, tantaque ſanguinis hauriendi ſitis.

Intereà verò cùm ex altera parte ciuitatis horribilis clamor oriretur, AD ARMA, „ AD ARMA, Ciues ſi viri eſtis AD „ ARMA: hoſtes in vrbe ſunt: illucq; om- „ nes de repētè, vti trepidantiū mos eſt vbi maximè tumultuantium voces ſtrepituſque exaudiuntur, concurriſſent, coniurati de ſuperiore loco omnia cōtemplātes, & oppidanos raros in muris, & pro portis conſpicati, extēplò eam partem ciuitatis quam defenſoribus vacuam vidiſſent inuadere ſtatuerunt. Ibi pueri (de quibus anteà diximus) & ex illa colluuione agreſtium, turba ingens, rem auſi ſunt non modò viſu mirabilem, ſed & auditu profectò incredibilem. Namque inermis cæteròqui multitudo, pars fuſtibus & gladijs, alij baculis, ſparis, aut lanceis, (vt quemq; caſus

K. arma-

armauerat) instructa, in fluuium quo vrbs ad portã (quæ Episcopalis appellatur) alluitur, preceps se demisit. Quem intrepidè tranãtes & ad portas tumultuosissimis clamoribus vociferabundî deuolantes, omnium mentes tãto horrore perfuderũt, vt nullus pænè exsisteret qui non eũ diem sibi vrbiq; fatalẽ futurum crediderit. Itaque pauidi ferè omnes consternatiq; diffugerunt, & qua cuiq; dabatur iter in domuum ac tectorũ abdita (vrbem indefensam relinquentes) obstrepserunt. At cõiurati omnibus portarũ claustris reuulsis, quodcunq; tormentorũ & instrumenti militaris reperibant è ciuitate in castra transportarunt. Ibi cùm è nostris nonnulli ex harum rerum miserabili intuitu, dolore ac cõmiseratione perculsi, voce flebili, ac oculis lachrymantibus, hanc tãtam à ciuitate calamitatem deprecarẽtur: à pueris, & rusticanis, qui ludibundi circumsteterunt, proditores appellati, ac indignissimum in modum omnibus probris maledictisq; lacerati, afflictiq; fuêre.

Sedenim

Sedenim patefactis iã (vt anteà diximus) portis, cùm omnia ſeditioſorum audacia violentiaq́ue permiſcerentur, (frequentes enim ê caſtris in oppidum conuenerant) Fecialis (namq́ue adhuc in vrbe fuerat, necdum dies vltima à Maieſtate Regia multitudini præſtituta, ante quàm liceret ſine fraude ab armis diſcedere præterierat) cum Prætore in forum magna multitudine ciuium circumfuſus deuenit. Ibi Regis nomine denuò denuntiat vti arma deponant, caſtra relinquãt, » domum (quiſque ſuam) decedant, miſeri- » cordia & clementia Regia ſupplices vtan- » tur, ſi fecerint ſaluos ſe fore, omniſque ſup- » plicij ſecuros: alioquin nihil aliud niſi acer- » biſsimos cruciatus, mortem, extrema deni- » que omnia exſpectanda. Huic cùm dixiſſet » arroganter ſanè & aſperè à ſeditioſis ſuccla- matum eſt: Iret in malam peſtem malumq; » cruciatum, cum ſuis inaniſsimis pollicitatio- » nibus: inſanire ipſum qui talibus blandi- » tijs in illorum aures influens, confideret eos »

« verborum lenocinijs delinitos, oppreſſos ad
« extremum & circumuentos iri. Iſtiuſmodi
« verò miſericordiam deteſtari ſe, & modis
« omnibus exſecrari, vtpotè quæ extrinſecùs
« lubrica & inani impunitatis obiecta ſpe, pe-
« nitùs omnem inſidioſiſsimè ſalutem præcidat
« & amputet.

Fecialis videns cunctos furori & nequitiæ veluti mancipatos iam, & addictos, nec poſſe vllo vel ſupplicij metu, vel impunitatis ſpe, de ſceleris cogitatione deduci: infecta re, vrbe confeſtim excedens, ad curiam reuertitur. Protinùs à cuius diſceſſu coniurati Leonardum Sothertonum ad ſe acciri iubent, quò illi vincula inijcerentur, quòd is ſe comitem feciali in itinere coniunxiſſet. Sed Sothertonus re intellecta, veritus ne inſana & turbulenta plebs, odio quo in omnes bonos incitata flagrabat, corporis illi carnificinam, necémue infligeret, clanculùm apud ſuos in ciuitate delituit. Deindè Kettus prætorem, Robertum VVatſonum, Guiliel-

mum

mum Rogerum, Ioannem Homerſonum, Guilielmum Bramptonū, & alios complures comprehenſos, è ciuitate in caſtra, atque indè in cuſtodiam deduci iubet. Quamobrē omnibus catenæ iniectæ, atque in montem Surræium concluſi, ibique ad extremū coniurationis diem in carcere, ac vinculis detenti, tandem pars dimiſſi, pars verò crudeliſſimè interfecti ſunt.

Dum hæc & huiuſcemodi in caſtris tumultuoſiſsimè geruntur, Kettus cernens eò iam rem deuolui, neceſſe vt ſit illi aut cruenta victoria contra patriam potiri, aut dignum moribus factiſq; ſuis exitum propediem ſortiri, commodiſsimum ſuis rationibus exiſtimauit ſi copiæ quàm poſſent maximæ contraherētur. Quamobrem omnes vndiq; qui conciri poterant fugitiuos, & homines tam à re quàm à ſpe derelictos, præmijs ac pollicitationibus illexit, vt ſeſe ad ſocietatem huius exſecrandi tumultus adiungerent. Itaque incredibile eſt, quantam & quàm penè innu-

merabilem facinorosorum hominum multitudinem de repentè conflauerit.

Attamen ciues indignè ferebant Prætorem suum virum optimum & integerrimũ, à flagitiosissimis sicarijs, & sanguinis vt iam videbatur sitientissimis vinciri, & vincto insuper carceris contumeliam & dedecus impingi, metuentes etiam ne tandem ab illis crudelissimè per vim morte mulctaretur, eò quòd pars eorum multa atrocia illi minitarentur: pars verò honestissimi viri nomen scurrili & insulso ridiculo, necnon periculoso (vtpotè quò mors illi quodammodò portenderetur) perstrinxissent. Nam cùm Coddus nominaretur, piscis autem sit marinus, quem nostrates COD appellant, (qui idem Latinis Capito nuncupatur) in Prætoris optimi nomine ac periculo ansas ad risum & ludibrium alter alteri inuicem subministrantes, identidem clamare & vociferari solebant, vti omnes crastinò conuenirent, Capitonis caput eo die publicè in castris

denario

denario vænum iri. His de causis veriti, ne à seditiosis grauiùs aliquid in eum statueretur, Prætoris de se optimè meriti periculo mirificè perturbati, ad Thomam Alderichium certatim de hac tam importuna audacia, violentiaque effrænata questûm venerunt. Fuit hic Alderichius vir (vti antè diximus) omnibus vehementer charus, tantumque prudentia, grauitate, & modestia perfecit (erat enim impigro atque acri ingenio) vt immanissimis etiam hostibus illius nomen plerunque terrori exstiterit. Nam cùm illum omnes magnoperè dilexissent, singularem eius humanitatem ac modestiam admirantes, in tantam (etiam apud seditiosorum principes) authoritatem breuî peruenit, vt eius neque consilium, neq; incœptum vllum frustrà vnquam ceciderit. Itaque multis bona, quæ per vim à coniuratis ademta fuerant, illius opera restituta sint, multique Rebellium pestiferi conatus eius prouidentia ac sedulitate restincti.

merabilem facinoroſorum hominum multitudinem de repentè conflauerit.

Attamen ciues indignè ferebant Prætorem ſuum virum optimum & integerrimũ, à flagitioſiſsimis ſicarijs, & ſanguinis vt iam videbatur ſitientiſsimis vinciri, & vincto inſuper carceris contumeliam & dedecus impingi, metuentes etiam ne tandem ab illis crudeliſsimè per vim morte mulctaretur, eò quòd pars eorum multa atrocia illi minitarentur: pars verò honeſtiſsimi viri nomen ſcurrili & inſulſo ridiculo, necnon periculoſo (vtpotè quò mors illi quodammodò portenderetur) perſtrinxiſſent. Nam cùm Coddus nominaretur, piſcis autem ſit marinus, quem noſtrates COD appellant, (qui idem Latinis Capito nuncupatur) in Prætoris optimi nomine ac periculo anſas ad riſum & ludibrium alter alteri inuicem ſubminiſtrantes, identidem clamare & vociferari ſolebant, vti omnes craſtinò conuenirent, Capitonis caput eo die publicè in caſtris

denario

denario vænum iri. His de causis veriti, ne à seditiosis grauiùs aliquid in eum statueretur, Prætoris de se optimè meriti periculo mirificè perturbati, ad Thomam Alderichium certatim de hac tam importuna audacia, violentiaque effrænata questûm venerunt. Fuit hic Alderichius vir (vti antè diximus) omnibus vehementer charus, tantumque prudentia, grauitate, & modestia perfecit (erat enim impigro atque acri ingenio) vt immanissimis etiam hostibus illius nomen plerunque terrori exstiterit. Nam cùm illum omnes magnoperè dilexissent, singularem eius humanitatem ac modestiam admirantes, in tantam (etiam apud seditiosorum principes) authoritatem breuî peruenit, vt eius neque consilium, neq; incœptum vllum frustrà vnquam ceciderit. Itaque multis bona, quæ per vim à coniuratis ademta fuerant, illius opera restituta sint, multique Rebellium pestiferi conatus eius prouidentia ac sedulitate restincti.

Hic

Hic igitur cùm quanto in diſcrimine Prætoris ſalus ac vita verſaretur, intellexiſſet, indignitate rei permotus, ad Kettum in caſtra perrexit, monet vti Prætori vincula adimeret, eumque è cuſtodia liberaret. Ad hæc Kettus cùm veluti cogitatione defixus, verbum nullum emiſiſſet: Alderichius clara vo-
" ce inclamans, non te pudet proditor nequiſ-
" ſime, non dico hominem innocentiſsimum,
" ſed Prætorem, id eſt Regiæ maieſtatis vica-
" rium fideliſsimum, carcere ac vinculis coër-
" cere? Adeóne ferox & cruentus es, vt cùm
" omnium fortunas ac bona luxu ac libidine
" diſsipaueris, ſatiari iam non potes nec exple-
" ri, niſi ad extremum innocentium etiam ſan-
" guinem exſorbueris? Quin ergo homo om-
" nium quos terra ſuſtinet ſceleratiſsime, eum
" confeſtim de cuſtodia deduci iubes?

Hæ verborum tanquam faces acriter in Kettum intentæ, tantam ſiue hominis qui loquebatur verecundiam, ſiue quod veriſimilius eſt ex ſcelerum conſcientia metum ac for-

formidinem incusserũt, vt quod alij precibus atq; omni cõtentione impetrare nequissent, id ille minis ac orationis grauitate perfecerit. Cuius prudentia Prætor libertatem adeptus, etsi prorsus omnem illã turbulentissimi temporis procellam deuitare nõ potuerit, tamen & carceris acerbitatem & vitæ periculũ fœlicissimè subterfugit. Quamobrem facta illi vltro citroq́; in ciuitatem commeandi facultate, multis posteà ciuiũ in ijs malis quæ tum vrbem oppressêre subsidio fuit illius probitas & industria. Et quoniam omni tempore ad gubernacula ciuitatis sedere nequibat (quippè qui plerumq; perpetuò in hostium castris cõmorari coactus fuerat:) Augustino quodã Stuardo in illius locum suffecto, omnem vrbis defendendę curam (se absente) delegauit. Qui quidem ascitis sibi Henrico Bacono, & Ioanne Atkinsono vicecomitibus, ciuitati diligentissimè pręfuit, omnesq́; oppidanos (nisi qui fortè immaniores exstitissent) in officio facilè continebat.

Cæterùm hic operæpretiũ erit referre, quã tristes & tetrici Iudices exstiterũt in eos quos captos, & in vinculis detentos, omni ludibrio & ignominia crudelissimè afflixerunt. Quorum tanta fuit atrocitas & nequitia, vt quos singulari primum & inaudito scelere violassent, eos ad extremum diuexatos, & acerbissimis affectos iniurijs, stolidissimæ & insanissimæ multitudini iugulandos obiecerint. Indicto namq; die, quo comprehẽsi veluti rei in publicũ producerentur, vt præpostero Iudiciorum more quęstio de ijs exerceretur: Kettus palam omnibus inspectãtibus, arborẽ quã vocant REFORMATORIAM conscendens, (ordine vnoquoque nominatim citato) ab asseclis & scelerum cõscijs qui circumfusi steterũt, sciscitari solebat: quidnam illis videretur? Ibi furiosissimi nebulones, de vita innocẽtissimorũ hominum quæsitores ac iudices constituti, si nihil de reo cõperissent, BONVM VIRVM eũ esse, BONVM VIRVM, & absolui

debere

debere conclamarûnt. Sin autem tenuiſsima alicuius leuiſsimi criminis ſuſpicione, illius qui nominaretur fama perſtricta fuiſſet, aut quæuis vel minima res reperiretur, quia fortè quempiam ex illis aliquando offendiſſet, SVSPENDEATVR, SVSPENDEATVR reſpondet aliquis: cuius voce cætera plebes velut furijs inſtincta, tametſi hominem albus aterue fuerit penitùs ignoraret (vtpotè cuius antea nomen ne audierit quidem) tamen idipſum ſemper vociferari conſueuit.

Atq; hunc in modum proditores péſtiferi, non iudicio & ratione ducti, (ne ſui fortè diſſimiles viderētur) ſed cæco ac repētino quodā impetu animi (quaſi turbine) correpti, vno perſæpè verbo, & veſano veluti furoris nutu, viris integerrimis miſerrima & crudeliſsima ſupplicia inflixêre. Tanta certè vis morbi, atque vti tabes omnium animos inuaſerat, vt alienatis propè ſenſibus, & tantorum ſcelerum atrocitate ſtupefactis, omnia

iura diuina & humana immani furore & audacia polluerint.

Paucis ab illo tempore interiectis diebus, rei militaris præfectura, belliq; administrandi potestas, GVLIELMO PARO Marchioni NORTHAMTONIENSI ex imperio regis delata est: iussuq; vti protinus Norwicum cōtenderet, daretq; operam vt quoniam hij tanti furores, clemētia ac mansuetudine consopiri nequiuissent, Kettianos perindè ac proditores & Maiestati Regiæ hostes immanissimos ferro flammaq; persequeretur. Northamtoniensis ex sentētia rebus omnibus paratis compositisq;, cum mille quingentis militibus (sicuti imperatum fuit) paulò post Norwicū proficiscitur. Erant autem illo in exercitu reguli duo, Sheffeldensis, & VVentworthēsis, preterea Anthonius Dēny, Richardus Southwellius Radulphus Sadlerus, Ioānes Gatesius, Thomas Pastonus, Henricus Bedingfieldus, Ioannes Suliardus, Gulielmus VValgrauius,

Ioan-

Ioannes Cutzius, Thomas Cornwalleyſius, equeſtris ordinis viri. Ad hæc Armigerorũ, & Generoſorum, tam Anglorum quàm Italorum, cateruæ ſplendidiſsimæ.

Cũ iã mille tantùm ab vrbe paſſuũ abeſſet Marchio Northamtonienſis, fecialẽ confeſtim prȩmiſit, qui vrbi (ſicuti mos eſt) niſi paruiſſet, bellũ indiceret. A quo omnibus quæ fieri cõſueſcunt, in ciuitate promulgatis atq; tranſactis, Auguſtinus Stuardus vrbis proprætor, celeres protinùs nuntios dimittit, qui Coddo Prætori renũtiarẽt, (inuitiſsimũ hũc anteà diximus in Ketti caſtris detentũ) quæ mandata Regio nomine ciuitati à Marchione Northamtonienſi proponerẽtur. His eâdem qua profecti ſunt celeritate reuerſis, demùm feciali à Prætore reſponſum. Nihil ſibi ,,
vnquam in vita accidiſſe triſtius, quàm hæc ,,
mala quȩ à ſeditioſiſsimis hominibus inuecta, ,,
patriam ac ciuitatẽ Norwicenſem, antea flo- ,,
rentem, iam pænè inexpiabili ſcelere peruer- ,,
tiſſent. Se quantum humana ratione proui- ,,

"deri potuit) omni spe adnixũ, vti hij tumul-
"tus primo quoquo tẽpore profligarẽtur: ne-
"quisse tamen præ scelerum rabie quibus im-
"plicatę omniũ mentes tenerẽtur. Carceris se
"terrorem, mortis pericula, omnes deniq; acer
"bitates pertulisse, ac nunc quidẽ ab hostibus
"vndiq; circũseptũ teneri, alioquin (sicuti par
"erat) ad Marchionem Northamtoniensem
"cõfestim vẽturum fuisse. Verum enimuerò
"quò facilius ciuitatem in officio contineret,
"eius tuendæ auctoritatẽ Augustino Stuardo
"homini industrio delegasse, ne fortè se absen-
"te, plebs per imprudentiã laberetur. Vrbẽ in
"illius potestate futurã, seq; (si Kettus permit-
"teret) libenter ad eum iter in castra susceptu-
"rũ, & suas, ciuitatisq; fortunas, eius fidei per-
"missurũ. Hijs properè per fecialem ad Nor-
"thamtoniẽsem delatis, Proprętor cõtinuò cũ
"vicecomitibus ac magno ciuiũ numero sub-
"secutus, in Northamtoniensis castra conces-
"sit. Cui ense tradito (insigne is est Regiæ ma-
"iestatis & potentiæ, atque in maximis An-
gliæ

gliæ ciuitatibus prætori semper præferri consueuit) demõstrat quemadmodũ prętor ipse (quòd maximè in votis erat) venire nequiret, se tamen atq; primores ciuitatis suæ adesse, qui vrbẽ, se, suaq; omnia in fidem atq; potestatẽ Regiã transdaret: fateri permultos oppidanorũ exstitisse, qui deterreri non potuerint, quin cũ his consentirent, maximã tamen optimorum ciuiũ partẽ in fide ac officio permãsisse, neq; se cum reliquis cõiunxisse, neq; cõtra maiestatẽ Regiam omnino coniurasse: hanc paratã esse, & imperata facere, & eum exercitũq; in ciuitatem accipere. Northamtoniensis oppidanorum animos verbis cõfirmauit, pollicitusq; est sibi ciuitatẽ curæ futurã, magnam se habere spẽ, fore vti hij tanti furores, quibus nunc omnia arderẽt, breui cõpescerentur. Quæ cùm dixisset, Southwellio ensẽ tradidit: quẽ ille (qui honos semper à nostris, Prefectis regijs antiquo more & solenni defertur) nudo præ ferens capite, Northamtoniensi in ciuitatem præibat. Qui per portas

tas D. Stephani ingreſſus, protinùs indicit, vti omnes ad ſe in forum conuenirent. Ibi diu deliberatum, multaq́; à multis tam ad vrbis defenſionem quàm ad hoſtium impetus retardandos excogitata. Tum vigiliæ in muris & prò portis excubiæ, omnibuſq; in locis (ſi quæ fortè infirmiora videbantur) armati ad quemuis euentum collocati.

His conſtitutis rebus atque peractis, Northamtonienſis ſub noctem, venit in domum Proprætoris, ibiq́ue cum cætera multitudine Nobilium, ac Generoſorũ cœnatus eſt. Peracta cœna, cuncti in illis ædibus, etſi itineris tædio, ac æſtu languidi, armati tamen, ne incauti opprimerentur, ea nocte conquieuẽrũt.

Atq; hic caſu ne, an conſilio euenit, nondũ ſatis comperi, factum tamẽ eſt, vt Itali quidã cum magna Coniuratorum manu (multis vtrinq; vulneribus acceptis & illatis) conflixerint. E quibus vnus, cũ intrepedantius ſe in medios hoſtes inferret, vir fortiſsimus, primùm multitudine circumuẽtus, ad extremũ

captus,

captus, & ignominiosissima morte affectus est. Nam vestibus omnibus, & armis (quibus indutus erat sumtuosissimis, & affabrè sanè factis) detractis, nudum eum (multis tamen prius affectũ probris & cõtumelijs) de quercu in arce Surriensi suspẽderũt. Magnũ equidẽ omnes acceperunt dolorẽ, ex tã crudeli, ac miserabili morte optimi viri, ac militis præstantissimi, hancq; tam atrocem ignominiam ab illo (si licuisset) pecunia (quanta certè æstimari non potest) libẽtissimè redemissent. Verũtamẽ ex huius calamitate, statim initio perspectũ, qualis & q̃ detestabilis in ijs qui contra patriã scelerata arma sumserũt inesset immanitas. Quanquã nõ ita multò post consilio diuino (neq; enim malos diu cõsistere patitur inultos innocentiũ profusus cruor) Caymus ipse qui author huius tam diræ crudelitatis exstiterat, eodem genere mortis, etsi nimium seras, dignas tamen tam exsecrabili sæuitia pœnas suscepit.

At enim Northamtoniensis nocturnos

hostium in vrbem introitus metuens, iussit vt custodiæ, & vigiliæ, (quas anteà diximus diuersis in locis dispositas, in muris, & pro portis, cõstitisse) acerbiùs, & diligentiùs (quã vulgò fieri consueuit) circumirentur. Quò (nostrorũ tũ oculis tũ animis in omnes hostiũ conatus paratis atq; intentis) si quæ fortè nocturni tumultus procellæ exsuscitarẽtur, eorum cõsilijs facilimè, ac nullo negotio occurri posset & obsisti. Quod quidem à cẽturionibus sedulò factum fuit, cæteriq; omnes milites in foro excubabãt, qui magna lignorũ strue exstructa, eandem incenderunt, ne si quid fortè contingeret, nostri tenebris & locorũ inscitia impediti, hostiũ insidijs, imprudentes, & incauti, circumuenirentur.

Edwardus VVarnerus, (equestris ordinis vir) & tum tribunus militum (Mareschallũ vulgò appellant) tesseram dedit. Thomę autem Pastono, Ioanni Clero, Gulielmo Valgrauio, Thomę Cornwaleisio, Henrico Bedingfeldio, (exploratæ virtutis, atq; pruden-

tiæ

tiæ viris) diuersæ vrbis partes ad defensionẽ ipsius distributæ sunt. Qui omni studio rem complexi, summaque cum alacritate officio functi suo: tùm huc, & illuc, perpetuò circũcursitantes, nostrisque nunc voce, nunc vultu, nũc labore, & alacritate ipsimet sua, vim & aculeos addentes, pestiferos rebellium conatus prudentissimis consilijs anteuerterunt.

Porrò cunctis iam rebus ex sententia confectis, Northamtoniensis, quique cum illo venerant omnes (ijs solummodò exceptis, quibus, vt diximus, propugnãdę vrbis cura incubuit) corpora diurno fessa labore, quieti tradere constituerunt.

Iamque suaui sopore, nostrorum hominum membra deuinxit somnus, cùm concubia ferè nocte coniurati, ac si iamiam in vrbem irrupturi forent, terribili tormentorum tonitru, horrificisq; omnia circum clamoribus permiscuerint. Quanquam certè percommodè ea in re accidit, vt ferreæ

pilę, quę maioribus è tormentis in vrbem disploderētur, perpetuò suprà nostrorum capita volantes, non magnoperè nocerent, siue eas ignis vis, impetusque, violentiùs abstulerit, siue libratorum manus infidæ (nam sunt qui pecunia corruptos putent) tormenta sua altiùs aliquantulū quàm expediret, de industria direxerint. Quæ quidē dū hūc in modū (quãuis semper sine damno) creberrimè tamen, ab impuris importunisq; latronibus excercerentur, continenti fragore, reboatuq; horrisono tantum terroris inuexerāt, vigiles vti nostri qui in muris, quique in portarum stationibus constiterunt, (AD ARMA) sæpiùs conclamarent. Idq; cùm crebrò fieret (neq; enim hostes vnquam furere destiterunt) Northamtoniensis qui se, si quid in vrbē tumultuosius coniurati machinarētur, protinùs acciri iusserat, à Tribuno militum excitatus, ijs quos in exercitu habebat nobilibus ac generosis stipatus, in forū descendit. Deincèps quò paucitati atq; infrequētiæ militum

litũ proſpiceretur, oppidũq́; faciliùs propugnari poſſet, conſiliũ cœperũt huiuſcemodi: vti omnes auerſæ ab hoſtibus portæ, murorũq́; ruinę obſtruerẽtur, rati ſic nec militẽ ad mœnia defendenda defuturum, ſi copiæ anguſtiùs contraherentur, & hoſtem ſine periculo vrbis introitu arceri poſſe.

Rebus hijs inſtitui iam cœptis, & ad exitũ pænè perductis, ſeditioſi ad vnũ ferè omnes, rapidiſsimi torrentis more, è ſpeluncis deuoluti ſuis, diſſonis cum clamoribus, atq; vlulatibus feris, inconditiſque, ad vrbem decurrerunt. Ibi ferro, igniq́; portas comburere, atq; exſcindere conantur alij, alij muros conſcendere: fluuium tranare nonnulli: multi per loca humiliora, & vetuſtate collapſa mœnia, in oppidum ſeſe inijcere. Cõtrà noſtri omnia moliri cœperunt: magnaq́ue vi contendere: ingreſſum hoſtem vndiq; fortiter repulerunt: aduentautem iam, & influentem, viriliter repreſſerunt: haſtis, ſagittis, gladijs, omni telorum genere profligarũt:

eóque rem deduxerunt, vti fractus paulatim atq; imminutus irruentium vigor, fluctuare aliquãtulum incœperit. Cæterùm pugna fit inflãmatissimis vtrinq; armis, sæua, peratrox, cruenta, (si qua alia) dũ in vrbẽ per vim infundere se niterẽtur hij, nostri autẽ illos omni aditu prohibere. Itaque ad horas ferè tres, acerbissimis inter se conflictati odijs decertarunt, cõmissumq́; acriùs (suprà quã quis crederet) & ardentiùs, diuersis in locis prȩliũ: euẽtu certè adeò dubio, & ancipiti, vt nisi nostrorũ hominũ ad repugnandũ ardor mirificus, Pastonij verò, Valgrauij, cæterorumq́; equitum peregregia virtus, & planè inexsuperabilis exstitisset: ea nox nostris proculdubiò vna omnium calamitosissima cõtigisset. Tanto siquidem furore rebellium mentes ignitæ atque incȩnsæ fuerunt, tantáque bellandi libidine, vt quamuis mortiferis concîsi vulneribus, pugna tamen abstinere noluerint, sed semianimes, & suo, atq; alieno, immersi cruore, ad extremũ vsq; spiritũ, nostris

indignabundi restiterunt. Multi etiā pectoribus ferro transfixis, & fœmorum neruis, atq; poplitibus incisis,(horresco referēs) genibus innixi tamen, tam diris exagitabantur furijs, nostrorum vt nates atque crura intermortuis iam pænè manibus, & planè exsanguibus conuulnerararent. Verùmenimuerò nostri inclinatam iam tandem hostium vim & subdebilitatem animaduertentes, impetu adeò vehementi sese intulerunt, vti sustinere repugnātes diutiùs, aut cōsistere nequierint, sed viribus vndique protritis atque contusis, ingenti cum strage suorum (trecēti enim in illa pugna ceciderunt) ex oppido expulsi, reiectique, in perinuisa cubilia denuò sese condiderint. Quo nostri prælio defuncti, (paucis ex suis desyderatis, vulneratis verò paulò pluribus) aduersus omnes hostiū insidias securi, id quod supererat noctis,(superfuit autem non multùm) quieti dederūt.

Crastinus autem vbi illuxisset dies, ex oppidanis nonnulli ad Northamtoniensem

nienſem detulerunt, permultos eſſe coniuratorũ in Ketti caſtris, quorũ in animis omnis iam furor reſtinctus deferbuiſſet, hos perfacile & nullo negotio impelli poſſe, vt ab illa cõſcelerata perditorum hominum ſocietate deſciſcentes, ad officij cogitationẽ & ſalubriora cõſilia ſeſe traduci ſinãt. Pertæſum enim iamdiu ſcelerum quæ perpetraſſent, præſtoq́; eſſe ad portas Pockthorpenſes, quatuor vel quinque millia hominum, qui nihil aliud exſpectent, nihil deſiderent, niſi pacem & veniam, quę ſi iam tandem ab illo proponeretur, cõfidere ſe illos è veſtigio arma abiecturos, & Regiæ ſe clementiæ miſericordiæque permiſſuros. Northamtonienſis ex hoc nuntio, incredibili ſanè lætitia ac voluptate perfuſus eſt, vtpotè qui maluerat facilem & incruentã reportare victoriam, quàm (etſi perduelles eſſent & nocentes) lugubrẽ tamẽ, & ciuili ſanguine reſperſam. Fecialem vnà cum Tubicine confeſtim dimittit, iubet fidem vti Regiam interponeret, impunè fore

omnibus

omnibus qui ab armis recederent. Hij continuò ad portas Pockthorpenſes progreſsi, neminē tamen illic inueniunt. Verùm fecialis buccina ſignum dat, ad quod cùm ab hoſtibus effuſiſsimè de Monte decurſum eſſet, Flotmannū quendam (hominem ferum & immanem) conſpicatus, (princeps enim de colle deſcenderat) clara voce fecialis conſiſtere iubet. Quærenti quidnam eſſet? & cur tubæ cantu illos ad colloquium conciuiſſet: Fecialis: Abi (inquit) & à Marchione Northamtoniēſi, huius belli pręfecto tuis, renūtia: Maieſtatem Regiam monere, vti iam tādem reſipiſcant, & his tantis furoribus finem imponant: ſi fecerint: ſaluos ſe fore: & illius clementia tutos, & incolumes, neq; cuiquam quod admiſiſſet ſceleris, fraudi futurum.

Ad ea Flotmannus (vt erat volubili ſemper lingua, & ad petulantem loquacitatē celeritate quadam præcipiti) ſuperbè, minaciterq; reſpōdit: Quod ad Northamtonienſem attinet, ſe ne tanti quidem facere, nullius neq;

N. virtutis

"virtutis, neque consilij, neque fortunæ
"virum, sed eum contemnere, & pessimè
"odisse, tanquam infamem, leuem, impu-
"rum, atque alienæ semper opis indigentem:
"perfidia denique, atq; omni proditionis tur-
"pitudine delibutum. Regiæ salutis, dignita-
"tisque propugnatores, se semper acerrimos
"exstitisse, eáq; mente perpetuò futuros, illius
"vt incolumitate suas, omniumque bonorum
"fortunas, inniti arbitrentur. Arma se indu-
"isse, non contra Regem, sed quæ Regi, sibiq;
"in posterum salutaria futura confidant: neq;
"vlla, vel concepti sceleris cõscientia, vel læsæ
"maiestatis dedecore illigari. Ecquid enim
"aliud conari? quàm regium nomen, maiesta-
"temq; defendere? cõmuni saluti prospicere?
"legum libertatisque iura tueri? semetipsos,
"coniuges, liberos, fortunasq; suas cõseruare?
"rem deniq; publicam (indignis vexatã mo-
"dis) ab inimicorũ suorũ detestabili superbia,
"libidine, crudelitate, vindicare? Proin cul-
"pæ expertes à pœna ita immunes ac liberos
esse

eſſe debere. Nam quod perſplendens ille »
præco, multoq́; perinſignis auro, ad ſpeciem »
præclara ſibi quædam & magnifica dudum »
propoſuiſſet: id eo ſanè fieri cõſilio, vt aut in- »
ſidioſa pacis cõditione, libertatis reciperan- »
dæ ſtudia reſtingueret, aut ipſos ſalutaribus »
quibus ſepti fuerãt pręſidijs nudatos, omniq́; »
ope excluſos, truculentiſsimis belluis deuo- »
randos obijceret. Impunitate igitur (inquit) »
tua qui deliquerint, fruantur: per nos licebit: »
nos qui hijs armis, atque innocentia tecti no- »
ſtra, ſecuri tutiq́; ſumus, nullius vnquam mi- »
ſericordiam implorare decreuimus. Etenim »
proſtratã iam pænè Rempub. & generoſorũ »
indies importunitate labefactatã, & impulſã, »
aut hijs conatibus, ex miſerabilibus in quibus »
iam diu iacuit ruinis, ad priſtinã dignitatem »
excitaturi ſumus: aut (quod viros fortes, ma- »
gnoq́; pręditos animo decet) capitis periculo »
audacter decernentes, in prælio (nequaquã »
prodita, quãuis oppreſſa libertate) morituri. »

Vix dum finem fecerat huius furioſiſsimæ

orationis (homo mortalium omnium perfidiosissimus, cum repens de improuiso clamor omnem quaquà versus vrbem peruasisset, horribilesq; exaudirentur hominũ trepidantium, & AD ARMA conclamãtium voces, quibus omniũ vndiq; aures personauerũt. Namq; hoc ipso tempore dũ hęc ad portas Pockthorpenses fierent, coniurati insanabili rabie ac pertinacia incitati, per loca quædam propter infirmorũ hospitia in vrbem irrumpentes, hostilem in modum omnia ferro igniq; vastantes incedunt. Verũtamen à nostris in planicie iuxta palatium Episcopi Noruicensis celeriter occursum est, ibique pugnatum diu sanè atq; acriter, circiter centum & quadraginta hostium cæsi, & ex nostris militibus aliquot, vtrinq; autem multi grauissimis vulneribus affecti.

Sed omnium oculos mentesque miserabili luctu ac horrore perstrinxit DOMINI SHEFFELDII mors indignissima. Hic dum (vt fit) generis ac dignitatis, magis

quàm

quàm ſalutis ſuæ memor, viuidus, & ferox, reiq; gerendæ percupidus, in confertiſsimos hoſtes alacriùs & incautiùs pugnans inuehitur, fortèfortuna, ab rapido curſu circumagẽdo equo effuſus, in foſſam præceps deuoluitur. Ibiq; vir nobiliſsimus à ſicario ſceleſtiſſimo crudeliſsimè interficitur. Cumq; hanc tam dirã, & atrocem à ſe mortem, omnibus modis, quà præmia maxima pollicitãdo, quà nobilitatem, nominiſque ſplendorem ſæpiùs indicando, deprecaretur: tantum afuit illorũ vt animos, aut hominis, aut nominis, cõmiſeratio ſubierit, vt eò ferociores exſtiterint. Poſteaq; de facto (velut glorioſiſsimo) inter ſe contendentes, ad laudem eius tam inuiſi facinoris, ita cuncti animis exarſerant, vt pænè ad vim ventum ſit, cùm vtrinq; incenderẽtur, ad decus & gloriam, quæ apud ſuos propoſita videbatur ei, qui homini ſplendidiſsimo, fatale illud vulnus, ac mortiferum inflixiſſet. Sed omnium opinione, Fulcus cęteris palmam præripuit, qui palàm prædica-

bat (Deum deteſtans) à ſe claua ictum interiſſe. Vtcunque fuit, vir clarus & honoratus, hoc tam triſti fato functus, occubuit. Et Fulco non ita multò poſt (vindice Deo) debita tanto ſceleri præmia perſoluta ſunt.

Verùm enimuerò dici non poteſt quantũ ſemper in vtramq; partem valeat ad victoriã, ampliſsimorũ virorũ interitus. Etenim hoſtes cognito hoc tam lugubri caſu, infeſtiores fieri cœperunt, & ad preliũ cõmittendũ alacriores: noſtri autẽ ſenſim animis imminuti, paulatim elãgueſcere: adeò vt cõiurati lętitia elati, magno vndique clamore quaſi explorata iã victoria, ſublato, in vrbẽ (quà dabatur iter) noſtros hoſtiliter inſequẽtes, inuolauerint. Qui partim multitudine oppreſsi, (viginti enim pænè millia cõiuratorũ erant: noſtrorũ autẽ mille tãtũ quingenti) partim autẽ huius illuſtriſsimi adoleſcẽtis clade perculſi, vrbe ceſſerũt: diuerſiſq; itineribus per deuia tota nocte inter ſaxa, vepres, & virgulta dilapſi, Londinum tandem omnes reuerterunt.

At

At ciues tot tantisq; onerati atq; obruti malis, cùm omnia vndiq; hostium plena essent, vim ac cædem, cunctaq́; quæ in captis vrbibus fieri solent hostilia metuentes, omni spe abiecta, è ciuitate diffugerunt. Tantoq́; pauore plerumq́ue omnium animi defixi fuerunt, vt multi mentibus simul luctu, metuq́;, à sensu rerum suarum abalienatis, vxores & liberos, omnesq; fortunas in hostium potestate relinquerent. Multi verò suam quisque spem, sua consilia (communibus deploratis) exsequentes, quicquid esset auri, argẽtiue, & supellectilis pretiosi, in cloacas puteosq; demerserunt. Vrbem verò totam quaquà versùs perculit luctus, & mulierum puerorũq; ploratus, qui cum hostiũ clamore, & flammę sonitu, & ruentium tectorũ fragore permistus, horrendo cuncta compleuerat sono. Nam coniurati statim à Northamtoniensis discessu tectis ignem iniecêre, isq; per domos vicosq; horribili flamma diffusus, magnã vrbis partem celeriter absumpsit. Etenim quæ

erant

erant ad vicum Holmensem ex vtraq; parte incēdebātur omnia, hospitiaq́; quæ plebi inopi ac valetudinariæ destinabantur, tum Episcopalis, Pockthorpensis, Magdalenensis, Bearestretensis portæ, multaq́; prætereà varijs in locis ædificia conflagrauerunt.

Accidit autem peropportunè, vt eodem tempore, magni imbres de cœlo defluerent, quibus ignis celeriter restinctus, nequaquã tam passim, ac latè quã hostes volebant, peruagatus est. Ad hæc proditores diuitum domus ingressi, eas diripuerunt, exhaustas etiã nonnullas igni concremauerunt. Tantaq́ue, & tam varia, nefandæ crudelitatis exempla vbique ediderunt, vt iam non homines, sed immanes belluæ formam hominum indutę, in vrbem ingressæ viderentur. Etenim satis constat, illa tempestate ciuitatis speciem, tam lugubrem, ac miserabilem exstitisse, cùm nihil aut oculis hauriretur, aut auribus conciperetur, nisi vlulatus, cantusque hostium dissoni, fletus muliebris, virorũ clamor, & huc

&

& illuc discurrẽtium strepitus, tum ferrum, flamma, ruinæ, cæteraque (quæ ne narrando minora faciam prudens prætereo) vt nõ videntium solùm mentes oculosq; horror perfuderit, verumetiam audientium aures & animos incredibili mœrore perculerit.

Capta igitur hunc in modum à coniuratis vrbe, incẽsa, direpta, deserta, cùm omnia vndiq; (præterquam ab hostibus) solitudo occupauisset, (nam qui in oppido remanserãt, obseratis ianuis in intima ædium sese abdiderant) Proprætor solus, velut ad spectaculum occidentis patriæ à fortuna relictus, consilij, & auxilij expers, cùm de summo ædium cuncta flammis ac ruinis vastata vidisset, ratus, hostes non ita multò post, sicut ædibus stragem intulissent, sic hominibus vicissim vim ac mortem illaturos, occlusis foribus domi se continebat.

At coniuratorum intereà manus ingens, velut agmine facto, per portas Augustinenses in vrbem irrupit, cunctiq; præcipiti cursu

ad Proprætoris domum delati, fustibus & ijs quæ sors obiecerat baculis armati, fores effringere conãtur. Demùm ignis subijci cœptus, ad quem terrorem Proprætor cùm cohorruisset, ianuam (namque omnes serui in fugam se proripuerant) recludit. Protinùs illũ comprehendunt, palliumq́; (quo tũ fortè vtebatur) detrahunt, proditorẽ appellant, necẽ deniq; minitãtur indignã, nisi indicaret quo in loco Northãtoniensis delituisset. Cũ ille, discesßisse omnes respõdisset, eam vocem cũcti clamore ac indignatione tumultuosissimè exceperunt, omniq; impetu in ædes irruentes, loca quęlibet furacisßimè perscrutãtur. Deindè ad prædam dilapsi, spolijs onusti recesserunt. Sed multi, partim pecunia alijsq́; rebus à proprætore acceptis, partim cuiusdã hominis voce, qui illa intolleranda esse dixit, & furta ac flagitia omni supplicio vindicãda represßi, sarcinas oneraq́; quę prius asportassent denuò in officinas coniecerunt. Veruntamen permulti ciuium, quorum domus seditiosi

ditiosi intrarunt, cùm Northãtonienses tantùm querere pre se tulissent, omnibus fortunis exuti spoliatiq; sunt. Precipuè verò eorũ ædes despoliauerant, qui vrbe cesserunt, illos proditores, Maiestatiq; Regiæ hostes apertissmos esse predicantes, bonaque illorũ se in fiscũ redacturos. Ceterùm oppidanorũ nõnulli id consilij cœperunt, vt panem ac potũ, omnisq; generis alimenta furiosissimæ multitudini exhiberent: quibus misera ac ieiuna plebs delinita, nonnihil à rapinarũ rabie cõquieuit. Nihilominùs quàmplurimi, hac inexspectata calamitate accepta, magna dãna, iniuriasq; pertulerunt, tantisq; depressi difficultatibus fuerũt, vt semper posteà dũ vixerant (viuunt autẽ adhùc etiã nõnulli) domesticis rebus implicatiores exstiterint. Subit interim rebelliũ animos (vt videbatur) futuri tẽporis recordatio: proinà vi ad salutis curã cõuersi, Propraetori, vrbisq; primoribus imperãt, vti ostiatim à ciuibus, ad omnes portas custodiæ vigiliæque quotidiè instruantur:

ni fecerint, mortem ac cruciamenta acerbissima interminari.

Præterea in templo (horrendum dictu) in templo Dei optimi maximi, proditores importunissimi, quoties pluuia decidisset, furorum suorum castra locarũt. Eoq́; progressa est improbitas & audacia, cunctaq́; delendi libido, vt nec sapientissimorum hominum voces, nec diuinæ vindictæ terror, nec mulierũ lamenta, & lachrymæ, eos à scelere auocare potuerint. Etenim fœminæ, postquàm cæde inermium temperatum conspexissent, frequentes sese in vijs obiecerant, vti patriæ parcerent rogantes, sibi, suisque, homines se meminerint, hominibus natos, satis in illos, quorum causa arma ceperunt, sæuitum, inijcerent modò frænos iræ, pacem veniamq́;, atque omnia proculdubiò bona à Maiestate Regia cõsecuturos. Sed vt anteà dictum est, nec minæ, nec sapientum consilia, nec precũ blanditiæ, neque vlla denique res, potuit eos à tanta flagitiorũ atrocitate deterrere: donec

patriæ

patriæ miserandam cladem, & sibiipsis dignum talibus sceleribus exitiũ tandem contraxissent.

Namique Rex postquam intellexisset maiestatem suam indies magis magisq; minui: nefariorum hominũ cœtus augeri: cuncta hoc exsecrabili insanissimi tumultus furore permisceri: clementiam & mansuetudinem regiam cõtemni: nullũ iam misericordiæ locum relinqui: lenibus remedijs nihil proficí: insanabiles esse animos, & letali lue contactos: omnem denique salutis spem penitùs ademtam, nisi eam solã quæ in vi & suppliciorum atrocitate defixa foret: hanc primo quoquo tempore adhibendam existimauit. Quamobrem in Comitatu Lincolniensi, & varijs Regni regionibus, delectus institui, ac militem conscribi iussit, magnumq; Heluetiorum numerum accersiri, ratus (id quod res monebat) sceleratã iam gẽtem stirpemq; penitùs interfici debere, alioquin si latiùs se dissiparet, vicinamque plebem sceleris con-

 tagione

tagione inficeret, tum demùm difficulter ſiſti poſſe, illius peſtis feruor longiùs peruagatus, atque in regni tanquam venas ac viſcera illapſus, omnes eius partes funeſtiſſimis perfidiæ flammis inuoluiſſet. Huic exercitui IOANNES DVDLEIVS comes VARVICENSIS, peregregiæ nobilitatis admirandæque virtutis vir, præficitur: illiq; literis mandatiſque Regijs imperij ſumma defertur.

Hæc autem tũ apud noſtrates opinio omnium ferè ſermone percrebuit, huius ampliſſimi Comitis tantam eo tempore animi magnitudinẽ ac rei militaris ſciẽtiam exſtitiſſe, vt aut ab hoc ſuperari, aut à nullo certè profligari poſſe viderentur. Harum igitur rerũ voces in vulgus crebrę ſparſę diſſeminatęq;, aliquã exercitus, apparatuſq; regij, rumoris auram Kettianis afflauerat. Poſteà verò cùm pro certo comperiſſent delectus illos, Ducem, arma, cohortes, omniaq; bellici terroris inſtrumenta, in ſe inſtituta, parata, in-

tenta fuisse, cōfirmare se indies, ac omnia circumspicere, ac periclitari cœperunt, quò instructiores essent ad resistendum. Tantum abfuit vt eorum immanitatem & audaciam vlla vel ratio imminuerit, vel terror infregerit.

Hunc in finem cùm multa quotidiè à seditiosis tumultuosiùs fieri animaduertissent ciues quidam, vim, cædem, rapinas, incendia, omniumq́; rerum lamentabilem interitum metuentes, demū ne inuiti etiam ab illis stare cogerentur si in ciuitate remansissent veriti, rebus omnibus quæ raptim coaceruari poterant, in vnum congestis, iisq; aut in terram defossis, aut cæmentariorum opera, latere lutóue circumclusis, noctu clàm ex vrbe profugerunt.

Varuicēsis intereà, postquā se milite tā domestico q̄ externo, pecunia, armis, cunctisq; quæ bello vsui sūt, rebus instruxisset, omnibus copijs circūfusus Lōdino proficiscitur. Fuerūt in illo exercitu Marchio Northamtoniēsis,

(penes

(penes quem rei militaris administratio nuper fuit) VVilloughbæus, Poijsius, Braius, multique alij proceres illustrissimi: præterea equitum, armigerorum, generosorum, Heluetiorum, & cuiusuis ordinis militum circiter millia penè quatuordecim. Cùm ad Cãtebrigiam peruenissent, ibi, ad castellum Varuicensi obuiam fit à primoribus aliquot vrbis Norwicensis, cæterisque ciuibus, quos paulò antè diximus, ex formidabili & perinsana coniuratorum audacia, timore cõcepto, cõfusos, perterritosq; ex oppido profugisse. Hij squalore, & sordibus obsiti, & in genua prolapsi, vniuersi se ad pedes illius proiecerunt, flebilibusq; eum vocibus atq; lamentis
" vehementiùs obsecrare cœperunt: Ne quid
" grauius in se statueret, nullius se culpæ con-
" scios, Regiam tamen clementiam ac miseri-
" cordiam deprecari. Incredibilem sanè dolo-
" rem, ex hac miseranda patriæ clade ac vasti-
" tate cõcepisse, extrema omnia perpessos de-
" mùm quò vitæ consulerent, fugere è ciuitate

coactos,

coactos, ferro, flammaq; ab vrbe, ab vxore, „
à liberis, & pænè à complexu ſuorum diuul- „
ſos & eiectos. Tantis in miſerijs (quibus vn- „
diquè premerentur, nihil tamen aliud obte- „
ſtari, niſi, vt ſi in hoc communi, & ſummo „
omnium timore, per errorem & impruden- „
tiam, inſcios ſe aliquo ſcelere implicauiſſent, „
id ne fraudi ſit, ſed vt huic omnium dolori „
& precibus condonaretur. Varuicenſis
ad hæc: Intelligere ſe quāto in periculo fue- „
rint, magnamque eam perditorum hominū „
proculdubiò vim exſtitiſſe, quę ab omnibus „
ijs rebus eos, quæ tantum non vita cario- „
res ſunt, abſtraxiſſet: fateri nihil illos (quod „
ſciat) perperàm admiſiſſe. Quòd vrbem in „
tanto terrore reliquiſſent, humanum id qui- „
dem & ferendū videri. Vna in re paulò im- „
prudentiores fuiſſe, qui initio, hijs tantis ma- „
lis non obſtiterint, perpaucos quidem fortes „
& prudentes viros, momento temporis illos „
cœtus diſcuſſuros, ſi recenti re, ſe pro ſalute „
patriæ intrepidè obieciſſent. Veniam nihilo „

P. tamen

" tamen seciùs quàm peterent concedere, Re-
" giamq́; cunctis clementiam impertiri. Iube-
" re insuper vbi se telis militaribusq; rebus in-
" struxissent, parati vti sint qui agmen sequã-
" tur, colla tæniolis circumuincti, quò à cęteris
" discerni queant.

His peractis, Cantebrigia proficiscitur, & a.d. X. Kalendas Septemb. omni cũ exercitu Intwoodiam peruenit. Distat autẽ Intwoodia Norwico, ad duo ferè millia passuũ, ibiq́; Thomas Greshamius quidã (equestris ordinis vir) domũ habuit sanè peramplã & ornatã, in qua Varuicensis eo die, & insequẽti nocte cũ suis permansit. Armati tamen omnes fuerũt, & ad pręliũ instructi, si quid fortè tumultus repentini hostes exciuissent: qui quidẽ è speculis & turribus cuncta quæ fierent cõtemplabantur. Varuicensis intereà dum (vt anteà dictum est) cum omnibus copijs VVintwoodię cõsedisset, fecialem mittit, qui Regis nomine vrbi, ciuibusque (vti mos est) bellum denunciaret, nisi portis quã

primùm

primùm patefactis, atq; reclusis Regium exercitum in oppidum intromisissent.

Kettus vbi fecialem ad portas peruenisse intellexisset, Augustinũ Stuardũ propraetorem & Robertum Ruggũ vrbis primores, adire eũ iussit, & ab illo quid postulatũ venisset sciscitari. Ij per posticũ emissi, re cognita, feciali respõdẽt: Miserrimos sese arbitrari „ omniũ qui vnquã vixerũt mortaliũ, tot tan- „ tisq; cladibus & animo, & corpore perfun- „ ctos, vt ad earũ memoriam totis artubus cõ- „ tremiscant. Veruntamen hoc vnũ praetereà „ etiam ad summam calamitatem, doloris & „ dedecoris adiungi, quòd eam quam Regiae „ maiestati fidem deferre & debeant, & cupi- „ ant, hoc tempore praestare nequiuerint. Infoe- „ licissimos sese existimare, quorum in illa „ tempora aetas incidisset, quibus implicita, „ semper aut vitae, aut dignitatis discrimen „ subeundum foret. Nihilominùs benè se de „ Regia Maiestate sperare, vtpotè qui nullo „ horum se scelerum consensu deuinxerint, „

 sed

" sed ea (quantum certè fieri potuit) à ciuibus
" suis magna cum rei familiaris iactura, & in-
" credibili semper vitæ discrimine depulerint.
" Vnum hoc insupèr à Varuicensi demisissi-
" mè deprecari, vt quoniam in vrbe Kettiano-
" rum innumerabiles essent inermes, inopes,
" ac nudi, quos (præterquàm quòd metu &
" flagitiorũ conscientia, astricti tenerentur, cę-
" teroqui huius societatis pertæsum esset, (vt-
" potè qui cupiditatem ipsam malefaciendi,
" furorũ satietate repleuissent) rem sæpiùs fru-
" strà tentatam, semel tamen iterùm experiri
" dignaretur. Magnoperè sese confidere de-
" monstrant, si hoc tempore impunitatis spes
" denuò proposita sit: fore vti protinùs sine
" cæde ac sanguine ab armis discedatur. Æter-
" nam eius rei ad posteros memoriam futurã,
" & gloriam quauis victoria pręstantiorem: si
" pacem ac tela ciuili nequaquã imbuta cruo-
" re domum reportasset.

Fecialis continuò à colloquio Proprætoris in castra Varuicensis digressus, cuncta quæ

ab illo didicisset demonstrat. Varuicensis, cui nihil antiquius fuit, quàm vt (si qua ratione confieri posset) incendium hoc, tam periculosum, & acerbum, sine cruore ac sanguine restingueretur: statuit & ipse quoq;, huiusce rei consilium, non facinorum, quæ designassent atrocitate, sed dignitate Regia, & regni vtilitate metiri.

Metuebat insupèr ne Generosi qui vincti in carcere ac custodijs detinebantur, magnis indies terrorum iactati fluctibus, tandem ab illis crudelissimè interficerentur. Namque mortem illis quotidie interminabantur, & permultos ex ijs, ac præcipuè Rogerum VVoodosium, equestris ordinis virũ, omni verborũ contumelia lacerarunt. In quo sanè viro violando atque vexando, inauditam illam suam atque insatiabilem animi crudelitatem exercuerunt.

His igitur de causis placuit denuò experiri possentne iam tandem veniæ & impunitatis spe, de sceleris errore deduci. Dimissus ad id

ſtatim cum tubicine fecialis, quibus vrbem ingreſsis, obuiam fit protinùs à quadraginta ſeditioſis, qui bini pariter incedentes (erant autem omnes in equis) multo cum plauſu, ingentiq; clamore à porta diui Stephani ad Epiſcopalem perrexerũt. Exin tubicen buccinę cantu ſignum dat, ad quod cùm confertìm de colle magni coniuratorũ greges confluxiſſent, citato curſu equites ad illos diuolarunt. Iubent vti vtraque parte viæ ordine directo conſiſterent. In quem cùm ſe è veſtigio retuliſſent, fecialis cum tubicine, ciuitatiſque primores duo, per medios hoſtes progreſsi, magnis vndiq; clamoribus ac vociferationibus excepti ſunt. Nãq; ſinguli capitibus denudatis, vno veluti ore ac conſenſu ad vnũ ferè omnes cõclamarunt: VIVAT EDOVARDVS REX. VIVAT EDOVARDVS REX. Collaudati ob id à feciali & primoribus ciuitatis, atque ordinem quem tenerent vti eundem pauliſper conſeruarent rogati: fecialis cùm

eum

eum in modum ducentos quinquaginta ferè passus cõfecisset, tandem collis cacumen cõscẽdit. Ibi sacris ac sollemnibus velatus insignibus, paululùm moratus, (nondum enim Kettus venerat) demùm ita locutus fertur.

Non ignorare illos ex quo primùm scelerata arma in patriam cœperunt, quot quantisq; modis, omni studio, labore, sollicitudine, Regia Maiestas eam in curam incubuerit, vti à scelerum atrocitate, qua omnia iura diuina atq; humana violauerũt, ad aliquam officij, & salutis suæ cogitationem, (conuersis tãdem voluntatibus) traducerentur. Nõ semèl tãtũ, sed sæpiùs iterùm atq; iterùm, pacis pręcones, atq; internũtios ad illos misisse, quos tamen despectos semper, atq; omni affectos ludibrio, detestabili furore ac perfidia neglexissent. Nunc verô (prô Deũ immortalem) quò ruerent? quò se fortunasque suas exitiabili vesania præcipitarent? quem perfidiosissimis furoribus modũ? quem impurissimis consilijs exitum imponerent? Quousq;

pesti-

« peſtiferis incitati cupiditatibus, quas ſemel a-
« nimos vincendi ſpes falſas atque perinanes
« imbibiſſent, lætali ſemper vanitate conſecta-
« rentur? Quouſq; turpiſsimam exitioſæ pro-
« ditionis impietatem, ementitis verborum ti-
« tulis, condecorarent? Quouſque horribiles
« impuritates, atq; nequitias, fallaciſsimis vir-
« tutum integumentis inuoluerent? Quouſq;
« deniq;, earum rerum, fatali deſyderio tene-
« rentur, quas ſi aſſequi liceret, atque indipiſci,
« totius continuò Reipublicæ interitus, longè
« acerbiſsimus, atq; luctuoſiſsimus accideret?
« Quin potiùs iā tandē circūſpicerēt pauliſper,
« atq; animū, mentemq́; adhiberent, REM-
« QVE ſuam PVBLICAM, (de qua
« omni in ſermone non perinſulſè minùs, quā
« nefariè, impieq́; gloriari ſolerent) intentiori-
« bus oculis acerrimè cōtemplarentur. Enim-
« uerò tū facilimè perſpici poſſe, fideleſne ſub-
« diti ſint, & bonorum ciuium nomine digni,
« qui contra maieſtatem Regiam hoſtilia ar-
« ma induerint: qui deſpicatiſsimorum homi-

num

num,flagitioſiſsimos greges cõflauerint:qui ,,
patriæ(communi omnium parenti) impias, ,,
atq; ſacrilegas manus intulerint : qui plebis ,,
fecem,& mortalium viliſsimos,(omni pænè ,,
ex Anglia excuſſos) in Rempublicam , ad ,,
bonorum interitũ , & regni diſperditionem ,,
immiſerint : qui maximam ornatiſsimæ ci- ,,
uitatis partem acerbiſsimo incendio deleue- ,,
rint: qui permultis fortibus,atque integerri- ,,
mis viris fœdiſsima vincula iniecerint : non- ,,
nullos autem exquiſitiſsimis cruciatos tor- ,,
mentis pernecarint:qui refertiſsimas domus ,,
penitùs exhauſerint, vicinaſq; villulas com- ,,
pilarint : qui multorũ(nuper diuitum,nunc ,,
autem illorum immanitate, miſerorum atq; ,,
egentium) fortunas,ad ſe, in ſua nefanda ca- ,,
ſtra funeſto latrocinio tranſtulerint : qui fal- ,,
ſas leges,falſas literas, falſa diplomata, Regis ,,
nomine cõfinxerint: qui templa Dei optimi ,,
maximi profanauerint : priuatorum homi- ,,
num domus proſtrauerint , agros circum- ,,
quàque perculerint,& afflixerint : qui cogi- ,,

" tationes omnes, ſtudia, conatus, ad depopu-
" lationes, cædes, vaſtationes, incendia, rapi-
" naſq; cōuerterint: qui deniq; nihil ſupereſſe
" ſiuerint, quo progredi longiùs poſſet furoris
" rabies & amentia, quin id totū, aut profun-
" diſsimæ libidines abſorpſerint, aut importu-
" nitates tæterrimæ diſsipauerint. His cùm ſe
" tot, tantis, ac tam horrendis, flagitiorū fœdi-
" tatibus, Deo, Regi, Reiq; publicæ, obſtrictos
" videāt: cumq́; iam eum in locū res ſuas, for-
" tunaſq; omnes, deductas animaduertāt, atq;
" ita planè profligatas, & perditas, peiore vt
" conditione quàm nunc ſunt (ſunt enim peſ-
" ſima) ne ſi cupiant quidem, eſſe queant,
" tum ipſi ſecum recordentur, quàm in im-
" menſum malorū mare pręcipites ſeſe deuol-
" uerint: cogitentq́;, quid pertimeſcendum ſit
" illis, quorum capitibus ſemper impendeant,
" (quæ vitari certè nullo pacto poterunt) di-
" uini numinis ira, & inuictiſsimus violati in-
" feſtiq́ue Regis exercitus. Etenim decreuiſſe
" maieſtatē ſuā, nō pati diutiùs hęrere hoc tātū

malum

malum in visceribus regni sui, neque tam fe- „
ram, immanem, & intolerandam audaciam „
vlteriùs impunitam & inultam relinquere. „
Itaque delegisse Comitem Varuicensem, „
(celebris gloriæ, multique nominis virum, „
& huic rei à maiestate sua præfectum) qui „
illos ferro, ignique persequeretur, iussisseq; „
vti nunquam priùs desisteret, quàm hanc il- „
lorum tam tetram & horribilem societatem „
radicitùs excidisset. Nihilominùs tantam „
esse eius immensæ bonitatis, atque clemen- „
tiæ magnitudinem, vt quem perditorum fa- „
cinorum (si perseuerarent) vindicem con- „
stituerit, eundem quoque (si secùs fecerint) „
misericordiæ suæ interpretem atque admi- „
nistrum esse voluerit. Quam nisi iam de- „
terioribus posthabitis consilijs, amplecte- „
rentur, Varuicensem per omnia sacra iu- „
rare, nunquam eam posthac cuiquam ob- „
latam iri, sed se (sicuti sibi à Rege imperatū „
fuit) omnes eius pernitiosissimæ coniura- „
tionis socios, satellites, ministros, adiutores, „

« vt maiestatis regiæ hostes infestissimos fer-
« ro, ignique persecuturum : neq; antè perse-
« quendi finem facturum , quàm illi qui hoc
« nouo, inaudito, inexpiabili parricidio, cuncta
« polluissent, & se tam insanis scelerum flucti-
« bus obruissent, meritas Deo, Regique pœ-
« nas, debitasque persoluerint.

Hæc cùm dixisset, etsi multi de rerũ euentu magnoperè solliciti , & quà angore conscientiæ, quà flagitiorum suorum recordatione conuicti, cohorruissent : tamen plærique omnes huic orationi grauiter infensi, ita intimis exarserant sensibus, vt fecialem protinùs clamoribus vndique infestis, maledictisque
« conscinderent. Nonnulli eum proditorem
« esse vociferarunt, non à Rege missum, sed à
« nobilibus instructum, & subornatum, qui il-
« los in fraudem impulsos, verborum blandi-
« mentis atque delitijs consopiret, quò faciliùs
« veluti cõniuentes, incauti, & nihil triste for-
« midantes, opprimerẽtur. Alij veniam illam
« ad speciem quidem præclaram, & magnificã
videri,

videri, ſed reuera exitioſam tandem, & lu- „
gubrem futuram, vtpotè quæ nihil aliud „
eſſet, niſi DOLIOLVM CAPI- „
STRIS REFERTVM. Tunicam „
autem illam pictam, auroq́ue diſtinctam & „
illuſtrem, neutiquã eſſe fecialia inſignia, ſed „
quiddam ex Papiſticis conſutum ornamen- „
tis. Multa prætereà in illum (peſtilenti ve- „
cordia turbidi atque præcipites) rabidè fu- „
rioſeq́; coniecerunt, dum quaquauerſùs cũ- „
cti, acerrimis in eum vocibus, & mortem re- „
dolẽtibus, virus acerbitatis ſuæ profunderẽt. „
Nihilominùs fecialis illinc cũ Ketto digreſ- „
ſus, alio in loco eadẽ quę ibidem promulgaſ- „
ſet, cæteræ plebi, (namque anteà præ multi- „
tudine omnes audire nequierant) proponit. „

Accidit autem vt prius quàm orationi finẽ impoſuiſſet ſuę, ſceleſtiſsimus puer nates flagitioſiſsimè denudarit: facto inſuper fœdiſſimo, addita ſunt verba fœdiora. Qua indignitate quidam permotus (nam cis flumẽ erant ex noſtris aliquot, qui eò ſpeculatum

venerant) puero fistulæ glande plũbea suprà renes, plagam repentè mortiferam inflixit. Quod coniurati cùm conspexissent, equites duodecim de sylua furiosissimè conclamantes decurrerũt: Circumuenimur ô socij, nisi prouideritis, circumuenimur. Nónne videtis commilitones nostros coràm trucidari? ac tormentis transijci? Quid speremus sparsi & inermes, cùm etiam iam armatis vis inferatur? Enimuerò fecialem nihil aliud conari, nisi vt cuncti insidijs circumclusi debilitatíq;, à nobilibus contrucidemur. Hæc cùm dixisset, dissipati omnes, ac veluti repentino furore conciti diffugerunt.

Attamen Kettus feciali se adiunxit, eratq; illi in animo Varuicensẽ coràm affari: iamq; collem pænè Sturtelhensem descenderant, cùm ingens eum seditiosorum caterua clamoribus insecuta, ad vnum omnes vociferari cœperunt. Quonam iret rogãtes? se paratos omnem (quamuis vel acerbissimam) cum illo fortunam subire. Quin si longiùs progredi

progredi perrexiſſet, habituros illos itineris „
etiam comites, ac vitæ neciſque participes. „
Fecialis cùm à tergo tantam hominum conſectãtium vim vidiſſet, Kettum rogabat vti hos cõcurſus ac tumultus ſedatum retrò cõcederet. Qui cùm ad ſuos ſe retuliſſet, protinùs conticuerunt, cunctique cum illo ad caſtra reuerterunt.

At Varuicẽſis cùm vniuerſos furore quodam, & cęco veluti mentis impetu ad interitum præcipites ferri animaduertiſſet, neque vllis aut precibus aut pollicitationibus, neq; porrò ſupplicij denunciatione permoueri, vti à tã fœdo incœpto abſiſterent, pacis ſpẽ rem tâm à ſe, quàm ab alijs ſæpiùs fruſtrà tentatam, in æternũ ſibi dimittendã putauit, & tandem de bello agendũ. Itaq; confeſtim ad portas diui Stephani exercitum ducit, (quas cataractis dimiſsis, perduelles occluſerant) iuſsitque magiſtros libratorum regios, ita bombardas pro portis locare, vt ijs deturbatis, atque tormentorum impetu refractis,

refractis, militi in vrbem aditus præstrueretur. Quæ dum fierent, ab Augustino Stuardo proprætore intelligit, ianuam esse auersam (quam vulgò æneam appellãt) hanc ab illis maximis defixis trabibus, ijsque terra lapidibusque repletis munitam, nihilominùs nullo negotio distrahi atq; perrumpi posse. Munitores accersuntur, ijs imperatũ vti refringant. Effracta porta, per patentem eam nostri primùm in vrbem ingressi, multis interfectis, hostem eo loco facillimè submouerunt. Iamq; tormentariorum præfectus, cataractis disclusis, atq; diruptis, dimidiam ferè portæ partem, frequenti tormentorum ictu quassatam disiecerat, cùm Northamtoniensis, & Druryus quidam (perspectæ fortitudinis vir) cum cohortibus suis, illàc in vrbem inuolantes, Kettianos istinc quoque multo inflicto vulnere, multisq; trucidatis, è vestigiò depulerint. Ex altera item parte vrbis, Proprætor perfecit, vti portæ Vestuicenses aperirentur, quibus reclusis patefactisque,

Varuicen-

Varuicẽsis omni cum exercitu intromissus, resistente pænè nullo, in forum peruenit. Ibi sexaginta ferè hostium deprehensi, in quos confestim militari more animaduersum est. Indicta enim causa, omnes protinùs (vt in bello fieri consueuit) manifesti sceleris conuicti, vltimo supplicio afficiebantur.

Ac non ita multò post, vehicula ac impedimenta omnia, quæ propter tùm subuectionum difficultates, tùm frequentes, ac repẽtinas hostium incursiones, aliter importari nequirẽt, per illam quoq; portam in oppidũ introducuntur. Sed accidit (vt fit) calonum temeritate & inscitia, dum nostri grauioribus negotijs implicarẽtur, vti ad portam Episcopalem Mousholdiam versùs, vrbe excederent. Quod ex seditiosis quidam conspicati, missis qui auersos calones adorirentur, nostros impedimentis omnibus exuerũt. Qui ex hoc incredibiliter gauisi (nã anteà ab istiusmodi rebus imparatissimi fuerũt) carros tormentis, ac puluere sulphureo,

omniq; militari instrumento onustos, in castra perduxerũt. Sed peroportunè cũ cohorte sua Drurius interuenit, qui (neque tamen omninò sine militũ iactura) vehicula quædã ab hoste recuperauit. Deindè perduelles hoc cõsilij cœperunt, vt in trãsuersis platearũ diuerticulis, cateruatim ex insidijs subsisterẽt: rati nostros incautos, & viarũ insuetos, propter tùm locorũ insolẽtiam, tũ vrbis magnitudinem, celeriter confici posse. Quamobrẽ vicatim distributi, pars ad diui (quẽ vocant) Michaelis, pars ad Simonis, alij ad Petri, nõnulli ad Vymerensem vicum, parati omnes ad præliũ, instructiq; cõstiterunt. Ibi nostros necopinantes adorti, tres vel quattuor generosos, prius quàm quispiam subsidio venire posset, crudelissimè interemerunt. Re cõperta, & in forũ diuulgata, Varuicensis omni cũ exercitu ad hostem submouendũ proficiscitur. Cùm per plateam (quam vulgò Ioannis vocant) ad templum diui Andræi peruenissent, hostes de improuiso magnam

ſagittarũ vim atq; procellam in noſtros effu-
derunt. Sed ſagittantibus illis, & terram cœlo
miſcere conantibus, denuò cum ſcloppetarijs
ſuis, ſũmæ pernicitatis atq; peritiæ iuuenibus,
derepentè infert ſe Druryus, tãtamq́; viciſsim
tormentorum tempeſtatem (grandinis ritu)
refundit, puncto vti temporis trepidãtes om-
nes in fugam impulerit. Circiter centũ & tri-
ginta interfecti: multiq́; dum in cœmiteria &
ſub muros correpſerant compreheſi, & acer-
biſsimo ſupplicio affecti fuêre. Cætera omnis
colluuies ad caſtra Mouſholdica, velut in ſen-
tinã refluxit. Quibus exhauſtis, ciuitas (quòd
tãtam peſtem euomuiſſet, foraſq; proieciſſet)
recreari tandem, & magnoperè releuari vi-
debatur.

Seditioſis itaq; hunc in modũ reiectis, vrbeq́;
depulſis, *Varuicenſis* quò oppidum cõmuniti-
us fieret, muros militibus, rebuſq; ad hoſtem
repellẽdum idoneis inſtruxit: iuſsitq; vti pro-
tinùs cunctis in vijs armati collocarentur, om-
neſq; aditus in vrbem, portæq; (extra vnã aut

alteram) obstruerētur. Namq́; per illas nostri magnam tormentorum multitudinem deuexerûnt, quæ parata inibi stabant & instructa, quò postridiè Mousholdiam deportarentur. Se denim Kettiani rati nostros magna pulueris sulphurei, cæterarumq́ue rerum omnium (quibus tormenta exerceri solent) penuria laborare: videntesq́; insuper ad impedimenta & vehicula passim stare ex nostris quosdā (quos tùm propter paucitatem (nec enim multi erāt & incompositi) tū quòd de superiore loco decurrentium impetus, sustinere nequaq̄ posse videbantur, magnoperè despexerunt) oblatā sibi perinsignem rei benè gerendę facultatem existimarûnt. Itaque dum *Varuicenses*, quà ab vrbis defensione, quà à cęteris rebus distentissimi, maioribus curis impedirētur, Milo quidam, vir (vt videbatur) audacissimus, & pilarum eiaculandarum peritissimus, oportunitatem eius facinoris, tempusq́; diligēter aucupans, Præfectum libratorum regium tormēti glāde transfixit. Quem illi exanimem cōspicati,

cati, pars nudi & inermes, pars baculis, clauis, ac bidentibus instructi, phanatico veluti cursu instincti, de colle in nostros impetum fecêre. Ne primã quidẽ impressionis procellam tulerunt (tantus omni ex parte terror fuit, & tã necopinata hostium vis) sed inconditis vlulatibus & strepitu horrisono obstupefacti, perterritiq́; (impedimẽtis omnibus carrisq́; relictis atq; desertis) magno cũ clamore cursuq́; effuso, vndiq́; fugæ se mandarûnt. A pluribus itaq; paucis hunc in modum dispulsis atq; fugatis, seditiosi tormenta quædam quæ inibi deprehenderunt, carrosq́; cunctis rebus quæ bello vsui forent onustos (priusq̃ auxilio à nostris veniri posset) in castra comportarûnt. Quę sanè res peraduersa nostris & incõmoda fuit. Nam præterq̃ quòd instrumẽti militaris, quo se hostis instruxit posteà indiguerint: Kettiani libratores, pilis ferreis, quæ è bombardis, & tormentis quæ ceperunt, in nostros creberrimæ infensissimæq́; torquebantur, vrbem vehementer afflixêre. Multisq́; interfe-

Quamobrem seditiosi Wallis dispulsis &c.

omnia

ctis, tormentorumq́; rabie laceratis, atque discerptis, hoc insuper addidêre sceleris & nequitiæ, magnam vti muri partem, turrimq́ue quæ in summo Episcopalis constiterat portæ, furiosissimè deturbarent. Quanq̃ certè (diuini numinis clementia) ea tùm populi Noruicẽsis fortuna fuit, vt circumuolitantes tormentorum pilæ, siue casu, siue consilio, siue (quod magis reor) collibratium (vt interdũ accidit) temeritate, & inscitia altiùs emissæ, domuum tecta sine damno, præteruolauerint. Quæ res vtiq; nisi contigisset, ab impurissimis latronibus, deterrimisq́ue, continenti tormentorum impetu ædificijs vndiq; disiectis atq; detersis, maximæ vrbis partes, leui momento constratæ, æquatæq́; solo concidissent. Atquî equidem proculdubiò detrimẽtum opinione omnium maius publicis rebus eo die importatum fuisset, si Druryus, virtute sua, & haud contemnenda militum strage, hoc incõmodo expiato, hostibus profligatis atque repulsis, maximam eorum quæ tùm auerterũt, partem

non

non præripuisset.

Varuicensis post hæc, quarundam portarum ingressibus concisis, atque aggere obseptis, in pontibus & vicorum flexionibus, ac diuerticulis, diuersa suorum præsidia disponit, magnamque armatorum manum ad portam Episcopalem constituit, cui Dominum VVylloughbæum pręfecit: sicque omnia milite circumsepsit, atq; muniuit, vt ea nocte hosti introitum in vrbem, vndique præcluserit.

Postero tamen die, seditiosi flumen transgressi, circa locum quendam quem Counsforth appellant, incendio terribili, & ad aspectũ sanè perlugubri cuncta permiscēt. Nam omnibus duarum parœciarũ ædificijs exustis, ignis ita latè se diffudit, vt vicina plæraq; loca horribili flamma comprehēderet. Domus erat quædã in qua Mercatores Noruicēses, ea quę Yarmoutho deuexissent, deponere cõsueuerũt: huic ignis illatus, quo momēto temporis domus ipsa, vnàq; maximus frumenti

frumenti numerus, multæq́; honeſtiſsimorum negotiatorum fortunæ concrematæ, deflagrauerunt.

Fama eſt (neque abſonum fidei videtur) decreuiſſe illos totam vrbem incendio delere: atq; eo conſilio quibuſdam tectis ignem inieciſſe, quò videlicet vniuerſi ad ardentes domus diſcurrentes, ſeditioſi eodem tēporis puncto, portis omnibus inundantes, noſtros diſsipatos, & mutuo intercluſos auxilio, hinc flamma, illinc ferro conſtringerent. Id prudenter animaduerſum, & hoſtium conatus fefellit, & noſtros eam in ſententiam adduxit, vt ignem paſsim per tecta, populabunda velocitate graſſantem, vagari ſinerent, neq; orientem eum quamprimùm reſtinguerēt.

Veruntamē cùm noſtris iſta hunc in modum omni ex parte infœliciter accidiſſent, calamitates alias ſuper alias perpetuò accumulāte fortuna, multorū animos ingens ſtupor ac mœſtitia defixit, adeò vt deſperatione ac timore langueſcentes (deficiente iam

ad

ad omnia conſilio) pænè ſuccūberent. Hij Varuicēſem adeūt, demōſtrāt vrbē eſſe magnam, portas omnes aut fractas, aut exuſtas, ſummā propugnantiū paucitatem, hoſtium verò copias ingentes, defendi non poſſe, rogāt enixè vti ſaluti conſulat, ciuitatem relinquat, néue rem in ſummum diſcrimē deduci ſinat. Varuicenſis (vt erat corde ſemper excelſo ſanè, & inuicto, tū acer, & vehemens in ferro vir, omniſq; inſolens infamiæ) Quin igitur (inquit) tam citò animis concidiſtis? Tantáne derepentè offuſa menti caligo, virtutis aciē perſtrinxit, vt hoc aut vos velitis, aut me viuo fieri poſſe arbitremini? Ego vt vrbem relinquam? prius ferrum, prius flāma, prius deniq; omnia, quàm tantam mihi, vobiſue ignominiæ aut dedecoris labem aſperſerim.

His dictis, gladiū diſtrinxit, fecêre idem & cæteri nobiles (aderant enim frequentiſſimi) iuſſitque vti alter alterius enſi (militari more in maximis periculis interdū hoc fieri

consueuit) osculum & sacræ crucis signum imprimerent, & iureiurando, sanctoq; fœdere conceptis verbis vniuersi se deuincirent, nō prius istînc discessuros, q̃ aut hostem funditus profligauissent, aut vitā pro Regia maiestate dimicantes fortiter profudissent.

Dum hęc fierent, seditiosi alia ex parte oppidi, qua nostri illos minimè ingressuros rebantur, in vrbem perrumpunt, sed cùm iam pęnè ad pontes peruenissent, à nostris celeriter occursum est, multisq; cædibus vulneribusq; repulsi, fuga quà intrarunt præcipites se effundunt. At Varuicēsis, quò hanc hosti vrbis adeundę potestatē penitus præriperet, iussit omnes pōtes quaquàuersus interscindi. Posteà verò quibusdā de causis secus imperatū: isq; tantum qui vulgò Carmelitarū dicitur interruptus: cæteris omnibus perstrenui milites præsidio impositi, cunctaq; loca, & pręcipuè portę, quod illę maxima ex parte omnes, aut prostratę cōcidissent, aut incēsæ deflagrassēt, hominibus impigerrimis, & in

in militari re exercitatissimis, tuẽdę ad quosuis repẽtinos casus trãsditę. Vndè adeò factũ est, vt improuisi, atq; nocturni hostiũ impetus, omnes omniũ cassi, & inanes exstiterint.

Postridiè eius diei (is fuit. a. d. VII. Kalen. Septemb.) Heluetiorum mille quadraginta peracres (vt vulgus hominum existimabat) bellatores & egregij, Lõdino ad Varuicẽsẽ venêre. Hij lætis acclamationibus à nostris suscepti sunt, qui multis tormentorũ bombis gaudiũ atq; alacritatẽ significarûnt suã. Demùm per vicos domusq; diuisi, & à ciuibus perliberaliter perq; benignè accepti inuitatiq;, vt nostrorũ animos exsultãtes, & rei bene gerẽdę fiducia subnixos ad certã spẽ erexerũt, sic hostiũ mentes, noua iã cõfusas formidine, consternatasq;, ad haud dubiam futuri interitus cogitationem depresserunt.
Intereà verò seditiosi, nihil aliud nisi bonorũ omniũ sanguinẽ exsorbere cupiẽtes (cuius iã spẽ aliquã auidissimis imbiberant animis) in ęo rem totã verti existimarûnt, si Varuicẽsis

copię, primo quoquo tẽpore profligarentur. Et certè sicut Deum optimũ maximum deseruerunt, sic ab illo spreti vicissim, abiectiq;, diabolo sese constringendos dediderunt. Hic anili superstitione mentes imbuerat, perfecitque vti cæcis ariolorum ineptijs impliciti, vicinam quandam cõuallem veluti huic fatalem bello deligerent.

Quanquã equidem (sicuti memoriæ proditum est) non defuêre portẽta, & manifesta diuini furoris indicia. Namq; anguis ex columna lignea in gremium vxoris Ketti dilapsus, non tam multorum pectora terribili pauore perculerat, quàm Kettum ipsum anxijs impleuerat curis. Sed hîc forsan operæpretium erit referre, quàm futili opinionis errore inflati, sese ad exitiosa deuoluerint, cùm quæ reuerà iram & vindictam, (vti videbatur) diuinam portenderunt, væcordi feritate atq; pertinacia tumentes, vniuersi neglexerint. Tãtam certè noctem hu-
« manæ menti diabolus offundere consueuit,
quoties

quoties eam scelere demersam conspexerit. „
Etenim cùm multa essent vaticinationũ deliramenta in vulgus relata, ex quibus nescio quam victoriolæ spem exsuxerant: inconditos tamẽ quosdam & insulsos versus (stultæ animorum truculentiæ indices) præ cæteris omnibus amplexi sunt. Qui cũ crebris quotidiè sermonibus vsurparentur (falsi siquidem vates singulis pænè momentis huiuscemodi ineptias auribus instillarunt suis) res erat exempli post natos homines planè inauditi, quæque omnem exsuperet fidem, quemadmodum ad eorum mentionem furibundos sensus incitarint animaduertere: tùm quanta & quàm inani lætitia gestierint, intueri. Perindè ac si illis vnis versibus certa sibi salus & victoria, nostris autem interitus, & miserabiles fortunarum omnium ruinæ portenderentur.

Hij autem erant istiusmodi:

The cũtry gnoffes, Hob, Dick, & Hick, with clubs and clouted shoon,
Shall fill vp Dussyn dale with slaughtered bodies soon.

Quos nos (vt potuimus) Latino sermone expreſsimus,

Rustica plebs clauis, & agresti induta perone,
Dussoni vallem miseranda strage replebunt.

Hij cũ quotidiè & (vt suprà dictũ est) vbiq; decãtarentur, sceleratiſsimorũ hominũ mẽtibus, id veneni dæmon infudit, vt ambiguo falsi, fortunę loci, spes suas delegare decreuerint. Itaque omnibus scelerũ suorũ latibulis atq; speluncis (quas paſsim ex ligno ipsimet sibi cõstruxerãt) incẽsis (adeò vt fumus è tot simul distantibus locis ortus, toti pænè cœlo veluti noctem induceret, subiectasq; planities atra caligine integeret) indè in vallem Dussonensem cum vexillis, ac signis militaribus viginti perrexerunt. Tanta erat seditiosorum prædæ spe, impunitateque allecta multitudo. Ibi omnia conari, atque moliri cœperunt, quò nostris aditum, & negotij conficiendi spem adimerent: adeò vt momento temporis vallo, aggere, munimentisq; se circũsepserint, fossas vijs transuersas

uersas perduxerint, itineraq; omnia sudibus stipitibusq; in terram defixis intercluserint.

Hæc cùm Varuicensis intellexisset, statuit & ipse quoque belli fortunam periclitari vt quos lenitate ac patientia frangere nō potuerit, eos vi & armis superaret. Insequēti itaq; die (is fuit. a.d. VI. Kalend. Septemb.) instructo exercitu per portam Costlinien sem cōtra hostem iter ingreditur. Adiunxerant se comiti Marchio Northamtoniensis, VVylloughbæus, Poijsius, Braijus, Ambrosius Dudleyus Varuicensis filius, & præterea nobilium, ac fortissimorum virorum cohortes lectissimæ.

Prius tamen quàm in hostiū cōspectū veniretur, Edmundū Knyuettū, & Thomam Palmerium, equites ex aula perillustres, atque alteros totidem sciscitatum dimittit, vellentne nunc demum furores deponere suos, & sceleris, crudelitatis, perfidiæ, belli deniq; contra patriam faciendi consilia abijcere. Tantam esse nimirum & tam incredibilem

bonita-

bonitatis atq; clementiæ Regiæ magnitudinem, vt quamuis impietate pænè indelebili maiestatem ipsius, dignitatemq́; polluissent, seséque sempiternis turpitudinum notis maculisque conspersissent: admissorum nihilo tamen seciùs facinorum veniam pacemq́ue semel iterùm cũctis (vno aut altero excepto) denuntiari iusserit: dummodò ex hoc cursu malignitatis atque nequitiæ iter iam tandem (pœnitentia ducti) ad obsequium tranquillitatemq́; conuerterint. Sin verò in amentia peruersè, atq; impiè persistere decreuissent, extremaq́ue omnia experiri, nunc demùm adesse scirent, malè sanæ leuitatis atq; perfidiæ pœnas suæ: ipsumq́; Varuicensem, quãquam serum, certum tamen, tam nefandæ coniurationis vindicem. Hijs hoc vnum, idq́ue ferocissimè ab omnibus responsum: SE NOLLE.

Quibus ad Varuicensem relatis, non longiori oratione milites peracri iam pugnę desyderio deflagrantes, cohortatus est, quàm

Vti

vti fortiter hostem inuaderent, nève pertur- ,,
barentur animo, sed eam quam conspiceret ,,
seditiosorum multitudinem, non homines, ,,
sed feras, omni diritate prȩditas existimaret. ,,
Nec se ad pugnam, sed ad pœnam venisse ,,
arbitrarentur, eam confestim à flagitiosissi- ,,
mis latronibus deposcerent, pestem patriæ, ,,
pietatis atq; officij stragem, belluas denique ,,
truculentissimas, maiestatique regiæ feritate ,,
insanabili reluctantes, prosternerent, afflige- ,,
rent, delerēt. His dictis, quia nō longiùs ho- ,,
stes aberāt, q̃ quò glans è tormento propelli posset, prælij committēdi signū dat. At Kettiani nostros contra se venientes conspicati, suos ita instruxerūt, omnes vti nobiles quos damnatorum more catenatos, durissimisq; vinctos compedibus secū duxerunt, in prima acie locarint. Id eo consilio factum, quò nostri, à nostris interficerentur. Sed Dei immortalis numine & incredibili militum virtute contigit, vt (secus quàm hostes volebāt) omnes pȩnè incolumes euaserint. Milo si-

quidem (hunc modò Kettianum librato-
rem esse diximus , artisque tormentariæ
scientissimum) ferrea pila , regio vexilli-
fero fœmur percussit : quæ per equi hume-
rum, quo is vectus fortè incedebat, altiùs
adacta , ipsum quoque equum , eodem
vulnere transuerberauit. Id nostri indignè
ferentes, displosis vicissim tormentis, horri-
bilique pilarum procella in hostes effusa,
ordines perrumpunt . Quibus continuò
impulsis , atque perturbatis, omnes nobi-
les qui in prima fronte constiterunt, fugiẽ-
tes , belli tempestatem deuitarunt. Etenim
nostri equites, postquàm hostes crebris tor-
mentorum, sclopetorumque traiectibus dis-
pulsos fugatosque conspexerunt, subitò om-
nibus copijs prouolarunt, impetumque in
illos fecerunt , quem tantum afuit illi vti
sustinuerint, pecorum vt instar, promis-
cuè, citato cursu , cuncti præcipites in
fugam proruerint. Cæterùm cùm ex in-
sequentium strepitu , atque clamore , in
vltima

vltima iam perfidiæ obstinatione, feroces ac præferuidæ mentes, tacitas nescio quas odij atque doloris flammas corripuissent: (velut feræ) ex desperatione & scelerum memoria, in rabiem versi, è fuga se repentè conuertentes exitiabili peruicacia, nostris aliquandiù restiterunt. Veruntamen tantus fuit pilarum vis, tantusque nostrorum hominum (qui victoriæ perauidi effrenatiùs in aciem hostium perruperant) irruentium ardor, vt Kettianæ cohortes vndique acri impetu, pulsæ, protritæque, nullo pænè negotio loco pellerentur. Itaque Kettus, vti dux in scelere strenuus, ita Imperator in bello ignauus, vbi aduersa omnia vidisset, ordines interrumpi, suos disijci, nostros infestos inferri, neque salutis, neque præsidij vllam spem, animo varius, & immanium facinorum conscientia exæstuans, fugæ se mandans, clàm suis pugna excessit.

Ea res vtiq;, postquàm cognitum est, ducem è prælio profugisse, incredibiliter hosti animos minuit, tantumq́ue breui temporis momento perfecit, vti omnis ille ardens nuper, ac vehemens repugnandi feruor, protinus ad tam necopinatæ fugæ famam elanguescens refrixerit. Quamobrem primùm murmur, & tacitæ querelæ, post clamor, ad extremùm verò vndique fuga fieri cœpta. Effusos nostri equites perceleriter insecuti, stragem ingentem dederunt. Namq; ad tria millia quingenta cæsi, & sauciorum magnus numerus, cùm omni ex parte dissipati, aut vulnerarentur, aut trucidarētur. Quod quidā è seditiosis animaduertentes, sublata omni prorsùs, vti rebantur, veniæ spe, efferatos iam multis ĩmanibus factis animos, ad maiora inuicem in ea desperatione salutis scelera exacuerunt. Itaque peruicaci audacia cōfertim è fuga se recipientes; prælium redintegrare decreuerunt: prædicantes, malle se
" fortiter dimicantes occumbere, quàm fugientes

entes (pecudum ritu) contrucidari. Porrò ,, vbi se telis, aliisque rebus (quæ humi passim inter aceruos cæsorum corporum stratæ iacebant) instruxissent, & verua, sudes, stipitesq; preacutas solo infixissent, fidem astrinxêre, aut illîc se vitam viriliter proiecturos, aut victoriæ demũ compotes futuros. Itaq; cùm alter alteri propinassent (ominis id erat instar, & signũ animarum morti deuotarũ) precibus votisq; solemni more susceptis, ad pugnam se confirmant.

Varuicensis re intellecta, fecialem mittit, monet vti arma deponant, impunè fore si fecerint, secùs omnes ad vnũ interituros. Respondent perlibenter se ab armis discessuros, si scirent illam impunitatem sibi salutarẽ futuram, sed animaduertere in suæ societatis homines vndiq; sæuiri, id adeò indicio esse, mentionem hanc veniæ à nobilibus insidiosissimè inductã, nimirùm quò falsa & per inani clementiæ spe (veluti laqueis) circunretiti tandem atque deuincti, ad cruciatum

omnes, & cædem constringerentur. Et reuerà quicquid illi præ se ferant, scire se tamẽ perq́; bellè intelligere, veniam eam nihil aliud esse, quàm DOLIOLVM RESTIBVS & CAPISTRIS REFERTVM. Proin mori decreuisse.

His relatis, Varuicensis ingemuisse dicitur turbæ iamiam perituræ, atq; commiseratione ductus, denuò misisse qui sciscitarentur: Num si ipse veniret, & coràm fidem obligaret suam, arma abiecturi forent. Conclamant omnes, id si fecerit, fidem habituros, & regis se arbitrio, potestatiq́ue permissuros.

Nec mora: Varuicensis protinus ad illos pergit: fecialem publicè litteras regias legere iubet, quibus recitatis (quòd eæ veniã omnibus persanctè polliceretur) ijs cõfisi, arma abijciũt, cunctiq́; vno veluti ore gratulabũdi exclamant, VIVAT EDOVARDVS REX. VIVAT EDOVARDVS REX. Atque ita multi

mortales,

mortales, velut è fati faucibus erepti, Varuicensis prudentia ac misericordia conseruati sunt. Confecto prælio, præda omnis eodem die militi permissa, atq; Norwici publicè in foro diuendita.

Illud insuper memorię proditũ est, nobiles complures, ac primores etiã aliquot ciuitatis, in ipso tumultu & ardore pugnæ transfossos, etsi ingentem pecuniam, magnaq́ue munera militibus dedissent, quò suę vitæ, incolumitatiq́ue prospiceretur.

Postero die quorũdam hominum nuntijs ad Varuicensem perfertur, Kettum dum equus labore languescens fortè (vt fit) itineri succubuisset, fugæ pertæsum in horreum correpsisse. Illîc à duobus seruulis cuiusdam Richesij de Swannington comprehensum, domumq́ue illius deductum asseruari. Missi protinus equites viginti, qui illum ibidem in sordibus, lamentis, luctuq́ue iacentem offendentes, exsanguem metu, ac vitæ diffidentem, desperantemq́ue suæ,

vinctum

vinctum Norwicum pertraxerunt.

Eodem die iudicia exerceri cœpta, quæstionesq́; de ijs qui coniurassent habitæ in castello, multique mortales patibulis suffixi, acerbissimo cruciati supplicio, necatiq; fuêre. Dein nouem, qui eius tumultus antesignani & principes exstiterunt, de Reformatoria Quercu suspensi: complures item eorum affines facinorum in crucem sublati: ijs (incisa protinùs resti) in terram dilapsis, (sunt hæc apud nostrates proditorũ supplicia) abscissa primùm quæ procreandi causa affinxit natura, tùm viscera viuis extracta, & in ignem iniecta, caput amputatum, idq́; fixum in pilo, & in turris fastigio defixum, reliquũ corpus in quattuor partes laceratum atq; dissectum, eæq́; totidem in locis sparsæ, atque ad terrorem omnibus propositæ.

Verumenimuerò agrestibus hunc in modum deletis, permulti nobiles iracundia & vlciscendi studio vehementiùs incitati, animum Varuicensis ad crudelitatem incẽdere

cona-

conabantur. Qui non paucorum pœna cō-
tenti, volebant omnem penitus ſtirpem ſce-
leratam exſcindi: adeoq; acres in eo fuerūt,
& peracerbi, vti Varuicēſem coegerint pa-
làm ad illos hac oratione vti. Adhibendum »
eſſe modum: cum ne fortè in puniendo ex- »
cederent, in primis cauendum. Scire ſe ma- »
leficia eiuſmodi acerrimè vindicari debere, »
& atrociſsimo ſupplicio cōſtringi. Sed quo- »
uſq; progrederētur? ecquid ſemper ſeſe im- »
placabiles inexpiabileſq; præberent? nullum »
deprecationi, nullum veniæ, nullum miſeri- »
cordiæ locum relinquerēt? An eſſent & ipſi »
agricolæ futuri, & terrā aratris perſtricturi? »
Hæc oratio vindictæ cupiditatē magnoperè
ſedauit, perfecitq; vt multi qui anteà ad im-
manitatem toti exarſerant, poſtea tamen ad-
uerſùs miſeram plebeculam longè humani-
ores exſtiterint. Sub noctem trucidatorum
cadauera ſepulta ſunt, ne ex tabe corporum,
lues morbíue progignerentur.

Poſtridiè eius diei (inciderat is dies in ante

diem. IIII. Kalendas Septemb.) præclarissimus, ac in summa sapientia & fortitudine illustrissimus princeps Varuicensis, vnà cum cæteris omnibus nobilibus ingentiq; nõ virorũ modò, sed etiam fœminarum omnium generum, ætatũ, ordinum turba, templũ diui Petri ingressus est: ibiq; Deo optimo maximo gratiæ actæ, & ob rem peregregiè gestã supplicationes habitę. Quibus peractis, cum omni comitatu vrbe excessit.

At ciues superfundenti se lætitia, vno consensu omnes Varuicensem in cœlũ laudibus efferre, de illo omnia bona prędicare, plausibus, hilaritatibus, gratulationibus, implere, miscereq; omnia, magificentissimisq; verbis tanti ducis famam, tãtæ virtutis memoriam cõcelebrare, vitã suam, cõiugum, liberorũq; animas, fortunas deniq; vniuersas, illius dũtaxat prudentiæ, fœlicitati, fortitudini acceptas referre. Statuerunt præterea, ad notam, & ignominiam illorũ temporũ sempiternã, vti eo ipso quo hostes fusi sunt die, cuncti tẽ-

pla

pla adirent: ibiq́; preces à sacrorum ministris solemni instauratæ ritu, quotannis celebrarentur. Quibus de more susceptis, decreuerunt insuper concionem in publico fieri, ad quam vniuersi conuenirẽt. Quæ cõsuetudo ex huiuscemodi introducta principio, etiam ad hæc quoque tempora permanauit.

Sedenim horum omnium scelerum signifer Kettus, Londinum vnà cum Gulielmo Ketto, homine plurimis flagitiorum turpitudinibus infami, fratriq́; suo, (non tam sanguinis communione, quàm morum immanitate, & perditissimis vitæ rationibus coniuncto) pertractus est: atque in turrim Londinensem coniectus.

Interiectis autem aliquot diebus, etsi maniste perduellionis cõuicti, & omniũ iudicijs ignominijsq́; cõscissi, flagitiorũ suorũ conscientia conciderint, tamen ad Iudicũ subsellia traducti, more maiorũ quæstio de ijs habita est. Cõdemnati ducũtur Norwicum alter, alter VVindamiam, vbi de vtrisq́; suppliciũ

ſumtum fuit. Etenim Roberto Ketto Norwici in caſtello catenę iniectę ſunt, collumq́; in laqueum inſertũ, atq; ita de terra viuus in crucem ſublatus, ad diuturnam tanti ſceleris memoriam pepẽdit: donec infœlix & triſte cadauer, turpi tandem dilapſum tabo defluxiſſet. Gulielmus autem Kettus, VVindamiæ vndè omnes illi furores velut à fõte redundarunt (namq; inibi ambo habitauerũt) conſimili mortis genere excruciatus interijt.

Atq; hunc in modum ciuitas, omniſque regio Norfolcienſis (cùm ad ſexaginta ferè dies, hęc impura & mortifera perfidię peſtis ad multorum perniciem & interitum peruagata, cuncta lamentabili clade concuſsiſſet) Dei tãdem optimi maximi benignitate, & Varuicenſis præcellentiſsimi principis admirabili virtute, hoc tam funeſto ac lugubri perfuncta tumultu, conquieuit.

FINIS.

ALEXANDRI NEVYLLI ANGLI,

NORVICVS.

LONDINI,

Ex officina Henrici Binnemani Typographi.

Anno salutis humanæ

CIƆ.IƆ.LXXV.

Lectori.

EME (LECTOR optime) existimes vel famæ desiderio (quo sanè nō conficior) vel præmij inuitatum & illectum spe, (quod nunquam concupiui) ad scribendum accessisse. Enimuerò non sum ita mentis inops, ita omnis consilij egenus, vt in hac tanta mea vel eruditionis, vel ingenij mediocritate, vel huius peruersissimi seculi maledicendi libidine (nam quæ tempora inimica magis virtuti?) vllam aut laudem, aut lucrum exspectem. Vidi equidem vidi, & longè antè præsaga mens atq; præscia futuri prospexit, fore vt hic labor meus non meo certè (quod quidam forsan suspicabuntur) iudicio, sed alieno susceptus imperio, in popularis inuidiæ procellas, & varias maleuolorum reprehensiones incurreret. Sed ego is sum, qui sicuti doctorum atq; prudentiū

iudicia permagni ſemper ad laudem & decus intereſſe putarîm, ita inſipientium perpetuò ſuſurros ac murmura neglexerim.

Et verò niſi præſtantißimi & optimè de me meriti præſulis authoritas, quæ mihi iſtius operis aggrediendi cupiditatem inie-cerat, eadem perficiendi quoque neceßitatem impoſuiſſet, (ſiquidem moriens vti liber ty-pis quàmprimum peruulgaretur teſtamento cauerat) citius (mihi crede) in cribro ad Antipodes pernauigaſſem, quàm in re tam ſterili, atque pertenui vel induſtriæ meæ vel ingenij neruos intendiſſem.

Porrò autem cùm animo ob eas vitæ a-cerbitates atque ærumnas quas in me ſimul vno eodemq; tempore quaſi conflauerat atque profuderat fortuna incredibiliter angerer: omneſq; mihi vndiq; venti reflauiſſent, quò aſpirare mens mea tantis malorum mōtibus circumcluſa potuerit certè non reperio.

AD HÆC accedit, cùm neq; ingenio, (quod mihi quidem minus quàm mediocre

eſt)

eſt) neq; arte aut ſtudio dicēdi (quibus in rebus aut nihil, aut non multum ſanè temporis impendi) neq; vſu & exercitatione quicquā valerem, ecquid mirum ſi cogitationes & ſpes meæ vniuerſæ, tantis difficultatibus depreſſæ funditùs concidiſſent? Quibus cum rebus omnibus ab omni prorſus ſcriptione deterrerer: ægerrimè paſſus ſum ijs me litteris atque laboribus inuolui, quæ plus mihi dedecoris viderētur & moleſtiæ, quàm ſplēdoris aut emolumenti allaturi. Quid enim mea intererat, qui qualeſuè fuerint Noruicenſes, vndè orti, quibus primùm vrbs auſpicijs nata, quibus deinceps aucta, quos curia Prætores, quos habuerit Eccleſia Pontifices? quæ omnia etſi ad legendum alijs vtilia videbuntur, & fortaßis non ingrata, (neque enim contrà diſputo) mihi tamen ad ſcribendum permoleſta ſanè atque periniucunda fuêre?

Veruntamen clarißimi (vt anteà dixi) & ſapientißimi Antiſtitis voluntati obtempe-

randum fuit. Cuius cùm animus multum se & aßiduè in huiuscemodi rebus inuestigandis peruolueret quid facere potuit abstrusissimæ cognitionis, & perreconditæ pontifex vel ad nostram vtilitatem præstabilius, vel ad nominis sui famam præclarius, quàm si eã antiquitatis notitiam, quæ in illius pectore semper vixit (fragilitatis cõscius humanæ) nobis (æternis literarum monumentis custodiendam) relinqueret?

Cæterùm quot capita (vt ait ille Orator omnium maximus) tot sensus. Neq; enim defuturos quosdam arbitror (nam quid peruersius huiuscemodi ingenijs?) qui tam prudentißimi Præsulis studium, quam meam qualis ea cunq; videbitur industriam, improbaturi sint.

Sed tanti est apud me (Lector humanißime) leuißimorũ hominum ineptias & maledicta subire, (quem enim illi mortalium maledicentiæ spiculis non confixêre?) dùm modò doctos atque prudentes si quæ fortaßis

minus

minùs probabuntur æquiores inuenero.

Qui tamen si se mihi iusta petenti, duriores præbere in animum induxerint, (quod eos facturos minimè reor, quandoquidem sapientium nomine atque dignitate nihil alienius) communi me nihilominus omnium qui vnquam scripserunt conditione consolabor: & eius viri authoritate qui recusantem, & quiduis me potiùs facere cupientem ad hanc scribẽdi audaciam impulerat (vel apud iniquos et inuitos Lectores) omne tam temeritatis quàm inscitiæ crimẽ deprecabor. Vale.

X. Kal. Decemb.

CIↃ.IↃ.LXXV.

Alex. Ne. amico suo ingenuo atque omni humanitate perpolito, Tho. Dranta Archid. Leuicensis.

Quisquis inexpletum seros decurrere in annos
Ardet, honorato nomen sumturus ab ore,
Ille Neuylleo splendescat Apolline: quisquis
Sons animi, probitatis inops, & degener alta
Virtutis, nocuis audax occalluit ausis,
Quiq; miser meruit laniantis dentibus aeui
Rodier, innumeris populataq; nomina linguis
Linquere, longeua nec se subducere labi,
Ille Neuylleo calamo vilescat vtroq; est
Par: culpare malos: dignos aut tollere laude.
Tu mihi, tu teneris, ita note, Neuylle, sub annis,
Te melos, & pulchrae iuuenilis gloria linguae,
Te studium semper flagrans, te nobilis ardor,
Et decorauêrunt coelestis sensa cerebri.
Ac velut emollita foco bona cera calenti,
Antea formarumq; atque omnis imaginis exors,
Quaslibet admittit facies, & protinus omnes
Fingitur in vultus, rerumq; capacior exstat:
Sic in multiplices fandi decor inclytus vsus
Flectitur ille tuus, diuiniq; aetheris haustus
Quodlibet audendi foelix, sacer impetus omnes
Quos velit egregios fluit obsequiosus in actus.
Certè ego, de docto potatus plurima fonte,
Quiq; hederas potui fronti vinxisse sequaces,
Offulsus meliore deo: te dispare canna
Tentabam, pronumq; tuae me cedere Musae
Saepè quidem solitum non vllus, amice, negabo.
Quantus eras tum, cùm memori quàmplurima sensu
Eruit in medium, vel cùm centena profatu
Extudit illustri tua mens diuinior arte?
Quantus eras vel cùm, fluuiorum lenè labantûm

Instar ijt sermo? vel cum neruosior esset
Intentanda acies, & acuti cordis acumen?
Quantus cum tumidis certabas rhetore rostris
Grandia fulmineo iaculatus verba rotatu?
Quantus, quantus eras semper cùm maximus ille
Effingendus erat Cicero, vestigia pressis
Cùm signanda notis? dij, dij quàm plurimus vsque
Egregias laudes, famæ & decora alta tulisti?
Non tu nullus eras, nec eras non maximus inter
Pernassi proceres, & amœni fontis alumnos?
Quin ego qui poteram varias fulgere per oras,
Inscribiq; polo meritis, & diuite cantu
Frangebar fatisq; malis, hominumq; nocenti
Inuidia: rebus latè spoliabar: & omne
Viluit in lites studium, vitamq; leuandam.
Me malus exedit liuor, me inscitia lucri,
Me dolus, amissis dubijq; in rebus amici
Fortuna pepulêre bona: spissiq; cerebri
Fex hominum fausto vita de tramite trusit.
Heu nihil inuita fas *quenquam posse crumena*
Nunc patrare boni: nunc, nunc obiere patroni
Non cauponantes doctorum præmia, Musæ,
Musæ inhonoratæ languent, squallentq;, gemuntq;,
Insipidus gliscit numerus: nummo geritur res.
O animæ pars grata meæ generose Neuylle
Diuis orte bonis, cui corpore viuida virtus,
Frontis bellus honos, & amicæ mentis honestas.
Quæq; deos statuunt: si quid mea carmina possunt
Semper in innumeros Virtute Neuylle decores.
Ecquid & infestis iactatus quando procellis
Hæc mecum documenta refers? sollersue tacendi
Defugis incuruos hominum reprehendere mores.
Tu quoq; non paucis iamdudum quasse periclis
Pondere nutasti grandi: te præsulis Aula
Excipit hospitijs, sed sic vt dicere velles
Nordouicum populum, mitraq;, stolasq;, patresq;,

Qui peda gestarint illic, ita pluribus ille
Mœcenas voluit vester, quia paruulus inde
Creuerat, & ditem scandebat fortè cathedram.
Sic tu tam lautus rerum memorator herili
Imperio, modicamq; vrbem, modicumq; Senatum
Ingenti premis ore: seges tibi creuit ab illo
Id populus curet potiùs, tradantq; parentes
Obscuri gnatis, & musset quisque viritim.
Ingenijs apta est hæc area turpiter hyrtis
Dicere quot patres, quot segnis quisque sedebat
Lustra patrum, quota scita dabant, fatuoq; popello
Addiderant ritus, vel quot conuiuia ciues
Secum agitant læti, quibus est authoribus orta
Vrbs: quibus & templum: quæ vix ego stans pede in vno
Dictarem vetulis nisi plus vel patribus ipsis
Vrbs, vel ciue suo magis increbresceret orbi.
Nec tamen his teritur tua laus, aut fama loquendi,
Siue canas culices vox est tu cycnea cantu,
Nec si grandisono pangas regalia plectro,
Id stolidus pendet mundus satrapaeuè supini,
Sordiduliuè gregum patres, ita vergit in æra
Mens hominum, surdaq; cupit ditescere fama.
Tu tamen vt non sint pulchræ sua præmia laudi
Macte animis, musisq; mica, virtuteq; fulge,
Mors ruit, & mundi volat irreparabilis ætas,
Sola viret virtus, & vis maiora patrandi.
Actibus augustis infer te te ardum astris.

Errata quæ in hoc volumine occurrunt, vbi notandum est quod numerus primus paginam, secundus lineam denotat.

6. 11. debilitatis, lege debilitatus. 18. 15. stadiroum, lege stadiorum. 19. 3. abaducta. lege abducta. 32. 11. Tertia, lege Territa. 40. 1. Britannicam, lege Britanniam. 41. 11. conflicto, lege conflictu. 43. 6. quid, lege quòd. Ibidem. 15. colon: pro cōma, 77. 10. Ordiuico, lege Ordouico. 94. 8. illorum, lege pontificum. 109. 1. duxit, lege perduxit. 117. 2. pontifica, lege pontificia. 142. 5. a.d. Kal. lege a.d. XII. Kal. 162. 6. vti, lege vbi, 173. 3. ijs, lege ij. 208. 5. Balliua, lege Balliuorum.

Alexandri Neuylli Norwvicus.

RBIS Norwicē-
ſis hiſtoriolam perſcripturus ſum: non abſolutam illā quidem, aut ſuis vndiq; numeris perfectam (neq; verò id mediocris eſt artis & ingenij) ſed vt in tanta rerum obſcuritate fieri, à me præſertim potuit, breuem, illuſtrem, & apertā. Etenim cùm multa dies deleuerit, nec pauciora fœda barbaries, ac nonnullorum incuria deprauauerit, veritatem tātis in ſordibus demerſam, in integrū reſtituere, maius eſt certè quiddā quàm homines opinantur, pluribuſq; moleſtijs circūnfuſum. Nam cùm ſenio, ac æui labentis, tāquam faucibus, ipſa vetuſtas multa cuiuſuis generis deglutierit:

tùm rei literariæ quantum cladis inuexerit, dici equidem vix posse existimo. Et certè iure optimo expulsam se veritas, & omnibus è locis eiectam, & exterminatã conqueri posset: si nõ horum temporum fœlicitas magnã nobis virorum optimorum copiam, & in omni eruditionis genere excellentium profudisset: quorum opera ac labore, obscurata prorsus bonarum artium studia, & exstincta, denuò dilucere cœpissent. Hi desertam pænè ab omnibus veritatẽ, ac velut in alieno peregrinantem solo, hospitio susceperunt, vulneraq́; illa sanarûnt, quę tempora inimica virtuti inflixerunt: tum pristinam oris, ac formæ dignitatem restituerunt eam, cui vel hominum improbitas, vel (vt aliô culpa deriuetur) fortunæ quædã fatalis calamitas turpissimas maculas impressisset. Veruntamẽ quantũ ornamenti ac splendoris, singulæ, à singulis sibi viris, artes asciuerint commemorare, neq; propositum

positum est mihi hoc loco, neq; certè necessarium. Historia verò vt se poliuerit, limarît, illustrarît, omnemque vetustatis veluti fecem absterserit : qui non videt coecus est : qui videt, nec agnoscit, tamen ingratus. Verumenimuerò quanquam multi singulares viri, ac pænè admirabiles hoc in genere elaborarînt, multumq; operæ ac studij in nostrarum antiquitatum monumentis peruestigandis adhibuerint, tamen cùm omnes omnium industrias animo ac cogitatione complexus fueris, reperietur vnus, qui quantum cæteris dignitate præstiterit: tantū omnes huius eximiæ virtutis laude superauerit. Primus namq; is (quod sciam) antiquitati Britannicæ, depressæ prius in tenebras, atq; in coeno iacenti dexteram porrexit: eamq; princeps in hominum coetus deduxit, vt quę anteà vel librariorum inscitia, vel temporum iniuria deformata delituerant, ea nunc typis æneis excusa, &

nouis tanquã depicta coloribus, omnium ora vultuſque non reformident. Etenim cùm huic præſuli ampliſsimo Deus optimus maximus ſummam patriæ ſemper iuuandæ voluntatem, & non minimam cum voluntate facultatem tribuiſſet: eo ſanè animo perpetuò fuit, vt naturam nihil habuiſſe melius exiſtimaret quàm vt vellet, nec fortunam maius quàm vt poſſet, rei literariæ afflictæ vehementer & perculſæ ſubuenire. Tãtũ itaq; cõſecutus eſt, quantũ & voluit vir omniũ optimus, & potuit præſulum præſul ampliſsimus.

Vigent ergo (vt anteà dixi) tùm huius maximè, tùm aliorum illuſtrium virorum induſtria, bonarum literarum ſtudia, arteſque optimæ indies illuſtrantur: adhibentur etiam & cohortationes, & præmia, vt & gloria adoleſcentes illecti, & commodorum ſpe compulſi, ad honeſtarum ſcientiarum ſtudia incenderentur. Nam vt de me ipſo coniecturam

faciam,

faciam, quem esse nihil in literis fateor, (vt aliquid tamē sim quotidiè laboro) dici non potest quantū huius præstātissimi præsulis bonitate incēsus, ad ea studia exarserim, quæ (de virtutis via deflectens) dudum demens abiecerā. Etenim cū me aulicæ iam leuitatis, vitæq; pertęsū, ac rei familiaris angustijs vndiq; implicitū, sibi ab epistolis asciuisset, erectus mente atq; animo, cœpi flagrātiùs multò, ac inflammatiore quàm vnquam anteà voluntate, in bonarum artium studijs disciplinisque versari. Vndè factum est, vt & effusam illam & vagam iuuentutis meæ licentiam, arctioribus vinculis astringerem, & quæ anteà mihi in otio, ac voluptatis veluti regno degenti, ex animo effluxissent, ea (tanquam postliminio) domum reuocarîm. Sed accidit sanè iniquo meo fato, vt quem in tenera ætate cognitionis, ac scientię ardorem, aduersus nescio quis meis optimis

ſtudijs genius repreſsiſſet: Eũ nunc huius clariſsimi Pontificis præſidio excitatum denuò, & ardentem, imbecillitatis meæ recordatio reſtinxerit. Nam cùm vndiq; intuerer viros admirabili ſcientia, & copia florentes, mihi autem ipſe meæ tenuitatis conſcius forem, quamq́ue nullis inſtructus eſſem optimarum artium diſciplinis, longumq́ue iter vidiſſem ad illa, quæ iam alij cõtigiſſent, deſperatione debilitatis in ipſo pænè curſu concideram. Itaq; cùm hanc hiſtoriolam illuſtriſsimi Põtificis imperio ac auctoritate ſuſcepiſſem, rei magnitudinem ac difficultatem cogitatione ac mente complexus, cœpi ipſemet mihi diffidere, omnemq́ue penitus perficiendi ſpem abijcere. Etenim cùm iſtæc ætas, nihil niſi egregium & excellens admiretur, omniumq́ue aures eloquẽtiſsimorum hominum ſcriptis, ac vocibus circumſonent, quis mihi locus erit adoleſcenti infantiſsimo, & nullis optima-

timarum artium disciplinis instructo? Veruntamen si sustinere tantam rem nō potero, testificor me inuitum, & domini mei (vt par est) amplissimi, ac optimè de me semper meriti imperio obsecutum, hanc scribendi impudentiam suscepisse. Iniquus autem erit lector, quisquis inopiam & imbecillitatem meam pro crimine posuerit, męque imprudentiæ potiùs condemnauerit, quia quod debui nō potuerim, quàm industriam probauerit, qui quod potui certè voluerim.

(·:·)

BRITAN-

BRITANIAM omnium insularũ quas cõtinet terrarũ orbis nobilissimã, & esse, & multis à retrò seculis exstitisse, cunctorũ iam pænè literis ac linguis percrebuit, siue naturam loci, sitùsue speciem atq; pulchritudinẽ spectes, siue vbertatem soli, siue gentis rerumq́ue à gente gestarum magnitudinem. Hæc in tres est diuisa partes, quarum vna Anglia, Albania (Scotiam hodie appellant) altera, tertia Cambria siue VVallia nũcupatur. Harum maxima, & cæterarum omnium florentissima Anglia est: semperq́ue fuit: quondam Albion dicta, deinceps Britania: quod nomen genti à Bruto inditum, ad hanc vsque ætatem à Britocambris (antiquis huius terræ incolis) vsurpatur. Hi etenim Britanum hodierno

hodierno die ſua lingua *Britvvn* & Britannos plurali numero *Britaniaid*, & *Brython* appellant: quæ voces proculdubiò à rege Bruto dimanauerunt. Nam quòd Polydorus homo Italus (magni certè ingenij vir, mediocris verò fidei auctor) libros ſuos neſcio quibus coniecturarum deliramentis reſperſit, Britanniæq́; & nomen, & originem aliundè deriuauit, id certè nullius momenti eſſe debebit, præſertim cùm Ioannes Pryſeus (equeſtris ordinis vir) viuenti adhuc Vergilio, vanitatis & mēdacij dicam impegerit, multiq́; poſt Pryſeum ſcriptores grauiſsimi, leuiſsimi Itali errores & commenta refutauerint. Britannia ergo antiquitùs (quod fatētur omnes) dicta fuit, ab eaq́ue (teſte Plinio) adiacentes inſulæ Britanniæ denominatæ ſunt, multiq́ue ſcriptores antiqui & illuſtres, huius inſulæ mentionem fecerunt, nempè Ariſtoteles, Cleomedes, Cæſar, Cicero, Di-

oniſius Halicarnaſſæus, Diodorus Siculus, Diō, Euſtathius, Mela, Herodianus, Plinius, Plutarchus, Pauſanias, Ptolomęus, Strabo, Eutropius, Lāpridius, Vopiſcus, cōpluresq; alij Poetæ, Philoſophi, hiſtorici, partim Græci, partim Latini: qui omnes Britaniam hanc, & minores huic circūfuſas inſulas (velut maiori appendices) Brytanias, ſiue Brytanicas cognominauerunt. Nam quamuis Plinius (antiquitatis indagator acerrimus) ſecùs fortaſſe cuiquam ſenſiſſe videbitur, ſic enim ſcribit: *Albion ipſi nomen fuit cùm Britaniæ vocarentur omnes*: tamen & ipſemet Plinius Britaniam appellatam fuiſſe fatetur, & Ariſtotelem magiſtrum ſecutus (cuius hæc ſunt verba, νῆσοι Βρετανικαὶ Αλβιον καὶ ἰερνη) inſulam vocabulo veteri, & ſuo iam ſeculo prorſus obſoleto, ad notā cæterarū prudenter diſtinxit. Alioquin quid quæſo cauſæ eſſe putemus, quod neque Tacitus, neque Cicero, neq; ipſe

Cæſar,

Cæſar, qui harum rerum (quo fuit certè ingenio) obſeruantiſsimus ſemper fuit, neq; tot præterea politi ſcriptores, atque concinni, qui eius inſulæ famā ſcriptis celebrarûnt ſuis, Albionis vnquā meminerint, ſed vno veluti cōſenſu Britaniam vniuerſi nuncuparûnt. Veruntamen vtcunque hæc ab alijs accepta ſunt, haud equidem in magno ponā diſcrimine: mihi certè ſatis erit ad id quod propoſui, ſi ex his quæ dicta ſunt, lectores & nomen inſulæ, & nominis originem cōprehendāt.

Quales autem ab initio mortales regionem hanc incoluerint, quas res geſſerint, quibus ex oris hanc in terram deuenerint, (quamuis Cæſar & Siculus aborigines , & ακτοκθοκας eius inhabitatores fuiſſe arbitrentur) quemadmodum poſt (deuictis atq; deletis à Bruto, & Troianorū reliquijs, gigantibus, & veteribus huius regni incolis) regio in tātam magnitudinem excreuerit, vt à Britanis

ad Saxones, à Saxonibus ad Normãnos decursu temporis imperium defluxerit, ea subtiliùs perscrutari nequaquam mihi quidem in animo est: quãdoquidem has res accuratè plæriq; commentarijs perscripserunt suis, & ego nõ totius mihi gẽtis, sed vnius duntaxat ciuitatis historiam explicandam suscepi. Ad cuius vrbis amplitudinem atque splendorem permagni mihi sanè interesse videtur, si priùs quàm ad eius res gestas illustrandas peruenerô, totius insulæ situm, formamq́ue depinxerô. Etenim & ipsa sibi ciuitas excelsior quodammodò & augustior videbitur, si insulæ huius vniuersæ, velut filia matris, condecorata laudibus resplendescat, & nostræ gentis atq; nationis ignari homines, clariùs perspicient, quantam, & quàlis populi vrbem scriptis nostris celebraturi sumus.

BRITANNIA igitur insularum (vt suprà demonstrauimus) omniũ maxima,

xima, atq; populosissima, cui quõdã Albion nomen fuit, nũc autem Anglia vocatur, Oceano circũflua, inter septẽtrionẽ & occidentẽ sita est, à Germania, Gallia, Hispania, maximis Europæ partibus multo interuallo disiuncta. Hanc quondam sicut Siciliam continenti adiunctam fuisse nonnulli existimarûnt, maritimisq; indè æstibus abruptam atque diuulsam: qua de re Virgilius:

Et penitùs toto diuisos orbe Britannos.

Et Claudianus etiam Poeta:

Paruit & nostro diducta Britãnia mũdo.

Quæ quidem opinio siue vera sit, siue falsa, (quis autem rem tam veterem pro certo affirmare audeat?) diuturnitate tamen temporis extabuit.

Habet à meridie Galliam Belgicam, cui aduersæ sunt *Rutupiæ*, vrbs sanè perantiqua, & (Bertiniano teste) regum quondam sedes: de qua Lucanus libro sexto:

Aut vaga cùm Tethys, Rutupinaque litora feruent,
Vnda Caledonios fallit turbata Britanos.

Ab Anglosaxonibus olim (sed corruptè) *Repteacester* dicebatur, à nostris autē hodiè *Richborow* nuncupatur. A Morinis porrò siue Picardis (namq; id hodiè genti nomen est) breuissimus est in Angliam transmissus (sic enim Iulius Cæsar commentariorū quarto scribit:) & dein quinto: *Ex Iccio portu* (Caletū nunc dicitur) *cōmodissimū esse in Britaniam transiectū didicisse se demonstrat*. Quāquā nonnulli (inter quos est Strabo) à Gessoriaco Morinorū gentis litore proximo, transmissū putēt, stadiorū ter centū viginti sex; nōnulli autē millia passuū quinquaginta. Plinius etenim ad hunc modū scribit: *Ex aduersò huius (nempè Rheni) sita est Britania insula, Græcis nostrisq; monumentis clara, inter septentrionem & occidētem iacet, abest à Gessoriaco Morinorū gentis litore*

tore proximo traiectu quinquaginta millia passuum ad minimum. Hæc Plinius. A Septẽtrione autem Oceano infinito patet, vbi inter Britaniam & Hispaniam dispersæ interiectæq́; sunt multæ minores insulæ, quas Orchadas appellant: inter quas omnium extrema Thule est, cuius Vergilius meminit Georgicorum primo:

Tibi seruiat vltima Thule.

Quibus de insulis quandoquidem permulti multa scripserunt, operæ prætium erit, neq́; proposito (vt arbitror) alienum nostro, si quid quisq; hac de re monumẽtis prodiderint suis, ipsorũ verbis luculẽter expresserô. Quod quidẽ tũ demũ facere decreui, cũ ad vrbiũ & ciuitatũ Britanicarũ descriptionẽ peruenerô, quoniã is mihi locus ad hãc rẽ aptissimus videtur. Nũc autẽ de situ, quę restãt Britanię, breuiter (vt cœpimus) persequamur. Habet autem ipsa Britania clarissimas ęstate

noctes,

noctes, & multa luce conſpicuas, adeò vt medio ſępè noctis tempore (vt Bedę verbis vtar) in quæſtionem intuentibus venire ſoleat, vtrûm crepuſculum adhuc permaneat veſpertinum, an iam aduenerit matutinum. Qua de re Cleomedes, (auctor ſanè grauiſsimus) ſic ſcribit:

In Britannia quûm ſol circa Cancrum eſt, diem longiſsimum facit, vt decem & octo horarum ſit dies æquinoctialium, nox autem ſex, vndè etiam tum nocte lumen emicat, ſole ipſo ſecundùm finientem procurrente, & ſupra terram lucem emittente. Et certè æſtate dies lõgiſsimi ſunt, hieme verò breuiſsimi, adeò vt horarum ferè ſex ſpatio Decembri menſe conficiantur. Forma inſulæ triquetra eſt, eaq́ue ita vndiq; diſtincta portubus, & munita mari, vt nihil ad eius defenſionem firmius ab ipſa pęnè natura excogitari poſſe videatur. Cuius ſpeciem & magnitudinem, quoniam viri quidam omni exculti doctrina, atq; eruditione

ditione præcellentes, ſcriptis ſuis memoriæ commendarunt, haud ab re fuerit, ſi eorum quoq; ſententiolas breuiter ſubiungam. Cæſar itaque (vt ab eo potiſsimùm exordiar) libro commentariorum ſuorum quinto hunc in modum ſcribit.
Inſula natura triquetra, cuius vnum latus eſt contra Galliam, huius lateris alter angulus qui eſt ad Cantium, quò ferè omnes naues ex Gallia appelluntur, ad orientem ſolem, inferior ad meridiem ſpectat. Huius latus tenet circiter millia paſſuum quingenta. Alterum vergit ad Hiſpaniam atq; occidẽtem ſolem, qua ex parte eſt Hybernia. Huius eſt lõgitudo lateris (vt illorum fert opinio) ſeptingentorũ millia paſſuum. Tertium eſt contra ſeptentrionem: cui parti nulla eſt obiecta terra, ſed eius angulus lateris maximè ad Germaniam ſpectat. Hoc millia paſſuum octingenta in lõgitudinem eſſe arbitrantur: Ita omnis inſula eſt in circuitu vicies centena millia paſſuum. Cum Cęſare cõſentit

Diodorus Siculus, cuius hæc ſunt verba: *Eſt hæc inſula triangulari forma Siciliæ ſimilis, latera habens inæqualia cùm protẽdatur per obliquum Europam verſùs. Vbi minimum à continenti abeſt, promontorium eſt quod appellatur Carion, procul à terra quo tempore mare fluit, ſtadijs fermè cẽtum: alterum promontorium (Velerium nomine) abeſſe aiunt à continenti nauigatione dierum quattuor, reliqua pars quam Orcham appellant, ad mare ſpectat. Minimum latus Europæ adiacens protendi aſſerunt ſtadijs ſeptem millibus. Lateris ſecundi longitudo à Carione vſq; ad promontoriũ ſtadiroum complectitur quindecim millia. Tertium latus ſtadiorum millia viginti. Ita vniuerſæ inſulæ ambitus ſtadiorum, & milliûm duorum & quadraginta.* Hucuſque Siculus: Mela autem ſic ſcribit: *Inter Septentrionẽ & Occidentem profecta grãdi angulo Rheni oſtia proſpicit, deindè obliqua retrò latera abſtrahit, altero Galliam,*

altero

altero Germaniam spectans. Tum rursus perpetuo margine directi litoris ab tergo reabaducta, iterùm se in diuersos angulos cuneat, triquetra, & Siciliæ maximè similis. Plinius verò sic: *Britaniam circuitu patere tricies octies centena viginti quinque millia Pytheas & Isiodorus tradunt: triginta iam propè annis Romanorum armis notitiā eius nō vltrà vicinitatē syluæ Caledoniæ propagātibus. Agrippa lōgitudinē octingēta millia passuum esse: latitudinem millia ter centum credit.* Hæc Plinius. Solinus item de Britaniæ magnitudine scribens, ad hunc modum loquitur: *Finis erat orbis ora Gallici littoris nisi Britania insula non qualibet amplitudine, nomen pænè orbis alterius mereretur, octingentis enim & amplius passuum millibus longa porrigitur, ita vt eum in Caledonicum vsque angulum metiamur. In quo receßu Vlissem Caledoniæ appulsū manifestat ara Græcis literis inscripta voto. Multis insulis nec ignobilibus circundatur.*

Exposui de magnitudine & specie huius Insulæ doctorum quorundam hominũ sententiolas: restat nunc vt de fœcunditate soli, & admirabili gloria gẽtis pauca quædã pari breuitate perstringamus. Ac primùm de magnitudine cõmodorum quæ percipiuntur ex cœli temperatione, fœcunditate terrarum, aliarumq́ue vtilitatum opportunitatumq́ue complurium copia: multa dicere superuacaneũ arbitror, præsertim cùm Deus optimus maximus nihil in toto pęnè terrarum orbe, hac Insula sollertiùs fabricarît, nihil meliùs, nihil pręstabiliùs, nihil pulchriùs, nihil vtiliùs. Etenim vt illa quæ sunt voluptatis magis quàm vtilitatis pręteream, camporum amœnitates, piscatus, venationes, aucupia, multaq; eiusdem generis, quibus ad delectationem nostrã abutimur: qualia sunt illa? quanta? quàm præclara? quàm omni laude & prædicatione digna, quæ terra humano generi vbertim

bertim fundit, fruges, fructus, pecora, pisces, ferri, æris, plumbi, nonnullisq; item in locis, auri, argentiq; reconditas venas? Quid hîc vrbium, ciuitatumq; situs cõmemorem? Quid templorum venerandam maiestatem? Quid priuatarum ędiũ magnificentiam? Quid nobilium in tanti regni dignitate sustinenda amplitudinem? Pontificũ in relligione ac sacris ritè procurandis pietatem? Eruditorum in omni genere doctrinarum excellentiam? Militum in prælijs ineundis fortitudinẽ? Negotiatorum in mercibus importãdis sedulitatem? Opificum in rebus singulari artificio fabricandis sollertiam? Rusticorum in agris colẽdis parsimoniam & industriam? Quid deniq; cætera, quæ sunt innumerabilia, persequerer omnia, tam admirabili ordine descripta designatáque, vt nihil neque ad vsum præclariùs, neq; ad speciẽ pulchriùs esse posit? Adde huc piscosos amnes, riuos liquidissimis

aquis profluentes, balnearum fluuios in morbis depellendis saluberrimos, camporum immensitates vndiq; arboribus, floribus, herbis viridissimis vestitas, asperitates syluarum & nemorum densissimas, montium altitudines, amœnitates vallium, adde ouium greges, armenta boûm, equorum reliquique pecoris vim innumerabilem, auium siluestrium domesticarumque numerũ incredibilem: multaq; prætereà, quæ si enumerare cũcta conarer, vereor ne in infinitum progrederetur oratio. Ac ne fortè quis istæc à me ad libidinẽ fingi arbitretur, quò patriam immeritis laudibus ornarem meã, quorundam mihi scriptorum testimonia hac de re proferenda existimaui. Etenim quæcunque talibus de rebus in lucem edidero, cunctos tamẽ hortabor, ijs fidem ne adiungant, nisi quatenùs probabili nixa ratione, firmissimis probatissimorum auctorum sententijs comprobabuntur.

Mamertinus igitur Romanus, in panegyrico Maximiniano dicto, ſic ſcribit: O (inquit) *fortunata, & omnibus beatior terris Britania: meritò te cunctis cœli & ſoli bonis natura donauit, in qua nec rigor nimius hyemis, nec ardor æſtatis, in qua ſegetũ tãta fœcũditas, vt muneribus vtriuſq; ſufficiat & Cereris, & Liberi: in qua nemora ſine immanibus beſtijs, terra ſine ſerpentibus noxijs: contrà pecorum mitium innumerabilis multitudo, lacte diſtenta, & onuſta velleribus, cæteraque omnia quæ propter vitam diliguntur: longiſſimi dies, & nullæ ſine aliqua luce noctes.* Hactenus ille. Quę omnia ſcriptor quidam perantiqui ſanè nominis, & eruditionis haud ſpernendæ, luculentiſsimis verſibus expreſsit.

Illa quidem longè celebri ſplendore beata
Glebis, lacte, fauis, ſupereminet inſula cũctis
Quas regit ille deus, ſpumanti cuius ab ore
Profluit Oceanus.

Et paulò poſt:

Teſtes

Testes Lōdonium ratibus, Wintonia Baccho:
Herefordia grege, Wirecestria fruge redūdās:
Batha lacu, Salebyra feris, Cantuaria pisce,
Eboracum Syluis, Excestria clara metallis.
Norwicum Dacis, Hibernis Cestria, Gallis
Cicestrū, Norwagenijs Dunelma propiquās.
Testis Lincoliæ gens infinita decore,
Testis Eli formosa situ: Rouecestria visu.

Confirmat hoc quoque Solinus his verbis: *Circuitus* (inquit) *Britaniæ, quadragies octies septuaginta quinq; millia paßuum sunt, in quo spatio magna & multa flumina, fontes calidi, opiparo exculti apparatu ad vsus mortalium, quibus fontibus præsul est Mineruæ numen, in cuius æde perpetui ignes nunquam canescunt in fauillas, sed vbi cinis tabuit, vertitur in globos saxeos: præterea vt taceam metallorum largam variamq; copiam, quibus Britaniæ solum vndiq; generum pollet venis locupletibus. Gagates hic plurimus optimusq; est lapis, si decorem requiras: nigrogemmeus: si qualitatē:*

nullius

nullius ferè ponderis: si naturam: aqua ardet, oleo restinguitur: si potestatem: attritu calfactus applicata detinet æque vt succinum. Hæc Solinus: Beda verò magnæ doctrinę vir, & ingenio pręditus eximio, hūc in modum de Britānia scripsisse fertur: *Optima frugibus atque arboribus Insula, & alendis apta pecoribus, ac iumentis, vineas etiam quibusdam in locis germinans: sed & auium ferax terra marique generis diuersi, fluminibus quoque multum piscosis, ac fontibus præclara copiosis. Et quidem præcipuè issicio abundat, & anguilla: capiuntur autem sæpissimè vituli marini, & delphines, necnon & balenæ, exceptis variorum generibus conchiliorum, in quibus sunt & musculæ, quibus inclusam sæpè margaritam omnis quidem coloris optimam inueniunt, id est, & rubicūdi, & purpurei, & iacinthini, & prasini, sed maximè candidi. Sunt & cochleæ satis superque abundantes, quibus tinctura coccinei coloris*

efficitur, cuius rubor pulcherrimus nullo vnquam solis ardore, nulla valet pluuiarum iniuria pallescere: sed quò vetustior, eò solet esse venustior. Habet fontes salinarum, habet & fontes calidos, & ex eis fluuios balnearum, omni ætati & sexui per distincta loca iuxta suum cuiq; modum accommodos. Aqua enim (vt S. Basilius dicit) feruidam qualitatem recipit, cùm per cætera quædam metalla transcurrit, & fit non solùm calida, sed & ardens. Est etiam venis metallorum, æris, ferri, plumbi, & argenti fœcunda. Gignit & lapidem Gagatem plurimum optimumque: est autem nigro colore gemmeus, & ardens igni admotus: incensus serpentes fugat: attritu calefactus applicita detinet æquè vt succinum.

Iam verò quantum belli gloria floruerint huius regionis incolæ, quàm inuicto semper animi robore exstiterint, quo in rebus gerendis consilio, virtute, fœlicitate, quantum potuerint, quid effecerint, qui,

qui, qualeſq; fuerint, ea ſi oratione complecterer omnia, & Polydoro perfidiæ labem æternam inurerem, & noſtrarum rerum rudes, ſingulari tantæ fortitudinis admiratione perfunderem. Sed cùm (vt anteà demonſtraui) ciuitatem tantummodò Norwicenſem illuſtrandam ſuſcepi, eò mihi contento ſemper curſu vela facienda ſunt, neque tam vaſtum mare ingrediendum, ne ſi fortè de via ſemel deflexerit oratio, aut longis erroribus fatigata (veluti ventis ceſſantibus) langueſcat, aut in ipſo portu rerum magnitudine (tanquam fluctibus) obruatur. Quanquam quid eſt in hac cauſa quod orationis magnoperè indigeat? præſertim cùm tot pręſtantiſsimorũ hominum ſcripta noſtrę gentis laudibus, & incredibili factorum fama vndiq; circunſonent. Nam vt illa antiquiora craſſiſsimis inuoluta tenebris præteream, quæ quidem tanta ignorationis caligine

longa obsepsit vetustas, vt pęnè à conspectu omni luceq; remouerit: quis est adeò rerum Britãnicarũ insolẽs, illud vt ignoret, quantum à Bruti in hanc insulam aduentu, vsque ad hæc tempora nostra natio nominis sui gloriam virtute bellica propagauerit? Percurre omnes omnium scriptorum annales, veteraq; rerum Britãnicarum monumenta scrutare, quotq; reges à Bruto vsq; ad Cassiuelaunum regnarînt, qui, qualesque fuerint, animaduerte, omnem denique illam mille quadraginta annorum historiam euolue (totidem enim annos à Bruto ad Cæsaris in Britãniam aduentum regnatum est) tum demùm manifestò apparebit, quantum ætas illa militari laude refulserit. Quid quod Polydorus Virgilius ipse, scriptor alioquin nomini (vt apparet) Britãnico infensissimus (imbelle enim & infidum hominum genus Britãnos appellat, multisque in locis iniquissimis calumnijs nostræ

ſtræ gentis honori inuidioſiſsimè detrahit) coactus tamen fuerit populo Britãnico virtutis teſtimonium impertiri. Anglicæ enim hiſtoriæ ſuæ (ſic enim appellat) libro primo ad hunc modum ſcribit: *Secutum eſt posteà tempus militaris gloriæ, non item aliarum virtutum prorſus ſterile, quo reges fuerunt Reginus, Morganus, Ennanus, Idwallo, Riuio, Geruntius, Catellus, Coyllus, Porrex eius nominis ſecundus, Fulgentius, Eldalus, Androgeus, Vrianus, & Eliud.* Sed enim de Polydoro poſthac fortaſsis aptior erit dicendi locus, qui tantum afuit, hiſtoriam vt vnquam puram, & integram, omniſque expertem labis cogitarit: vt etiam quæ ab alijs caſtiſsimè deſcripta ſunt, turpiſsimè corruperit, libroſque nonnullos veteres manuſcriptos (certiſsimos Britãnicarum rerum indices) homo Italus, (vt fertur) exemplo poſt homines natos peſsimo exuſſerit. Itaque nihil illius ſcriptis con-

temtiùs, nihil leuiùs, nihil inquinatiùs existimari iam cœptũ est, præsertim cũ nuper viri quidã nõ vulgari eruditione pręditi exstiterint, qui illius vanitatẽ ac perfidiam apertè coarguerint. Constat ergò (vt eò vndè digressi sumus reuertamur) vel hoc Polydoro teste, multis seculis ante Cæsaris in Britanniam transmissum, gentem Britãnicam bellicosissimam exstitisse. Videamus nunc ecquæ macula turpitudinis & ignauiæ contracta sit, postquam Cæsar omnium (vt ipsi gloriantur) gentium victor instructa classe, insulæ potiundæ spe impulsus Britãniam inuaserat. Quod autem indicium exstare potest maius, & ad insignem memoriàm fortitudinis Britannicæ, & ad iustam Romani nominis turpitudinem, quàm quòd constat Cæsarem imperatorem talem ac tantum, qui propè totum terrarum orbem sui nominis fama replesset, bis à Britãnis fusum, ignominiosã nescio

cuius victoriolæ vmbram domum reportasse. Etenim si veram gloriam & solidam concupîerit, (erat autem laudis auidissimus) quî fit quòd non gẽtem omnem subegerit, sicuti Galliam, Germaniam, finitimosque populos continuis prẹlijs subiugauerat? Quid est quod cum Cantianis tantùm (hominibus equidem semper ad laudem & gloriam natis) & circumuicinis oppidulis conflixerit, neq; insulam altiùs penetrarît, sed in litoribus semper & extremis regionis oris constiterit? Quæ res impulit virum prudentissimum, & rei militaris scientissimum, vt impolitis adhuc rebus, & acerbis tam subitò recesserit? Illud equidẽ negari non potest, illũ adipiscendæ huius insulæ spe, & Romani imperij dilatãdi desyderio in Britãniam nauigasse. Credibile itaq; est, tentatis insulanorum viribus, omnique tanti facinoris perpetrandi facultate præcisa, voluntatem quoque præstantissimo

duci

duci defuisse. Et quidem quanquã Cæsar ipse, (quo fuit certè ingenio) multiq; alij conati sint ex ignominiosa fuga illustrem victoriam (tanquam portentum aliquod & monstrum) progignere, tamen non defuêre magni nominis quidã poetæ, qui res illas vti gestæ fuerant, carminibus depinxêre suis. Etenim Lucanus insignis poeta Pharsalidos secundo, de Cæsare sic scribit :

Tertia quæsitis ostendit terga Britannis.

Et Tibullus qui eorum temporũ æqualis fuit, & Cæsari perfamiliaris, ad Messalã hunc in modum scripsit :

Te manet inuictus Romano marte Britannus.

Tibulli ergò(id est)viri ingeniosissimi ac vndecunque doctissimi testimonio, qui mentiri neq; audebat propter Cæsarum amplitudinem atque potentiam , neque volebat (erat enim illorum amantissimus) neq; potuit ne se impudenti mendacio

dacio, præſenti hominum teſte memoria, cõſtringeret) huius inquam Tibulli excellentiſsimi poetæ teſtimonio, Cæſare gentium iam omnium domitore defuncto. (recens enim in ſenatu viginti tribus vulneribus confoſſus interijt) manebat nihilominùs (vt illius potiſsimùm verbis vtar) *Inuictus Romano marte Britannus.* Quod ſi verum ſit (eſt autem proculdubiò veriſsimum) nunquam Britanniæ à Cæſare deuictæ, ſed Cæſar à Britãnia repulſus profligatuſque, aut cruentam & turpem victoriam Romam reportauit, aut quod veriſimiliùs eſt (iuuat namque Lucani verbis vti,)

Territa quæſitis oſtendit terga Britannis.

Sed hæc poetarum teſtimonia ſunt: veniamus ad hiſtoricos. Eutropius de bello Gallico ſic ſcribit: *Nauibus onerarijs, atque actuarijs circiter octoginta præparatis, in Britanniam tranſuehitur Cæſar, Britãniſq; bellum infert, ibi acerba pugna primũ*

fatigatus, deindè aduersa tempestate correptus, in Galliam reuersus est.

Et posteà:

Iterum primo vere in Britanniam transuectus, equitatus primo congressu à Britannis victus, ibique Labienus Tribunus occisus est, & secundo prælio cum magno suorum discrimine hostes in fugam vertit. Huc accedunt quæ scripta sunt à Dione Cassio consulari, (magni sanè nominis viro) *Cæsar cum Britannis contra animi sui sententiam bellum composuit, postulatis adhuc pluribus obsidibus, quorum tamen exiguam partem accepit: Ita in continentem reuectus est, & quæ inibi concitata se absente fuerant, sedauit, nihil neque sibi, neque Romæ ex Britannia adeptus, &c.* Atque hij quidem domestici testes sunt: verumtamen tantum abest, vt aut Britannorum fortia facta depresserint, aut Cæsaris victoriam altiùs extulerint, vt nescio quid subtriste & impeditum præ

se ferat oratio. Cui rei fidem quoque facit epistola quædam Marci Tullij Ciceronis ad Quintum fratrem, qui tum cum Iulio Cæsare in Britannia militabat. Sic etenim libro tertio scribit: *De Britannicis rebus cognoui ex tuis litteris, nihil esse nec quod metuamus , nec quod gaudeamus*. Quæ quidem verba apertè indicant Cæsarem nullam (quod isti insulsè nimis gloriantur) de Britannis victoriam consecutum, aut si quam adeptus est, humilem eam & subobscuram exstitisse.

Alioquin non solùm Senatus omnis, populusque Romanus, (quod fieri semper in maximis bellis consueuit)in gaudium atque lætitiam sese effudisset, verumetiam Orator ille (omnium qui vnquam vixerunt)eloquentissimus, magnificentioribus verbis tantæ victoriꝫ famam exornasset.

Verumenimuerò operæpr etium erit

animaduertere quemadmodum vbique prudens & persubtilis orator, rerum minùs prosperè gestarum rumusculos orationis subtilitate adumbrarit. Etenim eodem libro ad eundem Quintum fratrem hisce verbis perscripsit: *Sed me illa cura sollicitat, angitq; vehementer, quòd dierum iã amplius quinquaginta interuallo, nihil à te, nihil à Cæsare, nihil ex istis locis non modò litterarũ, sed ne rumoris quidem affluxit. Me autem iam & mare istuc, & terra sollicitat, neque desino ea quæ minimè volo cogitare.* Et alio deinceps loco Cæsarem ex Britãnia ad se litteras dedisse demonstrat, *Satis commodas de Britannicis rebus.* Quidnam (quæso) aliud causæ fuisse putemus, quamobrem huius summi artificis in Cæsaris semper laude efferuescens oratio tantoperè refrixerit, nisi quòd res illæ quas in Britannia (vt Cæsaris ipsius verbis vtar) *satis* tãtùm *commodè* gessisset, Ciceroni non magnoperè illustrãdæ viderentur.

derentur. Quæ certè res (ni fallor) prudentissimũ oratorẽ perpulit, vt in scriptis & orationibus suis, quæ ferè totæ Cęsaris laudibus circumfluunt, verbum tamen nullum, cùm vndiq; omnes dicendi flosculos carpat atq; delibet, omnia vbiq; orationis ornamenta asciscat, verbũ tamen (expressè) de Britannia nullum faciendum sibi existimarît. Sed hæc coniectura nituntur. Illud verò quale, ac quãti tãdem momenti esse debebit, quod Cornelius Tacitus (& ipse quoq; Romanus) in historia sua de Cæsare scriptum reliquit, *Cæsarem ostendisse potius Romanis Britanniam quàm subegisse.* Et deinceps: *Recessuros Romanos, vt Diuus Iulius recessisset, modò Britanni virtutes maiorum suorum æmularentur.* Suetonius itẽ Trãquillus nònne omnem fidem commentarijs Cæsaris detraxit hunc in modum scribens: *Pollio Asinius parùm diligenter, parumq; integra veritate compositos (Cæsaris*

 cõmmen-

commentarios putat. Cùm Cæsar plæraq; & quæ per alios gesta erant, temerè crediderit, & quæ per se (vel cõsultò, vel etiã memoria lapsus) perperàm ediderit: existimatque rescripturũ & correcturum fuisse. Hæc ille.

Quid? mores quibus in prælijs vsi sunt, & belli gerendi ratio nónne insignem nostrorum hominũ fortitudinem, & incredibilem in periculis ineũdis audaciam declarant? Quam confligendi consuetudinem Iulius ipse Cæsar, talibus verbis libro Commentariorum quarto explicauit. *In prælijs plærunque vti consueuerunt essedarijs. Genus hoc est ex essedis pugnæ: Primo per omnes partes perequitant, & tela conijciunt, atque ipso terrore equorum & strepitu rotarum ordines plerunque perturbant: & cúm se inter equitum turmas insinuauêre, ex essedis dißiliunt & pedes præliantur. Aurigæ interim paulùm è prælio excedunt, atque ita se collocant, vt si illi à multitudine ho-*

stium

stium premantur, expeditum ad suos receptum habeant. Ita mobilitatem equitum, stabilitatem peditum in prælijs præstant, ac tantum vsu quotidiano & exercitatione efficiunt, vt in decliui ac præcipiti loco incitatos equos sustinere, & breui moderari, ac flectere, & per temonem percurrere, & in iugo insistere, & indè se in currus citissimè recipere consueuerint. Illi etiam consultò plerunque cedunt, & cùm paululùm à legionibus nostros remouissent, ex essedis desiliunt, & pedibus dispari prælio contendunt. Equestris autem prælij ratio & cedentibus, & insequentibus par atq; idem periculum inferebat. Accedebant huc vt nunquam conferti, sed rari, magnisq; interuallis præliarentur: stationesq; dispositas haberēt, atq; alij alios deinceps exciperēt, & recētes defatigatis succederent. Huc vsque Cæsar. Diodorus etiam Siculus, qui Augusti tempore scripsit, eundem bellandi morē honorificētissimis verbis expressit.

Britan-

Britannicam colunt incolæ Aborigines, qui priſcorum more vitam degunt: Vtuntur in pugna curribus, veluti antiquos Græcorum herôes vſos in bello Troiano ferunt. Vberiùs iſtæc aliquantulum Gyraldus, ſummæ quondam dignitatis vir, ac ſcriptor antiquiſsimus explicauit. Scribit enim ſic: *Gens agilis, gens aſpera, potiùs quàm robuſta, gens armis dedita tota: non enim nobiles hic ſoli, ſed totus populus ad arma paratus habetur. Bellica tuba ſonante, non ſegniùs ab aratro Agricola, quā aulicus ab aula ad arma prorūpit. Nec enim hîc vt alibi redit: Agricolæ labor actus in orbem. Solum quippè Martio & Aprili ſemel aperiunt ad auenas, nec bis in æſtate, tertioq́ hyeme ad tritici trituram terras vertendo laborant. Totus propemodùm populus armentis paſcitur. Auenis, caſeo, lacte, & butyro, carne pleniùs, pane parciùs veſci ſolent. Non mercimonijs, non nauigijs, non mechanicis artibus, nec vllo prorſus, niſi*

Martio

Martio labore vexantur. Pacis tamen tutelæ ſtudent, & libertati: pro patria pugnant, pro libertate laborant, pro quibus non ſolùm ferro dimicare, ſed vitam dare dulce videtur, vndè & in thoro turpe, in bello mori decus reputant. Et hij olim reliquiæ Æneadûm in ferrum pro libertate ruebãt. De his hoc etiam ſpectabile, quòd nudi multoties cum ferro veſtitis, inermes cum armatis, pedeſtres cum equeſtribus, congredi non verẽtur: in quo plærunque conflicto ſola ſunt agilitate, & animoſitate victores: illiſq; quorum Poeta meminit ſitu & natura haud diſsimiles. Populi quos deſpicit Arctos

Fœlices errore ſuo, quos ille timorum
Maximus haud vrget leti metus, indè ruẽdi
In ferrũ, mens prona viris, animiq; capaces,
Mortis, & ignauum eſt redituræ parcere vitæ.

(Et alibi) *Gens leuiter armata, & agilitati potiùs quàm robuſtis viris confiſa, ſi hodiè victa ſit, & cruentam in fugam turpiter*

conuersa, cras nihilominus expeditionem parat, nec damni, nec dedecoris recordata, & si apertis congressibus bello indicto non præualet, insidijs & nocturnis irruptionibus hostē grauat. Itaq; cùm nec fame, nec frigore grauata, nec martio labore fatigata, nec casibus aduersis in desperationem data, sed post lapsum statim resurgere prompta, bellíq; discrimina denuò subire parata sit, sicut prælio facile, sic bello difficile vinci solet. Vndè & Claudianus poeta de gentis eiusdem natura sic loquitur.

Si corda parumper
Respirare sinas, nullo tot funera sensu
Prætereunt, tantiq; leuis iactura cruoris.

Hæc ille: Quas equidem laudes omnes Iosephus in Antiocheide eleganti carmine constrinxit:

Inclyta fulsit
Posteribus ducibus tātis, tot diues alumnis,
Tot fœcūda viris, premerēt qui viribus orbē:
Et fama veteres: hinc Constantinus adeptus

Imperium

Imperium, Romam tenuit: Byzantion auxit.
Hinc Senonum ductor captiua Brennius vrbe,
Romuleas domuit flammis victricibus arces.
Hinc & Scæua satus, pars nō obscura tumultus
Ciuilis, Magnum solus qui mole soluta
Obsedit, meliorq́; stetit pro Cæsare murus.
Hinc celebri fato fœlici claruit ortu
Flos regum Arthurus, cuius cùm facta stupori
Nō micuêre minus: totus quid in aure voluptas
Et populo plaudente fauus. Quæcunq́; priorum
Inspice Pelæum commendat fama tyrannum.
Pagina Cæsareos loquitur Romana triūphos,
Alcidem domitis attollit gloria monstris.
Sed nec pinetum cōrili, nec sydera solem
Æquant, annales Latios: Graiosque reuolue.
Prisca parem nescit, æqualem postera nullum
Exhibitura dies. Reges supereminet omnes
Solus, præteritis melior, maiorq́; futuris.

Quæ cùm ita sint, desinant posthac Polydori fautores, & si qui fortè sint qui eam hæresim sequantur, veterum Britannorum famam scriptis violare suis, neque

magni Cæsaris vmbram nobis amplius obijciant, qui aut nullam domum victoriam, laureámue nisi cruentam, & Romano respersam sanguine reportauit, aut potiùs quod nonnulli autumant, fusus, fugatusq; æternam post se dedecoris memoriam reliquit. Brennum potiùs meminerint Britannum, & Belini Britãniæ regis fratrem, ducem inuictissimum, qui eo animi robore fuit, vt cum Romanis in Italia depugnare nõ dubitauerit, ea autẽ fœlicitate vt tres simul Tribunos militũ consúlari potestate præditos, vno eodẽq; momento cum ingenti strage in fugam verterit: ciuitatem postridiè cœperît, captam incenderît, Senatores omnes, vrbisque primores in sellis curulibus considẽtes trucidarît, mortalium nemini (perindè ac in captis vrbibus fieri consueuit) pepercerît: cæde, cruore, incendio, cuncta confuderît, nomen denique populi Romani & efflorescentem illam imperij maiesta-

maiestatem penitùs pænè exstinxerit: adeò vt aduersa fortuna & desperatione debilitati, vastatam incendijs ruinisque Romam relinquere, & Veios vrbem paulò ab ijs antè expugnatam migrare decreuerint. Meminerint Bundwicam fœminam, sed incomparabili fortitudine fœminam, quæ suis auspicijs septuaginta Romanorum millia prostrauit. Cuius tantus terror vrbem Romanã (vt scribit Virunnius) peruaserat, & Italiam quoq; omnem, quantus nunquam anteà neque in aduentu Brenni, neq; Pyrrhi, aut Hãnibalis ciuitati inciderat. Meminerint Aruiragum Britannici imperij fulmen, libertatem inuitis Romanis rerum dominis conseruantem, atq; toties pro aris & focis fortissimè dimicantem. Denique tot belli duces præstantissimos, tot millia virorum fortium, tot legiones atque cohortes, tot reges militaris scientiæ laude florentes, qui à Bruto vsque ad Caduel-

lodaurum (qui vltimus Britannorum in Anglia regnauit) meminerint: qui omnes grauissimis semper atq; periculosissimis impliciti bellis, cum Romanis, Pictis, atq; Saxonibus, (æternis Britannici nominis hostibus) decertarûnt. Multa prętereo (neq; enim ōnia persequi in animo est) & hæc ipsa quæ dixi, singularem nostrorum hominum virtutem & admirabilem in bellis obeundis fortitudinem abundè satis demonstrant.

Neque minor certè gloria fuit Anglosaxonûm, aut obscurior in re militari laus & industria, qui pulsis deuictisque Biritannis clarissimis omnia victorijs triumphisque decorarûnt. Etenim illud quantæ fortitudinis est? quantæ virtutis? quàm admirabilis audaciæ? non dicam quod sua defenderint, quòd domi bellis districti ciuilibus strenuè se gesserint, quòd foris externo marte lacessiti præclara militiæ facinora ediderint:

rint: ſed quòd longinquas regiones peragrauerint, quòd gentes ferociſsimas contriuerint, quòd imperij fines Noruegiam vſque protulerint: quòd finitimas omnes inſulas in poteſtatem redegerint, quòd denique multis & maximis prælijs cum acerrimis nationibus de imperij dignitate contenderint. Ac ne fortè cuiquam in iſtarum rerum commemoratione magnificentiùs quàm par eſt, exſultare videatur oratio mea, tabellis veluti obſignatis, confirmandi & teſtificandi cauſa agere decreui, quidq́ue hac de re in vetuſtiſsimis Anglicanæ antiquitatis monumẽtis inuenerim demõſtrare. Ad hunc igitur modum in antiquiſsimis diplomatibus, quæ multorum pręſulum, principumq́ue ſigillis conſignantur (ſicuti in archetypo videre licet) perſcriptum reperitur. *Edwardus Dei gratia, rex Angliæ & Franciæ, & Dominus Hyberniæ, omnibus ad quos præſentes litteræ peruene-*

peruenerint, salutem. Inspeximus chartam confirmationis, Domini Edgari quondam regis Angliæ progenitoris nostri, quam fecit Oswaldo Episcopo Wigorniensi, & Monachis Wigorniensibus in hæc verba. ✠
Altitonantis Dei largiflua clementia, qui est rex regum, & dominus dominorum, ego Edgarus Anglorum βασιλεύς, *omniumq́ue regum, insularumq́ue Oceani Britanniam circumiacentium, cunctarumq́ue nationum quæ infra eam includuntur, imperator, ac dominus. Gratias ago ipsi Deo omnipotenti, regi meo, qui meum imperium sic ampliauit, & exaltauit super regnum patrum meorũ, cui conceßit cum Anglorum imperio propicia diuinitas, omnia regna insularũ Oceani, cum suis ferocißimis regibus, vsq; Noruegiam, maximamq́; partem Hyberniæ, cum sua nobilißima ciuitate Dublina, Anglorũ regno subiugare, quos etiam omnes meis imperijs colla subdere coêgi.*

Verùm hæc antiquiora, diutinoq́ue supe-

ſuperiorum ſeculorũ ſilentio ſepulta pænè atq; obliuione obruta iacent: illa verò recentiora quis pro incredibili geſtarum rerum magnitudine ſatis comprehenderit? Quæ etenim in terris natio, quod regnum, quę gens, vel pacis artibus illuſtrior, vel militari laude glorioſior vmquam exſtitit. Bella quæ à noſtris regibus non ita multis ab hinc annis inaudita cũ gloria ſuſcepta, geſta, confecta ſunt recordemur, tum demùm intelligemus quanta fortitudine, virtute, audacia, addã etiam conſilio, grauitate, prudentia, noſtra ſemper regio redundarît. Nullus etenim in tota ferè Gallia locus, templũ pænè nullum, nulla vrbs, nulla paulò celebrior ciuitas, vbi non triumphorum ſuorum inſignia, & victoriarũ tropæa defixerunt. Mitto hîc Scotiam à noſtris ſæpè exercitibus direptam, vaſtatam, incenſam: mitto captos reges: mitto in prælio interfectos: mitto ſtragem nobilium, cædem
 militum,

militum, ruinas vrbium, multaq́; alia quę nostræ genti immortale decus, famamq́; perennem pepererũt. Iam verò illa quanta sunt? quàm admirabilia? quàm omni laude, honore, prædicatione digna? quòd vno eodemq́; momento nostri exercitus cum duobus potentissimis regibus conflixerint? quòd foris in Gallia Gallum, domi in Anglia Scotum fregerint? quòd nuper paucissimis cum militibus, & exigua bellatorum manu, absente etiam rege, formidolosissimoque bello in Gallia detento, influentes in Angliam Scotorũ maximas copias tumultuaria pænè pugna represserint, exercitum ferè omnem deleuerint, regem denique ipsum interemerint? Quid? maiores nostri? nònne Galliam vi ac armis sæpenumerò subegerunt? plebem proceresque in sua verba iurare coegerunt? cõditionibusq́; quibus vellent, obstrinxerunt? maximi nominis atq; potentię Regem, in bello cœperunt? captum-

captumque in Angliam perduxerunt? Quibus rebus quid prestantius? quid excelsius? quid in omni pænè seculorũ memoria magnificentius enumerari potest? Atq; hæc omnia publicis sunt litterarum consignata monumentis: tantumq; abest ego vt istæc ad libidinem meam cõfinxerim, vt nostrorũ hominum res gestæ vel inimicis etiam nostris inuitissimis, singularis cuiusdam ac ferè diuinæ fortitudinis confessionem extorserint.

Quãobrẽ ex hijs quæ breuiter exposita sunt (non enim sum copiam quam potui persecutus) cõcluditur profectò, Britãniã (quam hodiè Angliam nuncupamus) sicut vbertate agrorum, varietate fructuum, magnitudine pastionis, omniumque commodorũ opportunitate & copia facilè cæteris omnibus Insulis antecellit: sic rei militaris scientia, atque bellandi gloria insignem semper atq; admirabilem exstitisse. Quæ cùm ita sint, cumque huic

militum, ruinas vrbium, multaq́; alia quę nostræ genti immortale decus, famamq́; perennem pepererũt. Iam verò illa quāta sunt? quàm admirabilia? quàm omni laude, honore, prædicatione digna? quòd vno eodemq́; momento nostri exercitus cum duobus potentissimis regibus conflixerint? quòd foris in Gallia Gallum, domi in Anglia Scotum fregerint? quòd nuper paucissimis cum militibus, & exigua bellatorum manu, absente etiam rege, formidolosissimoq́ue bello in Gallia detento, influentes in Angliam Scotorũ maximas copias tumultuaria pænè pugna represserint, exercitum ferè omnem deleuerint, regem denique ipsum interemerint? Quid? maiores nostri? nònne Galliam vi ac armis sæpenumerò subegerunt? plebem proceresque in sua verba iurare coegerunt? cõditionibusq́; quibus vellent, obstrinxerunt? maximi nominis atq; potentię Regem, in bello cœperunt?
captum-

captumque in Angliam perduxerunt? Quibus rebus quid prestantius? quid excelsius? quid in omni pænè seculorū memoria magnificentius enumerari potest? Atq; hæc omnia publicis sunt litterarum consignata monumentis: tantumq; abest ego vt istæc ad libidinem meam cōfinxerim, vt nostrorū hominum res gestæ vel inimicis etiam nostris inuitissimis, singularis cuiusdam ac ferè diuinæ fortitudinis confessionem extorserint.

Quāobrē ex hijs quæ breuiter exposita sunt (non enim sum copiam quam potui persecutus) cōcluditur profectò, Britāniā (quam hodiè Angliam nuncupamus) sicut vbertate agrorum, varietate fructuum, magnitudine pastionis, omniumque commodorū opportunitate & copia facilè cæteris omnibus Insulis antecellit: sic rei militaris scientia, atque bellandi gloria insignem semper atq; admirabilem exstitisse. Quæ cùm ita sint, cumque huic

parti abūdè iam ſatiſfactum arbitror: reliquum eſt, quoniam de inſulæ nomine, ſitu, forma, magnitudine, fertilitate, rerumq́ue geſtarum fama curſim quædam (vt potuimus) perſtrinximus, nunc deinceps de ciuitatibus lociſque celebrioribus nonnulla dicamus.

Ac primùm vt à *Cantio* potiſsimùm exordiamur, quandoquidem ea regio oppoſita & obiecta Galliæ, à tranſmarinis partibus commodiſsimū præbet in Angliam traiectum: manifeſtum eſt regionem illam omnibus ijs rebus abundare, quibus florentiſsimæ quęquæ gentes circunfluere conſueuerunt. Etenim præter ſoli vbertatem, frugifera & immēſa camporum ſpatia, vicorum, atq; vrbium frequentiam, maris finitimi non minùs vtiles quàm iucundas opportunitates, portuum receſſus tutiſsimos, quibus ex rebus, incredibile dictu eſt, quantum incolæ vtilitatis ac commodi percipiant, illîc

ſunt

ſunt fontes dulciſsimi ac perennes, limpidiſsimis aquis profluentes: illîc ſunt ouium, boûm, diuerſorumq́ue animalium greges paſsim per agros vberes & opimos diſcurrentes: illîc deniq; auium, piſcium, cunctarumq́ue pænè rerum tanta copia, vt ad eam regionem commoditatum omnium, quoddam quaſi mare affluxiſſe videatur. Princeps ciuitas *Cantuaria* dicitur, (olim *Dorobernia* nomen fuit) vrbs ſanè perantiqua, & quondam diuitijs & opibus, & deſcriptione ædificiorum, & ſacrarum ædium pulchritudine, in primis nobilis. Nunc verò vel vetuſtate, vel Caliſij (quod ipſi queruntur) amiſsione, vel ciuium (quod pleriq; autumant) ignauia atq; diſcordia, priſtinum pænè ſplendorem omnem decuſq; penitùs amiſit. Siquidem legulei, ſartores, lanij, pharmacopolæ, cæteriq́ue parui atque perangusti animi opifices, (qui in ſordida arte verſātur omnes) auidi lucri,

dediti rixæ, inuidia & æmulatione sæpenumerò ardentes, & leuissimis plerunq; de causis sæuis (vt fit) inter se nonnunquam & immanibus irarum vndis exæstuantes, eos malorum fluctus in vrbem inuexisse putantur, qui statum ipsius intestinis concussum dissidijs incredibiliter dilacerarûnt. Cæterum harum rerum vtra magis rem Cantuariensium publicam (quondam vt dixi florentem) afflixerit, an simul omnes ad perniciem & ruinam, tantæ ciuitatis concurrerint: affirmare temerè, neque audeo certè, neque debeo. Proin rem integram: ijsq́ue dijudicandam relinquo, qui ciuium mores, vsitatamq́; viuendi consuetudinem meliùs perspexerunt. Vna tamen in re, cæteris adhuc omnibus Britanniæ ciuitatibus antecellit. Illîc etenim est Archiepiscopi sedes, sicuti multis abhinc iam se-

culis

culis fuit. Namque à primo vſque ad *Matthæum Parkerum* antiſtitem amplisſimum (cui nunc quoque illius eccleſiæ cura incumbit) ſeptuaginta Archipræſules exſtiterunt. Reſtat igitur illud vnicum veluti diuinitùs, afflictæ vrbi, ac pænè iam deploratæ ſolatium, quòd adhuc Archiepiſcopali ſede reſplendeat, totiuſque Angliæ & Cambriæ ciuitas Metropolis cognominetur.

Proxima Cantuariæ *Roſſa* eſt: (Nam *Feuerſhamiam*, *Myltonum*, *Syttingburnam*, & interiecta nõnulla oppidula prudens certè prætereo) vetus & illa vrbs ſicut murorum ruinæ, & quædam antiquitatis veſtigia declarant.

Atque hæc quidem de *Cantio* breuiter dicta, ſufficiant: Etenim ſyluas, portus, villulaſque, quæ hinc indè ſparſæ circumiacent, (colitur enim vndiq; & habitatur frequentisſimè) tranſire decreui,

ne

ne si curiosiùs aliquantulum in istiusmodi rebus persequendis substiterit oratio, peregrinari nimiùm, & immoderatiùs excurrere videretur. Itaque certum est, in cæteris hanc eandem rationem sequi, nimirum vt nominatis maximis vniuscuiusque prouinciæ vrbibus, atque notatis tantùm, reliquas breuitatis causa præteruolem. Quod eò libentiùs adducor vt faciam, quandoquidem *Gulielmus Lamberdus*, præstanti ingenio, eruditione, iudicio vir, nuper istæc vernaculo sermone non minùs eleganter quàm copiosè descripsit. Qui (quod eum facturum magnoperè cõfido) si in via quam semel ingressus est, perstiterit, atque eodem penicillo ijsdemq; coloribus quibus Cãtium depinxit, Angliam nobis omnẽ expressam, depictamq; dederit : equidem non v.deo quid in eo genere ab aliquo alio politiùs poterit, perfectiùsue proferri.

Cantianis proximi secundùm Thamesis ripam

ripam meridionalem, ſunt *Suthſaxones* & *Surreyenſes*. Southſaxonum celeberrima ciuitas *Ciceſtria* eſt, Surreyenſium *Guldefordia*. Quanquam & ipſa quoque *Craiduna* partim clarorũ virorum cœtu qui eò quotannis ſemel iuris dicendi cauſa confluere conſueuerũt, partim Archiepiſcoporum Cantuarienſium palatio nobilitata eſt: habent enim illîc exſtructam magnificè, & plenam dignitatis domũ. Quo nomine etiam *Lomethis*, (quæ vulgò *Lambyth* appellatur) atque in extremis Surreyenſis prouinciæ finibus conſiſtit, circunuicinis oppidulis clarior multum & illuſtrior exſiſtit. Etenim poſtquam VVeſtmonaſterij ab Archiepiſcopis Cantuarienſibus habitari deſitũ eſt, (ibidem enim vſque ad tempora regis Richardi, eius nominis primi, ædes habuerunt ampliſsimas ludo (qui nunc eſt) literario aduerſas, VVeſtmonaſterio Lamhithum migrarunt. Vbi cùm de

locorum quorũdam permutatione cum monachis Roffensibus transegissent sibi ac successoribus suis palatium magnificentissimum exædificarûnt. Quod inchoatum à *Baldwino* anno. 1183. dein ab alijs auctũ antistitibus, postremò a *Mortono*, *Warhamo*, & *Polo* Cardinali renouatum amplificatumq́; , ad hanc tantam peruenit (qua hodiè conspicitur) magnitudinem. Atq; hic quidem (pace tanti antiquarij dixerim) *Johannes Leylandus*, si non per errorem lapsus est, at certè titubauit aliquantulum, & ignoratione veritatis de via deflexit. Ait enim Archiepiscopos Cantuarienses à tempore aduentus Normannorum in Angliam, *Lambithi* sedem ac domicilium habuisse. Quod secùs esse ex ijs quæ superiùs dicta sunt quis non videt? nisi fortè plus vni *Leylando* (homini quod non infitior apprimè docto, & in harum rerum studijs non mediocriter

ter versato) credendum sit, quàm vetustissimis antiquitatis Anglicanæ monumentis, quæ certissima huius migrationis testimonia continent. Addam ipsius *Leylandi* verba, ne qui mihi fortè vitio dent, quod homini multis laudibus claro, & quod familiam ducit antiquario, ignoratæ antiquitatis crimen inflixerim. *Lomithis* (inquit) *id est sinus luteus siue Lamithis, vulgò* Lamehyth *notißimus Tamesinæ ripæ locus, de quo nihil antiquiùs legi, quàm quod* Canutus Fortis *rex Angliæ hîc inter conuiuia & pocula, vt refert* Henricus Venantodunensis, *diem obiuerit supremum. In confesso est, Archiepiscopos à tempore aduentus Nortomannorũ in Angliam, hîc sedem habuisse.*

Baldwynus *&* Hubertus *Archiepiscopi, nobile fanum* Lamhythi *erexerunt, decreuerãtq́ præbendarios (vt vocãt) ibidem constituere. Durouernẽses monachi*

hoc ægrè ferentes, cum Romano pontifice de fano diruendo egerunt. Postremò Monachis victoribus, ruinam locus passus est, & quidem magnam. Hæc Leilandus.

Southsaxonibus finitimi sunt *Atrabates*, (quos nunc Barcshirenses vocamus) quorum vrbs primaria *Caleua* olim, hodie *Wallingforda* cognominatur. Nam de *Segentio, Pontibus, Spinis, Cunetione*, quæ nunc *Cilcestre*, *Reding*, *Newbery*, & *Malborow* dicuntur (antiquis sanè oppidulis) plura fortassis dicerem, si non ad alia maiora festinaret oratio.

Inter hos & mare siti sunt *Simeni*, quos *Hamshirenses* hodie nũcupamus, quorũ amplissima ciuitas *Venta* est, quæ multis abhinc annis fama percelebri fuit, & à Britannis, (qui eo tẽpore regionem hanc incolebant) *Caerwynt* dicebatur: nũc autem à nostris *Wynchestre* appellatur.

Vndè nõ longè distat Portus magnus, (hodiè nomen *Portsmuth*) in cuius ostio

ciuitas

ciuitas erat *Caerperis* olim, iam verò *Portchestre* nuncupata. Est etiam in eadem prouincia *Trisantonis*: portus pulcherrimus atque peramplus: antiqui adhuc nominis vestigia retinens, *Southhāpton* enim hodierno die dicitur. Ex aduerso sita *Vectis* est: Insula clara, fertilis, opima, & Romanorū monumētis celebrata: de qua Leylandus sic scribit: *Vecta siue Vectis Britannicè*, Gueid *vel* Guith, *Anglicè* VVight, *insula tùm Latinis tùm Græcis scriptoribus cognita. In primis autē* Ptolomæo, Plinio, *&* Antonino. Samuel Beulani *discipulus, qui annotationes in* Nennij *Britanni historiam scripsit, hæc dum* Vectæ *interpretationem significanter excutit, refert: Quam Britones insulam* Gueid *vel* Guith *vocabāt, quod nomē Latinè diuortium dici potest. Forma insulæ ouo simillima: longa quidem est viginti passuum millia, lata verò decem. Rupes habet litus horrentes. Terra frugum fertilißima,*

ne syluæ indiga. Amniculis aliquot commodè alluitur. Neoportus *aliâs* Medena, *vnicum insulæ emporium. Villæ prætereà plus minus.24. in quibus vt plurimum non vicatim, sed sparsim habitatur.*

Locus hic admonet vt quod initiò facturum me receperam, id nunc demùm præstem. Etenim de Insulis Britanniam circumiacentibus dicturum me aliquid pollicebar: quod quidem libenter facerem, si aut susceptæ historiolę ordo atque natura pateretur, aut non aliò ad se inuitaret, & quasi raperet oratio. Ne tamē hanc partem intactam prorsus relinquerem, aliquid hac de re dicēdum mihi hoc tempore existimaui, hortans nihilò tamē seciùs omnes, qui talium rerum desiderio tenentur, auctores vt consulant eos, qui istęc pleniùs & vberiùs in commentariolis explicarûnt suis.

Est igitur Anglia (quemadmodum superiùs demonstratū est) multis clarissi-

mis insulis circundata, quarũ aliæ remotiores sunt, & longiùs disiunctæ, alię verò veluti paruæ filiolæ, matri magnæ circunfusæ. Harum omnium maximę sunt, *Vectis* (cuius paulò antè mentionem fecimus) *Meneuia* (quam Ptolomæus *Monoada* appellat: nostri *Man*) & *Mona*, de qua deinceps dicemus. Nam de *Teneta*, *Sheppeia*, *Ely*, *Axholmia*, *Aualonia*, & cæteris, (quæ quò angustioribus definitæ terminis sunt, eò fama semper minori exstiterunt) hoc tantùm in oratione ponam mea, insulas illas fertiles esse & peramœnas, & rebus pænè omnibus ad vitã necessarijs redundantes.

Mona itaq; ea est quã *Angleseiam* hodiè nominant: cuius Cæsar commentariorũ libro quinto meminit, *Monamq́;* eam appellat. Quanquam *Polidorus* ex *Mona*, *Manam* fabricare conetur, homo vtique non indoctus, sed qui vel ignoratione & inscitia, vel (quod pleriq; putant)

putant) maleuolentia, & nescio qua gloriolæ cupiditate occœcatus, densissimis identidem errorum nebulis veritatem inuoluerit. Quæ res mouit *Humfredum Lhuid* & *Johannem Leilandum* (summæ equidem in antiquitate perlustranda, industriæ viros) vt immoderatā istam *Polidori* in vrbium, locorum, ciuitatumq; nominibus deprauandis licentiam hisce verbis perstringerēt. Ac primùm *Humfredus Lhuid* eleganti quadam epistola, quam nuper cum suo totius orbis terrarū Theatro *Abrahamus Ortelius*, (præstantis & eruditionis & ingenij vir, coniunxit, sic scribit: *Restat* (inquit) *de* Monæ *insulæ nomine & situ, quæ apud antiquiores, & modernos authores obseruaui, quæque ipse exeperientia & ex linguæ Britannicæ cognitione didici, tibi cui aliquid denegare quod vires meæ præstare poßint, apud me piaculi loco erit, aliquid scribam, quamuis scio me hoc factitando nomē meum multorum*

multorum calumnijs exponere, quia errores ſemel imbibiti difficillimè euelluntur, maximè cum Polidori Virgilij *viri docti, & non vulgaris eloquentiæ authoritate confirmentur, ſed pace eorum dixerim, virum hūc annales ſuos manifeſtis erroribus & mille mendis impleuiſſe, idq́; non ſolùm ei accidiſſe ob imperitiam linguæ Britannicæ, ſine qua nec nomen ipſius inſulæ rectè intelligitur, cū alij per* p, *alij per* b, *alij per* ph, *litteras ſcribunt: ſed etiam quòd meliores authores non legerit, vel quòd inuidia Britannici nominis tumens*, Gulielmi *cuiuſdam & re & nomine* Parui, (*ſpretis melioribus, eorumq́ue authoritates paruipendens, ſibiq́ue nimium tribuens*) *cæcutientis, cæcus veſtigia ſecutus ſit: Sed crepat licet Britannicæ gloriæ vellicator impudentiſsimus: dum exſtant inter Græcos* Diodorus Siculus, Dion Caſsius *bis Conſul*, Herodianus, Plutarchus, Pauſanias, Ptolomæus, & Strabo: *inter Latinos* Cæſaris commentaria, Cornelius

Eutropius, Suetonius, Orosius, Ælius Spartianus, Iulius Capitolinus, Ælius Lampridius, Flauius Vopiscus, Aurelius Victor, Amnianus, Marcellinus, Sextus Rufus, Panegyrica Mamertini, *& aliorũ*: Plinius, Antoninus, Mela *&* Solinus, *præter annales antiquissimos Britannicè scriptos*, Gildas tres, Nenium, *& clarioris eruditionis multos alios, qui res Britannicas scriptis suis illustrauêre*: Asserius, Obbernus, Felix, Monumetensis, Huntingtonensis, Malmesburiensis, Annouillanus, Iscanus, Necchamius, Giraldus Parisiensis, Triuettus, *& infiniti alij. Crepat* (inquam) *licet imperiosus* Vrbinas, *& clarissimis* Britãnorũ *rebus gestis oblatret, dũ hi classicũ Britannicæ gloriæ cãtẽt, nusquã poterit mẽdacissimis suis calũnijs* Britãniæ *decus & nominis famam à tot clariss. viris decantatã, vel obscurã reddere, vel aliqua infamia inurere. Iam ad* Monã *redeũdũ est, quã* Polydorus *satis pro imperio nomine antiquo priuauit, anonymãq; reliquẽs,*

Menauiã *vtroq; decorauit: quod facilè, & ex* Romanis, Græcis, *&* Britãnicis *scriptoribus, & incolarũ lingua hunc in modum probatur.* Eundẽ in finem, sed mitiùs aliquantulũ *Leylandus*: Mona, *Britannicæ terræ* Mone. *Hæc ab* Anglis *vi occupata,* Anglesey *dici cœpit, id est,* Anglorũ insula. Polydorus Virgilius *cõtẽdit miris modis ex* Meuania Monam *facere: si nomen quod vel adhuc retinet, si vrbs quæ è regione sita est, vnde & nomen* Aruone, *pro* Ar-Mone *habet, si traiectus breuissimus quidẽ ille, cuius & Romani scriptores meminerũt, si* Penmona *promõtorium, quæ dictio caput* Monæ *significat. Si arborũ ingentes trunci ac radices sabulo obtectæ, quæ latè per* Monæ *litora eruũtur. Si abietes miræ lõgitudinis in vliginosis cãpis, passim sub terra inuẽtæ, nõ satis probãt eã* Monã *fuisse, quæ nũc* Anglesey *vocatur: nihil amplius in præsẽtia dicã, nisi quòd decimo quarto apud* Tacitũ *libro hæc legerim. Excisiq; luci sæuis super-*

stitionibus sacri. Ego verò (& meritò) assurgo Polidoro. *Præstitit in historia quæ potuit optima, si meliora potuisset, facilè quidem voluisset. Quo nomine & posteritas multum illi debebit. Sed vt conniueam in meridie, & indulgeam manifestis erroribus, qui frequentiusculè erudito occurrunt lectori, siue ille per ignorantiam, siue vt candidus interpretor per incuriam peccauerit, mihi nec commodum nec æquum videtur. Quando amor erga patriam meus, & veritas ne faciam, prohibent, & quidem seuerè. Mihi quidem si esset cum eo familiaritas vlla, libere eum, at opportunè, interim nec minus candidè & modestè admonerem, vt sexcẽtas eiusmodi maculas in historia quam edidit, elueret.* Hucusque *Leylandus.*

Quam eandem *Polidori* temeritatem seu mauis petulantiam reprehẽdit etiam *Priseus* scriptor politissimus: *Mona* (inquit) *insula, quam Angli nũc* Anglesey *appellant, etiam nunc antiquum nomẽ inter Brytan-*

Britannos Cābrenses retinet, nempè Môn *dicta. Tametsi* Polidorus *ob linguæ Britā-nicæ ignorantiam, & quia alia non multùm distans Insula* (Man) *apud Anglos nunc vulgò appellatur, illam videlicet* Mônam *eandem quam* (Man) *nunc Anglicè vulgò appellant, fuisse putat, interim nescius, quod & hæc quæ* (Man) *Anglicè dicitur,* Mô-noada *olim à* Ptolomæo, *& antiquis, & nunc etiā à Britannis* (Manaw) *affini vocabulo vulgò dicitur. Vndè videre est, vtramque insulam antiquitatis expressa vestigia adhuc retinere apud Britannos.*

Quid quod *Plinius* harum quoq; trium insularū mentionem fecerit, & duas suis nominibus appellarît, tertiam, (quanquā obscurê) aliquantulū tamen subumbra-rît: *Inter* Hyberniam *&* Britanniam *sitæ sunt* (inquit) Mona, Manapia, *&* Vectis *insulæ. Monam & Vectim* antiquis nominibus insigniuit: & eā quā nos hodie *Mân* appellamus, *Manapiam* nū-

cupauit. Præterea *Cæsar* scribit eam in medio cursu esse inter *Angliam* & *Hyberniam*, suoq́ue nomine *Mônam* appellat, quo quid dici potest apertiùs ad reprimendam scriptoris inconsideratissimi vanitatem? Tres itaque (quod anteà dictũ est) propè *Britannam* insulæ sunt, finitimarum omnium insularum maximæ. *Man* (veteri adhuc nomine insignis) *Mona*, (quam *Angleseyam* hodiè appellamus) & *Vectis*. De quibus *Henricus Huntington* ad hunc modum scribit: *Tres maiores insulæ Britanniæ sunt* Orchades, Man, Mona, (Liseuboniam, *vel* Euboniam, *vel* Eusoniam *vocat*) *quæ in vmbilico maris inter* Hyberniam & Britanniam *sita est: Tertia* Guith *cõtra* Normannos, *de quibus dicitur in prouerbio, iudicabit* Britãniam *cum tribus insulis*. Hæc *Henricus*. Videamus nũc quid de remotioribus insulis veteres scriptores tradiderint. *Antonius* ait: *In mari Oceano, quod*

Gallias

Gallias & Britanniam *interluit*, *ſunt inſulæ Orchades*, Glota, Vierione, Vecta, Riduna, Sarnia, Cæſaræa, Barſa, Biſia, Andium, Sicdelis, Vixantiſma, Vindelis, Siada, Iga. *Sunt* (vt inquit *Plinius*) *qui aliâs prodant*, Scandiam, Dumnam, Bergos, *maximamq́ omnium* Nerigon, *ex qua* in Thyle *nauigetur*. Addunt etiam nonnulli numerum, inter quos eſt *M. Capella*, qui ſic ſcribit. *In vltimo eius, ſylua* Caledonia, *inſulæque quamplures, inter quas* Orchades *ſunt, quadraginta pænè iunctæ*. Et *Mela*, cuius hæc ſunt verba: *Quadraginta ſunt* Orchades, *anguſtis inter ſe diductæ ſpatijs: Inſulani ſtatura ſunt procera, ſemper ſano fermè corpore, pariter atq; mente, quo fit vt longiſsimam vitã degant, etſi piſcibus plurimùm victitent, nam terra cõtinuò propemodùm frigore obſita, multis in locis vix frumentum fert, arborem verò pænè nullam*. Conſentit cũ vtriſq; Plinius: *Quadraginta ſunt* (inquit) *Orchades*

Orchades *modicis inter se discretæ spatijs.* *Solinus* item de Hebudibus hæc tradit: *Multæ sunt circa* Brytanniam *insulæ, è quibus* Thyle *vltima, in qua æstiuo solstitio, sole de Cancri sidere faciente transitum, nox pænè nulla brumali solstitio, dies adeò conductus vt ortus coniunctus sit occasui.* *Vltra* Thylem *accepimus pigrum esse & concretum mare. Inde à* Caledonio *promontorio* Thylem *petẽtibus bidui nauigatio est. Jndè excipiunt* Hebudes *insulæ quinque numero, quarum incolæ nesciunt fruges, piscibus tãtùm & lacte viuunt. Rex vnus est vniuersis, nam quotquot sunt, omnes angusta interluuie diuiduntur. Rex nihil suum habet, omnia vniuersorum, ac ne auaritia diuertat à vero discit paupertate iustitiam, vtpotè cui nihil sit rei familiaris, verùm alitur è publico.* Atque hæc cursim strictimq; de Insulis, nunc ad reliqua denuò reuertamur.

Simenos ordine consequuntur *Seueriani* nunc

nunc *Wylshiremen* dicti, horum nobilissima ciuitas *Caerseuerus*, alijs *Caercaradoc*, à nostratibus hodiè *Seuerisbury*, vel corruptè *Sarisbury* cognominatur. Inter hos est nobilitatus ille Britannorum heroũm clade locus, qui *Mons Ambrosij* appellatur, hodiè *Stoneheng*: vbi immensæ magnitudinis saxa conspiciuntur, modo tam incredibili constructa coagmentataq́; vt omnes (qui vnquam conspexerunt) in admirationem tãtæ ac tam inauditæ structuræ conuerterint. De quibus *Henricus Huntington* quodam in loco sic scribit: *Quatuor autem, sunt quæ mira videntur in* Anglia, *primum quidem est, quòd ventus egreditur è cauernis terræ, in monte qui vocatur* Pec, *tanto vigore, vt vestes iniectas repellat, & in altum eleuatas procul eijciat. Secundum est apud* Chedernhole, *vbi tam magna cõcauitas est sub terra, vt eam multi sæpè ingreßi sunt, & ibi spatia magna terræ, & flumina pertransierint, nunquam ta-*

men ad finem eius venire potuerint. Tertiũ est, quod in quibusdam partibus, pluuia videtur eleuari de montibus, & sine mora per campos diffundi. Quartum est apud Stanengs, vbi lapides miræ magnitudinis in modum portarum eleuati sunt, ita vt portæ portis superpositæ videantur, nec potest aliquis excogitare, qua arte tanti lapides adeò in altum eleuati sint, vel quare ibi constructi sint. Hucusque *Huntingtonus.* Prætereà in *Seueria* est etiam & altera non minùs ferè nobilis vrbs, quæ *Shaftesbury* nominatur, à Britannis olim *Caerbaladin*, & *Caersepton* dicebatur. Hijs finitimi sũt *Durotriges*, Brytãnis *Durugueir*, Anglis *Dotsetshyremen* dicti: à quibus non longè absunt *Damnonij*, (*Deuonshyremen* hodiè vocantur) quorum amplissima ciuitas *Isca* est, cui olim *Augusta* nomen fuit, & *Caerwyck*, nunc à nostratibus *Excestre* cognominatur.

Proxima & vltima omniũ *Cornauia* est, inco-

incolis *Cernico*, ab Anglis *Cornwallia* dicta. Suprà *Damnonios* sita est *Murotrigũ* regio, quæ Britannis *Guladarhaf*, Anglis verò *Somersetshyre* dicitur. Huius prouinciæ vrbes primariæ sunt, *Ilcestre*, *Bristou*, & *Bath*, in qua sunt aquæ calidæ, è terræ quasi venis atq; visceribus mirabiliter ebullientes, humanisque coporibus, tabifica lue aut morbo contactis, admodùm salubres. Ab hijs non longè absunt *Dobuni*, siue *Claudiani* (*Glocestrenses* nostri nuncupant) tribus ciuitatibus, *Glocestria*, *Cicestria*, & *Malmsburia* insignes.

Regiones quæ ad australem Thamesis orã sitæ sunt indicauimus omnes, reliqua nunc eodem quo cœpimus ordine, consectabimur. Et primò contra *Cantium* ex altera parte Tamesini fluuij sunt *Trinouantes*, qui hodiè à nostratibus *Estsaxones*, & *Mediosaxones* appellantur, quorum princeps ciuitas *Londinum* est,

olim *Trenouantum* dicta, vrbs Anglicarũ omnium maxima, pulcherrimaq́;. Nam & situ est tùm egregio, tùm ex omni aditu, vel terra, vel *Tamesi*, (qui fluuius vrbem præterfluit) ad aspectum præclaro: dein templis, ædificijs, locisq; tam priuatis quàm publicis, ita ornata atque distincta, vt longè cęteris omnibus ciuitatibus, & specie & magnitudine antecellat. Nec me certè mouet, quòd *Polydorus*, (vir vt sæpè iam dixi, in rebus nostris explicandis minùs castè integreq́; versatus) aliter aut senserit, aut se sentire finxerit, præsertim cùm tot vbique præstantissimorum hominum scripta illius commentitias futilesque coniecturas, atque ineptias (plus pænè quàm aniles) detexerint. *Trinouantibus* proximi sunt *Iceni*, quorum ciuitas *Venta* est, ea, quã nostrates hodiè *Norwycum* nuncupant. Quam quoniam ornandam quoad potero, meisque scriptis celebrandam suscepi: non committam,

vt

vt quas laudes illius pulcherrimæ vrbis perpetua oratione (cùm ad id loci peruenero) persequi decreueram, eas nunc in hoc rapidissimo orationis meæ cursu, festinantiùs quàm par est, explicem atq; profundam. Quãquam mirari satis certè non possum, quid *Polidoro* in mentem venerit, regionem vt hanc *Nordouicensem*, ciuitatem verò *Nordouicum* appellandam existimaret, atque ex *Ordiuico*, peritissimus proculdubiò vrbium architectus) vnica tantùm litterula adiecta, *Nordouicum* tam subitò construeret. *Vna solummodò præter* Londinum *ciuitas* Ordouicum (inquit) *nomen vetus retinet, tametsi nos addita* N. *littera in principio*, Nordouicum *vocamus*. Hunc in modum purus ille scriptor, & rerum (quod profitetur) Anglicarum fidissimus interpres, ea quæ certis locis, temporibus, atque nominibus distincta sunt, singulari quadã temeritate atq; audacia permiscet

ſemper atque confundit.

Pryſæus (auctor ſanè grauiſsimus) in historia ſua hac de re ſic ſcribit: *Quale eſt illud quod de* Ordouicibus Polydorus *cē-ſet, hanc videlicet ciuitatem ſolam, præter* Londinum, *antiquum nomen, videlicet* Ordouicū *in hæc tempora retinuiſſe, quod de* Norwyco *ciuitate, nunc ad orientis inſulæ extremum latus poſita innuit, cùm* Ptolomæus Ordouices *planè ex Diametro, videlicet ad extremum Occidentis inſulæ* Britanniæ *conſtituit. Nec ipſa loci longitudinis aut latitudinis vllo modo ratio patiatur eos vbi* Norwycum *eſt, conſtitui: Nec dum tempore* Ptolomæi Saxones, *vndè hoc vocabulum* Norwich, *dubio procul originem traxit, in hanc inſulam applicuerant, videlicet à* (North) *&* (VVich) *quod Latinè ſonat,* Aquilonaris vicus, *quod* Polydorum *minimè obſeruaſſe plurimùm admiror.* Ordouices *etiam non ciuitatis, ſed gentis nomen erat.*

Nec

Nec omninò verum est, quod cætera loca omnia sua antiqua nomina penitùs amisêre, vt Polydorus *in suggillationem historiæ receptæ asserit. Quippè* Londinum *quod* London, *&* Eboracum, *quod non ita pridem* Euerwyck: *Venta*, VVinchestre, Trisantonis hostia, Sowthampton: Cantium, Kent: Sabriana, Seuerne: Corinij, Cornismen: Dannonij, Deuonshyremen: Tamesis, Tames: *multique alij loci atq; vrbes palàm faciunt, non omnia vt* Polydorus *censet, huius insulæ loca sua antiqua nomina amisisse.* Hæc ille. Sed de *Polydoro* satis: Nos eò, vndè defluxit oratio reuertamur.

A Norwicensibus non longè distant *Cantebrigienses*, quorũ ciuitas olim Britãnis *Caergrant*, & ab antiquioribus Anglis *Grãtecestre* (à flumine vrbẽ pręterlabẽte) dicebatur, nũc verò vulgò (sed corruptè) *Cambridge* appellatur. Academia omniũ celeberrima, eruditissimisq; semper hominibus

minibus atq; liberalissimis bonarum artium studijs florentissima. Cuius & vrbis & Academiæ antiquitatem, & cum antiquitate dignitatem, *Ioannes Caius* nuper eleganti volumine cõplexus est. Nec procul indè dissitæ sunt hæ gẽtes, *Catychlauni*, siue *Hertfordiẽses, Buckinghamenses, Hũtingtonẽses, Bedfordienses, Oxonienses*, & post hos, *Lincolniẽses, Leicestrẽses, Nortauondunẽses, Staffordiẽses, Waruicẽses, Wigornienses*. Hertfordiensium ciuitas fuit *Verolamium*, vrbs perantiqua, & *Saxonum* furore funditùs excisa, cuius etiam adhuc vestigia quædam manent, & mœniorum ruinæ, cis amnem non lõgè à fano diui (vt vocant) Albani. Nunc inter cæteras eius prouinciæ vrbes, *Hertfordia*, (nationis insignita nomine) principem locũ obtinet. Eodem modo *Buckinghamensium, Huntingtonensium, Bedfordiensium, Oxoniensium, Lincolniensium, Leycestrensium, Nortauondunensium, Warui-*

Waruicẽsium, Staffordiensium, Wigorniensium, primariç vrbes omnes (*Staffordiensium* duntaxat excepta, quæ *Lychfeldia* nuncupatur, gẽtium nominibus insigniuntur, siue (nam id quoq; incertum est) gentes sibi vrbium, an vrbes gẽtium vocabula contraxerunt. Inter has maximi nominis vrbs *Oxonium* est (secũdùm *Cãtebrigiã*) nobilissima, & antiquissima totius pænè terrarum orbis Academia. Sequuntur *Salopienses*, quorum antiquissima ciuitas *Vricouium*, Saxonico perculsa bello, funditùs concidit: hodiè *Salopiam* habent vulgò dictã *Schreusbury*, vrbem non multò minùs nobilem & illustrem. Dein sunt *Deuani*, siue *Cestrenses*, & non procul ab hijs *Doruentani*, qui nunc *Derbienses* dicuntur. *Deuanorum* ciuitas maxima ea est, quam in hunc diem Britanni *Caer Lheo Ddourduw* nuncupant, veteres Latini *Deuam*, Angli *Legancestre* appellarunt, quam eandem hodiè breuius e-

quidem ſed multò corruptiùs) *Cheſtre* cognominamus. Derbieſium vrbi *Dorguent* quondam nomen fuit (ab albis aquis ſic dicta:) quæ vox longo tẽporis interuallo, inflexa nonnihil, atq; paululùm immutata, à *Dorguent*, ad *Derby* iam tandem deuenit. Vltimi omnium ſunt *Snottingomenſes*, nunc *Notyngamenſes* dicti, *Eboracenſes*, *Northumbrenſes*, *Weſtmerlandenſes*, *Cumberlandenſes*, *Lancaſtrenſes*. *Notingamenſes* ciuitatem habent ſuo nomine percelebrem atq; inſignem, (*Notynghamia* etenim nuncupatur) poſitaque eſt in ſummo colle, pellucidis vndique amnibus ac riuulis circunflua. Ea autem eſt vicinorum vrbi natura locorum, ſiue amœnitatem agrorum, ſiue vbertatem ſpectes, vt illic potiſsimùm conſtituti ciues videantur, quò omnibus tùm vitæ commodis, tùm voluptatibus circumfunderentur.

Eboracenſes olim *Brygantes* dicebãtur, pugna-

pugnacißima gens, & *Romanorum, Pictorum, Scottorum, Saxonũ*, atq; *Danorum* aduersa semper, atque inimica tyrannidi, adeò vt perpetuò illorum rapinis obstiterint, neq; vnquam ne aßiduis quidem fracti bellis conquieuerint. Horum ciuitates *Ptolomæus* nominat, *Eboracum, Bynionium, Calatum*, vel *Calcaria*, *Rhygodunum*, *Olicana*: quæ hodiè à nostris *Yorcke, Bynecestre, Tadcastre, Rippon*, & *Haligfex* denominantur. Harum omnium maxima, amplißima, atque augustißima ciuitas *Eboracum* est, totius prouinciæ Metropolis, atq; Archiepiscopali nobilitata sede, quæq́ue secundùm *Londinum*, summę est & dignitatis, atq; magnitudinis: multis clara triumphis, atque nobilium regum ducumq́; illustrata victorijs. A Britãnis olim *Caerfroc*, ab Anglis verò (vt anteà dixi) *Euerwick*, & nũc (contractiùs aliquantulũ, sed corruptiùs) *Yorck* appellatur. *Northamhymbrenses*,

Westmerlandenses, *Cumerlandenses*, atque *Lancastrenses* , has habent præ cæteris principes dignitate vrbes, Northumbrẽses *Nouum castrũ*, VVestmerlandij, *Applebeiam*, Cumerlandij *Carliolum*, (ciuitatem nobilem, antiquam, & splẽdidam, (olim *Luguballia* nomen fuit) Lancastrenses *Mediolanum*, quæ *Lãcastre* dicitur, & *Mancuuium* , cui nunc *Manchester* nomen est.

Neq; miretur hic quisquam, quòd vetera vrbium nomina obliuio iam pænè obruerit , præsertim cùm *Saxones* , postquàm per vniuersam pænè Angliam, lõgè lateque victorias disseminarûnt suas, cũctis locis aut noua prorsus nomina indiderint, aut antiquiora ob linguę (vt fit) inscitiam penitùs deprauauerint. Patet hoc ex ijs quæ *Henricus Huntingtonius*, (scriptor grauissimus) hac de re memorię mãdauit: cuius ex verbis liquidò perspici potest, non solùm quemadmodum

Saxones

Saxones antiquiſsima vrbiū nomina immutarûnt, verumetiam vtpotè regnum vniuerſum in prouincias atque pagos diſtribuerunt. Hæc igitur ille: *Ciuitatum nomina quondā hæc erant, Britannicè* Caer Ebranc, *Eboracum*: Caer Chent, *Cantuaria*: Caerguragon, *Wigornia*: Caer Londone, *Lundonia*: Caerlyrion, *Leiceſtre*: Caercollon, *Colcheſtre*: Caer Glow, *Glouceſtre*: Caercey, *Ciceſtre*: Caeroder, *Briſtow*: Caercery, *Cireceſtria*: Caergwent, *Wynceſtria*: Caer Grant, *Granteceaſtria*, (*quæ modò dicitur* Grantebrigia:) Caerlion, *quam vocamus Carleuil*: Caerdauri, *Doroceſtria*: Caer Dorin, *Dormeceſtria, quæ ſita eſt in* Hunthedun *prouincia, ſuper flumen quod vocatur* Nen, *penitùs deſtructa eſt*: Caerlotthiot, *Lincolne*: Caermardin, *quæ nunc quoque ſic vocatur*, Caer ſegent, *Sylceſtre*. Hæc erant nomina ciuitatum tempore Romanorum & Britānorum. *Præterea*

Caerguercon, Caer Gucerat, Caer Gortegrin, Caer Vruac, Caer Celemiō, Caer Megniad, Caer Licilid, Caerperis, Portcheſtre, Caerlegion, *in qua fuit Archiepiſcopatus tempore* Britonum, *nunc autem vix mœnia eius comparent, vbi* Vſca *cadit in* Sabrinam. Caer Draiton, Caer Marcipit. Et alio deinceps in loco: *Britannia etiam ciuitatibus quondam nobiliſsimis viginti nouem inſignita fuit, præter caſtella innumera, quæ & ipſa muris, turribus, & portis, ac ſeris erant inſtructa firmiſsimis. Quando autem* Saxones *hanc terram ſibi ſubiugauerant, reges ſeptem ſtatuerunt, regniſq́; nomina pro libitu impoſuerunt. Primum regnum vocatum eſt* Kent, *ſecundum* Sudſeax, *in quo ſita eſt* Cyceaſtria: *tertium* Eſtanglia, *in quo ſunt prouinciæ quæ vocantur* Nordfolc, *&* Sudfolc. *Quartum eſt* VVeſtſeax, *cuius caput erat* VViltonia, (*quæ nunc data eſt ſanctimonialibus*) *in quo ſunt vrbes* VVinceaſtria, Saleſ-

Salesberia, *& plures aliæ. Quintũ* Nordhumbriæ, *in quo est* Eboracum. *Sextum regnum est* Eastsex, *quod non durauit diu, sed certis regnis subiugatum est. Septimum* Merce, *in quo est* Lincolnia, Leicestria, *& aliæ complures. Postquam autem reges* VVestseax *cæteris præualuerunt, & monarchiam obtinuerunt, terras per viginti quinque prouincias sibi diuiserunt, quarum situs & nomina scribere nō piguit, quamuis habitatoribus notißima sint. Deueniet enim forsitan, vt quemadmodum nomina ciuitatũ prædicta, quæ olim grata & excelsa erant, modò in barbariem & risum vertuntur, ita etiam decursu temporum, quæ modò notißima sunt, incognita & incredibilia fiant: vndè patet quàm miserè & frustrà nominis nostri famam incolæ prouinciarum appetamus, cùm nec ipsarum vrbium, vel prouinciarum durare possunt.* Atq; hæc de septem regnis & ciuitatibus, videamus vicissim quid de prouincijs tradiderit.

Prima

Prima prouincia (inquit) Kent, *in qua Archiepiscopatus est* Cantuariæ, *& episcopatus* Roueceastriæ. *Secunda est* Sudseax, *in qua est episcopatus* Ciceastriæ: *Tertia* Sudrie: *quarta* Hantshyre, *in qua est episcopatus* VVintceastriæ: *quinta est* Bercshire: *sexta* VViltshire, *in qua est episcopatus* Salesbyrię: *septima est* Dorset, *octaua* Somerset, *in qua est episcopatus* Badhę: *nona* Dauenshyre, *in qua est Episcopatus* Exceastriæ: *decima est* Cornualliæ: *vndecima est* Essex: *duodecima,* Middelsex, *in qua est episcopatus* Lundoniæ: *Tertia decima,* Sudfolc: *quartadecima*, Nordfolc, *in qua est episcopatus* Norwici: *quinta decima* Cantebrigeshyre, *in qua episcopatus* Ely: *sextadecima* Lincoleshyre, *cuius caput est* Lincolnia, *cui subiacēt sex aliæ prouinciæ, scilicet, prouincia* Leicestriæ, *&* Hantoniæ, *&* Huntyndoniæ, *&* Hertford, *&* Bedford, *&* Buckyngham, *&* Oxenford, *extenditur enim Episcopatus* Lincol-

Lincolniæ *à magno flumine* Humbri, *vsque ad flumen* Tamesis. *Vicesima quarta est* Gloucestresyre, *vicesima quinta* VVyreceastresyre, *in qua est episcopatus* VVigorniæ: *vicesima sexta* Herefordsyre, *in qua est episcopatus* Herefordiæ: *vicesima septima*, Salopsyre: *vicesima octaua* Ceastresyre, *in qua est episcopatus* Cestriæ: *vicesima nona*, VVarwic: *tricesima* Stafford. *Post trigesimam prima est* Derby, *secunda* Notingham, *tertia est* Euerwycksyre, *in qua est episcopatus* Eboraci: *quarta est* Nordumberland, *cui præest Episcopus* Dunelmiæ: *quinta illa regio, in qua est nouus episcopatus* Carluil. Sira *verò Anglicè, Latinè prouincia dicitur, igitur decem & septem episcopatibus insignita nostro tempore florescit* Anglia. *Vrbes verò multò plures sunt quàm episcopatus, vt* Gloucestria, Leicestria, Oxenfordia, *& aliæ plures Episcopis carentes.* Quamuis nunc vtraque ciuitas & *Glou-*

cestria, & *Oxenfordia* suos habẽt Episcopos. Ex hijs omnibus liquet, quantum post deuictos *Britannos*, in rebus suis cõstituendis *Saxones* elaborarînt: quam curam in propagandis imperij sui finibus adhibuerint: vtpotè nominibus nouis, vrbibus, atq; prouincijs impositis, vetustiora deleuerint: denique quemadmodũ regionatim, vicatimq́ue gentem omnem dispertiuerint. Quid quod non minori etiam cura publicæ vtilitati prospectum est, cùm vijs quatuor, latis atq; perpetuis, itinera trans *Angliam* pænè omnia distinguerent, eiusq; facinoris perpetuitatem atque memoriam solennibus edictis decretisq́ue deuincirent? Qua de re ad hunc modũ libro primo *Henricus Huntington* scribit: *Tantæ autem gratiæ inhabitantibus fuit* Britannia, *quòd quatuor in ea calles, à fine in finem construerent, regia sublimatos autoritate, ne aliquis in eis inimicum suum inuadere auderet. Primus est*

ab

ab Oriente in Occidentem, *&* *vocatur* Ichenild. *Secundus est ab Austro in Aquilonem*, *&* *vocatur* Ermingestrate. *Tertius est ex transuerso à* Dorobernia *in* Cestriam, *scilicet, ab* Euroaustro *in* Zephyrum *Septentrionalem*, *&* *vocatur* VVatlingstrete. *Quartus maior cæteris*, *incipit in* Catnes, *&* *desinit in* Totness, *scilicet à principio* Cornwalliæ, *in finem* Scotiæ, *&* *hic callis vadit ex transuerso*, *à Zephyro Australi, in Eurum septentrionalem*, *&* *vocatur* Fossa, *tenditq́; per* Lincolniam. *Hij sunt quattuor principales calles* Angliæ, *multũ quidẽ spatiosi*, *sed nec minus speciosi*, *sanciti edictis Regũ*, *scriptisq́; verendis legũ*. Hæc ille. Vndè facilè quis animaduerterît, quibus (veluti) ex fontibus ad laudem atq; ęternã nominis gloriã, antiqui Reges profluxerunt. Etenim si perenni fama digni sunt ij qui res in bello maximas, admirabili cum virtute atque audacia designauerûnt: (sunt autem dubio procul

dignissimi) quantis honoribus eos cumulabimus, qui, quæ alij cruento marte pepererunt, dulci pace, atque diuini cuiusdam consilij grauitate, cõseruauerint, auxerint, defenderint. Veruntamen hijs de rebus non est hic dicendi locus, & certè si esset, subtiliùs ista persequi superuacaneum foret, præsertim cùm *Gulielmus Lamberdus* (is cuius paulò antè mentionem feci) multorum nuper antiquorum regum priscas leges, è vetustatis tenebris in lucem veritatis vindicauerit. Ad alia nos maiora rapimur, & sępenumerò ante oculos *Norwici* imago obuersatur nostros, quæ nos ad se identidem reuocans, promissi laboris fidem atque constãtiam efflagitat. Etenim cùm illius causa suscepta institutaque sunt hæc omnia, iamq; tanquam è scrupulosis cotibus emerserit atque enauigarît oratio, cumq; vniuersam ferè *Britanniam*, (eam præsertim quã hodiè *Angliam* nũcupamus) breuiter

breuiter enucleateq́; deſcripſerim, eiuſq; nominis rationem, ſitum, ſpeciem, magnitudinem, fertilitatem, rerum geſtarũ famam, finitimas inſulas, mira, prouincias, vrbes primarias, vias denique (pingui quamuis vt aiunt Minerua) dilucidè tamen ſatis, (vt mea fert opinio) aperteq́; depinxerim, cũctaq́; (quoad potui) grauiſsimorum, atque antiquiſsimorum authorum teſtimonijs cũfirmauerim: quid reſtat, niſi vt quibus aſtrictus teneor, ijs me continuò vinculis exſoluã? Quocirca quandoquidem hunc in modum celeriter per omnem pænè *Britanniam* cucurrimus, mariaq́; immenſa oratione peragrauimus, iamq́; propè, atq; in ipſo planè cõſpectu noſtra *Norwycus* eſt, cuius dũtaxat cauſa tam latè euagati ſumus, paſsis eô velis curſum confeſtim dirigamus.

1. Tres igitur partes erunt huius hiſtoriolæ: primo loco Vrbis vt nunc eſt, formam, deſcriptionemq́ue inſtituemus,

quibusque initijs creuerit, donec ad hanc tantam peruenit (quâ hodiè visitur) amplitudinem, ostendemus. 2. Tum consequētur Pontifices, qui sacris ac religioni præfuerunt: 3. ac post hos Prætores. Semper autem vt quid memoria dignũ inciderit, id ordine, & (vt poterimus) aptè, in illorum vitas ac tempora includemus.

NORWICVS ciuitas *Angliæ*, vna inter multas celeberrima, ad oriētis insulæ latus extremum, propter *Baradenum* fluuiũ sita est: qui à mari *Hyermuthico* (in quod profluit) sexaginta millia passuum abest. De nominis ratione, atq; origine, variæ sunt & multiplices diuersorũ hominum opiniones. Siquidem qui ea de re scripserunt, (scripserunt autē permulti) in dubias & ancipites sentētias distrahuntur. Quidam enim à regulo quodam seu duce *Noro*, (nam id imprimis traditur) nomen ciuitati impositum putant.

Non-

Nonnulli à *Norico*(antiqui sanè nominis fluuio) cæterùm & fluuius, & fluuij nomen (perindè vt mortalia quæq;) vetustate iam penitùs exaruit. Alij de piscinis quibusdam nescio quid nō minùs fabulosè, quàm ridiculè & perinsulsè comminiscuntur. Sunt qui ex hijs duobus *Saxonicis* vocabulis (*North* & *Wich*) simul iunctis, ac si dicas *Aquilonarem vicum*, (talis enim Latino si exprimantur sermone, istorum verborum vis est,) (*Norwicum*) nuncupatam, autumment. Hos vt sequar potissimùm (quandoquidem de fluuio nihil constat) inclinat animus.

Hęc in leui collis deiectu posita, & magnitudine, & situs opportunitate, cæteris omnibus Angliæ ciuitatibus (paucis dūtaxat exceptis) lōgè antecellit. Latè patet ab ortu in occasum; hoc est, à mōtis radice, quam flumē alluit ad summū verticē passus ferè mille: vndè sensim crescēdo, in

maxi-

maximam amplitudinem diffunditur: in longitudinem verò à meridie in Septẽtrionem mille quingenta passuũ & paulò amplius protenditur.

Forma eâdem quæ arcui vehementiùs intento, cùm sagittarius pleno nisu incũbit, iam iam sagittam emissurus, cuiusmodi apud Astronomos signi cœlestis, (cui nomẽ fecêre *Sagittarij*) arcus est: nisi quòd hic figurã habet Scythici, ille Britannici: hoc est, non incuruantis mediũ, nec extrema tenosue flectentis in auersum. Ad hanc formam ab angulo incipit, & se paulatim hinc ædificiorum latè efferentium tractu, inde murorum arcuato flexu extendit, dilatatque, ad maximam ipsius amplitudinem. Tum sensim se cogit arctatque, ac tandem lateribus ex diuerso propè côeuntibus, alium facit angulum, sed priori ampliorem. Hanc in formam cùm fluminis naturâ, tùm manus artificum vrbem cogebant.

Fluui-

Fluuius etenim ab occaſu ex duorũ fontium, quaſi ad *Wymondhamiam* confluxu profluens, (quorum alter ſuprà *Derhamiam*, alter ſuprà *Attilburgum* æquali ferè ſemper ſpatio decurrit,) mediam vrbem partim interluit, partim præterfluit, itaque è ciuitate deuolutus, latus vrbis quod ad ſolem exorientem ſpectat lambens, præcingit & alluit. Naturam iuuit ars, & ciuiũ ſollers induſtria, qui firmiſſimo muro vrbem circumcinxêre, cuius ea ratio eſt, vt nec ad eius defenſionem quicquam munitius, nec ad ſpeciem ornatius cogitari potuerit. Nam & lapide quadrato, ſiliceq́ue elaborato conſtruxerunt, itaq; crebris pinnarum interuallis, fornicibus, ſpeculis, frequentiq́; turri diſtinxerunt, vt & defenſionis opportunitati, & intuentium voluptati cùmprimis proſpexiſſe videãtur. Et certè ſi non ad vſum ciuium, & peregrè aduentantium commoditatem, plurima porta interrũ-

retur, nusquam non perpetuus foret. Nã quà vrbem deserit flumini coniungitur, & paulatim assurgendo per vniuersum montis cacumen porrigitur, indeq; sensim denuò deuexus, amni (qua ex ciuitate ad septentrionem emergit) committitur. Vndè fit, vt quod fluuius propter loci celsitudinem naturali munimento defendere nequierit, id murus artificum ingenio tutissimum reddiderit. Occidentalem enim & præruptissimã vrbis partem murus, murum fossa præalta, fossam agger ambit. Latus Orientẽ versus murũ habet nullũ, sed profluentem tantùm qui cum muro sibi (vt anteà dixi) qua ex ciuitate effluit, commisso, ac in septentrionem ad portas vsq; *Magdalineas* proiecto ita se habet ad reliquam vrbis arcuatę formam, vt neruus adductus ad arcum. Ergo quia id latus nullũ habet artis beneficium, sed naturæ tantùm (habet enim propter se amnem, propter amnem pratulum,

tulum, pro anni tempestate viride semper satis & amœnum: nonnunquã tamẽ fluidum & vndosum: quem mons alius asper, & densissima vestitus sylua, indè se attollens, atque ex aduerso vrbem respectans, suo sinu excipit receptatque,) quà ergo (vt dixi) nullum habet artis præsidium, duo prostant propugnacula, duarum turrium instar erecta, quæ plena foraminibus ad tormenta exercenda affabrè excauatis, & ferreis machinis ad bombardas sustinendas instructa, & vrbi decus, & hosti terrorem inferunt. Horum alterum trans amnem ad vrbis angulum, solido ex lapide in ripa positum: commune & aquæ & terræ patentium, nec debile munimentum est. Et ex hoc transmissas fuisse antiquitùs, in citeriorem ripam (vt nunc in statione publica fit) cathenas, & in opposita muri arce receptas, indicio sunt cathenarum reliquiæ, &

turrium tùm recipientium, tùm emittentium ruinæ. Periculíne ad prohibendum cymbarum aditum: an portorij causa (vt nunc fieri cõsueuit) incertũ. Alterum ex aduerso vrbis vmbilico, quà amnis è ciuitate præcipitat, cis fluuiũ ex cocto latere cõstructũ: ea vrbis loca defendit, quę munimentorum (præterquàm amnis ea ex parte vadosi, & pręcipitiorum impeditissimorum) expertia, eorum exposita sunt iniurijs, qui ex Oriente vrbi periculum inferre possent.

Ad hunc modum partim natura loci asperi, montosi, iniqui, & syluestris, partim artis & ingenij machinationibus sollerter ad defensionem excitatis, vrbs est vndequàq; munitissima, adeò vt hostiũ quamlibet numerosam multitudinẽ (si opus fuerit) facilè ac nullo negotio disiecerit.

Atq; quemadmodum situs, lociq; natura multúm adfert vrbi roboris ac firmamenti,

mamenti, ita ingenium, ars, virtus, & industria ciuium plurimùm addidêre & opportunitatis ad vtilitatem, & ad delectationem dignitatis & ornamenti. Etenim quamuis nunc ampla ſit, nobilis, florens, celebris, & ciuitatum omnium, ſecundùm *Londinum* (vniuerſi regni emporium) multò maxima auguſtiſsimaq́;, tamē initia habuit (quemadmodùm omnia) vt non vſque quaq́; illuſtria, ita humiliora fortaſsis, quàm pleriq́; homines arbitrantur: omninò tamen obſcura nō auſim appellare. Nō enim Romā florētē (vt vulgò loquuntur) vidit vna dies: nihilq́; ſimul inuentum idem, & perfectū: & abundè clara ſunt initia quæ commēdarûnt fœlicia incrementa: iſque ſemper dicendus eſt benè cœpiſſe, qui in inſtituta ratione rectè proceſſerit. Quò magis laudi dabitur ijs, qui ex initijs humilioribus clariora, ex paruis maxima, ex illuſtribus illuſtriſsima fecêre. Nam cùm

insigni semper apud omnes gloria floruerunt ij, qui quæ à maioribus tradita sunt conseruantes, ampliora eadem & ornatiora quàm acceperunt ad posteros trãsmiserint: quos & quantos honores tribuemus ijs, qui magnorum operum veluti fundamenta ponentes, quæ prudenter inchoarunt, prudentiùs multò perfectiusque absoluerint. Hæc enim sua sunt: cætera quæ non fecimus ipsi, *vix ea nostra voco*, vt verissimè cecinit *Ouidius*: nec merentur laudem: cùm talium virorum industria sempiterna seculorum omnium memoria vigebit. Etenim vt pleræq; ciuitates (quarum prima fundamẽta posita sunt illustria) socordia, inertia, luxu, & ignominia defluxêre, nec virtute aut relligione (firmissimis ad æternitatem præsidijs) circunseptæ sese extulerunt, sed fœdos & perditos exitus habẽtes, ęterna se sceleris labe & ignominia commacularunt: sic quæ (minimis primùm

mùm ac languentibus viribus) ciuium industria tamen, virtute, cõtinentia, modestia, ac frugalitate paulatim auctæ, ad maximas tandem opes, & summum fœlicitatis gradũ peruenêre, omnium vocibus & sermone celebrãtur. Hinc veteres illi Heroës, *Moses, Cecrops, Cadmus, Romulus*, innumerabilesq; alij (magnarum autores rerũ) tantam nominis sui amplitudinem, ad perennem ipsius memoriam, posteritati propagarûnt. Contrà verò *Rehoboam, Sardanapalus, Creon, Sylla, Cinna, Nero, Heliogabalus*, omnesq; qui vel morum immanitate, & importuna tyrannide, vel noxijs & impuris libidinibus patriæ vastitatem & exitium intulerunt suæ, æternam sibijpsis, & nullo interituram æuo turpitudinem inflixerunt: Nec iniuria. Illi namque clades & interitus rerum publicarum fuere, hij authores: illi longis duratura seculis, exiguo temporis momento pessum dedêre,

dedêre, hij breui ſpatio virtute ſua multa, ad innumerabilia ſecula permanſura peperêre. Reſpublica ab hijs incœpit, at in illis deſijt. Siquidē amplitudini quaſi vitā dediſſe, multò magnificentiùs eſt, & ad nominis perpetuitatem glorioſius, quàm acceptam iugulaſſe. Itaq; ſi auium in nidis conſtruendis prouidam induſtriam, ſi araneolorum in telis texēdis ſubtilem ſollertiā, ſi formicarū perpetuos in victu parādo labores, ſi apū admirabilē in Republica ſua adminiſtranda diligentiam, (multaq; præthereà, quæ parens natura paruis animalculis inſeuit) tantopere admiramur & ſuſpicimus: quid hîc fieri conuenit? vbi non malleolis aut ſarmentis nidi, ſed ciuitates: non leuiter ſuſpenſa ad muſcarum interitum & inſidias retia, ſed leges ad concordiā fiunt: vbi non naturæ imperio omnia, ſed virtutis arbitrio geruntur: vbi denique non de fauis, aut aluearijs, ſed de recta ciuium inſtitutione,

tione, rerum ſuarum conſeruatione, vita beata diſceptatur, & communi omnium ſalute. Quo quid humano generi vtilius excogitari poteſt? Itaque quemadmodũ familiam qui benè inſtituit, qui inſtrumento domeſtico, qui ſupellectile largè copioſéque inſtruit, qui omnia in ordinem cogit digeritque, qui rem deniq; familiarem pertenuem, & anguſtam, amplam facit & magnificam, ſummo eſt apud omnes in honore, prudenſq; paterfamilias & οἰκονομος perhibetur: ſic qui reſpublicas ad eum modũ moderantur atq; gubernant, hij non viui ſolùm inter ſapientiſsimos numerabũtur, ſed poſt mortem etiã admirabili ſemper laude ac gloria circumfluent. Ergo ne longum faciam, rem paulò altiùs repetam. *Norwici* primordia hæc erant.

Æneas Anchiſæ Veneriſq; filius, Troianorũ qui capta *Troia* profugerunt dux nobiliſsimus, cùm per *Macedoniam* atq;

Siciliam ſedis quærendæ cauſa deuectus, *Laurentem* agrum (qui locus eſt *Italiæ*, qua parte olim *Latium*, hodiè *Campania* eſt) anno ante Chriſti aduentum milleſimo centeſimo primo occupaſſet: ex *Lauinia Latini* regis filia, (quam vxorem duxerat) *Aſcanium* filium ſuſcepit. Is dein *Syluium*, *Syluius Brutum* procreauit. *Brutus* autem vt in inſulam *Albiona* delatus eſt, (eius ab originibus fuſis, ſe primùm regem inſulæ conſtituit, anno ante *Chriſtum* natum milleſimo centeſimo triceſimo tertio, eamq́; ex ſuo nomine *Britanniam* (*Albion* vt dixi prius nomen erat) appellauit: ac *Nouam Troiam* (hodiè *Londinum*) ad *Thameſim* fluuium anno ante *Chriſtum* milleſimo centeſimo condidit. Quid multis? Res *Brytannorum* iam inde paulatim propagari cœperunt, cùm tamen neque *Norwici*, neque caſtelli quod in eo viſitur, vllum adhuc nomen (ante

Gurgunti

Gurgunti Bellini filij tempora (qui à *Bruto Britanniam* vigesimus quartus rexit) exstitisset. Is etenim postquam tributum quod *Bellino* patri, vectigales *Dani* pendere consueuerant, occiso *Gut Laco Danorum* rege, anno regni sui sexto, illato genti fœdifragæ bello recuperasset, rediensque per *Orchades*, *Hyberniam* prius incultam atque inhabitatam, *Parthalao*, *Cantabroque Hispanorum* ducibus, subditorum astrictam iure, stipendio insuper imposito, hospitij incolendique causa concessisset: in ea *Brytanniæ* parte quæ ortum solis spectat, (quam orientalem vocabant incolæ) loci naturam arci condendæ satis idoneam conspicatus, castelli cuiusdam fundamenta posuit. Quod forma iam quadrata inchoatum, & ex albo lapide in collis excelsi vertice fundatum, (ad flumen olim *Sydumanum*, nunc *Hierum*

nuncupatum) Rex sui vt videtur nominis rationem secutus, *Kaier Guntũ* (quod Latinè *Gunti castellum* rectè dixeris) appellauit. Sed in rebus humanis vt nihil est perpetuum, ita opere imperfecto auctor fatis concessit.

Veruntamen *Guthelinus* (qui proximus à *Gurguntio* numeratur) rex Græcæ & Latinæ linguæ peritissimus, opus inchoatum perfecit, idq́ue muro, vallo, fossáque duplici circummuniuit. Quarum alteram monti ad eius radices vndique circundedit, alteram ante portam pontemq́ue ita perduxit, vt in semicirculi figuram recuruata, atque ad interioris fossæ diametri ferè fines reducta, vtroq; suo cornu cum ea tantùm non coîret. Nisi iam vrbis purgamentis (vt aliquot nunc ab annis fieri cœptum est) & sordibus quæ ex ædibus indies exportantur, ciues eam compleuissent. Prætereà ad castellũ testudines quasdam subterraneas, longo fornice

fornice, cœcoq́; itinere duxit. Dein mutato cum suo *Gurgunti* nomine, *Kaier Guthelin* (quasi *Guthelini* castellum) Britannica voce loco nomen fecit.

Atq; ita re nomineq́; integra ad multos annos arx permansit, nulla memoria digna (quæ scriptorum monumentis cōprehensa est) accessione facta, nisi quòd *Iulius Cæsar* omnium ferè gentiū victor, quadraginta (vt fama est) ante *Christum* natum annos, multa circà castellum ædificia exstruxerit.

Veruntamen posteà res Norwicenses crescere indies, atq; illustriores fieri cœperūt. Annus is fuit à partu virginis quadringentesimus, quadragesimus nonus, cùm *Vortigerus* Gerseorum rex, Brytanniæ quoq; regnum per vim ac nefas occupauisset. Is etenim vt quod immani nequitia, adeptus esset imperium firmiori tueretur præsidio, gentem Saxonum sceleris sibi sociam asciuit, quæ ducibus

Hengisto atq; *Horso* maximis copijs sese in *Brytanniam* infudit. Tenuêre tum ad orientem maximam insulæ partem *Picti Scotiq́;* (gens aspera & multũ in sanguine & cæde versata) post hos *Anglosaxones*, dein *Dani*: tum *Normanni*: vltimò *Belgæ*: sed *Pictis* atq; *Danis* prorsus deletis, ad nostra vsq; tempora habitatum est in *Albania* à *Scotis*, in *Cābria* à *Brytannis*, in *Saxonia* Orientali, Occidentali, Meridionali, & inter vtrāq; media, à *Saxonibus*, à *Belgis* verò per vniuersam insulam cũ *Normānis* mistìm, tũ pręcipuè in *Wallia* occidentali. Inito igitur cũ *Scotis*, *Pictisq́;* contrà *Britannos* fœdere, *Horsoq́;* in bello quod cõtra *Aureliũ Ambrosiũ* gessit, interemto, superstes fratri *Hengistus*, homo feritate incredibili præditus, & bonitatis cœli soliq́; nõ ignarus, regionisque occupādę percupidus, quò faciliùs omnẽ *Britanniā* domesticis perculsā dissidijs inuaderet, *Ibittos* (*Iutas* nõnulli: alij *Vitas* appellāt)

pellāt) gētē eius partis *Germaniæ* quę hodiè *Alemania* dicitur, *Anglosq;* qui *Angliæ* regionem inter *Saxones* & *Ibittos* positā incolebāt, huius fecit sui consilij crudelissimi participes. Quæ barbara lues breui temporis interuallo, ita se per omnes regni partes diffudit, vt cūctis rebus immani rabie deuastatis, *Britannorumq;* viribus post longa bellorum incommoda fractis atq; contusis, vniuersa pænè regio in eorum ditionem concesserit.

Ibitti etenim *Cantium* occuparunt: *Saxones* prouincias quas nunc nostri *Westsexiam*, *Estsexiam*, *Sudsexiam*, & *Middlesexiam* nuncupant: *Anglosaxones* autem *Brytanniam* Orientalem, eam quæ hodiè *Northfolciæ*, *Suthfolciæ*, & *Cantebrigiæ* comitatus continet.

Nec dum nouem expletis annis *Ibitti*, anno Domini. 457. suo *Cantio* regē præfecerunt, & post hos (annis videlicet viginti quatuor ab illo tēpore elapsis, *Angli*

quoque

quoque, suæ *Britanniæ* orientali suum.

Exin nouus rex *Guthelini* castellum sedem regiæ capit, Anglique circum arcem ædificare, ibique deindè habitare, & piscibus capiendis operam nauare cœperunt. Tum ex insigniore duce *Noro*, (cuius auspicijs in *Britanniam* venerāt) naturáque loci piscatorij qui eorum lingua *Wices* dicebatur) *Norwici* loco nomen dedêre, falsa quidem inueterata tamen opinio) castrúmque *Burghestrum* nuncupauêre.

Ex hijs principijs tanta *Norwicus* deindè incrementa cœpit, atque eô magnitudinis longo tandem interuallo deuenit, vt totius *Britanniæ* orientalis vrbs pulcherrima, florentissima, potentissimáque facilè exsisteret. Etenim imbecilla primùm, & quasi in cunis vagiens, reges habuit illustrissimos, & insigni præditos prudentia pontifices: infantiæ (vt ita dicam) alumnos suæ, quorum admirabili bonitate

bonitate alta indies, & educata fuit, donec postmodùm corroborata iam ætate, ciuium industria exculta, & ornata, eam adepta est (qua nunc quoq; fruitur) plenam opulẽtæ dignitatis senectutem. Tales namque habet magistratus annuos, quales hodiè Londinenses habẽt, & numero, & dignitate pænè pares, eosdem ritus, eundem in muneribus delegandis ordinem, eandem Prætorij iuris descriptionem, ac viuendi disciplinam. Quamobrem vrbs est tum natura, situ, & ædificiorum pulchritudine apprimè nobilis, tum rebus ijs omnibus, quibus abundare solent benè moratæ ac constitutæ ciuitates, instructissima.

Atque vt opibus creuit, ita relligione claruit, iam indè à *Sigeberto* Orientalis *Britanniæ* Rege, sub quo Christi fidem suscepit. Is enim intereà dum in *Gallia* exulabat, (inita cum *Fœlice* quodã *Burgundo* amicitia) mortuo iam *Corpuwallo* in

Angliam reuersus, *Angliæ* orientalis (ibi enim habitabat) regno est potitus, *Fœlicemque* principatus sui præsulem constituit. Qui dein suos ad *Christi* fidem conuertit, ac *Donuoky*, *Donwycum* nonnulli appellant, (ciuitas propter mare in orientali *Southfolciæ* parte posita, hodie *Fylchestown* dicitur) sedem habuit. Sunt tamen qui putant antè *Fœlicem* *Angliæ* orie̅talis episcopos fuisse, qui *Sohami* iuxta stagnum Eliensis oppidi co̅sederint. Vtcunq; fuit (quis enim rem tam veterem pro certo affirmet?) constat certè hunc *Fœlicem* postquam prouinciæ Noruice̅si & Southfolcensi, annos decem & septem præfuisset, extremum obijsse diem, atque *Donwyci* sepultum. A cuius morte in episcopatum surrogati sunt *Thomas* quidam *Fœlicis* Diaconus, ex *Giruiorum* prouincia oriundus qui quinque annos Ecclesiam rexit: & post hunc *Bonifacius*, qui totidem annos, quot *Fœlix* vtriusque

uſque Eccleſiæ gubernacula tenuit. Poſt *Bonifacium* autem *Byſus*: ſed *Byſo* mortuo, duo eidẽ prouinciȩ prȩſules præficiebantur. Quorum alteri *Donwocy*, alteri *Elmhamiæ* ſedes erat. Horum omnium nomina prout quiſque munus pontificium obierat, ordine ſubſequuntur.

Elmhamenſes Epiſcopi.	*Domwycenſes.*
Beadwynus primus.	*Acceius primus.*
Northbertus.2.	*Aſtwolfus*.2.
Headeulacus.3.	*A'erdredus*.3.
Neathilferethus.4.	*Cuthwynus*.4.
Eanferethus.5.	*Aldberthus*.5.
Athelwolfus.6.	*Eglaſus*.6.
Alcharus.7.	*Heardredus*.7.
Sybba.8.	*Aelphunus*.8.
Humferthus.9.	*Tydferthus*.9.
Humbyrctus.10.	*Weremundus*.10.
Weremundus.11.	*Wylredus*.11.
Wylredus.12.	

Totidem erant â *Biso* vtriusque sedis Episcopi, quorum res gestę vetustate obliteratæ iam penitùs euanuerunt. Nec mutata multùm harum rerum conditio fuit, donec ad tempora *Humberti Elmhamensis*, & *Wylredi Donwycensis* episcopi peruentum est. Horum enim ætas incidit in perturbationem ecclesiasticæ disciplinę, regnantibus *Ludicano*, & *Egberto Merciorum*, & *Westsaxonum* regibus. Ab *Ludicano* enim afflicta Ecclesia, rebusque pontificijs vehementer perculsis, ad vnum denuò pręsulem episcopalis dignitas deuoluta est. Quàm primùm *Athulfus* suscepit, ac sub *Edwyno* rege *Elhami* consedit. Huic suffecti sunt hi quorum nomina consequuutur.

Alfridus. 2.	*Algarus*. 6.
Theodredus. 3.	*Alwynus*. 7.
Theodredus. 4.	*Alfricus*. 8.
Athelstanus. 5.	*Alyfreieus*. 9.

Cui defuncto, *Stigādus* successit, ascitus

in

in Pontificatum, & ſtatim eiectus. Conſimili clade de ſede pōtifica decidit *Grinchefalus*, honore ac fortunis excluſus ampliſsimis. Hunc etenim poſtquàm compertum eſſet aditū ſibi ad eum quem adeptus eſt honorem mercede ac pretio patefeciſſe, denuò deturbarūnt, & *Stigandū* rurſus in epiſcopali cathedra locarūnt. *Stigando Ægelmarus* eiuſdem *Stigandi* frater ſucceſsit: atque hij omnes ad *Gulielmi Normanni* tempora *Elmhamy* conſedêrunt. Huius tempore anno Domini milleſimo tertio, ciuitas *Norwicenſis* ſubitis ignibus deflagrauit: qui caſunè vrbem inuaſerint, an eos nefarij ciues clādeſtino ſcelere tectis intulerint, incertū. *Ægelmaro* epiſcopo *Gulielmus* rex ſacellanum ſuum *Arfastum* ſubſtituit: qui ex cōſilij ſententia ſedem epiſcopalem *Elmhamo Thetfordiam* tranſtulit. Vbi is ſolus, ac qui illi ſurrogatur, *Gulielmus Galfagus* conſedêre.

Proximus ab hijs *Gulielmus Herbertus*, pontificiæ dignitatis gradus conſcendit, vir ſanè illuſtris, ac (vt illa ferebant tempora) inſigni eruditione prædıtus.

Veruntamen priuſquam vlterius progredior, hoc in loco, tacitis quorundam hominum reprehenſionibus occurrendum mihi exiſtimaui. Neq; enim defuturos quoſdam ſuſpicor, qui cùm ea quæ à me optimum in finem deſcribuntur, (vt eſt talium virorum captus) inuidioſiſsimè detorſerint, iniquum meis ſcriptis vel inſcitiæ, vel ſuperſtitionis crimen imponent.

Quid tu mihi (inquiet aliquis) hos *Beadwynos*, *Northbertos*, *Accios*, *Tydferthos*, *Aſtwolfos*, *Weremundos*, & id genus alios, quiſquilias veriùs quàm pontifices commemoras? quos aut nunquã natos ſanè oportebat, aut ſempiterna obliuione ſepultos? Enimuerò horum hominum proteruam inſolentiam ſatis demi-

demirari nequeo, qui ardentibus inanis gloriæ flammis perusti, vsque adeò semetipsos diligunt, ac magnificè circumspiciunt, vt ea solùm scribi debere arbitrentur, quæ illorum aures nescio qua inani ac futili delectatione permulceant. Nolumus (inquiunt) talia literarum monumentis prodi: Nolumus *Romanos* sacerdotes, templa, sacra, cæremonias audire: Nolumus denique abolitam illam iam pænè papisticæ tyrannidis memoriam cuiusquā scriptis redintegrari. Cur quæso? Nimirùm quia tempora illa impietatis, errorum, & ignorantiæ plenissima, immani vndique superstitione redundarûnt. Quasi verò nos istuc aut ignoremus, aut occultemus, aut quouis modo oratione nostra illorum impuritati suffragemur. At fuerunt plærique omnes illius ætatis pontifices impij, crudeles, auari, indocti, & (quod caput est) papistę: Esto, fuerint:

(quamuis

(quamuis hoc quoq; infitiari certè licebit) sed fuerint tamen improbi, fuerint sacrilegi, fuerint spurcissimis superstitionibus polluti, fuerint deniq; flagitiorum omnium vitiorumq́ue antistites. Quid tum? Nónne ideò illorum exemplis alij à consimili scelere & nequitia deterrebũtur? Quid? hac duntaxat vna superstitionis lue, & superioris seculi labe excepta, an non multi exstiterunt præsules eruditionis laude alioquin insignes, virtute præstantes, vitæ disciplina admirabiles, tamen & horum silebitur?

Iam verò illud cuius est, nõ dicam stultitiæ sed amẽtiæ? arrogantiæ, importunitatiq́; tuæ, nescio quod cõscientię vulnus, ac superstitionis pestem prætexêre, perinde ac si mẽtis castimoniam talium voluminum lectione coinquines. Itané verò? *Herodotum, Thucididem, Cæsarem, Titum Liuium*, cùm legimus, & veterũ seu Romanorum, seu Græcorum res gestas remi-

reminiſcimur, quos ad virtutem ſtimulos ſentimus? quo inflammamur ardore? quanta denique ſuauitate perfundimur? & adeò ingrati erimus, noſtros vt infra Ethnicos amandandos putemus? Quid? Sacra *Veneris*, Orgia *Bacchi*, Solēnia matris *Berecynthyæ*, *Iunonis*, *Dictinnæ*, Floralia, Eleuſina, Saturnalia, cùm audimus quotidiè, legimus, manibus ferè atque oculis vſurpamus, nonnè ſingulari odio & deteſtatione ſceleris tam horrendi inardeſcimus? & noſtrorum hominum vetuſta volumina, ritus, mores, cęremonias perſcrutantes, periculum erit, ne conſcientiæ noſtræ illarum ſordium cōtagione reſperſæ violentur? Quid? Poetæ? nonnè in iſtarum rerum deſcriptionibus crebri ſunt ac frequentes? quis tamen vnquam illorū carminibus relligionem ſuam labefactari ſenſit, aut mentem perfidię maculis contaminari? Tres illi *Marci Tullij Ciceronis* de natura Deorū libri, omnibus

 verbo-

verborum ac ſententiarum floribus conſperſi? ecquos recordari poſſumus, quorū ex animis aureum illud orationis flumen diuini numinis cognitionem eluerit? *Auguſtinus* ipſe, qui horum omnium ſacrilegiorum portenta vno volumine complexus eſt, ecquem illius oratio, gentium ſpurciſsimis ritibus implicuit? Veteres illi Chriſtianæ Eccleſiæ anteſignani, ac martyres glorioſiſsimi, *Tertullianus*, *Cyprianus*, *Cyrillus*, *Arnobius*, *Lactantius*, innumerabileſque alij, quanta eloquentia, arte, ingenio, copia, horum cultus, ſacra, cæremonias, mores, inuenta, inſtitutáque perſecuti ſunt, cùm tamen in omni pænè ſeculorum memoria ne vnus quidem vnquam inuentus fuerit, cuius animum illorum ſcripta deprauauerint? Pleni ſunt omnium philoſophorum libri, talibus ineptijs, annales vetuſti, & antiquorum ſcriptorum monumenta huiuſcemodi fabulis

ac monſtris referti, qui tamen vbique abſque periculo, incredibili certè cum legentium voluptate, teruntur, leguntur, ediſcuntur. Nec tamen adhuc quiſquam exſtitit adeò ſceleratus & excors, qui ex horum voluminibus virus aliquod ſuperſtitionis exſuxerit, aut tam impuræ religionis guttulam aliquam in animum ſuum illabi ſiuerit, ſed eò magis ab illorum diris ſacris, ac nefandis myſteriorum deliramentis abhorruerit. Ergo in horum libris euoluendis caſtiùs verſabimur quàm in noſtris? & ab illis nihil damni metuentes, perniciem, ab his & conſcientiæ peſtem perhorreſcimus? Equidem ea ſemper mente fui, vt iſtius ſententiæ homines, aut bonorũ ſtudijs apertè inimicos & infenſos exiſtimarem, aut papiſtarũ ſceleribus occultè & inſidioſè præuaricari. Nam qui iſta ferre nequeunt, neſcio ob quam putidã & delicatam curioſæ mentis puritatem, quam

ſtultitiæ ſuæ prætendunt, ſuperbas mediusFidius aures habent, & morbo quodam mentis ac iudicij quo laborant, popularium ſcripta faſtidientes, ingenij ſui vanitatem, & cordis virulentiam depromunt. Qui autem omninò tanquam in obſcuritatis cœno, iacere veterum monumenta volunt, neque ex occultis ea tenebris in lucem vindicari, non tam relligionis amore id exoptãt quidem, (quàm fortaſsis funditùs deletam & exſtinctam cupiunt) quam impuritatum conſcientia, quas ſempiternis ſilentij latebris atq; integumentis inuoluere conãtur. Vterq; ſanè & cœlo ſolem, & nocti diem inuident: & manifeſta mentis deprauatæ indicia dantes, inſignem ſibi vel perfidiæ, vel inuidiæ notam inurunt, dũ ea obruere & opprimere nituntur, quæ cognita cunctis ſummam importabunt ſalutem, Sathanæq́ue atq; Antechriſti inſidijs atq; ſceleribus detectis, gloriam Dei optimi

maximi

maximi mirificè illustrabunt.

Quapropter hoc maneat semper, ac fixum sit: harum rerũ lectionem, vt multis iucundam, ita nemini inutilem futuram: solosq; eos pollui ac commaculari, qui picem impietatis tetigerint, id est qui vel praua voluntatis consensione papisticis fecibus sese fœdarînt, vel maleuolentia & inuidia cæcati, mentis oculos, & ingenij lumen amiserint.

Neq; verò velim quisquã me arbitretur hoc in loco, vel hominibus, vel illorũ tẽporum relligioni, seu potiùs superstitiosissimis sacris quicquam honoris impertiri. Nõ me latet quàm cœca & horribilis nox, illa ætate orbem terrarum opprimeret, quamq́ue crassis obducta & circunfusa tenebris, ipsa veritas, ac relligio Christiana iaceret. Verùm si in tanta ac tam illustri Euangelij luce qua hodie Dei benignitate circũfundimur, horum hominũ sanctimoniam, vel si mauis super-

ſtitionem intuentes, illorum exemplo ad virtutem inflammemur, ecquis iure reprehenderit?

Sint igitur iſta nobis ſemper ad imitãdum propoſita, eóque ſimus animo, vt ſi quæ temporum illorum antiſtites pietatis monumenta ad poſteros tranſmiſerint, ea nos non hominum voluntate, ſed naturæ regula, & rei ipſius magnitudine metiamur. Parum etenim iam noſtrâ intereſt, quo conſilia ſua direxerint, quemq́ue ſibi benè aut ſecùs agendi finem propoſuerint, dummodò illorum pro ſua conſcelerata relligione ſuſcepti labores, mentes noſtras ad virtutem & ſanctitatem exacuant. Nihil enim nobis oberit, clarorum hominum exemplis, ad pietatis officia incitari, ſi in virtutis ſtudio defixi, actiones noſtras omnes ſenſuſque, ad fratrum vtilitatem, & Chriſti gloriam conferamus. Proin ſcelus omne, impietatemq́;

ac superstitionem ex animo execremur, talium verò factorum memoriam, summa semper beneuolentia prosequamur. Verùm vt eò vnde egressa est, denuò se referat oratio.

Fuit igitur *Herebertus* iste (de quo anteà diximus) *Oxonij* natus, & *Roberti* cuiusdam de *Losinga*, VVintoniensis Abbatis filius, quem *Fiscani* tum *Normanniæ* Monasterio præpositum (Priorem vulgò nuncupant) *Gulielmus Rufus* in *Angliam* acciuit. Cui cùm in aula versaretur assiduus, omnibus in rebus ita se probauit, vt & illum Rex non solùm magnoperè diligeret, sed & præmijs etiam cumularet amplissimis. Vnde factum est, vt infrà triennium tantos nummorum aceruos construxerit, vt & sibi pontificatum (dicitur enim sedem suam à *Gulielmo Rufo* 1900. libris obtinuisse) & patri cœnobium turpissimo mercatu coëmerit.

Cuius exsecrandæ Symoniæ labem ac maculas multi scriptis suis ambitiosissimo præsuli sempiternas asperserunt, & eius delicti causa, eam quam mox dicam templorum exstruendorum necessitatem ad tanti facinoris pœnam à Papa *Paschali* inflictam, monumentis perscriptum veteribus reliquerunt.

Illud certè cõstat, fuisse eum cæteroqui virum (vt temporibus illis) pereruditũ, & haud vulgari doctrina excultũ. Quò magis miror, quęnam ratio ipsum ad hãc tantam turpitudinem impulerit, vt cùm artibus se instruxisset optimis, quæ semper hominibus ad decus & dignitatem præsidio esse cõsueuerũt, nihilominùs tamen aditũ sibi ad eam quã animo cõplexus est amplitudinẽ, tam immani flagitio munierit. Enimuerò illius inexplebilẽ vt ita dicã pecunię sitim, ac insaturabilẽ ambitionis ingluuiẽ *Gulielmus Malmsberius* huiuscemodi verbis perstrinxit.

Tres

Tres sunt in Anglia *Episcopatus, qui ex antiquis sedibus in alias transierunt.* VVellensis, *per* Iohannem *in* Bathoniam, Cestrensis *per* Robertum *in* Couentreiam, Thetfordensis *per* Herbertum *in* Norwicum. *Omnes nummorum maleficio, omnes venalitatis ambitu, ac sacrilegio. Denique vt primùm de postremo dicam,* Herebertus *cognomento* Losinga, *quod ei ars adulationis impegerat, ex Abbate* Ramsey *emit Episcopatum* Thetfordēsem, *patre suo* Roberto *eiusdem cognominis in Abbathiam* VVintoniæ *intruso. Fuit ergo vir ille magnus symoniæ fomes in* Anglia, *Abbathiam Episcopatumque nummis aucupatus, pecunia scilicet regiam sollicitudinem inuiscans, & principum fauori promissiones nō leues assibilans.* Vnde quidem egregiè tunc temporis versificans, sic ait:

Surgit in Ecclesia monstrū, genitore Losinga,
(Symonidûm secta Canonū virtute resecta)
Petre nimis tardas, nā Symon ad ardua tētat.

Si præsens esses non Symon ad alta volaret.
(Proh dolor) ecclesiæ nũmis venduntur & ære:
Filius est præsul: pater abbas: Symon vterq;
Quid non speremus si nummos possideamus?
Omnia nũmus habet: quod vult facit: addit, & aufert.
Res nimis iniusta nummis fit præsul & Abba.

En qualis in iuuentute exstiterit, videamus nunc vicissim quemadmodũ seni hę tam immensæ gloriæ atq; pecuniæ cupiditates deferuerint, atq; idipsum quoque eiusdẽ *Gulielmi* testimonio comprobemus. Eodem igitur in loco institutã narrationem hunc in modum persequitur.

Veruntamen erroneum impetum iuuentutis aboleuit pœnitentia, Romam *profectus senioribus annis, vbi loci dalmaticam, & baculum & annulum deponens, indulgẽtiã clementissimæ sedis iterum recipere meruit. Quod* Romani *sanctiùs & ordinatiùs obseruãt, vt Ecclesiarum omnium sumptus suis potiùs marsupijs inseruiant, quàm quorumlibet*

bet regũ vsibus militẽt. Itaq; Herbertus domũ reuersus, sedẽ episcopalẽ quae quõdã fuit in Helmhã, & tũc erat apud Thetford ad insignem mercimonijs & populorũ frequẽtia vicum transtulit nomine Norwycum. Ibi monachorũ congregationem numero, & relligione percelebrẽ instituit, omnia eis necessaria ex nũmis mercatus domesticis. Prouidens suorũ successorũ querelae nullos de episcopatu terras monachis largitus est, ne illi Domini famulos fraudarent victualibus, si quid donatũ offendissent, quod suis cõpeteret rebus. Praetereà apud Thetford monachos Cluniacenses instituit, quòd sint illius coenobij professores vbiq; penè gẽtium dispersi, locupletes in seculo, & splẽdidissimae relligionis in Deo. Ingẽti ergo & numerosa virtutũ gratia praeteritarũ offensarũ molẽ obumbrauit, disertudinis et litterarũ copia, nec minus secularũ rerũ peritia ratione quoq; celsitudinis suspiciendus. Fuitq; Herbertus mutatus vt Lucanus de Curione dixit momẽtũ &

 mutatio

mutatio rerum sicut tempore istius regis symoniæ causidicus, ita posteriùs propulsator inuictus, nec ab alijs fieri voluit, quod à se præsumptum iuuenili feruore indoluit, præ se semper (vt aiunt) ferens Hieronimi *dictum, Errauimus iuuenes, emendemus senes. Postremò, quis in illius facti laudem dignè pergat, quod tam nõbile monasterium Episcopus multum pecuniosus fecit, in quo nihil frustrà, deside, vel in ædificiorũ sublimium specie, vel in ornamentorũ pulchritudine, vel in Monachorũ relligione, & sedula ad omnes caritate. Hunc & viuũ spe fœlici palpabant, & defunctũ (si non vana fides pœnitentiæ) super æthera tulerunt.* Hæc ille.

Sedenim ô verè miseram illorum temporũ conditionem, cùm diuini numinis ignoratio cuncta densissimis erroribus obsepsisset, cùm homines non vitæ integritas, sed turpitudo summa & indignita: non pietatis ardor, sed ambitionis flãmæ: nõ sacrarum rerum scientia, sed scelestissimæ

lestissimæ libidines, ad ecclesiasticas dignitates eueherent. Quantò nos fœliciori fortuna nati sumus, qui Dei benignitate ex hoc superstitionis veluti orco, ad cœlum & vitam æternam emersimus. Alia siquidem iam nostræ Ecclesiæ species & dignitas, alia Romanæ, alia Christianorũ ratio alia Papistarum, non idem relligionis splendor, impietatisque tenebræ: lux denique longè alia est Euangelij, & lychnorum, quibus illorum tenebricosissima templa collucent. Iam verò illud cuius tãdem stupiditatis ac dementię fuit, quòd cùm iuuenis tam diris se flagitijs dedecorasset, decursa iam propè ætate, non ad Christum (vnicum æternæ salutis fontem) sed *Romam*, ad lutulentas impuri pontificis lacunas cõfugeret. Qua profectione tãtum abest vt illius facinoris dedecus deleuerit, vt ad symoniæ potiùs infamiam (meo iudicio) perfidiæ quoque scelus adiunxerit.

Vtcunq; se res habet domum reuersus, extremis pænè ætatis temporibus ita vixisse dicitur, vt tum Regi charus, tum iucũdus omnibus esset. Etenim posteà episcopatus sui munere magna cum laude perfunctus, & sibimetipsi perennem gloriam conflauit, & posteros consimili virtutis ardore flagrantes, exemplo suo non mediocriter ad studia pietatis incendit. Nam cùm *Romæ* (vti suprà memoraui) beneficio Papæ, eam esset, quam opinionis errore sibi cõfinxerat peccatorum impunitatem consecutus, omnesque symoniæ sordes, in cœnosissimis Romanæ curiæ puteis abluisset, nihil post reditum in *Angliam* priùs, neque antiquiùs habuit, quàm vt eam pecuniam quam iuuenis rapinis coaceruauerat, senex, in sacris ædibus construendis collocaret. Ac primùm non ferens vagæ pro hominum arbitrio sedis molestiam, certum aliquem locum, ac

veluti

veluti domicilium epiſcopali dignitati cōſtituere decreuit. Et quoniam eo tempore *Norwycus* ciuitas eſſet Orientalium omnium, & ad aſpectum pulcherrima, & ad vitæ neceſsitatē inſtructiſsima, idcircò vrbs ea maximè præ cæteris opportuna viſa eſt, quæ & pontificij ſplendoris amplitudinem, & tantę ſedis dignitatem ſuſtineret. Quod cùm ciues omnes libentiſsimis excepiſſent animis, Regeſq; *Gulielmus*, & *Henricus* primus, Papaq; *Paſchalis* (vti temporibus illis fieri conſueuit) diplomatibus ſuis confirmaſſent: omni cogitatione in curam eccleſiaſtici muneris incumbendū ſibi exiſtimauit. Itaq; primùm ædē Cathedralem ſuis impenſis exſtruendam locauit, areamq; pulchrā coêmit (locū quem veteres *Cowholme* appellarūt) inibiq; tēplū auguſtiſſimū, & monachorū domus exędificauit. Cuius fūdamēti lapidē primū ipſe ſuis iecisſe manibus dicitur, paucisq; maiuſculis

litteris

litteris lapide incisis, eius rei memoriam posteris sempiternam tradidisse. Eæ autẽ erant huiusmodi. *HVNC PRIMVM HVIVS TEMPLI LAPIDEM DOMINVS HERBERTVS POSVIT: IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI. Amen.* Dein templum Sanctæ Trinitati dedicauit, locupletissimisq; prędijs donauit, adeò vt agrorũ fructus quos quotannis perciperent, sexaginta monachis, atque amplius alendis sufficerent. Tum libris, omniq; sacra supellectile instruxit, breuique effecit, vt nihil nec ad Monachorum vsum, nec ad tanti templi splendorem maiestatemq; deesset.

Hanc tantam publicæ vtilitatis curam, excepit haud minor domesticę dignitatis cogitatio. Itaq; ex Aquilonari parte Ecclesiæ palatium ipse sibi construxit: quod prudens à monachorum cellulis secre-

uisse

uisse dicitur, ne crebrò hominum huc & illuc discurrentium tumultu, illorum solitariæ mentes à cœlestibus rebus cõtemplandis abstraherentur.

Quinque insuper fana exstruxit, quorum vnum sancto *Leonardo* consecrauit, idque in summo colle cathedrali ecclesię aduersum, (interiecto flumine) constituit. Alterum *Norwyci*, *Elmhami* tertium, quartum *Lhynni*, quintum ad ostium *Gerni* fluminis. Ea fana perpetuò Monachorum potestati subiecit, quosdamque ex eo cœtu ac numero semper esse voluit, qui votis concipiendis alternatim vacantes, Romanos ritus cęremoniasque indies obirent.

Fertur etiam *Thetfordiæ* Monachos Cluniacenses instituisse, multaq; alia designasse, quibus plebis imperitę animi (vt illa fuerunt secula) rudes, superstitionũ laqueis implicarentur.

HÆC à me eò referuntur, non quòd

illa probem: (Quis enim tantā impietatem nō aspernetur & oderit?) Sed vt nostri homines horum in Romanis sacris ac ritibus asciscendis sollicitam industriam contemplantes, illorumq́; exemplis excitati, ad Dei optimi maximi amorem, & veræ pietatis cultū flagrātiùs exardescāt. Etenim cùm homines anili superstitione, & inexpiabili fraude cōstrictos, eo diuini numinis metus impulerit, vt maximas facultates in res peruersas ac impias profundere non dubitarînt: quo nos tādem animo esse debemus, qui dispulsa erroris nube, cœlesti disciplinæ solē dispicimus? Quapropter quemadmodum hij in templis construendis, & sacrificulorum cœtibus conflandis, nullo neq; labori, neque sumtui pepercerint: sic nos vicissim miserorū hominum inopiam egestatemq́; subleuemus: & nuda Christi membra mœrore ac luctu perculsa, mãsuetudine ac misericordia (vt par est) cōplectamur.

Huius

Huius pontificis tempore (anno Domini millesimo centesimo duodecimo) pestis magna omnium ferè ciuiũ domus peruagata, multos mortales absumsit.

Obijt.a.d.XI.Kal.August.1113.regnãte *Henrico* primo, atq; *Norwici* in ecclesia cathedrali ad altare summũ sepultus est.

Defuncto *Hereberto*, successit *Euorardus* Archidiaconus *Sarisbyriæ*, qui cõsecratus fuit à *Rodolpho* Archiepiscopo Cantuariensi, anno Domini millesimo, centesimo, vicesimo primo. Sed iniuria temporis factum est, vt huius pontificis memoria, abolita pænè vetustate, perierit. Nam cùm annos viginti nouem Episcopatui prȩfuisset, perfecit eadem quæ omnia delet vetustas, vt nulla eius ingenij monumenta mandata litteris, nullũ opus otij, nullum dignitatis munus ad pietatis gloriam exsistat.

Hoc tantum in pontificijs cõmentariolis perscriptũ reperitur, quod cùm totidẽ

quot anteà diximus annos orientalem rexisset ecclesiam, regnante *Stephano*, idibus Octobris vitam cum morte commutauerit.

Hunc consecutus est *Gulielmus* cognomento *Turbus*, genere *Normannus*, & ineunte ætate Noruicensis Monachus, post Prior, demùm à conuentu (sic enim religiosorum cœtũ & frequentiam nuncupant) electus Episcopus, atque à *Theobaldo* Archiepiscopo Cantuariensi consecratus. Huius tempore combusta fuit ecclesia Norwicensis. Obijt anno pontificatus sui vicesimo quinto, & a.d. XVI. Calend. Feb.

Huic successit *Iohannes* primus (dictus *Oxoniensis*) anno Domini millesimo, cẽtesimo septuagesimo. Hic incœptã priùs, & inchoatam ab *Hereberto* Ecclesiam perpoliuit, & infirmorum hospitia exædificauit. Templum prætereà Trinitatis *Gipwyci* exstruxit, & ædes quampluri-

mas

mas incendio consumtas, restaurauit. Mortuus est anno pontificatus sui vicesimo sexto, quarto nonas Iunij, & sepultus est ante altare summũ cum *Hereberto* & *Gulielmo*, anno Domini millesimo, ducentesimo: & regis *Iohannis* secundo. Huius tempore (anno ab humano genere redemto suprà millesimum, centesimũ, septuagesimo primo) *Norwici* templum sanctæ Trinitatis igne fortuito incensum, denuò deflagrauit.

Huic suffectus est *Iohannes* de *Grey*, vir illustris & eximius, Reipublicæ administrandæ, ac Iuri interpretando) Iusticiarius vulgô nuncupatur) à rege pręfectus. Hic in omni vita eam adhibuit, sanctitatem, relligionem, prudentiam, & in legibus æquitate explicandis integritatem, ac fidem, vt illum Rex ad Archiepiscopatũ Cantuariensem (tanquam ad summum honoris culmẽ) euehere decreuerit. Sed immatura mors desponsam iam, & de-

ſtinatam præſuli ampliſsimo dignitatem præripuit. Aulàm & omnem illam (quæ hodiè *Gaywodiæ* viſitur) molē exſtruxit. Obijt anno pontificatus decimo quarto, & a.d.Kal. Nouemb. ſepultus *Norwici*. Poſt hunc autem ab Epiſcopo per ſeptēnium vacua fuit pontificia ſedes.

Quo temporis ſpatio decurſo, *Radulphus* (quem alij quoque *Pandulphum* appellant) epiſcopi Romani legatus, *Norwicenſis* Præſul factus eſt. Hic à conuentu electus: *Romæ* ab *Honorio* inſignia pontificia ſuſcepit: anno Domini milleſimo, ducenteſimo, viceſimo ſecundo: & Regis *Henrici* tertij, ſexto.

Multa monachis dediſſe fertur, ac inſigni ſemper ſapientiæ laude floruiſſe. Verùm nomen eius, nec præſtās naturæ bonitas, nec tanta ingenij magnitudo, ab interitu vindicare potuerunt. Namq́ue factorū famam vetuſtas ita afflixit, vt funditus illorum omnium memoriam peruerte-

uerterit. Obijt anno Episcopatus sui quinto.a.d.XVI.Kal.Septemb.A cuius morte Pontificia sedes, annos tres absque Episcopo permansit.

In qua tandem (vt nonnulli volũt: quidam enim huius nullam omninò mentionem faciunt) *Thomas* de *Blondeuilla* à *Stephano* Archiepiscopo Cãtuariensi cõstitutus est: qui quoque cùm per decennium eo munere perfunctus esset, ex vita migrasse dicitur, anno Domini millesimo, ducentesimo, tricesimo sexto.

Triennio exacto (totidem enim annos prouincia sine Episcopo fuisse perhibetur) *Gulielmus* de *Raghle* ecclesię gubernacula suscepit: anno Domini. 1239. In qua cùm Regi specimen pietatis ac prudentiæ suæ dedisset, tertio pontificatus anno Rex eum *Wintoniensi* ornauit Episcopatu.

Vnde factũ est, vt *Gualtherus* de *Suthfield* illi (haud dum defũcto) succederet: vir

vir totius diuini ac humani iuris peritissimus. Hic Hospitale (vt appellant) *Ægidij Norwici* construxit, & possessionibus ditauit amplissimis. Insuper sacellum Beatæ virginis in Ecclesia Cathedrali ædificauit: vbi posteà sepultus fuit, anno pontificatus sui decimo tertio: a.d. XV. Kalend. Iunij, & anno regis *Henrici* tertij quadragesimo primo.

Nec ita multò post *Symon* de *Wanton* Regis *Henrici* sacellanus, & iudiciorum ac iuris publici interpres summus (vulgò Iusticiarium appellant) episcopalem dignitatem consecutus est. Sed vt omnia humana fatali quodam temporis impulsu, ruunt & concidunt: sic huius res gestas, ætas labefactauit omnes atque peruertit. Igitur cùm annos octo Ecclesiæ præsedisset, ex hac misera & caduca vita migrauit, corpusque *Norwici* in eodem sacello (quod paulò antè *Gualtherus* cõstruxerat) compositum est.

Huic

Huic ſucceſsit *Rogerus* de *Skerwyng*, anno Domini milleſimo, ducẽteſimo, ſexageſimo quinto, & *Henrici* tertij quadrageſimo nono. Huius Pòntificis nomen ad ſempiternã memoriam temporis calamitas propagauit. Etenim illo Eccleſię præſidente, grauis ac funeſta clades vrbẽ *Norwicẽſem* afflixit: quæ leuiſsimis profecta initijs, exitus habuit lugubres & perhorrendos.

Et quoniam aliorũ caſus ac ruinas contemplantes, ſępenumerò cohorreſcimus, & ſceleris odio ac deteſtatione perfundimur: iccircò viſum eſt rem paulò altiùs repetere, operæ pretium me facturũ ſperans, ſi ſaltem aliquos, mente & animo minùs benè conſtitutos, harum calamitatum intuitu, ad pacis ſtudiũ & amorem inſtigem.

Euenit igitur vt cùm quodam fortè diè nundinę (pro porta Prioratus) *Norwici* celebrarentur, aç multi illuc iuuenes ex

circũuicinis oppidulis villulisq; conflue-
rēt, lis acerrima inter ciues, & religiosorũ
famulos exoriretur. Quo in certamine
vtrinq; ita animis exarserant, vt à verbis
ad vim versi, totis inter se viribus tumul-
tuosissimè cõfligerēt. Ibi in turba (vt fit)
multi ciues grauissimis affecti vulneri-
bus, cõplures verò crudelissimè peremti.
Cumq; arbitri, qui quęstioni de nece per
vim, aut casum cuipiã illata præesse con-
sueuerunt (coronatores vulgò appellan-
tur) pronuntiassent ciues illos à religio-
sorum famulis nefariè per vim ac scelus
trucidatos videri, vicorum submagistris,
ac lictoribus negotium datũ est, vti son-
tes (si fortè in vrbem venirent) primo
quoque tempore comprehenderentur.
Eius rei veluti indignitate permoti Mo-
nachi, ira vehementer accensi, inuidia &
odio in ciues immani flagrare cœperunt.
Et primùm diris execrationum fulmini-
bus in eos tonantes, miseram plebeculam
per-

perterrefaciunt. Dein verò vt conceptus animo furor acriùs efferbuerat, scelere & nequitia deflagrantes, vrbi pestem & exitium machinantur. Itaque cùm se gladijs, fustibus, scutis, ac omni ferè telorum genere instruxissent: clausis cœnobij valuis, transeuntes crebris balistarum ictibus conuulnerare cœperunt. Die vero Dominica ante festum Diui *Laurentij*, effusi omnes è portis infestis clamoribus, vrbem ingenti terrore perculerunt. Etenim noctem illam totam (quæ insecuta est) circa vrbem armati debacchantes, nihil prætermiserunt nefandi sceleris, & nequitiæ quod non conceperint. Nam & mercatores quosdam miserè diuexatos, & bonis exutos omnibus, crudelissimè interemerunt, & ciuium domus perscrutantes, ac quicquid vspiam nancisci potuerunt diripientes, tantum pauoris cunctis incusserant, vt (tanquam in capta vrbe) ciues

hoſtilia omnia metuentes, lamentabili clamore cuncta replerent. Tantáque nefarios homines & humani iuris, & diuini (quo ſe deuinxerant) cœpit obliuio, vt cùm onuſti præda, & pænè humano reſperſi ſanguine, è ciuiũ tectis receſsiſſent, omnem vndique vrbem (quacunq; incedebant) impio latrocinio exſultantes, importunis vlulatibus ac inſanis permiſcerent. Demùm à ſcelere ad ſcelus dilapſi, in tabernam cuiuſdam *Hugonis* de *Bramholm* irrumpentes nihil illic vini reliquerunt, quod non aut turpiter exhauſerint, aut dolijs cõfractis & pertuſis ſceleratiùs effuderint. Hanc tantã ac tam inauditam in omni genere crudelitatis libidinem exoſi ciues, cùm illos immani rabie præcipites ad vim ac cædem ferri cõſpicarentur, cõmuni conſilio illorum peſtiferis conatibus obſiſtere decreuerunt. Itaque miſsis celeriter nuntijs, qui maieſtatem regiam de hoc tã nefario tumultu certio-

certiorem facerent, quique de religioso-rum iniurijs grauissimis verbis conque-rerentur: ipsi conuocatis vndique auxi-lijs, se ad vrbis defensionem accinxêre. Sed vt sunt hominũ plerunq; mentes ac naturæ, in inimicitijs persequendis effræ-natæ nimiũ ac præcipites: sic isti iracun-dia & vlciscendi desiderio intemperan-tiùs (quàm par fuit) elati, consimili se sce-leris atrocitate constrinxerunt. Etenim cùm vndique omnibus ex locis hominũ concursus fierent, vrbisque præfecti pa-làm edixissent, vti cuncti in foro ad horã decimam conuenirent, tanta multitudo armatorũ ciuium confluxit, vt pænè iu-sti exercitus speciem præberent. Qui ira & odio ardẽtes, tam violento & horribi-li impetu de foro ad Prioratũ cõuolaue-runt, vt vno eodemq; momento diuersis locis ignem iniecerint. Vnde factum est, vt campanile, portæ, Monachorũ cellu-læ, stabulum Prioris, pistrinum, hospitia

pauperum, denique templum ipſum, & propinqua templo loca cuncta, acerbiſsimo incendio deflagrarînt. Vt verò exuſtis valuis aditum ipſi ſibi in cœnobium patefeciſſent: magna religioſorum ſtrages facta eſt, multique mortales ferro vtrînque abſumti. Quo in certamine ſuperiores ciues, à cædibus ad prædam dilapſi, memores crudelitatis & iniuriarum quibus eos pridiè Monachi affecerant, nihil intactum relinquere decreuerunt, adeò vt libris, vaſculis argenteis, ſacrę ſupellectili, cunctiſq; religioſorum theſauris ſacrilegas manus admouerent. Tantuſque ſtupor ſeu potiùs furor omnium animos tenuit, vt cũ mutuis cædibus vrbem hij, Prioratum illi afflixiſſent: neque hij tãtarum calamitatum ſenſu ac recordatione, neque illi (in grauiſsimis malis) diuini numinis metu ac reuerentia, à tãti ſceleris diritate reuocarẽtur. Quinetiam tantum abfuit monachorũ vt animos aut

tædium

tædium malorũ, aut vrbis, templíue deflagrantis commiseratio subiret, vt Prior ipse (sic religiosorũ antistitem appellant) ex *Geremutha* armatorũ subsidia accersierit. Qui infesto agmine vrbẽ intrantes, cũ omnia tubarũ sono, & hostili clamore cõplessent, cũcta ferro ac flãmis miscẽtes, vt religiosorum animos nõnihil ad spem salutis erexerant, ita ciuium mẽtes incredibili luctu perculerũt. Nec defuere sanè horrẽda prodigia, præsagaq́; iræ cœlestis indicia, quæ fatalem illã vrbi cladem denuntiauerunt. Etenim eodem anno, immò eodem pænè mense, quo hæc patrata sunt, cùm Monachi (vt fieri consueuit) de re dubia deliberabundi, frequentes conuenissent, tantæ subitò ortæ tempestates sunt, cum magno fragore tonitribusq́;, vt turrim excelsã & duas colũnas lapideas deturbarẽt. Quo repentino casu cùm ingens cunctis esset terror iniectus, monachi de templo vniuersi diffugerũt,

(tribus

(tribus duntaxat exceptis) qui præ metu exanimes conciderunt.

Prętereà formidabilis & inaudita aquarũ vis regiones vicinas inundauerat, tantumq́; vastitatis & agris & vrbibus inuexit, vt domus, & obuia quæq́ue lamentabili ruina peruerterit. Multaq́ue alia euenerunt, quæ maximarum semper solent esse calamitatum prænuntiæ.

Veruntamen diuina non solùm monita ingruente fato spreta sunt, sed humana insuper consilia neglecta. Nam priusquã cædibus, rapinis, ferro, flamma, & mutua internecione ipsi alternatim se funestassent, re adhuc integra multi sancti ac prudentes viri, tam perniciosorum consiliorum exitus, longè antè animis prospiciẽtes, ab vtrisq; vehementer contenderũt, vt sese ad aliquam otij & tranquillitatis conditionem traduci sinerent. Excepta res primùm est omnium consensu, arbitriq́ue ex vtraq́ue parte delecti, quibus permis-

permissum vti de re tota statuerent atque deliberarent. Verùm enimuerò cùm horum hominũ mentes erectæ in spem pacis, nihil aliud percuperent, votisq; omnibus exoptarent, nisi vti res primo quoquo tempore transigeretur, cumq́ue iam veluti fœderis leges, quibus vtriq; parti caueretur, descriptæ forent, eæq; tabulis comprehensæ palàm recitarentur: tãtum afuit vt ad pacem & concordiam mutuis sensibus conspirarînt, vt ipse Prior (quod anteà se facturum spoponderat) pacificationem illam sigillo suo confirmare recusaret, vnde omnes illi fluctus posteà in rempublicam redundarûnt. Et certè nisi rex ipse *Henricus* (eius tum nominis tertius) profligatorum hominum consilia aduentu suo dissipauisset, fieri nõ potuit quin vrbs vna, (omnium pænè pulcherrima) tãto labefactata motu funditùs cõcidisset. Veruntamen is celeriter nefariorum pestiferos cœtus profligauit, &

ruenti ciuitati ſubuenit, eamq́ue ferè è flammis eripuit: demùm ſolutos nimium & fluentes ciuium mores iudicij ſeueritate conſtrinxit. Etenim poſtquàm ad illius aures iſtius tanti tumultus fama peruenit, ſtatuit ipſe *Norwicum* proficiſci, atque in ſceleribus vindicandis boni Regis munere atq; officio defungi. Quo cùm omnium opinione celeriùs veniſſet, illicq́ue miſerabilem vrbis ac templi deflagrationem conſpexiſſet, cædem, vaſtitatem, rapinas, & quicquid prætereà mali vel prædæ cupiditas, vel odij acerbitas ciuitati inflixiſſet, tam incredibilis erat is, quem & oculis vſurpauerat, & hauſerat animo dolor, vt vix ſibi Rex optimus temperaſſe dicitur, quin eum lachrimis exprimeret. Itaque confeſtim *Nicolaum Triuetum*, litium ac iudiciorum moderatorem ſummum, ad cauſam adhibuit, illiq́ue inquirendi munus coràm delegauit, iuſsitq; vti pœnam vnicuique pro

pro criminis atrocitate infligeret. Intereà Rex ipse ciuitatem omni iure ac libertate priuauit, veteres immunitates abrogauit, leges dissoluit, magistratus, senatum, publicũ ex vrbe consilium sustulit, imaginem nullam Reipublicæ reliquit. Nimirùm hoc voluit sapientissimus princeps, vt quæ ciuitas illustrissimorum Regum benignitate ad vim & scelus abusa foret, ea careret ijs rebus omnibus quibus cæteræ florentes ad maximam amplitudinem conscenderunt. Dein Episcopus *Roffensis* (fortè enim hic quoque aderat) omnes qui hanc perniciosorũ flagitiorũ societatẽ coissent, diris ominibus, & exsecrationibus publicis deuinxit.

Attamen Monachi è iudiciorũ laqueis elapsi, rem integram *Romam* reijciunt. Ea etenim illius temporis calamitas, & Regum miseranda conditio fuit, vt ne Principi quidem ipsi ius suos in ciues foret, nisi accessisset nefanda impu-

rissimi sacerdotis auctoritas. Vnde factũ est, vt sæpenumerò perditi homines, ijs soluti legum vinculis, quibus alij astricti tenerentur, (velut ferę è custodia emissę) omni se nequitia ac fœditate commacularẽt. Quemadmodũ Monachi, qui cùm auctores scelerum, principes tumultuum, euocatores *Yeremuthensium*, & hominum profligatissimorum concitatores exstiterunt: tamen ad *Papam* prouocãdo, viri teterrimi, fallacissimi, crudelissimi, ac omnium impuritatũ libidinumq́; maculis notatissimi, id consecuti sunt, vt ijs se iudiciorum flammis eriperent, quibus miseri ciues conflagrauerũt. Etenim oppidanorum magna multitudo, qui se ijs tumultibus immiscuerant, multique mortales qui in patrandis cædibus, templis inflammandis, sacris auferendis, diro se scelere contaminassent, ad equorum caudas deligati, & per plateas ac viarum strata ignominiosissimè tracti sunt: ac

acer-

acerbiſsima demùm morte mulctati. Mulier etiam quæ princeps ignem portis ſubieciſſe dicitur, combuſta fuit: dignam factis paſſa pœnam, vt quæ ignem ad ſceleratæ mentis libidinem explēdam adhibuiſſet, eadem ambuſta quoque flā-mis igne interiret.

At Monachi (vt anteà dixi) cùm ad Pontificem Romanum prouocaſſent, eo artificio in *Romanorum* mentibus deliniendis vſi ſunt, vt nō ſolùm furorum ſupplicio ſeſe expedirent, verùm etiā in poſterum (vt videbatur) flagitiorū omnium impunitam licentiam conſecuti ſint. Etenim cùm alij capitali pœna plectuntur, alij tanquam criminis immunes ſupplicij terrore liberantur, quis non videt flagitioſiſsimo ſceleri, inſidioſiſsimā pacem concedi? Monachi igitur cùm duos è cœtu ſuo *Romam* miſiſſent, *Geruaſium Fordhamium*, & *Richardum Bramtonum*, qui procuratorum vice fungerentur, iiſq;

quattuor (vt appellant) suffraganorũ ecclesiæ *Catuariensis* litteras ad *Papam* dedissent, quibus in litteris totius tumultus historia perscribebatur, tãtùm opibus & gratia valuerunt, vt Maximus Pontifex cognitionem de postulatis Monachorũ contrà ciues *Norwicenses*, ad Antistites *Eliensem* & *Londinensem* diplomate suo reiecerit. Sed *Londinensi* alienissimo tempore, in ipso ferè huius relligiosissimi certaminis initio exstincto, Monachi re infecta, cum *Eliensis* litteris ad sacrosanctum Pontificem denuò *Romam* reuertuntur. Verùm non ita multò post contigit, vt (cùm *Edouardus*, eius nominis primus (pater enim recens obierat) è terra *Sancta* in *Angliam* rediens, in itinere *Romam* venisset, ibiq; honorificentissimè à *Papa* & purpuratis suis exciperetur) Monachi à *Romano* Præsule facilè impetrarûnt, vt totius litis æstimandæ potestas Maiestati Regiæ permitteretur.

Qui demùm deprecante, atque adeò instigante *Rogero Norwycensi* Episcopo, secundùm Monachos sic decreuit.

1. Primùm vt vtrînque in perpetuum inimicitiæ ac simultates omnes, omnium ex animis radicitus exstirparentur.

2. Tum vt ciues ad reficiendam Ecclesiam, & ea instauranda, quæ vel flammæ vis, vel hominum furor diuastasset, millia mercarum tria infrà sex annos persoluerent: videlicet quotannis quingentas. 3. Deinde vt vas aureum septem pondo confestim fieri curent, quod Christi corpori sustinendo, (sic enim Cererem illam suam Papistæ nuncupant) perpetuò deseruiret. 4. Prætereà vt ex quacunque ciuitatis parte collibitũ foret, in cœnobium vltrò, citroq; commeandi potestas detur, portasque vbi velint constituant, dummodò detrimento neminem, aut grauiore incõmodo afficiant. 5. Vltimum fuit, vti proprijs sumtibus

ſumtibus ciues, homines idoneos *Romã* mitterent, qui ſummum Pontificem de tota re certiorem facerent, ciuibuſq; ſuis deuotis iam, & admiſſorum conſcientia conſtrictis, pacem ac veniam demiſsè deprecarentur. Hæc vti ciues præſtitiſſent, Rex eos priſtinæ dignitati reſtituit, magiſtratus reddidit annuos, Senatum, conſilium publicum, omniaq; ea quæ Pater dudum ademerat. Ærarios tamen eſſe iuſsit, vtpote qui ab illo tempore in hodiernum vſq; diem, ad perpetuam eius rei memoriam, quadraginta ſolidos quotannis Regi perſoluerint.

Atque hunc exitum habuit ciuium temeritas: & Monachorum nefandũ ſcelus: qui etſi in vrbe violanda fraudes inexpiabiles concepiſſent: auctoreſque eius tumultus exſiſterẽt: tamen operæpretiũ erit animaduertere, quemadmodũ præſulum iniquitate ſupplicio ſeſe ſubtraxerint, & miſeros ciues in flammam illorũ

tempo-

temporum coniecerint.

Visum est autem nobis sempiternis literarum notis, testata hæc atque expressa ante omnium oculos ponere, vt mali exemplo admoniti, pœnaque deterriti, meliores efficiantur : boni verò in virtutis via quam semel ingressi sunt alacrius insistant. Quæ certè cogitatio longius orationem prouexit, quàm aut opinio tulerit, aut voluntas mea, sed dum omnia nō quo decet iudicio, sed legentium cōmodo metimur, factum est, vt verbosiores fortassis hac in parte quàm par est, exstiterimus. Quapropter his omissis, reliqua eâdem qua instituimus breuitate, persequamur.

Restincto igitur (vt paulò antè memorauimus) hoc funesto fatilique incendio, *Rogerus Skeruyngus* (solutis demùm caducæ carnis vinculis) ex hac fragili turbulentaq; vita migrauit. Post cuius obitum ad *Gulielmum Mideltonum* Archi-

diaconum Cantuarienſem , Pontificius honos deuenit.

Hic Eccleſiam *Norwicenſem*, crudelibus nuper deformatam flammis, reſtaurauit, eamq́; nunquam anteà dedicatam, conceptis ſollenniter de more votis, rege *Edwardo* præſente, multiſq́; regni antiſtitibus, atq; proceribus conſecrauit. Ceſsit è vita anno Pontificatus ſui vndecimo: pridiè Kalend. Sept.

Cui Monachi communi conſenſu *Radulphum* de *Walpoole* ſuffecerunt, qui ſacris inſignibus ab Archiepiſcopo *Ioanne Peckamo*, *Cantuariæ* ſuſceptis, *Norwicenſis* Pręſul factus eſt, anno à Chriſto nato milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo octauo :(& Regis *Edwardi* eius tum nominis primi) ſeptimo. Quā cū annos vndecim prudenter ſatis , ac piè gubernauiſſet, à *Norwicenſi* ad *Elienſem* Epiſcopatum à *Bonifacio Romano* Pontifice euectus eſt. A quo tempore non ita diu ſuper-

ſuperſtes fuit: Etenim ſecundus à tranſlatione (vt loquūtur) annus nouæ dignitatis, vitæque finem fecit.

Idem *Bonifacius* qui *Radulphum* exſtulerat, illumque *Elienſi* (vt modò diximus) Eccleſiæ præpoſuerat, *Ioannem* quendam eiuſdem Eccleſiæ præfectum, *Norwicenſi* pontificatu inſigniuit. Hic diplomata quædam & codicillos de primis fructibus, à *Clemente* Papa impetrauit: Ædiculamq; quandam ad occidētalē cathedralis Eccleſię partem cōſtruxit: quattuorq; ſacerdotes inſtituit, qui inibi Romanos ritus, ſacraq; peragerent. Magnam inſuper aulam & ſacellum in Palatio Epiſcopi, impēſis proprijs exædificauit. Obijt in cœnobio Monachorum de *Folkſtane* iuxta *Doueriam*, anno Domini milleſimo, trecenteſimo, viceſimo quinto, pridiè nonas Iulij.

Inter hunc & *Gulielmum Ayerminum* numerant nonnulli *Robertū Baldockum*,

Regis *Edoardi* Cancellariũ, primarium sanè virum & illustrem. Veruntamen hic Monachorum renuntiatus suffragijs tantùm, cùm eam dignitatem intellexisset, nemini, præterquàm ad Romani pōtificis libidinem ac nutum delatam iri, sponte sua cessit, ne fraudi Monachis foret, quod eum inscio *Papa* (& fortassis inuito etiam) delegissent.

Quapropter *Gulielmus* (is de quo paullò antè mentionem fecimus) paucis interiectis diebus, ex Romani Præsulis auctoritate, episcopalem prouinciam obtinuit. Fama est hunc plusquam anili superstitione implicitum, ducentas libras duobus Monachis dedisse, nimirùm vt illi, & qui in posterum eo munere (quod illi tum fortè habebant) fungerentur (erant autem cœnobio à vinis) perpetuò defuncti memorię, missis & scelestissimis ritibus parentarent. O admirandam illorum temporum cœcitatem: Sperabat videli-

videlicet prudẽtiſsimus pontifex his ne-
fandis peractis ſacris, diuinũ numen pla-
cari poſſe: perindè ac vitiorum omnium
labes, mortalium mentibus ſuffuſæ (ta-
libus tanquam piaculis) puriter expiatæ,
diluerentur. Obijt *Sharingiæ* iuxta *Lon-
dinum*, anno pontificatus vndecimo: &
Cal. Apr. ſexto.

Huic ſucceſsit *Anthonius* de *Beck*, ſa-
cræ Theologię profeſſor, qui cùm *Romæ*
diu in aula ſummi antiſtitis, & in illis põ-
tificijs ſordibus vixiſſet, ſeque ibidem in
ſacrarum rerum nundinationibus per à-
liquot annos quæſtuoſiſsimè exercuiſſet:
facilè tandem ſceleſtus, à ſceleſtiore præ-
ſule, præſul impetrauit, vt eum *Norwi-
cenſi* Epiſcopatui præficiendum curaret.
Nunquam effluxerant illi ex animo ea
quæ *Romæ* dudum didicerat, itaque im-
portunam tyrannidem & immanem in
Eccleſia ſua exercuit, itaque ſe geſſit, vt
nihil illo inſolentiùs vnquam exſtiterit.

Omnem ſiquidem Monachorū in rebus domeſticis adminiſtrādis potētiam infregit, & imminuit, eamq́; totā ad ſemetipſū inſidioſiſsimè tranſtulit, neq; paſſus eſt quenquā munere aliquo defungi, quē nō ad id, ipſe prius deſignauiſſet. Cūq; *Robertus Wincheſleeus Cantuarienſis* Archiepiſcopus, *Norwicenſem* diœceſim (de more) peragrare decreuiſſet, quo ſordes quę huius cōtaminatiſsimi ſacerdotis dominatu in Eccleſiā influxerāt, diſciplina eccleſiaſtica exhaurirētur: apertè reſtitit, cōfirmans, nullubi ſe niſi *Romæ*, reſponſurū, monachoſq; alios ſpe, metu alios ita deuinxit, vt cōiunctis animis ad vim manifeſtā & apertā conſenſerint. Sed diuinitùs cōtigit, vt qui flagitioſā vitā vixerat, non niſi flagitioſiſsimo ſcelere cōciderit.

Etenim veneno à domeſticis de medio ſublatus, ſempiterno nobis terrori debet eſſe, & exemplo, vt ſi quando vitiorū impunita libertate lætemur, irā tamen ſemper diuinā, maximorū quotidiè facinorū

ſpe-

ſpeculatricē ac vindicē pertimeſcamus.

Becko à domeſticis (ita vt diximus) peremto, *Gulielmus Batemannus* iuris ciuilis doctor, *Norwici* natus, indidéq; Archidiaconus, Romanęq; curiæ arbiter & interpres, omniū monachorū ſuffragijs pōtifex declaratur. Huius antiſtitis tēpore, nimirū anno poſt natū Chriſtū ęternę ſalutis authorē. 1348. dira peſtis pernicioſiſſima lue vrbē quaquauerſus peruaſit. Etenī turpis morbi cōtagio per vulgus improuidū ſenſim ſerpēs, horribilem vbiq; mortaliū ſtragē edidit, adeò vt in ciuitate aſsiduis exhauſta funeribus, nemo penitus exſtiterit, ad quem nō ex tāta tabe, aut mœror, aut morbus, aut mors deniq; peruenerit. Fama ſiquidem eſt (religioſis & monachis pauperioribus exceptis) à Calēdis Ianuarij vſq; ad Calēd. Iulij, 57104. homines, ea clade concidiſſe. Enimuerò ingentem peſtem eſſe oportet, & ad memoriam illius tēporis ſemper inſignem,

quæ

quæ tam exiguo ſpatio, tantam hominum multitudinem tam miſerabili interitu deleuerit.

Erat *Batemannus* iſte eccleſiæ ſuæ propugnator acerrimus, adeoque ſe in eius libertate tuenda inuictũ præbuit & magnanimum, vt ne iram quidem Regis, nedum magnatũ minas metueret. Etenim tantum afuit vt eccleſiæ ſuæ conceſſa iura, & conſuetudines, procerũ libidine conuelli aut labefactari ſineret: vt ipſe permultos talia conãtes, cõſtanti ſemper mentis robore compeſceret ac coerceret. Veluti cùm tẽpore quodã Dominus *Robertus Morleius*, famulos quoſdam illius (fortè vt fit) iniurioſius tractauiſſet, & in damarum ſeptis feras quoque nonnullas per luxum atque laſciuiam, iuueniliter confixiſſet: adeò implacabili iracundia mitiſsimus pontifex exarſit, vt nunquam conquieuerit, donec nobiliſsimum adoleſcentem, turpiſsimam pœnam ſubire coegiſſet.

Nudo etenim & capite, & pedibus, cum funali cereo, (quem incẽsum manu magnum tenebat) per plateas (cũctis inspectantibus) ad templum incedere coactus est, ibiq́ue ad altare summum magna corona ciuium circumfusus, conceptis sollenniter votis, pacem diuinam exposcere, & pontificis à se odium ac simultatem deprecari. Quod eò mirabilius videri debet, quandoquidem infenso grauiter Rege, ac planè inuito, neq; id solùm: verùm literis etiam, ac Regijs interdictis id ne faceret imperante: tum carceris interdum pœnam, ac omnium bonorũ amissionem denuntiante, in sentẽtiæ suæ proposito nihilominùs persisteret. Præterea Episcopalem auctoritatem litibus & cõtrouersijs valdè implicatam, & inuolutam expediuit, & à *Clemente* Antistite Romano (eius tum nominis sexto) omnium ecclesiarum *Norwicensium* vacãtium (vt vocant) fructus, sibi ac successo-

ribus suis impetrauit. Quæ contentio inter Præsulem & diœcesim agitatá diu, & forensi iactata strepitu, sic demùm à põtifice Romano repressa, conquieuit. Iurisconsultorum amantissimus fuisse perhibetur, vtpote illorum, quorum è disciplina ipse, totus ad hominum famam, & eam quam consecutus est dignitatẽ profluxisset. Proprijs itáque sumtibus *Cantebrigiæ* collegium exstruxit (eam quam hodiè Trinitatis aulam nuncupant) prędijsque nonnullis locupletauit. Neque hoc solùm, sed illius etiam hortatu, & impulsu, *Gunuylius* quidã sacræ Theologiæ professor, aliam itidem ibidem instituit, & ex suo nomine aulam *Gunuylensem* appellauit: quam nuper *Ioannes Caius* vir omni literarum genere præstans, ac medicinæ scientissimus, suis impensis auctam mirificè, amplificatamq́; illustrauit.

Incidit intereà inter *Angliæ* & *Galliæ* reges, grauis de totius *Franciæ* hęreditatis iure

iure contentio, qua de re cum mittendi essent *Romam* homines idonei, qui pontifici Regis nostri causam probarent: hunc potissimùm Rex deligendum sibi putauit. Quo in munere obeundo *Auinione* mortuus est, anno salutis nostrę millesimo, trecentesimo, quinquagesimo quarto.

Quo sepulto, *Henricus Lancastriæ* dux, qui *Thomam Perceium* comitis *Northumbriæ* fratrem magnoperè dilexerat, ab Antistite Romano, absens, per litteras vehementer contendit, vt eum honorem ei deferendum curaret. Quibus importunissimis flagitationibus breuî perfecit, vt Pontifex ipse (quandoquidem Monachi id facere recusauerant) eundem *Thomam Perceium* Norwicēsis ecclesiæ præsulem constitueret.

Hoc pōtifice peratrox tēpestas & sæuior quàm vnq̄ anteà per id anni tēpus homines meminisset, subitò coorta est, coelū́q;

tam horribili fragore & fremitu intremuit, vt toti pęnè terrarum orbi extrema clades impēdêre videretur. Etenim certantium inter se ventorum tanta fuit rabies, vt transuersis flatibus domibus, ac templis incidentes, celsiora quæq; miserabili ruina prosternerent. Qua procella multis ædium tectis impulsis & euersis, cathedralis Ecclesiæ quoque campanile, eodem turbine disiectum concidit, maximamq; templi partem vicinaque templo ædificia deturbauit & afflixit. Quibus detrimentis resarciendis, non solùm ipse quadringētas marcas dedit, sed à clero etiam magnam pecuniæ summā impetrauit. Decreuit hic quondam decanatus omnes qui propriè ad Ecclesiam cathedralem pertinebant, sacello sanctæ *Mariæ* (vt Iurisconsultorū verbis vtar) appropriare, sed cùm Monachi id neutiquam licere ostendissent, facilè à sententia destitit. Migrauit ex hoc seculo anno ponti-

pontificatus sui decimo quarto. A cuius morte, (id enim vti fieret testamento cauerat) ijs quibus ea cura demandata fuit, defuncti Episcopi nomine, domum & terras quasdam in villis de *Kymerle*, *Caerlton*, *Fowrhow*, *Gromthorp*, & *Wikelwood*, Norwicensis Ecclesiæ præcentori (vt loquuntur) in perpetuum dederunt. Ea nimirum lege, vt Antistitis demortui manes, profanis precibus expiarentur, missæq; funestæ (quo enim alio nomine mortuorum sacra designem nescio) in Cathedrali templo ad illius animæ salutẽ quotidiè conciperentur. Lubet ergo exclamare cum *Lucretio*:

O miseras hominum mentes, ô pectora cœca,
Qualibus in tenebris vitæ, quãtisq; periclis?
Degebãt veteres, quos somnia dira Paparũ
His mersere malis?

Celeriùs opinione omnium defuncti Antistitis fama *Alpes* peruolauit, *Romamque* ad aures superbissimi Pontificis

peruenit. Erant tunc, vt & hodiè ſunt, ſemperq́; fuerunt, *Romani* Præſules, ambitione, & illius intollerandæ potentiæ cupiditate adeò districti, vt intermiſsis ſacrarum rerum ſtudijs, perpetuis ſeſe bellorum tumultibus implicarent. Itaq; ſemper maximis militum copijs circumfuſi, vim & terrorem vicinis vrbibus inferunt, neque vnquam conſiſtere poſſunt, quamdiu aut in inimicitijs perſequiendis, naturæ acerbitas ſtimulos admouet, aut in imperij finibus propagandis nefariæ eos cupiditatis aura prouehit.

Sub hoc igitur *Papa* ſtipendia tum fortè merebat *Spencer* adoleſcens ſanè nobiliſsimus, qui cognita morte Antiſtitis Norwicenſis, *Papam* adit, rogat vt *Henrico* fratri (fortè & hic quoq; aderat) illius prouinciæ pontificatum deferri ſinat. Fit voti compos adoleſcens, fraterq́; confeſtim ex milite Antiſtes creatur. Itaque

protinùs magnis itineribus in *Angliam* contendit, ibiq; a.d. XVII. Kal. Aprilis, anno Domini. 1370. in Ecclesia sua ab Archidiacono Norwycensi consecratus est.

Fit magna mutatio non viri, sed vestis: etenim qui ab ineunte ætate sic vitã instituit suã, vt sese perpetuò militiæ assueuerit, quid mirum si huius menti bellandi semper ardor inexplebilis insederit? Itaq; accepta ab *Vrbano* sexto, inaudita potestate contrà schismaticos (sic appellabantur qui à Pontifice Romano iniuriosiùs tractati, illius imperium aspernabantur,) quarto nonas Maij instructa classe, cum ingenti exercitu, inuito tamen Rege in Belgium traiecit, vbi fusis profligatisque triginta hominum millibus, septem autem interfectis atque concisis, *Dunkirkum*, *Neoportum*, *Burburgum*, *Poringum*, *Grauelingum*, cæterasque maritimas vrbes funestissimis flammis

flammis deleuit. Atque hæ fuerunt illæ pontificię cohortes, ex flore ſcilicet ac robore ſuperſtiſsimorũ hominum delectæ, ſacrati (ſi dijs placet) relligione milites, ac croceis crucibus inſigniti, quorum dux fuit & anteſignanus Epiſcopus *Norwicenſis*, vir equidem ferocia inſigni, atque inaudita ſpiritus immanitate præditus. Qui (vt paulò antè memorauimus) ne Regi quidem ipſi reclamanti, atque adeò per litteras ſæpenumerò ne in *Belgium* tranſmitteret denũcianti, obſecũdauerat.

Nec domi pacatior quã foris fuit: quippè qui Monachis atrox & inexpiabile bellũ indiceret: eoſq; omni iure antiquo, ac libertate priuare conatus ſit: adeò vt per annos quindecim multis vexatos iniurijs, incredibiliter afflixerit. Diù tamen reſtiterunt Monachi, ſed tandem forenſi decertatione fracti, ac debilitati, omnis ille repugnandi feruor ac impetus ita refrixit, vt eò demũm deuentum fuerit, vt

ſponte

ſponte quadringentas marcas antiſtiti dare conſentirent. Huiuſmodi terrenorum tumultuum tempeſtatibus per omnem ferè vitam, tanquam in medio ambitionis mari iactatus, demùm, cùm Eccleſiæ triginta ſeptem annos præfuiſſet, ex huius miſeræ vitæ vinculis euolauit. Vir Marti magis quàm Chriſto conſecratus atque deuotus.

Huic succeſsit *Alexander*, eccleſiæ quõdam *Norwicenſis* Prior, cunctis monachorum ſuffragijs pontifex renuntiatus: ſed Regi inuiſus, qui tantum afuit vt dignitate illa perfrui potuerit, vti per annũ ferè integrum *Windeſoriæ* Rex carceris eum cuſtodia coerceret. Biennio poſt, deprecante *Thoma Arundelio* Archiepiſcopo *Cantuarienſi*, & alijs regni proceribus, priſtinam dignitatem recuperauit. A quo *Glauceſtriæ* conſecratus eſt, anno Domini milleſimo, quadringenteſimo, octauo. Hoc de Pontifice nihil memo-

ria dignum, in Antistitum annalibus reperitur, præterquam quòd illo Ecclesiæ præsidente maxima pars ciuitatis fortuitis perusta flammis deflagrarît.
Obijt sexto pontificatus sui anno, sepultusq; est in ecclesia cathedrali, in sacello beatæ Virginis *Mariæ*, ad pedes *Gualtheri* eiusdē quondā prouinciæ Episcopi.
Illustri familia natus *Courtneius*, vtriusq; iuris peritissimus, ac Oxoniensis Academiæ Cancellarius, rege *Henrico* (eius nominis quinto) vt id fieret magnoperè contendente) *Alexandro* sepulto, cōmuni monachorū cōsensu pōtifex delectus est. Ac nō ita multò post ab Archiepiscopo Cātuariensi, præsente Rege *Henrico Cātuariæ*, in maxima nobilissimorū hominū frequētia, pontificijs fuit velatus insignibus. Nobilitatē generis exornauit decora facies, & erecti corporis celsus honos, quapropter Regi quoad vixit ita charus ac iucūdus exstitit, vt eū semper implica-

tiſsimis regni negotijs intereſſe voluerit. Sed vt optima quęq; (floſculorũ ritu) celeriter defluunt, ſic hũc nobiliſsimũ antiſtitem tũ primũ ad gloriam & dignitatẽ floreſcẽtem; mors immatura (tanq̃ turbine aliquo, aut ſubita tẽpeſtate) peruertit. Etenim in *Normãdia* ſecundo poſt cõſecrationẽ anno acerbiſsimo fato exſtinctus eſt, vndecimo Kal. Septemb. anno Domini milleſimo, quadringenteſimo, decimo quinto. Verùm cadauer perhorificẽtiſsimè in *Angliam* delatũ, *Weſtmonaſterij* inter Regum ſepulchra, tumulo magnificè illatum, conquieſcit.

Pietate, prudentia, mãſuetudine, beneficentia, vitæ integritate, omniq; virtutũ laude redũdauit, *Ioannes Wakeringus*, qui poſt *Courtneium* proximus in Norwicẽſi eccleſia pontifex conſedit. Hic regij ſigilli cuſtos, à Monachis electus fuit (anno ab orbe redemto, milleſimo, quadringẽteſimo, decimo ſexto) & ab *Hẽrico Chichleio*

Cantuarienſi Archiepiſcopo ſacris (vti tũ vulgò videbantur) ornamentis de more circundatus. Horribilis eo tempore tempeſtas Eccleſiam *Romanam* afflixit : ſiquidem tres ſimul Papæ vno atque eodẽ momento, inter ſe de dignitate pontificia inimiciſsimè depugnarũnt. Quorum diræ, exſecrationes, anathemata, pugnę, tumultus, bella, omneſq; intolerandi illius dominatus procellæ, tanto impetu (velut ſæua diuerſorum ventorum rabies) conflixêre, vt totum pęnè terrarũ orbem vehementer concuſſerint. Ideoq; celebratum fuit concilium *Conſtantienſe*, quo *Ioannes* cum multis alijs *Angliæ* antiſtitibus, à Rege miſſus fuit.

Qua in legatione ita boni paſtoris munere perfunctus eſt, vt omnes illi pietatis atq; prudentiæ ſummæ teſtimoniũ perhiberint. Clauſtrum quod hodie in palatio pontificis viſitur, conſtruxit, idque verſicoloribus ſaxis ſtrauit, magnificè

ſanè, & ad oculorum voluptatem eleganter diſtinctis. Demùm perfunctus omnibus huius ærumnoſæ vitæ moleſtijs, deceſsit, humatuſque eſt in Eccleſia cathedrali ante altare Diui *Georgij*.

Gulielmus Alnwyckus legum doctor (& ipſe quoq; regij ſigilli cuſtos) Epiſcopalis imperij dignitatem adeptus eſt, anno ſalutis humanæ. 1426. *Londini* in tẽplo beati *Pauli* ab Archiepiſcopo Cãtuarienſi conſecratus fuit. De hoc nihil memoria dignũ litterarum monumentis proditur, præterquã quòd portas occidentẽ verſùs, in Eccleſia cathedrali, & feneſtrã magnã fieri fecerit, quodq́; decimo pontificatus anno, *Cãtuarienſis* Pręſul eũ à *Norwicẽſi* epiſcopatu ad *Lincolnienſem* tranſtulerit.

Fuit eo tempore in concilio *Baſilienſi* *Thomas Brounus*, antiſtes Roffenſis. Huic omnium conſenſu, abſenti tunc, ac nihil tale exſpectanti, delata eſt Norwycẽſis Eccleſiæ dignitas. Quo ſacris præſi-

dente, contigit vt ciues Norwicenses cōiunctis sensibus, ad subuertendam ecclesiæ libertatem denuò conspirarent. Multa igitur conati sunt, multa in pestem & exitium Ecclesiæ machinati, sed huius Pontificis animi excelsi atq; inuicti, magnitudo ac robur, omnes illorum impetus retardauit atque repressit. Verùmenimuerò cùm nouem iam annos in sede pontificia cōsedisset, vita functus est, exulceratis adhuc ciuium animis, & Ecclesiæ infestis. Anno Domini. 1445. & Regis *Henrici* eius tum nominis sexti, vicesimo septimo.

Quem subsecutus est *Gualtherus Hert*, sacræ Theologiæ professor, cuius grauitati ac cōstantię ascribunt nonnulli, quòd illius prudētia delinita demùm plebe, exacerbatę ciuium mentes conquieuerunt. Cruci sustinendę (talia enim superstitiosa illa tēpora desiderarûnt) templo transuersum pegma fieri fecit: pauimētumq;

Ecclesiæ saxo sternendum curauit. Duo-decim scholasticis *Cantebrigiæ* in hospitio quod tum *Fischwyck* dicebatur (quoad vixit) omnia vitæ necessaria suppeditauit. Cessit è vita decimo sexto Maij, 1472. atque sub pegmate, quod vt antè diximus, cruci sustinendæ construxerat, tumulo conditus est.

Proximi ab illo numerantur *Jacobus Goldwellius*, & *Thomas Ian*, de quibus memoria dignum nihil certè accepimus, nisi quòd alter cùm viginti quinq; annos: vnum alter Ecclesiam rexissent, ex hac luce migrauerint.

Goldwellio tamen pontifice (neq; enim id silentio prætereundum videtur) a.d. V. Kalend. Ianuarij. 1480. per vniuersam ferè *Angliam*, terra tremuit motu tã vehementi, vt celsarum domuum pinnæ, turresq; templorum, tum innumera fumi receptacula (quę suprà ædium culmina tubo atq; calatho attolluntur,) quassu

diuulsa

diuulsa in vias, ipsaq; in tecta corruerent. Prætereà multarum vrbium domus (siquidem longinquus is terræ tremor fuit) pleræq; omnes non sine ingenti incolentium interitu, ruinam traxerunt. Sic vt cunctis pænè in locis prostrata fanorum atque ædium cadauera, miserablilesque villularum strages conspicerentur.

Jano Nixus surrogatur, cuius vitæ nescio quas libidinũ labes vulgi sermo impressit. Etenim illius turpitudo ac impuritates spurcissimæ, in hodiernum vsque diem omnium ferè linguis ac vocibus celebrãtur: adeò vt nemo pęnè sit, ad quem cœci Norwycensis Episcopi fama non peruenerit. Tenebricosissima tamen ætatis illius tempora, ortus præstantissimi Præsulis illustrauit *MATTHÆI PARKERI* Cantuariensis Archiepiscopi: qui nuper ex hoc impuro lacrymabilique hospitio, ad cœlestem & immortalem gloriam auolauit.

1575. XVI. Kal. Iunij.

QVO

QVO DE VIRO dicendũ mihi aliquid hoc tẽpore exiſtimaui, non quod illius dignitas egeat oratione mea, aut ego me eũ eſſe putem, qui tãti viri laudes ſcriptis meis celebrare queam: ſed quoniam res Norwicenſes explicandas ſuſcepi, ſi huius nominis memoriam ſilentio prætermiſiſſem iure reprehẽdendus viderer. Quid enim vel ad ciuium gloriam magnificentiùs? vel ad vrbis ſplendorem illuſtriùs? quàm eius viri nutricem ac alumnam exſtitiſſe, qui ingenio, doctrina, prudentia, probitate, omnibuſq; ſemper maximarum virtutũ ornamentis abũdauit? Habuit profectò ciuitas illa multos quõdam duces, belli gloria inſignes, habuit viros optimarum artium diſciplinis imbutos, habuit Præſules relligionis integritate præſtantes, ſed habuit externos: habuit alienos: non habuit domeſticos, nec in vrbe natos. Itaque factum eſt, vt non tantùm vrbem illi, quantũ vrbs illos

decorauerit. Huic verò *Norwici* honestisſima ſtirpe orto, vrbs illa contigit veluti altrix dignitatis ſedes: cui ſicut adoleſcẽs, gloriæ ſemper fuit & honori, ita quã ſenex meritis adeptus eſt dignitatem, ad ſempiternum patriæ nomen, & amplitudinem tranſfudit.

Ac ne illud quidẽ vereor, ne velle fortè videar cuiuſquam in aures verborũ blãditijs influere: præſertim cùm & meæ ſẽper ab ineunte ætate, vitæ ſuſceptæ rationes, has ineptias reſpuerint, & omnes, quorũ mentes inuidia non ſunt & maleuolentia ſuffuſę, multo illi maiora, & ampliora ijs, quæ ego dicendo conſequi poſſum, virtutum teſtimonia tribuerint.

Quanquam certè nõ ignoro quàm petulanter, ne dicã ſceleratè & impiè, in hũc eximiæ virtutis virũ improbæ plebis, rumor acerbitatis & maleuolẽtiæ ſuæ virus profundat. Sed enim, ecquis viuit mortaliũ cuius ad laudes nihil allinierit inuidia?

Num

Nũ quos fortes viros? quos claros? quos de republica benè meritos reminiſci poſſumus, popularis quos leuitas, & circumuolitantes fabulæ nec viuos læſerint, nec mortuos perſtrinxerint? Multæ ſunt (vt ait poeta neſcio quis) inſidię bonis: virtutiſq; comes (corporis vt vmbra) inuidia: porrò principibus viris aduerſaria ſemper fuit & infeſta vulgi temeritas: tum optimi cuiuſq; vita facinoroſorum perpetuò linguis patuit atq; libidini. Cæterùm qui cũctis mortalibus in hoc magno malorum mari, ad bonam famam bonorum (quæ ſola verè gloria nominari debet) vela dantibus, odij, ſimultatis, inimicitiarũ, & inuidię reflantes veluti venti ac turbines cõcitari ſolẽt: ij ſi huic vni tãdiu in his turbulẽtiſsimis offẽſionũ fluctibus iactato, ac iam pænè portum ingreſſo inciderũt, nũ cui mirũ videri poteſt? Perindè ac ſi magno, & deuexa iã ętate viro, & terrena oĩa infrà ſe habẽti, & contẽnenti,

dum nullos pro ſuis labores & pericula defugeret, dum curioſorum, atq; omnia perturbare cupientium leuitatem, grauitate ſua perfringeret : dum redundantes nonnullos, & immoderata licētia ſuperfluentes, reprimeret: dum quorundā hominum (nouitati atq; ineptijs indulgentium) impetus & conatus nefarios legū laqueis irretiret : deniq; dum omnes curas, & vitæ rationes omnes, ad Chriſti gloriam, & Eccleſiæ commoda conuerteret: illud vitio verti debeat, quod popularis iracundiæ & maleuolentiæ tempeſtatem deuitare nequierit. Quaſi verò id aut optarît vnquam, aut ſperarît ſagaciſſimus ſenex, & planè veterator in communi vita : aut quas inuidiæ, & offenſionū acerbitates in hoc terreſtri exilio pro Chriſti gloria ſuſceptas, mortalis pōtifex negligeret, eas nunc demùm vita lapſus, immortalis, & inter cœlites æternùm aſcriptus ciuis reformidet.

Quamob-

Quamobrem tantum abest vt assentãdi crimen reformidem, quòd huic clarissimo viro, & licet suo, nec Reipublicæ tamẽ nec nostro tempore exstincto seni, debitũ probitati præconium scriptis impertiuerim meis, vt certè nisi id fecissem, sceleris aut inscitiæ ignominiã mihi subeundã existimarem. Nam cùm Deus optimus maximus, huic præstãtissimo presuli hanc mentem dederit, vt in omni sua vita preter virtutẽ, ac pietatem nihil adamauerit, sceleratũ eum sanè esse oportebit, & ab omni prorsus humanitate auersum, qui tam claro & illustri viro virtutũ ornamenta inuiderit? Quis enim illo aut morum sanctitate illustrior vnquàm exstitit? aut vllo genere laudis præstantior? Quàm laudabiliter se gessit in omni ætate? quàm constanter? quàm piè? quo maximarum semper artium desiderio flagrauit? quo virtutum ardore? quàm admirabili, ac pænè diuino

Cantebrigiæ diu vixit, liberalibus disciplinis vehementer deditus: & ita vixit vt in illo maximorum ingeniorum celeberrimo theatro, cunctos industriæ ac eruditionis admiratione commouerit. Fuit posteà tempore Regis *Henrici* (principis inuictissimi) in aula, & *Annæ* Reginæ à sacris, quid illo prudentius? quid sanctius? quid humanius? quid non modò in studijs, in moribus, in conuictu, in sermonibus, sed in ipso planè aspectu iucundius? Quis fuit quem non fama tantarum virtutum incenderit? Quis denique qui non intimis eum sensibus dilexerit?

Delatus est illi *Stokensis* decanatus, ac non ita multò post *Lincolniensis*; quo in munere fungendo, cùm incomparabili pietate, singularē humanitatē coniunxit. Nam & frequenter concionando multorum mentibus sanctitatis amorem infudit, & rem familiarē benignè largiēdo misero-

miserorum inopiam subleuauit. Vndè factum est, vt quam sacrarum literarum studio consecutus est scientiam, eam vita magis ac moribus, quàm oratione, aut verbis expresserit.

MARIANA tẽpora cõsecuta sunt (tẽpora omniũ quę nostra vidit ætas calamitosissima) cũ rege *Edouardo* omniũ regũ optimo, crudeli funestoque fato extincto, *Mariæ* peruersitas institutã à patre, & fratre Christianæ relligionis disciplinã peruertisset, & Romanorum ritus ac sordes denuò in ecclesiam inuexisset. Enimuerò tũ virũ optimũ omni ecclesiastico munere priuatũ, cunctisq; fortunis exclusũ, graues cõmuniũ temporũ casus perculerunt. Quid igitur? nũ quis eũ fracto vidit animo ac debilitato? nũ qua sceleris aut superstitionis labe respersum? Nihil minùs. Itaque in ijs rerũ asperitatibus, cũ Romanorũ scelus, nefãdis ritibus cũcta coinquinasset, omnesq; boni, cæde, flammam

flammam & horrenda quæque metuerent, ita aduersos temporum fluctus excepit, vt & omnem illam immanem Papistarum rabiem prudenter deuitaret, & se tamen semper ab impietatis lue purum immunemq; conseruaret.

Moritur intereà Regina, cui succedente illustrissima sorore *Elyzabetha*, subuersis omnibus superstitionum portentis, atque sublatis, pristinum Ecclesia decus recuperauit. Tum verò huic amplissimo Præsuli, non defuere diu quæ nunquam sperauerat, multò minùs optauerat tãtis debita virtutibus præmia. Nam cùm ita viueret, vt omnes semper spes in vno Deo defigeret, cæteraq; quæ tantoperè suspiciunt homines, & admirantur, perindè ac caduca & inania negligeret: ita manauit fama de admirabili eius prudentia, temperantia, doctrina, cæterisque virtutibus, vt ad aures demum Regiæ Maiestatis accederet. Noluit illa pati

diuti-

diutiùs iacere, tantam, & tam excellentem, in omni genere virtutem. Itaq; protinùs eum non petẽtem, non ſperantem, propè etiam recuſantem, ad Cãtuarienſem Archiepiſcopatum euexit, nimirũ vt in ampliſsimo munere ampliſsima virtus, campum haberet in quo commodius poſſet excurrere.

Parem itaque iam propè voluntati facultatem nacta præſtans naturæ bonitas, omnem illam protinùs effudit, quæ intimis ſemper infixa ſenſibus inſedit humani generis iuuandi cupiditatem. Ab hoc ſtudio fluxerunt illa (quæ vtinam tam imitarentur multi, quàm cupiunt, & laudant omnes) in conſilijs grauitas, in Eccleſiæ muneribus obeundis ſedulitas, in tractandis rebus prudens cõſiliorum integritas, nihil in poteſtate inſolens, nihil ſublime, nihil in opum abundantia diſſolutum, ſed arctiſsimis cuncta temperantiæ vinculis aſtricta. Hinc illæ diurnæ,

nocturnæq; curæ in optimarum rerum cogitatione defixæ: hinc eruditorum hominum quotidiani complexus: hinc rei literariæ amor incredibilis: hinc in claris fouendis ingenijs excellens liberalitas: hinc Antiquitatis tanta notitia: hinc affectæ iam pæne ætatis insignis authoritas: hinc deniq; omnia illa quæ per sedecim ferè annos luxerunt inauditæ virtutis & ingenij ornamenta.

Iam verò illa quanta sunt? In summa fortuna summam tamen humanitatem exhibere: neminem aditu, neminem congressu, sermone neminem excludere: rebus aduersis ac calamitate pressis opem ferre, Christi profugos misericordia prosequi: Gallos, Hispanos, Belgas, Venetos, tam viros quàm fœminas omnium rerum inopes ac egenos singulari caritate complecti: Neq; hoc solùm sed annuã insuper nõnullis peregrinis stipẽ dilargiri, alios domi suæ liberalissimè sustentare,

stētare, omnes benificētia, & facultatibus iuuare: adeò vt nullus pænê sit quem vel fortunæ calamitas vehemētiùs affligeret, vel iniqui temporis procella peruerteret, cui non aliquid opis & auxilij contulerit.

Quid hic commemorem quos quantosq; labores ac sumptus in antiquissimorum scriptorum codicibus conquirendis exhauserit? quot libros vel hominum incuria vel temporū calamitate corruptos, typis quā emendatissimos peruulgari fecerit? quemadmodum Academiam *Cātebrigiensem* bonarum omnium disciplinarū matrē impensis proprijs ornauerit? quàm elegāti muro scholas publicas præcinxerit? quanta sacrorum voluminum multitudine bibliothecam nuper instruxerit? quibus deniq; beneficijs Corporis Christi collegium (cui ipse quondam multis abhìnc ānis præfuit) illustrauerit? Sint hæc in illius laudibus minima: non quòd si spectētur singula, maxima videri

non debeant, ſed ſi ad illa quę dudum dixi, mentem conuerteris, multa & maiora & clariora videbis, quorũ lumine hę virtutes, ſicut luce ſolis ſydera, obſcurantur.

Atq; his tantis ſplendidiſsimarum virtutum ornamentis, cùm omnis anteacta ætas redundaret, tantum abeſt vt ſe illarũ intuitu, elatius efferret, aut popularem auram, & vulgi rumuſculos ardẽtius cõcupiſceret, vt ab aſpectu ſe pænè mundi & mortalium oculis ſubducens, omnia illa veluti inania ſeculi deliramenta contemneret.

Siquidem domeſticis otij ſui finibus cõtentus, terreſtrium tumultuum expers vixit, non tam comitatu ſtipatus famulorum ſuorum honeſtiſsimo (quos habuit ſanè quâmplurimos) quàm optimarum cogitationum ac virtutum cohorte (quæ ei ſemper comites fuerũt & adminiſtræ) circumſeptus. Itaque hoc conſecutus eſt, vt cùm gloriæ cauſa nihil fecerit, incredibili

bili tamen apud omnes gloria circũfluat.

Hæc igitur intueantur adoleſcentes, qui patriæ, qui hominibus iuuandis, qui verę laudi, qui gloriæ, qui Deo deniq;, vitæq; perenni, non deſidię, non ſomno, nõ delitijs, aut vitæ huius breuiſsimis inanibuſq; oblectamentis natos ſeſe arbitrantur. Ad hæc ſe ſtudia conuertant: talium virorũ facta imitanda ſibi proponant: horũ exemplis atque adeò veſtigijs inſiſtant. Hæ ſunt veræ laudes, quas nulla delebit obliuio: hic ſplendor perpetuus, cuius memoriam anni conſequentes excipient, & obſtupeſcent: hæc certiſsima virtutum decora: quæ omnium & litteris & linguis celebrabuntur.

Atq; hunc in finem iſta à nobis breuiter decurſa ſunt, nimirum vt huius illuſtriſsimi Archiepiſcopi exemplo, hominum mentibus veluti faces ad virtutem admouentes, quàmplurimi (ſi fieri poſſet) ad eius ſtudium incenderētur. Quæ

quidem sapientibus haud iniucunda futura scio, ineptis autem & maleuolis, suspecta videbuntur fortassis, & inuisa. Verùm quid fieri expediat non vulgi arbitrio nos, sed prudentium semper iuditio, metiri consueuimus: & optimorum authoritate contenti, insipientium voculas, & maledicta cõtemnimus. Quæ cùm ita sint, ad historiam vnde paulisper deflexímus denuò reuertamur.

Defũcto ergo *Richardo Nixo, Gulielmus Ruggus* surrogatur anno salutis humanæ. 1536. De quo viro nihil proditum memoriæ, præterquã quòd extremo sui pontificatus anno Norwycenses (Ketto quodam duce) conspirantes, hostilia cõtra maiestatem regiam arma induerent. Qui quidem maximis perditissimorum hominum gregibus conflatis, tantas tragœdias excitarũnt, totam vt pænè *Angliam* eo motu concuterent. Quem tumultũ quoniam nos vno volumine cõ-

plexi ſumus (quod cum iſto libello coniunximus) eò lectorem harum rerum cupiditate flagrantem remittemus. Quo autem iudicio id fecerimus, huius eſt neque temporis, neque inſtituti commemorare: conſilium certè fuit eius coniurationis caſus omnes atque euenta explicare, plenamq́ue & perfectam Norwycenſis tumultus hiſtoriolam poſteris relinquere: quæ perpetuò cunctis, vitæ dux, & magiſtra foret, vt quo illi corruerent ſcelere cernentes perfidiam omnem, & proditionem (authoribus exitioſam ſemper & fatalem ſuis) perhorreſcerent. Legant igitur qui volent, & diligenter animaduertant, quæ tandem prę̨mia homines pernicioſiſsimi pro ſcelere tanto, atq; patrię perturbatione conſecuti ſunt.

Ruggo proximus fuit *Thomas Thurlbeius*, legum doctor, à VVeſtmonaſterienſi epiſcopatu, ad Norwicenſem (vt lo-

quuntur

quidem ſapientibus haud iniucunda futura ſcio, ineptis autem & maleuolis, ſuſpecta videbuntur fortaſsis, & inuiſa. Verùm quid fieri expediat non vulgi arbitrio nos, ſed prudentium ſemper iuditio, metiri conſueuimus: & optimorum authoritate contenti, inſipientium voculas, & maledicta cõtemnimus. Quæ cùm ita ſint, ad hiſtoriam vnde pauliſper deflexímus denuò reuertamur.

Defũcto ergo *Richardo Nixo, Gulielmus Ruggus* ſurrogatur anno ſalutis humanæ. 1536. De quo viro nihil proditum memoriæ, præterquã quòd extremo ſui pontificatus anno Norwycenſes (Ketto quodam duce) conſpirantes, hoſtilia cõtra maieſtatem regiam arma induerent. Qui quidem maximis perditiſsimorum hominum gregibus conflatis, tantas tragœdias excitarũnt, totam vt pænè *Angliam* eo motu concuterent. Quem tumultũ quoniam nos vno volumine cõplexi

plexi ſumus (quod cum iſto libello coniunximus) eò lectorem harum rerum cupiditate flagrantem remittemus. Quo autem iudicio id fecerimus, huius eſt neque temporis, neque inſtituti commemorare: conſilium certè fuit eius coniurationis caſus omnes atque euenta explicare, plenamque & perfectam Norwycenſis tumultus hiſtoriolam poſteris relinquere: quæ perpetuò cunctis, vitæ dux, & magiſtra foret, vt quo illi corruerent ſcelere cernentes perfidiam omnem, & proditionem (authoribus exitioſam ſemper & fatalem ſuis) perhorreſcerent. Legant igitur qui volent, & diligenter animaduertant, quæ tandem pręmia homines pernicioſiſsimi pro ſcelere tanto, atq; patrię perturbatione conſecuti ſunt.

Ruggo proximus fuit *Thomas Thurlbeius*, legum doctor, à VVeſtmonaſterienſi epiſcopatu, ad Norwicenſem (vt loquuntur

quuntur

quuntur) translatus.

Quem virum si ingenij, prudentię, grauitatis, consilij laudibus priuare conarer, amēs certè videri possem, præsertim cùm eas illi naturæ atq; industriæ dotes oratione præriperem mea, quas semper huic (vno propè cōsensu) vniuersi tribuerint. Verùm enimuerò istuc in illo si non magnopere admirandum, at certè dolentiùs deplorandum fuit, quòd cùm vir talis, ac tātus exsisteret, omnes nihilominùs mētis atque ingenij neruos ad Romani Pōtificis gloriam illustrandam conuerteret. Cuius tam acerrimū se propugnatorem præbuit, vt *Maria* defuncta, honores potiùs omnes, quàm errores deponere maluerit. Vno se scelere commaculauit, quod quidem nō patiar silentio pręteriri. Etenim cùm gloriosissimus Iesu Christi martyr *THOMAS CRANMERUS* (Cantuariensis quondam Archiepiscopus) vir quo nihil sol cōspexit vnquam

quam illustriùs) summo illũ amore, gratia, beneuolentia complexus, multis ipsum sibi beneficiorum vinculis (quibus eum astrinxerat arctissimis) deuinxisset, nefariæ questioni quæ vitæ integerrimi pontificis constituebatur, nõ interfuit solùm, verumetiam quod multò sceleratiùs est, & ad eius facinoris memoriã diuturniùs, cum *BONERO* (cruento illo christianorũ Busiride) crudelissimè presfuit. Quod facinus siue volens admisit, siue inuitùs, necesse est omni se vituperio dignum fateatur, qui presulem tanto honore, eruditione, prudentia, pietate præstantem, dignitatis etiam suæ authorem, & (quod caput est) innocentem, sententia sua perfidiosissimè opprimeret: illiq; qui eum omnibus in rebus fulsit, ornauit, sustinuit, cuncta (quantum in se fuit) pristini decoris insignia detraheret. Tantũ autem abest vt aut temporis, aut necessitatis excusatione istius criminis labem ac

inuidiam à se deprecari potuerit, vt potiùs meo iudicio nominis sui famam in æternũ beatissimi martyris sanguine cruentarit. Nam quòd fœdo illo atque flagitioso die lachrimas profudisse dicitur, vtiq; hæ non tam testes doloris quàm cõscientiæ indices exstiterunt. Quanquam quid mirum si vel mentis angor, & cõsciẽtiæ solicitudo: vel nobilissimi & optimi de se meriti senis misericordia, illi qui vultum illũ tum verè diuinum cõspexit, & præsens (quod aiunt) præsentem contemplaretur inuitissimo (& quod credere fas est) magnopere reluctanti, lachrymas expresserit, pręsertim cùm mihi istęc scribenti, atque illius gloriosissimi Antistitis casum longo iam post temporis interuallo recordanti, subitò exciderint. Quid enim illo homine vixit vnquam in terris sanctiùs? quid innocentiùs? quid humaniùs? quid omni laude, gloria, honore, immortalitate digniùs?

Cæterùm hoc nescio quo fato *Thurlbeio* contigit, vt quamuis in optimũ Pręsulem ingratus nimis atq; beneficiorum omnium immemor exstitisset, *MATTHÆVM* tamen *PARKERVM* Cantuariæ quoq; Archiepiscopum (insigni certè probitate virum) non minùs erga se clementem atque propitium expertus fuerit. Nam cùm exstincta *Maria* orbis reipublicæ subitò conuersus foret, ac *Thurlbeius* dum pertinaciter nimis immanem Papæ tyrannidem tueretur, vnà cum alijs antistitibus omni exclusus honore (erat autem tum temporis Episcopus Eliensis, & defunctæ reginæ à cõsilijs) in Turrim Londinensem conijceretur, facilè à clementissima Regina quidã amici eius impetrarûnt vt domi apud Pontificem esset. Vbi cum *Boxallo* (qui *Mariæ* quoq; à secretis fuit) diu certè vixit, cùm interim præstantissimus Præsul in maximis occupationibus nũquam

salutis tamen illorum curam intermitteret, verùm omnes ingenij mãsuetudinis, & industriæ machinas adhiberet, quo animos illorum pessimarum superstitionũ spinis ac sentibus expediret. Sed altis defixæ radicibus, adeò funditùs inhęserant, vt nullius certè (quod deflendum fuit) ingenio exstirpari potuerint. Lamhithi obijt anno post natum Christum millesimo quingentesimo septuagesimo, in domo Archiepiscopi Cantuar. & in ecclesia Lamhithensi sepultus est.

Thurlbeio (ita vti suprà diximus) ad Eliensem episcopatum euecto, *Iohannes Hoptonus* sacræ Theologiæ professor, succesit, anno Domini. 1554. De quo hoc tantùm perscriptum inuenio, quòd cùm annos quattuor Norwicensem rexisset ecclesiam, eodem quo *Maria* regina huius molestisimis vitæ ærumnis perfuncta obierat anno, ipse quoque repentino (vt nonnulli suspicantur) dolore

percul-

perculsus interijt.

Vltimus ordine, sed meritis princeps, fuit reuerendus in Christo pater *D. Jo. Parkhurstius*, clarissimus & spectatissimus vir, qui quotquot ante illũ Norwici exstiterunt Pontifices, vnus ferè omnes virtutis laude superauit. Tempore *Mariæ* reginæ, multa passus est, grauissimisq; iactatus periclis: ex quibus deinceps Dei clemẽtia, ad eam (qua dudùm fruebatur dignitatem) emersit. Etenim anno tertio Reginæ *ELIZABETHÆ*, præsul Norwicensis factus, ita vixit vt omnes in illius vita ac moribus expressã veri Pontificis imaginem intuerẽtur. Quanta autem doctrina, iudicio, prudentia, ingenio sit, semperq; fuerit, quã subtili, quã acuto, etsi neminẽ qui illũ nouerit ignorare arbitrer, tamen ex illius scriptis manifestò deprehẽdi queat. Obijt Norwici anno salutis humanæ suprà millesimum, quingentesimo septuagesimo quarto.

Hactenùs Vrbis initia, atq; incrementa, res gestas Norwicensium, & Præsulum vitas, qui Ecclesiæ præsiderunt, breuiter explicauimus. Restat nũc vt (quod vltimo nos loco facturos spopondimus) Præfectorum vrbis, quos Balliuos nuncupant, tum Prætorum, atque Tribunorum plebis, (quos Vicecomites appellant) nomina subiungamus. Quæ vbi notis atque figuris (pro temporum ratione aptè adhibitis) distinxerimus: huic tandem volumini finem imponemus.

Eodem itaque iure (vti suprà memorauimus) vtuntur Ciues Norwicenses, ijsdemq́ue ritibus atque institutis in Ciuitate gubernanda sua, quibus Londinenses vtuntur: Prætoremq́; (Maiorem ipsi nuncupãt) Regis permissu quotannis deligunt: cui (quemadmodum Londinensi) more perantiquo atq; solenni gladius præfertur.

Diu tamen, sicutì quõdam Londinum quoq;

quoque, cæteræq; celebriores huius Insulæ Ciuitates, Præfectos seu Vicomagistros habuêre suos (nostra lingua Balliuos appellamus) cæterùm anno millesimo, quadringentesimo tertio, is administrandæ ciuitatis ordo primùm immutatus est, isq; quem nunc retinent institutus. At Balliuorũ nomina ne fortè delicatioribus fastidiò sint, prætereunda putaui: Prætorum verò & Vicecomitum, quandoquidem legentium plærisque (perindè vt obsoleta nimis atque plebeia) minus præbitura voluptatis existimem, breuiter summatimque, sicuti in fastorum codicillis antiquitùs perscripta inueniuntur, demonstrabo.

NOMINA

NOMINA PRÆTORVM (QVOS Maiores vocant) & Vicecomitum Nor-vvicensium ab anno primo Henrici quarti ad decimum sextum Elizabethæ Reginæ.

Anni Domini.	*Anni Regum.*	*Anni Pōtificum.*	*Balliua seu Præfectorum Vrbis nomina ad.4.annos.*	
1309	*Anno primo Hen.4.*	*An.29.H. Spencer Pō.*	VValterus Daniel.Rob.Dunstan.Rich.VVhite.G.Eton.	
1400	2	30	Rog.Blickley. Barth.Blackney.Tho.Gerrard.H.Skeyt.	
1401	3	31	Io.Daniel.Edm.VVarner.G.Aplyard.Gul.Euerard.	
1402	4	32	Rob.Hunwoorth.Io.Harlston. Gul.Sedman. Io.Coppin.	
1403	5	33	*Guliel. Applyard.*	*Rob.Brasier. Iohannes Daniel.*
1404	6	34	*Guliel.Applyard.2.*	*Sampson Barker. Io.Skie.*
1405	7	35	*Guliel.Applyard.3.*	*Io.Harleston. Rich.Spurdance.*
1406	8	36	*Gualter.Daniel.*	*Edmundus VVarner.Rich.Drue.*
1407	9	*An.primo Alexādri.*	*Ioannes Daniel.*	*Thomas Garrard. Io.VVurlyke.*
1408	10	2	*Edmund.VVarner.*	*Thomas Parslet. Io.Bixley.*
1409	11	3	*Gualterus Daniel.2.*	*Gualt.MoZley. Io.Manning.*
1410	12	4	*Robertus Brasier.*	*Ioannes Scotham. Gauf.Audley.*
1411	13	5	*Gul.Applyard.4.*	*Ioannes Leuerech. Io.VVake.*
1412	14	6	*Gul.Applyard.5.*	*Rich.VVhite. Io.Grunthorpe.*
1413	*Anno pri. Henrici.5.*	*An.1.Ric. Courtney.*	*Richardus Drue,*	*Guliel.Sedman. Rob.Lussielde.*
1414	2	2	*Ioannes Bixley.*	*Thomas Cock. Henricus Raffman.*
1415	3	*An.1.Ioā VVakering*	*Ioan. Manning.*	*Rich.MoZley. Thomas Occle.*
1416	4	2	*Henricus Raffman.*	*Ioannes Asgar. Ioan.Miche'.*
1417	5	3	*Ioan. Daniel.2.*	*Gul.Roose. Hen,Iacques.*
1418	6	4	*Gul.Applyard.6.*	*Robertus Baxter. Io.Cambridge.*

HOC anno nefandam diri facinoris societatem contrà regem ineunt, Ioannes Holandius dux Excestriæ. Io. Montacut Sarisburiensis, Tho. Cantij, Hugo Spencerius Glocestriæ comites, nimirum vti regem ludorum statuto die, Oxonij, de improuiso opprimerent, sed detectis insidijs omnes perfidiæ pœnas luerunt. Nam Cantianus, & Sarisbiriensis ad Cestriam quo confugerant, interfecti sunt, Dux verò in Estsexia comprehensus securi percutitur.

2 *Hoc anno atrox pugna Salopiæ fuit, in qua interemtus est Tho. Perceius comes VVigorniensis, qui contrà regem conspirauerat: Henricus autem comitis Northumbrorum filius, multiq; alij capti vltimo supplicio afficiuntur.*

5 *Hoc anno naualis pugna fuit inter Anglos & Britones, sed Britones incensis ac depressis nauibus pænè omnibus fusi, profligatiq; sunt.*

6 *Hoc anno fuit Monomachia Londini in Smythfield, inter Edmundum Cantij comitem, & Marrensem comitem Scotum, quo in duello Anglus Scotum magnificè superauit.*

8 *Hoc anno Richardus Scrup Archiepiscopus Eboracensis capite ob initã contrà regem coniurationem Eboraci plectebatur, ac non ita multò post Comes Northumbrorum, & Dominus de Bardolf, multiq; alij (qui contractis multis tam Anglorum quàm Scotorum millibus, regi bellum inferre decreuerant) tumultuaria pugna in agro Eboracensi deuicti, confestim capti sunt, Eboracumq; perducti, ibiq; capitibus mulctati.*

9 *Hoc anno tanta erat frigoris vis, vt per quindecim hebdomadas, cuncta continuo astricta gelu obriguerint.*

14 *Hoc anno rex Hierosolymam proficisci decreuerat, verùm repentino morbo implicitus, annũ agens quadragesimũ sextũ, ex hoc seculo migrauit.*

1 *HOC ANNO Robertus Stuartus, vnicus Iacobi Regis Scotiæ filius ab Anglica classe capitur, quo ex casu tãtũ pater doloris accepisse fertur, vt infra paucos dies postquam id accidisset, vehemens eum luctus ac mœror exstinxerit. Eodem etiam anno maxima pars ciuitatis Norwycensis repentinis ignibus deflagrauit.*

2 *Hoc anno legati ad Carolum Regem in Galliam mittuntur, qui regnũ Franciæ Edoardo tertio, ac posteris Angliæ Regibus debitum, repeterent: verùm Carolus adeò regem nostrum contemsit, vt per iocum ac ludibrium doliolum ad ipsum lusorijs pilis repletum per legatos suos transmiserit: cuius tamen petulantiæ Gallum non ita multò post magnoperè pœnituit.*

Anni Domini.	Anni Regum.	Anni Pōtificum.	Maiores.	Vicecomites.
1419	7	5	Gual. Daniel. 3.	Hen. Pecking. Io. Scothan.
1420	8	6	Rich. Spurdance.	Thom. Ingham. Rob. Asger.
1421	9	7	Gul. Sedman	Gu. Niche. Symon Cooke.
1422	An primo Henrici. 6.	8	Io. Manning. 2.	Io. Gerard. Tho. Daniel.
1423	2	9	Io. Daniel. 4.	Io. VVrightus. Io. Hodkins.
1424	3	10	Thomas Baxter.	Guliel. Gray. Petrus Brasier.
1425	4	An. 1. Gu. Anwyck.	Tho. Inghaym.	Tho. VVeybie. Rob. Chaplein.
1426	5	2	Io. Asger.	Io. Copping. Io. Gleder.
1427	6	3	Tho. VVetherby.	Io. VVylby. Rich. Pilbye.
1428	7	4	Rich. Mozley.	Io. Alderford. Gregor. Draper.
1429	8	5	Robertus Baxter. 2.	Gul. Iselham. Io. Sypater.
1430	9	6	Io. Cambridge.	Rob. Toppys. Io. Penningus.
1431	10	7	Tho. Ingham. 2.	Gul. Ashwel. Tho. Grafton.
1432	11	8	Tho. VVitherbey. 2.	Io. Dunning. August. Bang.
1433	12	9	Rich. Spurdance. 2.	Rob. Langley. Gul. Hempsted.
1434	13	10	Io. Garrard.	Rogerus Boten. Tho. Ball.
1435	14		Robertus Toppys.	Edmund. Breton. Petrus Roper.
1436	15		Rober. Chapleyn.	Rich. Brasier. Gualt. Crump.
1437	16	An. primo Th. Brown.	Io. Cambridge. 2.	Symon VValsoker. Clemens Fishm
1438	17	2	Io. VVellys gubernat.	Gualt. Eton. Io. Lingford.
1439	18	3	Io. VVellys. Custos.	Gualt Eton. Io. Lingford.
1440	19	4	Io. Clyftō mil. custos.	Io. Brosierd. Io. Spicer.
1441	20	5	Io. Clyfton. Custos.	Io. Gosleyn. Hen. Styrmyn.
1442	21	6	Gul. Hempsted.	Tho. Aleyn. Robertus Seygrym.
1443	22	7	Guliel. Ashwel. 2.	Io. Intwood. Rob. Alleyn.
1444	23	8	Robertus Topys. 2.	Io. Brosiard. Rob. Spicer.

3 *Hoc anno Richardus Cantebrigiæ Comes, Dominus Scruppus, & Thomas Graius, mortem Regi optimo nefariè machinantes ad Southamtonensem portum in conspectu Regis, regni procerum, & totius exercitus, perfidiæ pœnas dederunt.*

4 *Hoc anno nobilis ad Dagincurtum pugna commissa fuit, quo in prælio flos pænè omnis & robur Gallicæ nobilitatis interijt.*

5 *Hoc anno . a. d. VI. Kalendas Augusti, cum ingenti nauium classe Rex in Galliam traijcit, qui quaquauersum incedit, captis omnibus vrbibus, munimentis, atque castellis, Gallo fuso victoriæ decus mirificè propagauit.*

6 *Hoc anno Rotomagum (opulentißima Galliæ ciuitas) obsidebatur, & tandem per deditionem in potestatem Regis nostri peruenit.*

7 *Hoc anno inter nostrum & Franciæ Regem fœdus initur: quòd matrimonio Catherinæ (Caroli filiæ) quæ Henrico Regi nupserat, firmatum fuit.*

8 *Hoc anno Catherina ad VVyndesorium castrum filium enixa est, qui patris nomine Henricus sextus appellabatur: ac non ita multò post Rex Angliæ fuit. Etenim eodem anno pater iniquo fato exstinctus occidit, tricesimo sexto ætatis anno, vir omni maiestatis regiæ splendore circumfluens.*

1 *HOC ANNO Carolus Gallorum rex vita functus est, à cuius morte confestim vtriusq; regni proceres Henricum sextum Angliæ regem, communi omnium consensu Regem quoque Galliæ renuntiant.*

2 *Hoc anno Dominus Rogerus Mortimerus læsæ maiestatis conuictus, proditorum communi supplicio afficiebatur.*

3 *Hoc anno grauis incidit contentio inter Bedfordiæ ducem & VVintoniensem Episcopum.*

9 *Hoc anno Rex Parisijs coronatur.*

14 *Hoc anno diem obijt supremum Dux Bedfordiæ, vir tam pacis laude quàm belli gloria insignis, cuius morte res nostræ mirificè perculsæ atq; afflictæ, tandem funditus conciderunt.*

17 *Hoc anno ad quadriennium ciuitas Norwycensis libertate priuata, omne magistratuum ius amisit.*

21 *Hoc anno restituta denuò libertati fuit: Eodemq; anno Londini ictu fulminis Templum Diui Pauli deflagrauit: verùm ciuium industria ignis celeriter restinctus fuit.*

Anni Domini.	Anni Regum.	Anni Episcopori.	Maiores.	Viccecomites.
1445	24	9	Io. Clyfton.	Io. Intwod. Robertus Alleyn.
1446	25	an. 1. Gual. le Hart.	Guliel. Aſhwel. 3.	Io. Intwod. Robertus Alleyn.
1447	26	2	Thomas Catworth.	Io. Intwood. Robertus Alleyn.
1448	27	3	Thom. Catworth. 2.	Robertus Furbuſher. Io. VVighton.
1449	28	4	Georgius Draper.	Robertus Brown. Io. Droll.
1450	29	5	Thomas Alleyn.	Io. Chyttock. Robertus Machin.
1451	30	6	Radulphus Seygrym.	Guil. Barley. Io. Gylberd.
1452	31	7	Robertus Toppys. 3.	Thomas Elys. Robertus Lyred.
1453	32	8	Io. Droll.	Edwardus Culter. Io. Clerck.
1454	33	9	Richardus Brown.	Richard. Beer. Galfridus Quinch.
1455	34	10	Georgius Draper. 2.	Gulielmus Norwich. Rich. Alboon.
1456	35	11	Richard. Braſier.	Thom. Buckingham. Io. Blunt.
1457	36	12	Io. Chyttock.	Galfridus Ioy. Io. Hunworth.
1458	37	13	Robertus Toppus. 4.	Thomas Owdolf. Gul. Riuer.
1459	38	14	Io. Gilbert.	Gualter Godfrays. Edm. Colman.
1460	39	15	Thomas Ellis.	Rogerus Beſtus. Io. Aubery.
1461	An primo Edward. 4	16	Gulielm. Norwich.	Io. Northal. Io. Cooke.
1462	2	17	Io: Butt.	Io. Burton. Rich. Hoste.
1463	3	18	Richardus Braſier. 2	Henricus Spencer. Gul. VVyllys,
1464	4	19	Io. Gylberd. 2.	Gul. Swayn. Robertus Portland.
1465	5	20	Thomas Ellis. 2.	Gualth. Fornfield. Rich. Aniel.
1466	6	21	Io. Chyttock. 2.	Io. Rooſe. Io Beckles.
1467	7	21	Rogerus Bestus.	Io. Lawſe. Robertus Hyckling.
1468	8	22	Gualt. Fornfield.	Rich. Farror. Thom. Veyl.
1469	9	23	Io. Awbery.	Tho. Buckingham. Gul. Peper.
1470	10	24	Edwardus Cutler.	Io. Haruy. Hen. Owdolf.
1471	11	25	Io. But. 2.	Io. VVellys. Rob. Aytmer.

25 *Hoc anno Anglia tota terræ motu horribili contremuit.*

29 *Hoc anno Gulielmus de la Poole dux Suffolciæ Doueriæ subitò ab aduersarijs captus interficitur. Eodemq; anno Cantiani Ioannem quendam cognomento Caddum ducem sibi constituunt, infestisq; agminibus Londinum versus contendunt, quò cùm venissent, cuncta spoliant, vastant, incendunt, diripiunt, quosdámque de Nobilitate viros (& inter illos Dominum Sayum principem totius Angliæ quæstorem) securi percutiunt. Nihilominus ad extremum (diuina benignitate) fusi profligatiq; dignas scelerum pœnas pertulerunt.*

31 *Hoc anno ad Fanum Albani acerrima fuit pugna inter Regem & ducem Eboracensem, vbi Neuyllorum (patris ac fily) Sarisberiæ, & Varuici Comitum virtute, atq; consilio, regia copiæ fusæ fugatæq; sunt, ac Rex ipse comprehensus.*

32 *Hoc anno Ars Typographica in Germania primùm inuenta fuit, ars vna omnium excellentissima, cuius beneficio bonarum literarum disciplinæ sese per omnem pænè terrarum orbem diffuderunt.*

37 *Hoc anno denuò ducis Eboracensis copiæ ad Northamptonum cum regijs cohortibus conflixêre: vbi iterum maximo prælio rex vincitur: captiuusq; Londinum ducitur.*

38 *Hoc anno in agro Eboracensi iuxtà castellum Middleham Regina ducem Eboracensem aggressa maximo prælio deuicit. Qua in pugna dux ipse cum Edmundo filio Rutlandiæ Comite interfectus fuit. Et Richardus Neuyllus (pater) comes Sarisberiensis captus, aliquanto post cum nonnullis alijs capite multatur.*

39 *Funestissimus fuit hic annus, & ciuili clade insignis, quæq; mirabilem in modum regni vires imminuit. Etenim duo validissimi exercitus iuxtà Eboracum inter se atrocissimè depugnauerunt. Quo in certamine triginta pænè millibus ex vtraq; parte interfectis, victoria tandem Edoardo Marchiæ Comiti cessit: qua potitus Henricum dignitate regia priuauit, sibiq; principatum asciuit.*

3 *Hoc anno Norwyci Cathedrale Templum repentinis ignibus exustum est.*

9 *Hoc anno Dominus VVellys in comitatu Lincolniæ tumultus quosdam conciuit, qui quidem celeriter repressi sunt, atq; is merito affectus supplicio.*

10 *Hoc anno inter Cantianos noui motus fiunt, qui Londino ac circumuicinis vrbibus multùm damni attulerunt.*

Anni Domini.	Anni Regum.	Anni Episcoporū.	Maiores.	Vicecomites.
1472	12	26	Rogerus Bestus. 2.	Edmundus Staty. Tho. Storm.
1473	13	An. 1. Io. Goldwel.	Rich. Farror.	Io. Cooke. Gul. London.
1474	14	2	Thomas Ellys. 3.	Iacobus Goldbeter. Io. Bright.
1475	15	3	Gul. Swayn.	Tho. Cambridge. Rob. Lound.
1476	16	4	Io. VVellys.	Hamo Claxton. Robertus Cooke.
1477	17	5	Io. Portland.	Greg. Clerck. Philip. Curson.
1478	18	6	Rich. Farror. 2.	Rob. Osborn. Tho. Beafield.
1479	19	7	Tho. Buckingham.	Robertus VVellys. Tho. Philips.
1480	20	8	Io. Awbry. 2.	Rich. Gardyner. Tho. VVurth.
1481	21	9	Gul. London.	Rich. Ballys. Radulp. Est.
1482	22	10	Gul. Aylmer.	Rob. Belton. Io. Denton.
1483	An. pri. Rich. 3.	11	Rich. Farror. 3.	Gul. Rosa. Gul. Farror.
1484	2	12	Io. Cooke.	Io. Ebbes. Gul. Curteys.
1485	An. pri. Hen. 7.	13	Hamo Claxton.	Io. Tylles. Io. Swayn.
1486	2	14	Tho. Buckingham. 2.	Io. VViskins. Io. 'owel.
1487	3	15	Io. VVellys. 2.	Io. Pichamor. Io. Castyn.
1488	4	16	Tho. Beafield.	Io. Reed. Rich. Howard.
1489	5	17	Rich. Ballys.	Tho. Cause. Nich. Dauy.
1490	6	18	Rob. Gardyner.	Nich. Cowlych. Gul. Gogeon.
1491	7	19	Gul. London. 2.	Steph. Brayn. Tho. Cock.
1492	8	20	Rob. Aylmer. 2.	Io. VVarnes. Io. Rightwise.
1493	9	21	Rich. Farror. 4.	Robert. Long. Barth. King.
1494	10	22	Steph. Bryan.	Io. Horsley. Rob. Burrow.
1495	11	23	Io VVellys 3. Tho. Cause. }	Rich. Brasier. Robertus Bestus.
1496	12	24	Io. Reed.	Io. Francys. Io. Pethode.
1497	13	25	Nic. Cowlych.	Greg. Clerck. Thomas Aldych.
1498	14	26	Rich. Farror. 5.	Gul. Ramsey. Thomas Hennyng.

11 *Hoc anno inter Regem & Richardum Neuyllum comitem Varuicensem ad Barnetum pugnatum fuit, quo in certamine Comes ipse (vir inuictißimus) ac Ioannes (frater illius) Marchio Montacutensis ceciderunt: & Rex ipse non incruentam victoriam adeptus est. Eodem anno ad Tewksberiam infestis armis denuò concursum fuit, quo in certamine Regina vincitur, suis ferè ad vnum cæsis, aut captis. Eodem etiam anno Edoardus Princeps filius Henrici sexti, adolescens præstantiß. à Duce Glocestriæ (vt fama est) crudelißimè confoditur.*

12 *Hoc anno Rex Henricus in turri Londinensi, ab eodē Richardo Glocestriæ duce (vt constans fama est) miserrimè trucidatur.*

14 *Hoc anno Edoardus rex Norwycum venit, paxq; inter Angliam & Galliam paulò post facta est, quæ ad septennium duratura foret.*

17 *Hoc anno Dux Clarentiæ (imperio fratris) peßimo in omni memoria hominum exemplo Caleti in dolio (vt aiunt) vini cretici exstinctus est. Cuius mortem horribilis pestis insecuta, quæ omnem Angliam quàquàuersus peruagata est.*

19 *Hic annus insignis fuit clade ciuium Norwycensium ex pestilentiæ lue: quæ inibi incredibilem hominum multitudinem absumsit.*

20 *Hoc anno mense Iulij, tanti terræ motus in agro Norwycensi, totáque penè Anglia facti sunt, vt multa in diuersis locis ædificia eorum vi labefactata corruerint.*

22 *Hoc anno rex Edoardus cesßit è vita, annum agens ætatis circiter. 50.*

1 *HOC ANNO Edoardus Princeps eiusq; frater (filij Edoardi regis nuper defuncti) immanißimo scelere Richardi Ducis Glocestrensis in turri Londinensi, contrucidantur: qui eius flagitij diritate regiam sibi maiestatem acquisiuit.*

2 *Hoc anno in Tyrannũ cõiuratio Nobilium facta est, cuius princeps exstitit Henricus Buckhingamiæ Dux, cui ob id posteà capto, Sarisberiæ caput amputabatur. Nobilis hic quoque annus fuit interitu Richardi, (Regis post natos homines scelestißimi) qui apud Pagum Bosworthum paullò vltra Leycestriam, in prælio contra Richmondiæ comitem, inter confertißimos hostes pugnans confoditur.*

1 *HOC ANNO nouum, & in omni sanè ætate prorsus inauditum morbi genus, per totam Angliam peruasit, (qui sudoris lues nuncupatur) dira equidem pestis, quæq; innumerabilem mortalium multitudinem exstinxerit.*

Anni Domini.	Anni Regum.	Anni Pōtificum.	Maiores.	Vicecomites.
1499	15	Anno pri. Tho. Ian.	Robertus Gardyner. 2	Io. Randolf. Robert. Pichamor.
1500	16	An. pri. Rich. Nycx.	Io. VVarnes.	Galfr. Steward. Io. Crome.
1501	17	2	Io. Rightwyse.	Rich. Aylmer. Gul. Drake.
1502	18	3	Gul. Ramsey.	Simon Reed. Io. Smyth.
1503	19	4	Tho. Cause.	Tho. VVarnes. Thomas Chaunt.
1504	20	5	Robertus Burrow.	Gul. Hart. { Io. Henry. Io. VValters.
1505	21	6	Greg. Clerck.	Tho. Large. Gul. Godfrye.
1506	22	7	Robertus Gardner. 3.	Tho. Clerk. Io. Swayn.
1507	23	8	Tho. Aldrich.	Io. Clerck. Robert. Farror.
1508	24	9	Gul. Ramsey. 2.	Ed. Reed. Robertus Broome.
1509	Anno pri. Henrici. 8.	10	Robertus Long.	Henricus Meir. Rob. Iannys.
1510	2	11	Rich. Brasier.	Io. Marsham. Radul. VVylkins.
1511	3	12	Richardus Aylmer.	Robertus Bell. Steph. Stallon.
1512	4	13	Gul. Hart.	Steph. Stawn. Io. Corpusby.
1513	5	14	Ioannes Rightwyse. 2.	Io. Busting. Tho. Pickerel.
1514	6	15	Greg. Clerck. 2.	Henricus Schoolehowse. Io. Terry.
1515	7	16	Io. Clerck.	Robert. Barker. } { Rich. Farrome. Gul. Broome. } { Tho. VVilkins.
1516	8	17	Tho. Aldrich.	Tho. Bawber. Greg. Cause.
1517	9	18	Robertus Iannys.	Rob Green. Tho. Cory.
1518	10	19	Io. Marsham.	Rob. Hemyng. Hamo Lynsted.
1519	11	20	Gul. Hart. 2.	Io. Brown. Barth Springwel.
1520	12	21	Io. Clerck. 2.	Nic. Syphat. Io. VVestgate.
1521	13	22	Edwardus Reed.	Tho. Moore. Robertus Haul.
1522	14	23	Io. Terrey.	Reginal. Littelprow. Gul. Norfolck.
1523	15	24	Robertus Iannys. 2.	Steph. Raynbow. Hen. Salter.
1524	16	25	Tho. Pickerel.	Rober. Leech. Io. Swayn.

2 *Hoc anno Rex Henricus Norwycum venit.*

3 *Hoc anno ingenti denuò terræ motu Anglia conquassata fuit.*

7 *Hoc anno natus fuit inuictissimus princeps Henricus, rex eius nominis octauus.*

16 *Hoc anno Arthurus princeps duxerat in vxorem Catherinam Hispaniæ regis filiam.*

17 *Hoc anno mortuus est Arthurus princeps summæ spei adolescens.*

19 *Hoc anno Io. VVindamius miles securi percutitur. Eodemq; anno ciuitas Londinum incendio penè absumpta fuit. Prætereà assidui imbres, tonitrua, fulgura, procellæ vbiq; exstiterunt.*

20 *Hoc anno sexto Augusti & ipso die transfigurationis domini nostri in parochia sancti seruatoris Norwyci natus est Matthæus Parker in Theologia Doctor, vltimus decanus collegij de Stoke iuxta Clare, posteà decanus de Lincolne. Tandem Archiepiscopus Cantuariæ sub Elisabetha Regina: qua regnante, fato concessit. 17. Maij.*

23 *Hoc anno. 25. Aprilis horribile incendium Norwycensem vrbem afflixit, adeò vt continuos quattuor dies funestis ignibus ciuitas conflagrauerit. Eodemq; anno quarto Iunij consimili casu denuò incensa fuit.*

24 *Hoc anno Io. Colettus Diui Pauli decanus, suis sumtibus magnificam scholam exstruxit in ea parte cœmiterij Paulini, quæ ad orientem spectat. Eodem anno mortuus est Henricus eius nominis septimus, cui successit filius eius illustriss. Henricus octauus.*

1 *HOC ANNO Iacobus Scotiæ Rex hostili exercitu Angliam inuadens, cum magna Scotorum strage profligatur. Eodemq; anno magna pars templi Norwycensis cum libris penè omnibus ac Ecclesiæ ornamentis combusta fuit.*

5 *Hoc anno rex in Gallia prosperè bella gessit, Tornacum & Turwynum oppida munitiss. vi cœpit: domi verò Regina duce Comite Surrahio Scotos debellauit.*

7 *Hoc anno Greenwyci nata est Maria, quæ posteà Angliæ Regina fuit.*

8 *Hoc anno tanta fuit glacies, tantusq; tamque perpetuus niuiũ rigor vt omnia vbiq; flumina congelauerint, ac equi carriq; onusti Tamesim transierint. Eodem etiam anno fuit dira illa Dies Maij Londinensibus lugubris & infælix, quam & hodiè atram & infaustam vulgò nuncupant.*

10 *Hoc anno vniuersa penè Anglia sudoris lue, & fame afflicta fuit.*

Anni Domini.	Anni Regum.	Anni Episcoporũ.	Maiores.	Vicecomites.
1525	17	26	Rob. Farror.	Aug. Steward. Gul. Layer.
1526	13	27	Rob. Burrow.	Gul. Rüßel. Io. VVats. senior.
1527	19	28	Rad. VVylkins.	Tho. Grew. Io. Clerck.
1528	20	29	Gul. Rome.	Tho. Cranck. H. Fuller.
1529	21	30	Tho. Greene.	Io. Curat. Io. Corbet.
1530	22	31	Tho. Bawber.	Tho. Naighton. Nic. Sotherton.
1511	23	32	Edoard Reed. 2.	Rich. Cattlyn. Gul. Rogers.
1532	24	33	Reginal. Littleprow.	Io. Groot. Gul hast.
1533	25	34	Tho. Pickerel. 2.	Adam. Laws. Rog. Cowper.
1534	26	35	Aug. Steward.	Gulielmus Lyn.
1535	27	36	Nic. Syphat.	Robertus Brown. H. Crook.
1536	28	An. primo Gul. Rug.	Rob. Farror. 2.	Edmun. VVoodd. Tho. Thetfort.
1537	29	2	Gul. Layer.	Rob. Rug. Robertus Palmer.
1538	30	3	Th. Pickerel. 3.	Nic. Osborn. Io. Humberston.
1539	31	4	Nich. Sotherton.	Iacob. Marsham. { Tho. VValters. Io. Tracye.
1540	32	5	Tho. Grew.	Thomas Cod. Io. Spencer.
1541	33	6	Robertus Liech.	Fœlix Puttock. Io. Quash.
1542	34	7	Gul. Rogers.	Tho. Cock. Rich. Dauy.
1543	35	8	Eduardus Reed.	Rich. Alee. { Gul. Morrant. Tho. Marsham.
1544	36	9	Henricus Fuller.	Edmund. VVarden. Rob. Marlyn.
1545	37	10	Rob. Rug.	Rich. Suckling. Robertus Lyng.
1546	38	11	Aug. Steward. 2.	Rob. Michles. Bernard. Vdberd.
1547	An. primo Edoardi. 6.	12	Robertus Rich.	Tho. Dowsing. Gul. Heed.
1548	2	13	Edmund. VVod. 2. Gulielm. Rogers. 2.	Hen. Bacon. Io. Atkins.
1549	3	14	Tho. Cod.	Rich. Fletcher. Gul. Ferror.
1550	4	An. primo T. Thulbey.	Rob. Rug. 2.	Tho. Morley. Io VValters.

Regnauit Henricus octauus annos. 36. Edoardus sextus. 6.

11 *Hoc anno diluuium fuit, ad diem (quem vocant Sancti Leonardi) quod hodierno etiam die Diui Leonardi diluuium appellatur.*

12 *Hoc anno Duci Buckingamiæ ob proditionis scelus, ceruices securi incisæ sunt.*

13 *Hoc anno Imperator Carolus quintus in Angliam venit, & à Rege nostro magnificentißimè excipitur.*

14 *Hoc anno in Angliam venit Christernus Daciæ rex.*

17 *Hoc anno ob religionem maximi motus fiunt in Germania.*

20 *Hoc anno multis in locis mortalium corpora denuò lætali illo sudore diffluxêre, sed præcipuè Londini.*

21 *Hoc anno intollerabilis illa Antistitis Romani potestas edicto regio diminuta fuit.*

23 *Hoc anno omnium ordinum consensu Rex Anglicanæ Ecclesiæ supremum caput renuntiatur.*

24 *Nobilis fuit hic annus ortu excellentiß. principis Elisabethæ (Reginæ nunc nostræ illustriß.) quæ septimo die Septembris Greenwyci nata fuit.*

25 *Hoc anno Romani Pontificis exsecranda Tyrannis penitus ex Anglia profligata fuit.*

Anni Domini.	Anni Regum.	Anni Pōtificum.	Maiores.	Vicecomites.
1551	5	2	Rich. Dauy.	Io. Aldrich. Tho. Gray.
1552	6	3	Thomas Cock.	Rob. Norman. Io. Bungey.
1553	An. pri. Re. Mariæ	4	~~Thomas~~ Henricus Croock.	Nic Norgat. Io. Howse.
1554	2	Anno pri. Io. Hoptō.	Thomas Marsham.	Tho. Malbey. Gul. Mingey.
1555	3	2	Fœlix Puttock. 2. Tho. Codde. 2.	Tho. Green. Io. Bloome.
1556	4	3	August. Steward. 3.	Thomas Sotherton. Leonardus Sotherton.
1557	5	4	Henricus Bacon.	Edmund. VVolsey. Tho. Lyn. Io. Beniamyn.
1558	An. 1. Re. Elysabeth.	5	Io. Aldrich.	Thomas Parker. And. Quash.
1559	2		Rich. Flecher.	Tho. Culley. Tho. Tesmond.
1560	3	An. 1. Io. Parchurst.	Robertus Michels.	Tho. VVhall. Rich. Heede.
1561	4	2	Gul. Myngey.	Rob. VVood. Tho. Peck.
1562	5	3	Gul. Ferror.	Tho. Ferror. Tho. Beomond.
1563	6	4	Rich. Daui. 2.	Chrstoph. Some. Elisæus Bate.
1564	7	5	Nic. Norgate.	Rob. Sucklyng. Io. Gybbes.
1565	8	6	Thomas Sotherton.	Io. Sotherton. Tho. VVynter.
1566	9	7	Henricus Bacon. 2.	Tho. Petts. Io. Suckling.
1567	10	8	Tho. VVhall.	Io. VVorsley. Tho. Layer.
1568	11	9	Tho. Parker.	Io. Reed. Symon Bond.
1569	12	10	Rob. VVood.	Christof. Layer. Rich. Baat.
1570	13	11	Io. Aldrich. 2.	Tho. Gleane. Robertus Gostlyn.
1571	14	12	Thomas Green.	Henry Greenwood. Edoardus Pye.
1572	15	13	Robertus Sucklyng.	Nic. Sotherton. Franciscus Rag.
1573	16	14	Tho. Peck.	Georg. Bowgeon. Tho. Stokes.
1574	17	15	Christoph. Some.	Nich. Baker, Tho. Gooeche.